

ARIADNE
Karszt- és Barlangkutató Egyesület

Évkönyv
2005

Készült: a Cholnoky Jenő Karszt- és Barlangkutató Pályázatra
Szentendre, 2006

Tartalomjegyzék

Összefoglalás	4
Feltáró és barlangvédelmi tevékenység.....	4
Tudományos tevékenység.....	5
Dokumentációs tevékenység.....	6
Egyéb tevékenység.....	6
Feltáró és barlangvédelmi tevékenység	7
A Csévi-szirtek barlangjainak kutatása.....	8
Leány-Legény-barlangrendszer.....	13
Ajándék-barlang tárhajtás.....	16
Feltáró kutatások az Ajándék-barlangban.....	25
Indikációs-barlang.....	27
Hipp-hopp-Gazsi-barlang.....	31
Sörös-üreg.....	34
Rejtektút-barlang.....	36
Három új barlang a Csévi-szirteken.....	39
Baba-barlang.....	45
Ariadne-barlang.....	47
Bivak-barlang.....	54
Kisebb barlangok a Pilisben.....	57
Szopláki-ördöglyuk.....	59
Ferenc-hegyi-barlang.....	63
Hajnóczy-barlang – kürtömászás és feltárás.....	66
A Szalajka-forrásbarlang kutatása.....	85
Tudományos tevékenység	89
Klimatológiai tapasztalatok a Csévi-szirtek barlangjaiban.....	90
Denevérek a Csévi-szirtek barlangjaiban.....	101
Urán-soros kormeghatározással kapcsolatos kutatások.....	104
Ferenc-hegyi-barlang őslénytani munkák.....	109
Karsztfejlődés konferencia.....	110
Szakmai találkozó – Tapolca.....	110
Dokumentációs tevékenység	111
A Csévi-szirtek barlangjainak bibliográfiája.....	112
Hajnóczy-barlang – leírás és túrakai.....	120
Ajándék-barlang fotódokumentáció.....	132
Baradla-barlang – apró csodák a legnagyobb barlangban.....	138
Esztramos.....	144
Denevérek – szemtől szemben.....	152
Egyéb tevékenység	156
Montenegrói barlangok (Dögös-barlang, Jeges-barlang).....	157
Túrázás a Gortani-barlangban.....	160
MÁLTA – képes úti beszámoló.....	162
Görögország – geológus szemmel.....	186
Szlovák-paradicsom.....	192
Nyugati-Tátra.....	197
Sziklamászó utak Horvátországban.....	200
Iskolás túra a Leány-barlangban.....	215
Barlangnap iskolások részére.....	217

Tartalomjegyzék

Előadások-Tantúrák	218
Vetítés.....	219
TV interjú	219
Nyári hegymászótúra az Alpokban	220
Plitvicei tavak.....	231
Bajor erdő.....	242
Gyapjaslepke invázió	250

A képeket készítették: Benyák Attila, Chorendzsák György, Deák István, Kovács Ádám,
Kovács Jenő, Kovács Richárd, Kövér Szilvia, Nagy Sándor, Slíz György, Surányi Gergely

Összefoglalás

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

Az Egyesület tevékenységei között a feltáró kutatás hagyományosan az első helyen van. Ennek szerencsére évről évre meg is van az eredménye: hol nagyobb, hol szerényebb sikerekkel minden évben büszkélkedhetünk.

A feltáró kutatás szempontjából 2005 egyértelműen a sikeres évekhez tartozik, hiszen az év során hét új barlangot, és összességében 1190 méter új barlangjáratot sikerült feltárnunk. A feltárás fejezetbe került az ajándék-barlangi tároshajtás is. Itt ugyan nem új felfedezésről, hanem egy beomlott bejáratú barlang „újrafeltárásáról” van szó, de szerepeltetését a munka jellege és volumene mindenképpen indokolja.

Az eredmények összefoglalását az alábbi táblázat tartalmazza:

Barlang neve	A 2005-ben feltárt szakasz hossza (m)	Megjegyzés
Leány-Legény-barlangrendszer	150	két szakaszban
Indikációs-barlang	6	
Légy-barlang	3	új barlang
Felső Ork-barlang	8	új barlang
Hőmérős-barlang	5	új barlang
Baba-barlang	20	
Ariadne-barlang	400 (becsült)	új barlang
Borzalom-barlang	6	új barlang
Óreg-szirti Macska-barlang	8	új barlang
Kesztölci Denevér-barlang	12	új barlang
Szopláki-ördögluk	20	
Hajnóczy-barlang	246	kürtómászások
Szalajka-forrásbarlang	6	vízalatti járat
Ferenc-hegyi-barlang	300	
Összesen:	1190	

A sikeres feltárások mellett kutattunk még a Hipp-hopp-Gazsi-barlangban, a Sörös-üregben, a Rejtektút-barlangban, az Ajándék-barlangban, és a Bivak-barlangban is. Ezekben a barlangokban 2005-ben nem sikerült új járatokat találni, de a további kutatásukat indokoltnak tartjuk.

Összefoglalás

Tudományos tevékenység

Az Egyesület tudományos tevékenysége három téma köré csoportosul: ezek a barlangklimatológia, a denevérek megfigyelése és a barlangi geológia.

A rendszeres barlangi hőmérsékletméréseket 2004-ben kezdtük. A méréseknek nagy lendületet adott, hogy 2005-ben be tudtunk szerezni egy professzionális hőmérsékletmérő műszert, melynek segítségével kényelmesebben, gyorsabban és több helyről tudtunk adatot gyűjteni, mint a korábbi „higanyos” változattal. A rendszeres mérések kezdete óta eltelt idő rövidsége miatt komoly statisztikai elemzést lehetővé tevő idősorok még nem állnak rendelkezésünkre, de már az első méréssorozatokból is sok érdekes és hasznos következtetést tudtunk levonni.

Szintén az elmúlt években foglalkoztunk komolyabban a denevérekkel, bár a többé-kevésbé rendszeres számlálások már másfél évtizede folynak. Egyesületünkben nincs „igazi” denevéres szakember, ezért elsősorban a denevérek számbavételével, barlangokon belüli elterjedésükkel foglalkozunk. Elsődleges kutatási célunk, hogy megfigyeljük a denevérek reagálását a megváltozó huzatviszonyokra. E kutatások kiváló területe a Csévi-szirtek, ahol a folyamatos feltárásoknak köszönhetően a légáramlási viszonyok jól észrevehetően átalakultak.

A barlangi geológia az Egyesület tudományos tevékenységének dinamikusan fejlődő ága. Ez nem véletlen, hiszen a csoporttagok között két végzett geológus és egy geofizikus, valamint egy geológus hallgató található. Mindannyiunk munkahelyi illetve egyetemi tanulmányi kutatási témája kapcsolódik a barlangokhoz, egyikünk (Deák István) szakdolgozatát az Egyesület legfőbb kutatási területének, a Csévi-szirtek és környezetének geológiájából írta 2004-ben. A téma a diploma megszerzésével nem zárult le, a környék földtani kutatása jelenleg is folyik tovább.

Az ELTE Geofizikai Tanszékén zajló urán-soros kormeghatározások kapcsolata az Egyesülettel kettős: a kormeghatározások egy része az Egyesület kutatási területei földtanának jobb megismerését szolgálja, másrészt az Egyesület tagjai részt vesznek az ország más pontjain zajló vizsgálatokban.

Összefoglalás

Dokumentációs tevékenység

A terepi kutatások mellett komoly hangsúlyt fektetünk tevékenységünk dokumentálására is. Egyesületünk két tagja vezet rendszeresen túranaplót, melyekben 1989 óta a kis kirándulásoktól az expedíciókig minden túrát részletesen leírunk. E mellett az Egyesület archívumában az elmúlt évek túráiról több mint 20.000 digitális, vagy digitalizált fotó és mintegy 80 órányi filmanyag gyűlt össze. A saját tevékenységünk dokumentálása mellett próbáljuk összegyűjteni a kutatási területünkhöz kapcsolódó régi fotókat és irodalmi anyagokat. Ezeket aztán digitalizáljuk, és rendszerezve tároljuk. Az Évkönyv DVD mellékleteként közreadjuk az eddig bedigitalizált és rendszerezett irodalmi anyagot.

Az Egyesületünk által kutatott és látogatott barlangokról fotó és videó dokumentációt készítünk. A DVD melléklet másik részeként a 2005-ben dokumentált barlangokban, az Ajándék-barlangban, a Baradla-barlang Róka-ágában, az Esztramos barlangjaiban, a Ferenc-hegyi-barlangban és a Leány-Legény-barlangrendszerben készített felvételek láthatók.

A Hajnóczy-barlangot a térképezés során alaposan megismertük. Ezért hiánypótló jelleggel elkészítettük a barlang részletes túraleírását.

Egyéb tevékenység

Az Egyesület fő kutatási területe ugyan a Csévi-szirtek, de ebből az alig egy négyzetkilométerből azért többször kilépünk a szó szoros és átvitt értelmében is.

A nyár sokunkat külföldi utakra csábít, a barlangok sötétje után jól esik egy hegymászó vagy sziklamászó túra. Persze vannak, akik az utazásuk célpontjául is a földalatti világot választják. Az Évkönyvben és DVD mellékletében ezekről a túrákról gazdag képanyaggal illusztrált beszámolókat olvashatunk.

Programjaink közül nem maradhatnak el az évente két-három alkalommal megrendezett vetítések és a fiatalokat, gyermekeket a természettel és a barlangok világával megismertető előadások és kirándulások.

ARIADNE Karszt- és Barlangkutató Egyesület
2005 Évkönyv

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

Kovács Richárd

A Csévi-szirtek barlangjainak kutatása

A Pilis hegység névadó csúcsa a Pilis hegy 756 méter magas tömbje, a Dunazug-hegység legkiemelkedőbb pontja. Északnyugati meredek oldalában található a függőleges sziklafalakkal, magasra törő sziklabordákkal tagolt Csévi-szirtek. Az alig egy négyzetkilométeres területen 48 kisebb-nagyobb barlang található, összesen hat kilométert meghaladó járathosszal.

Egyesületünk 1991-ben kezdett kutatásokba a térségben, ami eleinte csak a Leány- és Legény-barlang feltáró kutatását jelentette. 15 év kitartó munkájának eredményeképpen a több mint 4 kilométer hosszú Leány-Legény-barlangrendszer mellett további négy 100 métert meghaladó barlang vált ismertté.

- Indikációs-barlang 644 m
- Ariadne-barlang 400 m
- Ajándék-barlang 300 m
- Rejtektút-barlang 194 m

Jelenleg a környék 10 barlangjára rendelkezünk érvényes kutatási engedéllyel, de ez a szám a jövőben még tovább fog nőni, hiszen egyre inkább az a meggyőződésünk, hogy a Csévi-szirtek alatt nem sok különálló barlang, hanem egy jelentős méretű barlangrendszer húzódik. A már feltárt barlangok pedig a mélyben összefüggnek egymással. A fő kutatási célunk ebbe a feltételezett rendszerbe való bejutás, valamint a jelenleg ismert nagyobb barlangok összekötése. A legmagasabban nyíló Ajándék-barlang és a Leány-Legény-barlangrendszer mélypontja között a szintkülönbség 198 m. Bár az összekötésük még egy karnyújtásnyinál messzebb van, az elmúlt évek tapasztalatai alapján megvan rá a reális esély. A 2005 októberében felfedezett Ariadne-barlang járatai viszont a vázlatos méréseink alapján mintegy 20 méternyire közelítik meg a Leány-Legény-barlangrendszer legmagasabban húzódó járatait. Mivel ezek a járatok a Legény-barlang legnehezebben megközelíthető részei, a két barlang összekötése az itt félbemaradt kutatásokat is nagyban megkönnyítené.

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

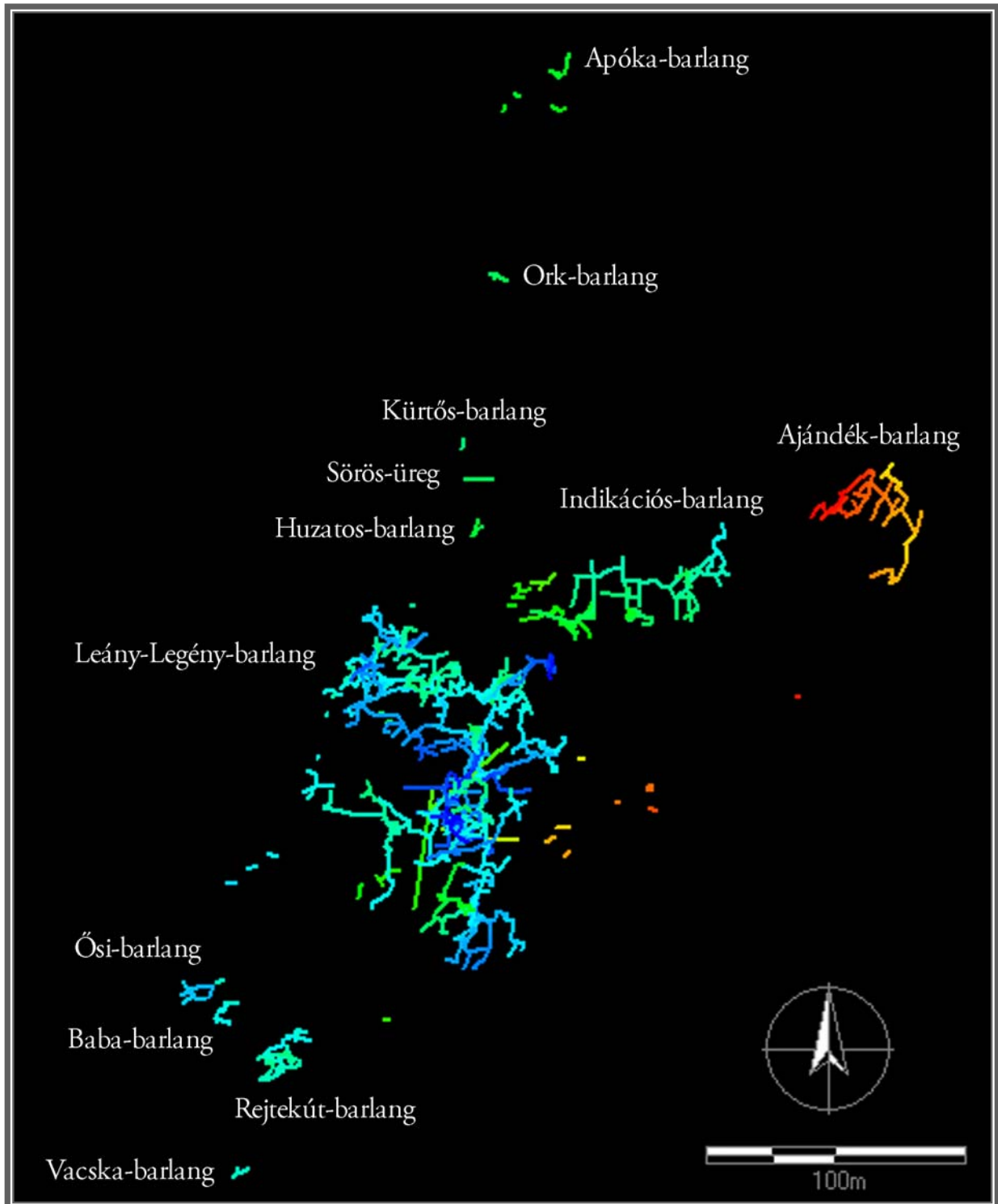
A Csévi-szirtek barlangjai

Sorszám	Kataszteri szám	Név	Szinonima	Hossz	Vertikális	Mélység	Magasság	H
1.	4840-1	Leány-Legény-barlangrendszer	Csévi kettős-barlang, Chlapec-barlang	4085	104,2	-58	46,2	148
2.	4840-68	Indikációs-barlang	Csévi-szirti barlangindikáció	644	52,7	-52,7	0	87
3.	4840-217	Ariadne-barlang	Csévi-szirti Felszakadt-barlang	400	-20	-20	0	60
4.	4840-83	Ajándék-barlang	Feri ajándéka-barlang	300	49,2	-48	1,2	47
5.	4840-81	Rejtekkút-barlang	Kigőzölgő-barlang	194	30,8	-28	2,8	26,7
6.	4840-78	Ősi-barlang	Cserepes-barlang	74	13,8	-13,8	0	17,5
7.	4840-80	Baba-barlang	Gömbfülke-barlang	42	10,5	-5,5	5	11
8.	4840-75	Kupolás-barlang	Legény-barlang melletti üreg	34	8,3	-0,8	7,5	13
9.	4840-57	Apóka-barlang		22	3,8	-1,3	2,5	12
10.	4840-60	Ork-barlang		21,5	8,8	-4,6	4,2	10
11.	4840-64	Juventus-barlang	Juventus-barlang	20	4,5	-1,5	3	10,6
12.	4840-91	Bivak-barlang	Pilisi Bivak-barlang	19	10	-1,5	8,5	15
13.	4840-93	Gólem-átjáró	Legény-barlang feletti átjáró	18,5	3,6	0	3,6	10,5
14.	4840-65	Hipp-hopp-Gazsi-barlang	Manó-barlang	18	5,3	4,8	0,5	8,5
15.	4840-62	Sörös-üreg		17	5	-3	2	15
16.	4840-63	Csévi-szirti Huzatos-barlang		16,4	7,4	-6,7	0,7	7
17.	4840-82	Vacska-barlang		13	4	-4	0	8
18.	4840-226	Hómérós-barlang		12	5	-5	0	9
19.	4840-71	Leány-barlang feletti átjáró	Anonymus-barlang	10	5,6	0	5,6	8
20.	4840-73	Gyökeres-barlang		9,5	5	-1	4	7,3
21.	4840-58	Medina-barlang		9,4	4,6	-2	2,6	5,5
22.	4840-61	Kürtős-barlang		8,5	3,4	-1,7	1,7	4,7
23.	4840-223	Felső Ork-barlang		8	5	-4	1	5
24.	4840-85	Csévi-szirti Rókalyuk		7,5	2,6	-1,5	1,1	4,5
25.	4840-90	Hernyó-barlang		7	0,8	0	0,8	3,2
26.	4840-74	Csévi-szirti Borostyános-barlang		6,5	5,3	0	5,3	2,6
27.	4840-218	Mekka-barlang		6	2	-2	0	2,5
28.	4840-88	Csévi-szirti Borda-átjáró		5,4	1,8	0	1,8	4,7
29.	4840-76	Csiga-lyuk		5,2	1,7	0	1,7	4,8
30.	4840-89	Csévi-szirt 1. sz. sziklaürege		5,1	2,1	-0,3	1,8	5,4
31.	4840-77	Legény-barlang melletti átjáró		5	2,5	0	2,5	4,4
32.	4840-70	Kőoszlopos-barlang		4,5	2,5	0	2,5	5,5
33.	4840-59	Hajnal-barlang		4,3	3,5	-3,5	0	2,5
34.	4840-69	Csévi-szirti Cső-barlang		3,9	2,5	0	2,5	2
35.	4840-79	Csévi-szirti Egyenes-barlang		3,7	0,9	0	0,9	3,8
36.	4840-67	Hóvirág-barlang		3,6	0,8	-0,8	0	3,7
37.	4840-224	Lég-barlang		3,6	1,5	1	0,5	3,6
38.	4840-87	Csévi-szirt 2. sz. sziklaürege		3,5	1,2	-1,2	0	5
39.	4840-86	Csévi-szirti Réteg-barlang		3,5	2,7	0	2,7	4
40.	4840-206	Lemezes-barlang		3,3	3,6	0	3,6	5,5
41.	4840-72	Hosszúlépés-barlang		3,2	1,9	0	1,9	3,2
42.	4840-94	Trivak-barlang	Három kőoszlopos-barlang	2,8	1	0	1	4,4
43.	4840-225	Csévi-szirti Lapos-barlang		2,4	1	0	1	3,7
44.	4840-219	Menedék-barlang		2,3	1,9	0	1,9	2,5
45.	4840-84	Csévi-szirti-sziklaeresz		2,2	0,8	0	0,8	2,5
46.	4840-222	Rom-barlang		2,2	1,5	1,5	0	3
47.	4840-92	Kis-bivak-barlang		2,1	2	0	2	4,1
48.	4840-221	Anyós-barlang		2	2,5	0,5	2	4
				6096,6				

A Pilis-hegységben jelenleg 419 barlang ismert összesen 13306 m járathosszban. Figyelemre méltó, hogy ebből a Csévi-szirteken 6100 m található. A 48 barlang közül 3 fokozottan védett, további 4 pedig megkülönböztetett védelmet igénylő. A hét barlang közül 3 régészeti is védett. Elmondható tehát, hogy nem csak pilisi, de országos viszonylatban is jelentős karszterületről van szó. Egyesületünk legfőbb tevékenysége e terület komplex kutatása, hiszen itt nem érdemes különálló barlangok bontásáról beszélni.

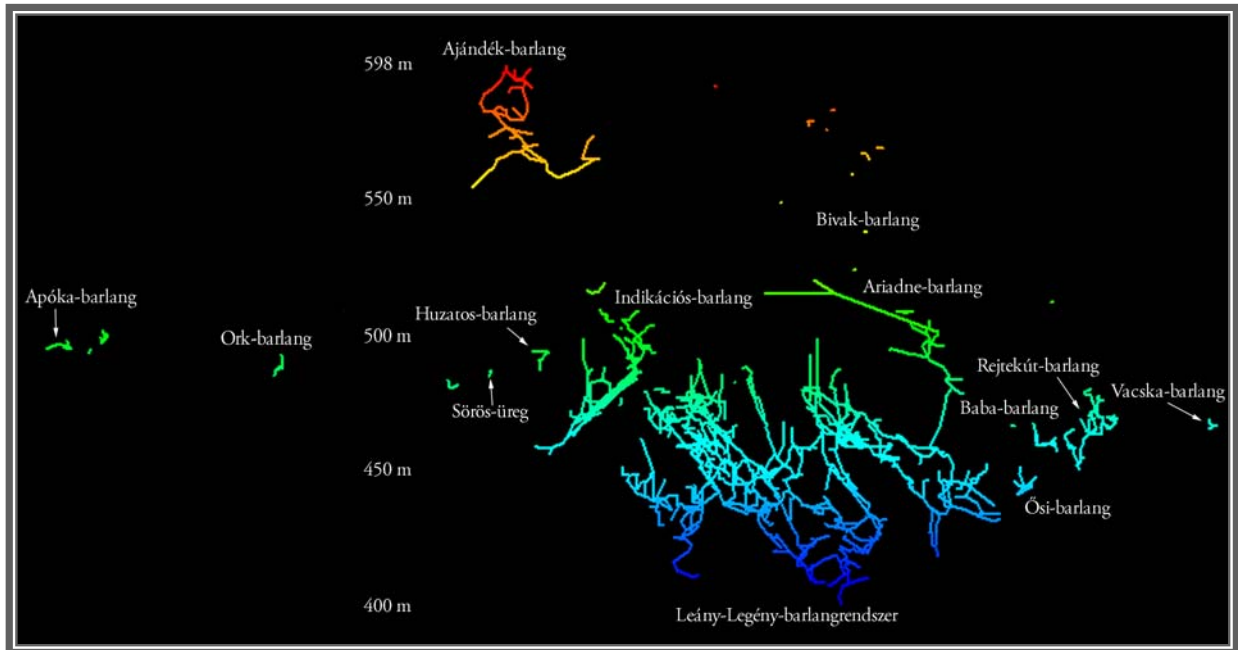
Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

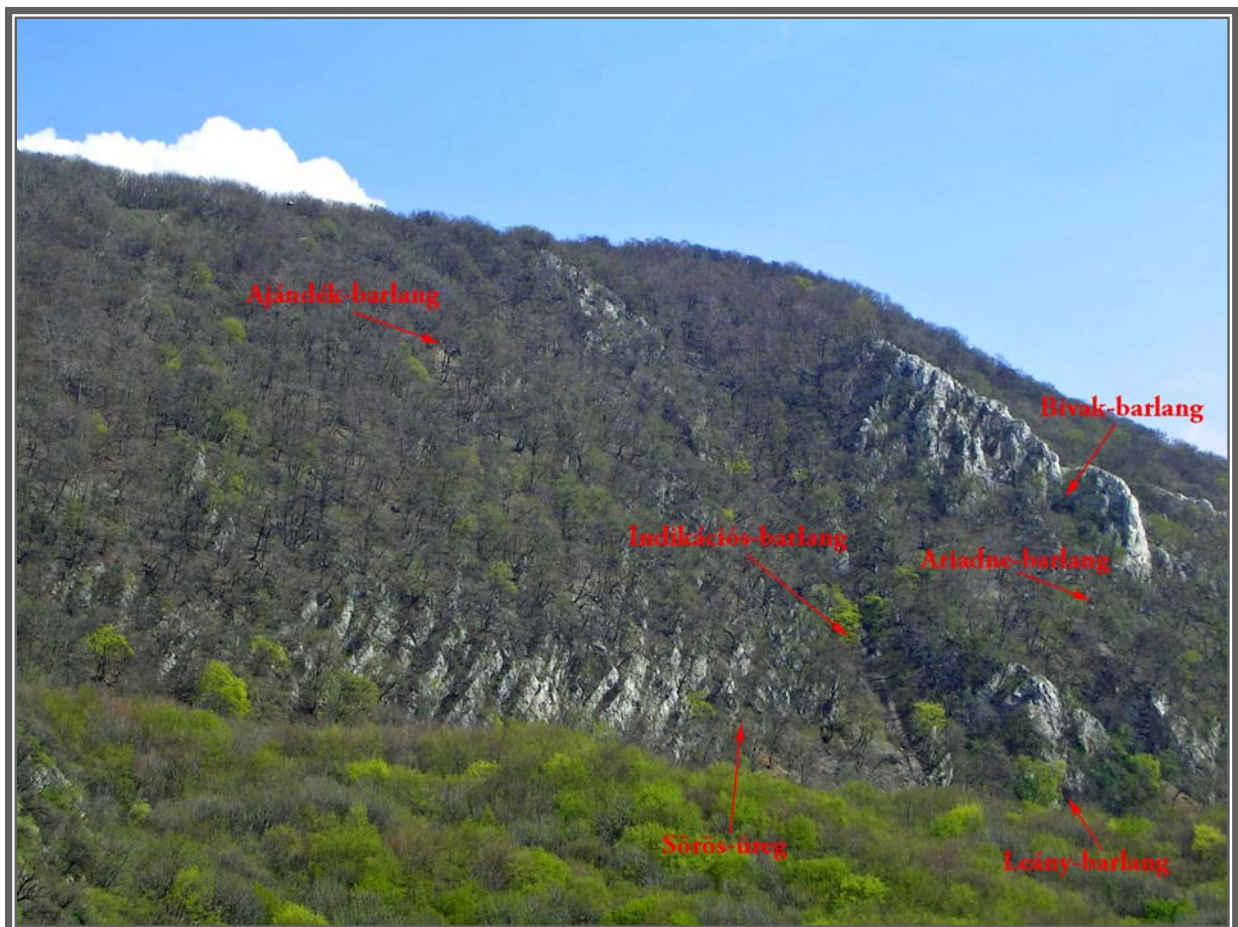
A Csévi-szirtek barlangjainak poligonmenete felülnézetből

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

A Csévi-szirtek barlangjainak poligonmenete. É-D-i metszet.

A Csévi-szirtek a szomszédos Kémény-szikláról nézve

A Pilis tömbjének Ny-i része madártávlatból

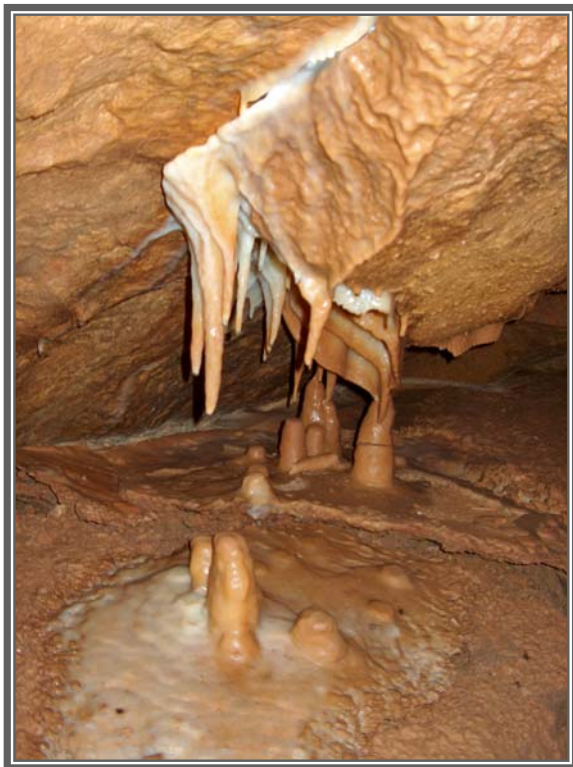

Kovács Richárd

Leány-Legény-barlangrendszer

Az Egyesületünk által 1991 óta kutatott Leány-Legény-barlangrendszer hossza 2000 év végére elérte a 3800 métert. Az aktív feltáró kutatások minden évben hoztak kisebb nagyobb eredményeket. 2000-2003 között azonban nem történt újabb felfedezés a barlangrendszerben. Ez egyrészt Egyesületünk kis létszámából adódott, másrészt az egyre több kutatási pontból (nagyobb barlangok feltárása). Jelentős időnket emésztette fel még a térség barlangjainak feltérképezése és dokumentálása, valamint több barlangbejárat lezárása.

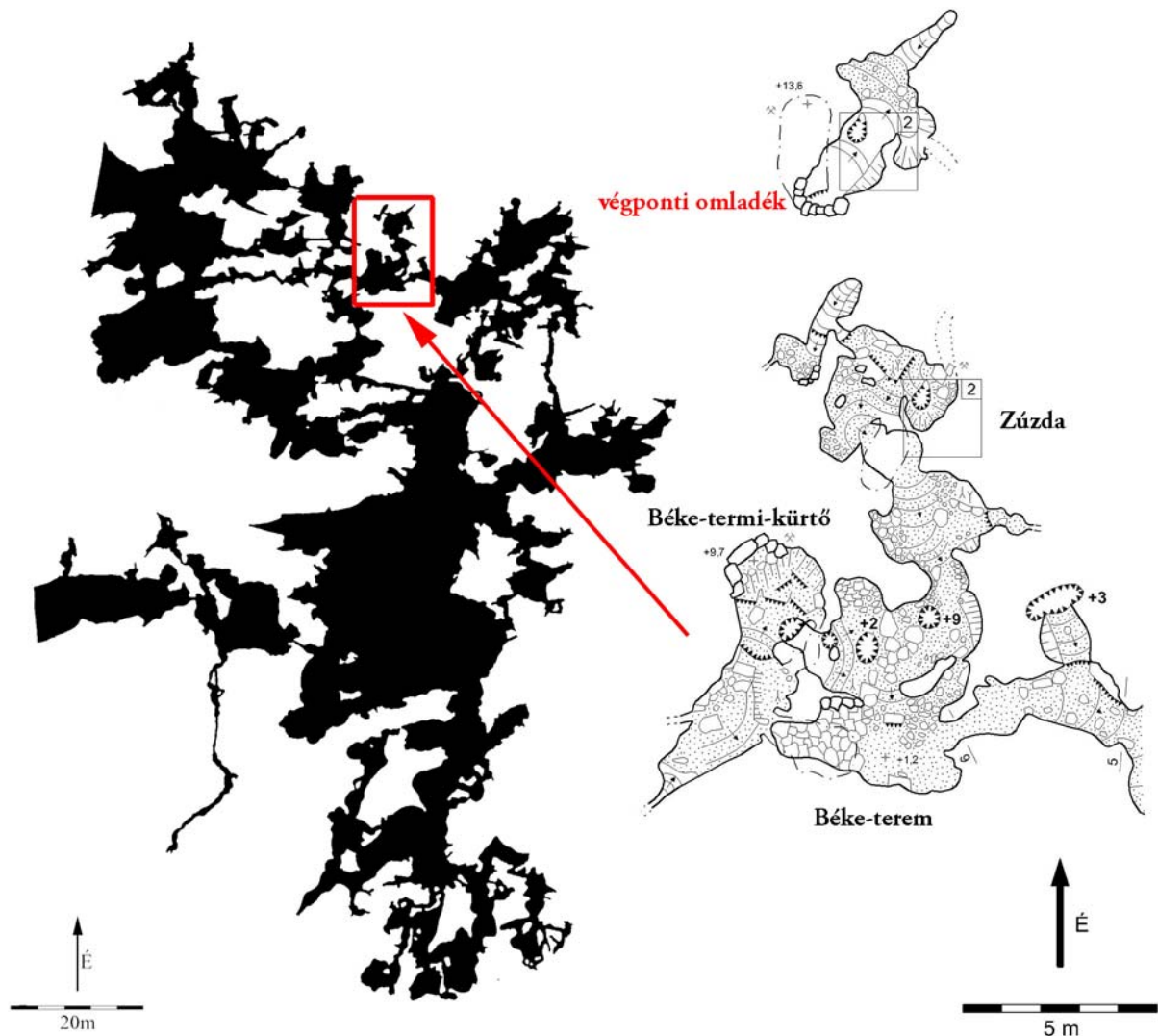
2004-ben aztán újabb könnyű sikert könyvelhettünk el. 12 óra bontással 100 méternyi cseppkövekben gazdag új járatot sikerült felfedeznünk, egy már 1991 óta számon tartott, de csak épphogy megkapirgált bontási hely letisztázásával. Azonban ezzel a feltárással sem lendült fel a barlangrendszer kutatása, továbbra is a kényelmesebb felszín közeli bontási pontokat részesítettük előnyben.

A 2005-ös évben szintén egy évvel ezelőtt felhagyott bontás folytatásába fogtunk.

A Leány-barlangban található Béke-terem 1991-ben az első felfedezésünkkor tárult fel. Az akkori végponti teremben egy omladékkal végződő kürtőre (Béke-termi-kürtő), és egy szintén omladékkal záródó járatra (Zúzda) bukkantunk. Mindkét járatnak a vállatása, az első bontásaink voltak és sokáig a legtöbbet bontottak közé tartoztak.

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

A Béke-termi-kürtőben korábban 72 óra izgalmas bontással 8 m magasra sikerült feljutnunk az omladékban, de egy kisebb oldaljárat feltárásán kívül nem sikerült eredményt elérnünk. A tág szelvényű járatot kitöltő omladékban kilátástalannak tűnt a további bontás.

A Zúzdában 2004 végéig 78 óra munkával 28 m járatot tártunk fel a kisebb fülkéket elzáró omladékok leszedésével. Az utolsó szűk fülkében található nagyobb kőtömbökből álló omladék és a depózási nehézségek miatt hosszú évekre itt is felhagytunk a bontással. Külön érdekesség, hogy az utolsó fülke megtalálása után az ürülékekből ítélve egy róka többször bejárt a Béke-terembe. Hogy milyen útvonalon tudott oda bejutni, arra egyelőre még nem tudjuk a választ.

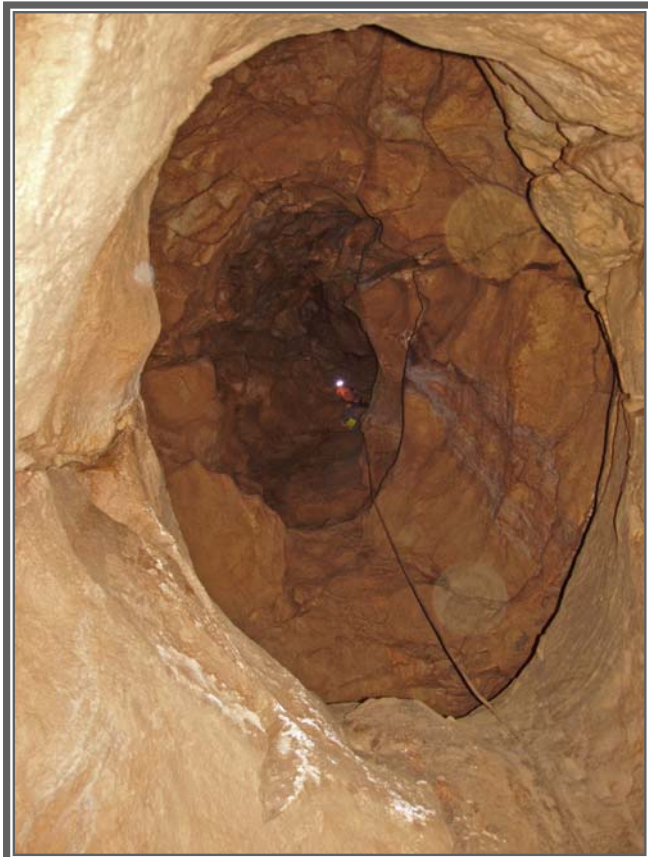

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

2005 tavaszán tehát folytattuk a Zúzda elhanyagolt, de el nem feledett végpontjának bontását. A HILTI patronos technikának köszönhetően két nap alatt, alig 10 óra bontással sikerült az omladékugót áttörni, ami az utolsó akadálynak bizonyult. 100 méter új járatot sikerült bejárni az első alkalommal, majd 1 héttel később két kisebb bontással újabb szép cseppkőképződményekkel díszített 50 m járat tárult fel.

Kiderült, hogy az első mintegy 15 m hosszú nagy kőtömbökkel borított aljzatú terem, egyik ígéretesnek kinéző, lefelé tartó bontási pontja nem más, mint a Béke-termi-kürtő teteje. Külön érdekesség, hogy mind a Zúzda, mind a kürtő bontását 70-70 munkaóra után hagytuk fel hosszú évekre, pedig mindkét helyen csak néhány órára voltunk a belyukadástól.

A térképezés során kiderült, hogy a járatok visszakanyarodnak a Leány-barlang bejárata felé, valamint a Felső-rész egyik végponti omladéka fölé nyúlnak, ezáltal annak az omladéknak a kérdését is sikerült letisztáznunk. A 15 m hosszú, Kiskőháti-teremnek elnevezett részből egy látványos, mintegy 3 m átmérőjű, szépen oldott 13 m magas **kürtő** indul felfelé. Omladékban végződő teteje csupán 3-5 méterre lehet a felszíntől, kint azonban ennek nyoma sincs. A felfedezett járatok nagyrészt szárazak, tágasak, helyenként látványos cseppkövekkel díszítettek és szépen oldottak, viszont több ponton is rendkívül omladékosak.

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

Surányi Gergely

Ajándék-barlang táróhajtás

Az Ajándék-barlangban végzett 2005. évi táróhajtási tevékenységünk átmenet a feltárás és az azt követő barlangfenntartási-állagmegóvási tevékenység között. Nem nevezhetjük szigorú értelemben vett feltárásnak, hiszen a munka eredményeként új barlangjáratot nem találtunk. Ugyanakkor az előzmények és a munkakörülmények miatt a táró sikeres elkészítését mégis egyfajta új belyukadásként éltük meg.

Előzmények

Az Ajándék-barlangot 2002-ben, közel 1100 munkaóra árán sikerült feltárni. A barlang feltárása a munka volumene és körülményei, valamint az elért eredmény miatt az Egyesület egyik legnagyobb sikere volt. Munkánk kezdetekor, 1997-ben a barlang alig 20 méter hosszban volt ismert, egyike volt a Csévi-szirtek számos kis barlangjának. A bejárat méretei, elhelyezkedése, a barlang formakincse és főként a minket is meglepő erősségű huzat miatt azonban hamarosan az Egyesület fő kutatási helyévé vált.

Részlet a Felső-táróból

A feltárás végig a barlang felszínhez közeli részét kitöltő omladékszónában haladt, sokszor számunkra, mint tapasztalt omladékbontók számára is extrém körülmények között. Az előrejutás technikája a következő volt: az omladék nagyobb, néhány köbméteres tömbjei, valamint a néhol mutatóban megjelenő szálkő fal közül kiszedtük az apróbb törmelékét,

és az így létrejött kanyargós járatokkal sikerült végül elérni a barlang első nagyobb termét. A feltáró járat legtöbbször csak kúszva volt járható, depózási lehetőség nem volt, minden törmelék a felszínre kellett adogatni. A barlang első terméből indított „alsó” kutatójáratot a 10. méterénél biztosítási nehézségek miatt fel kellett hagyni, a bejutás végül a pár méterrel magasabban indított 30 m hosszú második, „felső” járatból sikerült.

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

Munkánk eredményeként mintegy 300 méter hosszban feltárult a Pilis-hegység egyik legszebb, cseppkőképződményeiben egyértelműen leggazdagabb barlangja, ahol több bontási hely is kecsegtet a továbbjutással. A belyukadás öröme mellett azonban tudatában voltunk, hogy a bejárat szakasz végig életveszélyes, a járatbiztosítás meg kell, hogy előzzön mindenféle további kutatást. Szintén megoldandó volt a barlang lezárása, mivel keserű tapasztalatunk szerint nyitott barlang a környéken pusztulásra van ítélve.

A megroggyant szalkőfal és az alatta kitararított átjáró

A barlang lezárását a DINPI megbízása alapján 2002-ben végeztük el. Az ajtó elkészítése után terveztünk egy leszállást, hogy a barlang új részét még nem ismerő egyik csoporttársunk is láthassa a korábbi munkája eredményét. Ekkor vettük észre, hogy a felső járat egy kritikus helyén a főtét alkotó nagy kőzettömb megcsúszott, és csaknem elzárta a

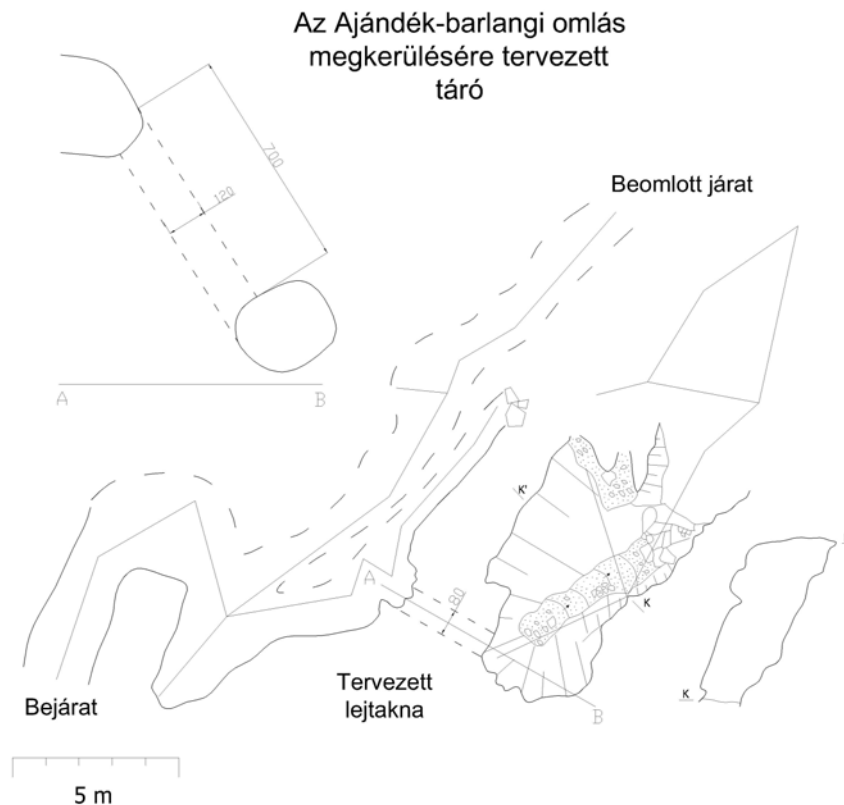
járatot. A megcsúszott tömb által tartott omladék is behullott a járatba, ami miatt további nagy tömbök is bizonytalanok váltak, valószínűleg nem is nagyon lehetett látni, hogy mi tartja őket, miért nem omlottak le. Egy hevenyészett biztosítással megpróbáltuk megakadályozni a további omlást, de a látottak alapján a leszállást többé már egyikünk sem kísérlete meg.

Az esetről jelentést írtunk a Nemzeti Parknak, amelyben jeleztük, hogy a bejárat zóna teljes kiépítése nélkül a barlangba jutás nem lehetséges. Számításaink szerint a kiépítés rengeteg munkával járt volna, hiszen a veszélyes körülmények között végzendő barlangi tevékenység mellett figyelembe kellett venni, hogy a bejárat csak gyalogosan közelíthető meg, így a több tonnásra becsült anyagszükséglet szállítása is komoly probléma lett volna. Szerencsére azonban az omlás előtt már elkészítettük a barlang térképét, így adódott egy másik lehetőség is. Kiderült, hogy a feltáráskor megtalált első nagy terem felső része visszakanyarodik a korábban felhagyott „alsó” kutató járat alá, annak első, még biztonságos részét 8 méterre megközelíti. A megközelítés helyén mindkét oldalon szalkő volt, így kézenfekvőnek látszott az egész omlásos szakasz megkerülése egy szalkőben hajtott tával. Jelentésünkben ezt a

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

megoldást preferáltuk, mert jóval biztonságosabbnak és egyszerűbben kivitelezhetőbbnek tűnt. A Nemzeti Park álláspontja megegyezett a miénkkel, a táró költségének finanszírozására azonban 2005 tavaszáig sem kaptunk megbízható ígéretet. Ezért úgy döntöttünk, hogy a tårót – a Nemzeti Park engedélyével – önerőből készítjük el.

A tåró terve

A tåró tervét a rendelkezésünkre álló térkép alapján készítettük el. Mivel újabb ellenőrzésre nem volt lehetőség, megbíztunk a térképünk pontosságában. Mint utóbb kiderült, helyesen tettük, hiszen az elkészült tårón át mért poligon-hurok záróhibája mindössze 9 cm volt. A tårót 80x120 cm keresztmetszettel, 8 méter hosszban terveztük. A dőlés -60° , így valójában helyesebb lenne lejtakna-mélyítésről beszélni, de magunk között mindig csak tåróhajtásként emlegettük a munkát. A tåró kihajtását – tömör szálkő lévén – robbantással terveztük, melyre megkaptuk a Nemzeti Park és a Veszprémi Bányakapitányság engedélyét is. Az engedélyezési eljárást és a robbantási munkát az Egyesület robbantásvezetői képesítéssel is rendelkező elnöke, Surányi Gergely végezte.

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

A táró kihajtása

A táró 120 cm-es fogásokkal terveztük kihajtani, a 120 cm-es fúrószerűnk azonban már a munka megkezdése előtt eltört, így végül a következő fúrószerű-fokozathoz igazodva, kb. 80 cm-es fogásokkal dolgoztunk. A kőzet a várakozásokkal ellentétben nem volt homogén szálkő. A táróval csaknem teljes hosszában egy ősi cseppkőleflyásos-agyagos rétegsort harántoltunk, üde szálkő csak a főtében volt, 5 m-nél még egy agyaggal kitöltött kis üreget is kettévágtunk. Az inhomogén kőzetviszonyok miatt a tervezett robbantólyuk-kiosztást nem lehetett tartani, a lyukszám és a lyukak elhelyezkedése fogásról fogásra változott. A táró végül 9 fogással sikerült kihajtani. A teljes felhasznált robbantóanyag-mennyiség 22,4 kg robbanóanyag és 76 db gyutacs volt. A rendelkezésre álló gyutacs-fokozatok kihasználásával elértük, hogy a fogásonként felhasznált 1-4 kg robbanóanyagból egyszerre (50 ms-on belül) csak maximum 0,4 kg robbant fel, így a környezetet terhelő szeizmikus hatás elhanyagolható volt. A táró elkészülte után megnyugvással tapasztaltuk, hogy – várakozásunknak megfelelően – a legközelebbi cseppkőképződmények sem sérültek meg. A robbantások a bejárat omladékszónában sem indítottak további kőzetmozgásokat.

Összességében elmondható, hogy a táró kihajtásával a barlang belső részeinek megközelítése kényelmesen és teljesen veszélytelenül történhet. A barlang állagában bekövetkezett változás elhanyagolható.

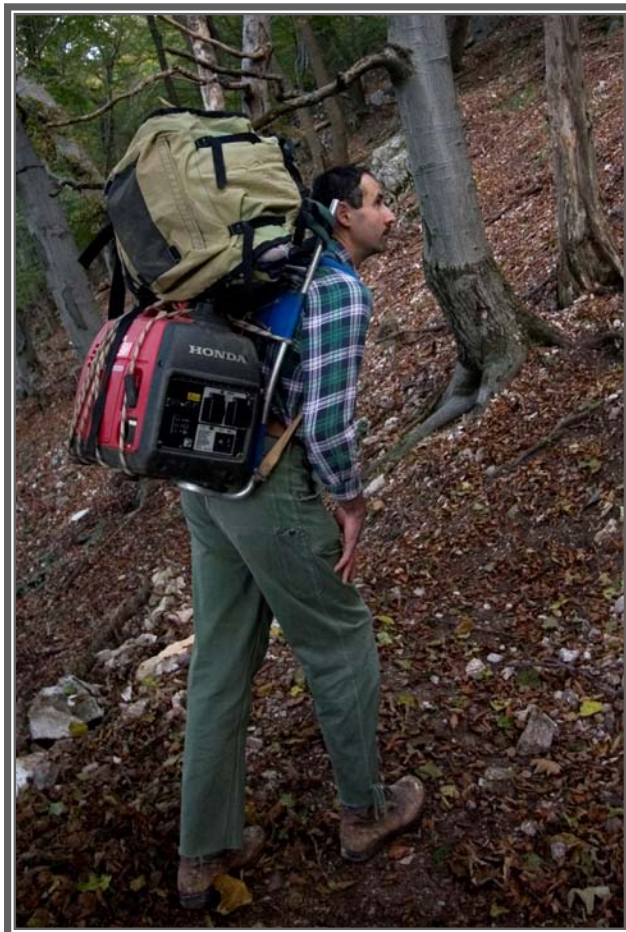
A táró kihajtása 20 ember 435 nettó munkaóráját, és közel 300.000 Ft közvetlen anyagi ráfordítást igényelt. Ez a tétel Egyesületünk költségvetését jelentősen megterhelte.

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	Összes:	Alkalm:
	01.09.	06.20.	07.15.	07.24.	08.17.	08.28.	08.31.	09.10.	10.09.	10.16.	11.01.	11.09.	11.13.	11.16.	11.20.	11.25.	11.27.		
Kovács Richárd	2	4	6	8		8	5	3	7	7	4	3,5	3,5		4	4	3	72	15
Kovács Jenő	2	4		8		8	5	3	7		4	3,5	3,5	5	4		3	60	13
Kovács Ádám			6	8	6	8		3		7			3,5				3	44,5	8
Surányi Gergely		4	6		6		5		4	2		3,5		5		4		39,5	9
Csereklye Mónika			6	8		8		3		7			3,5				3	38,5	7
Slíz György				6				3	3	7	4		3,5		4		1	31,5	8
Kövér Szilvia					8	6	8						3,5		4			29,5	5
Deák István				8		8							3,5		4			23,5	4
Szabó Evelin								3	7	5	4		3,5					22,5	5
Chorendzsák György		4	6												4			14	3
Papp Szilvia								3	3		4							10	3
Ádám Bence						8											2	10	2
Benyák Attila							4	3					3,5					10,5	3
Páles Róbert										7								7	1
Urbanics Sándor						4												4	1
Urbanics Sanyi						4												4	1
Erdélyi Balázs						4												4	1
Heizler Norbert											4							4	1
Kocsis Ákos															4			4	1
Sásdi László																	2	2	1
	4	16	30	54	18	72	15	24	31	42	24	10,5	31,5	10	28	8	17	435	

Részletes kimutatás

Szállítási nehézségek

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

Előkészület az első robbantáshoz

A „lövés” eredménye

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

A félúthoz közel

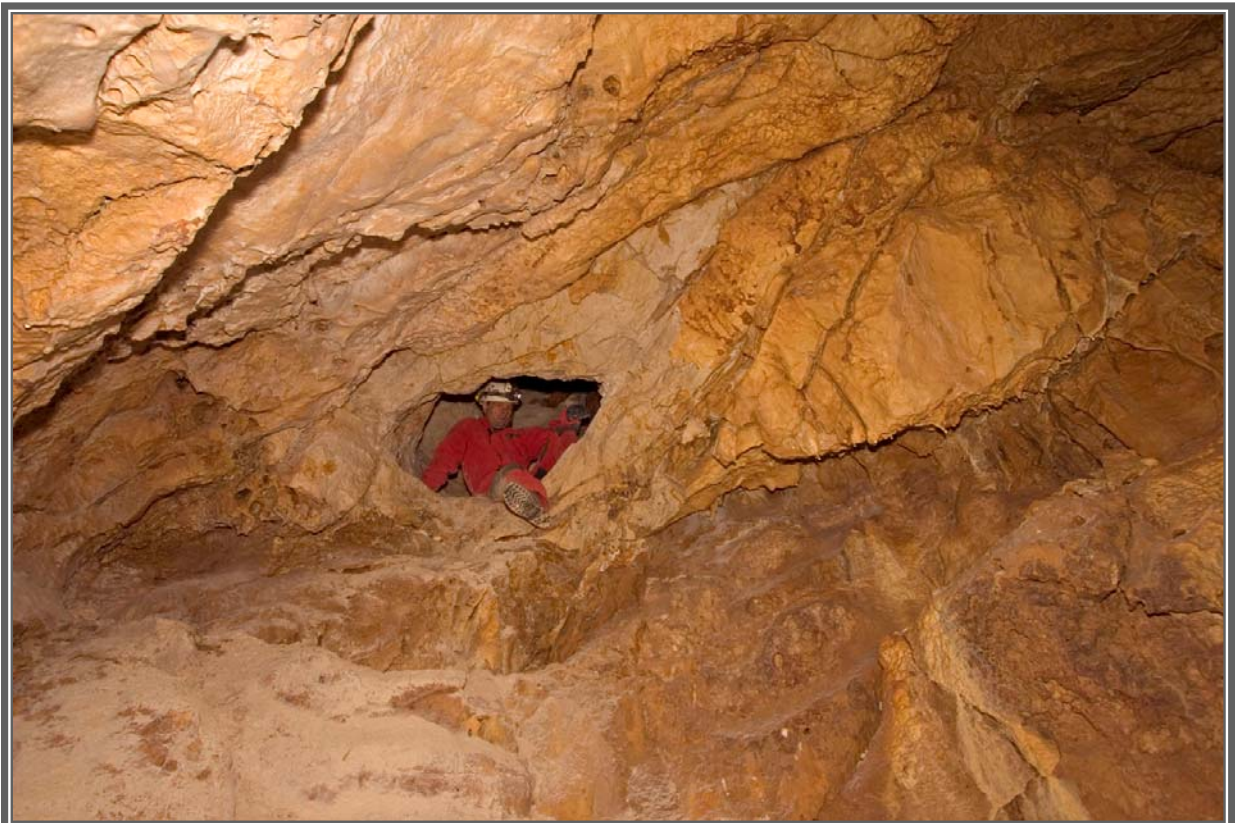
Robbantás utáni kép

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

Az átlukadás felülről

és alulról

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

A szálkő és a cseppköves-agyagos kitöltés kontakt zónája

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

Kovács Richárd

Feltáró kutatások az Ajándék-barlangban

A Csévi-szirtek legmagasabban fekvő barlangja. Nehezen észrevehető bejárata 596 m tszf. magasságban nyílik egy kis sziklakibúvás tövében.

A barlangra a kutatók figyelmét 1968-ban Urbanics Ferenc piliscségi lakos hívta fel, de a benne talált lőszerekből ítélve a háború alatt is ismert volt. 1973-1981 között a Kőbányai Barlangkutató és Hegymászó Szakosztály tagjai bontották. Ebben az időszakban mintegy 20 méter vált ismertté a barlangból, ahonnan nagy mennyiségű kötörmelékot távolítottak el.

1990-ben keressük fel először a barlangot, s bár a bontás gondolata már akkor felmerül csak 1997-ben állunk neki a feltáró kutatásának. 1100 óra bontással 2002 januárjában sikerül belyukadnunk a barlangba, amit 49 m mélységig 300 m hosszban tárunk fel. A Pilis-hegységben páratlan cseppkőgazdagságú barlang megóvása érdekében 431 munkaóra ráfordítással még ebben az évben lezárjuk a barlangot. A végpont bontására azonban alig jut idő, a barlang rendkívül omlásveszélyes lejárati szakasza egy ponton összeomlik. Csak 2005-ben a 435 munkaórával kihajtott táróval sikerül a barlangba történő biztonságos lejutást megteremtünk. 2000 órányi munkával a hátunk mögött most végre belefoghatunk a barlang további kutatásába.

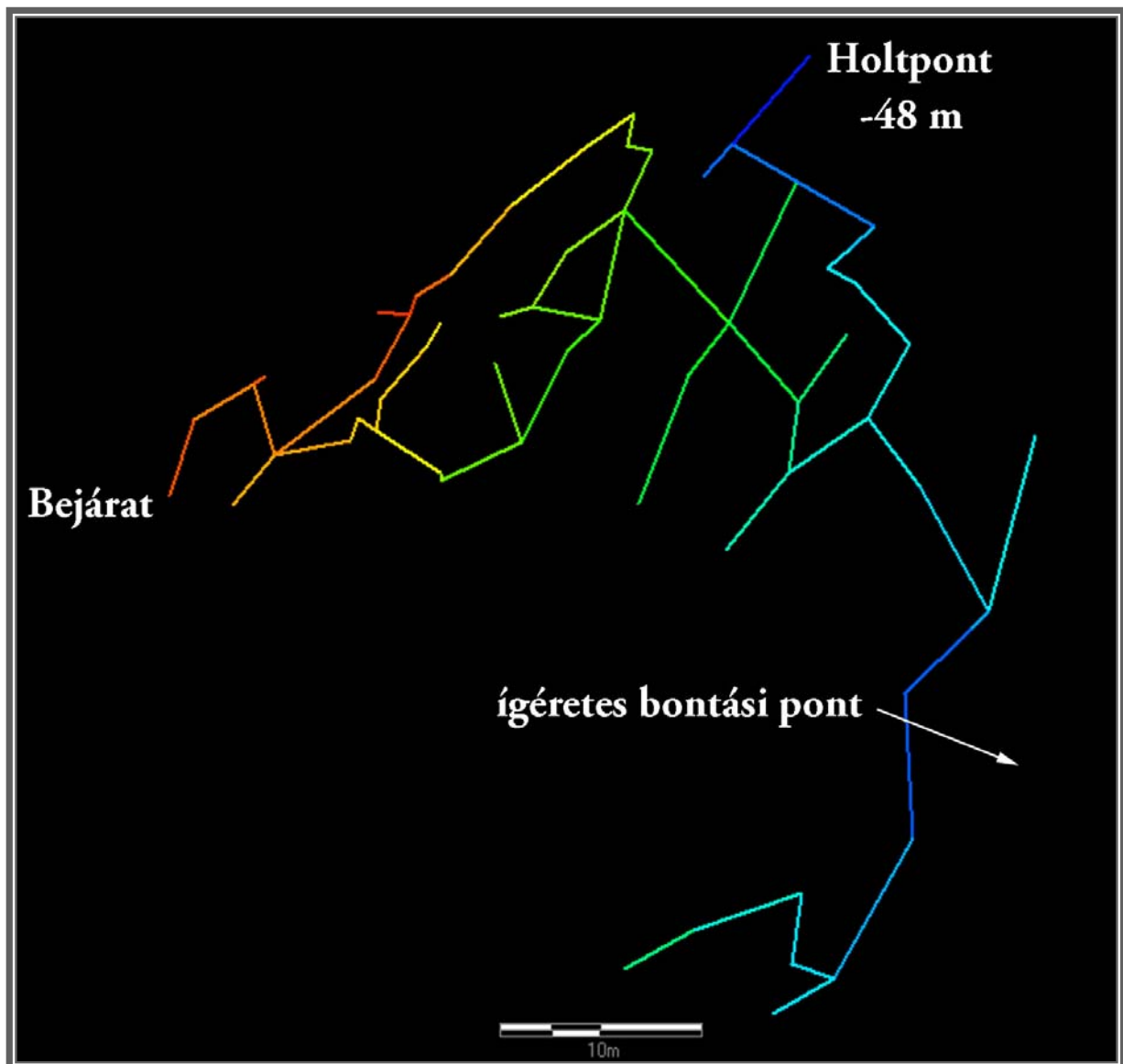
A barlangban két fő bontási hely található, melyek jelentősen huzatolnak. Az egyik a barlang mélypontján található, ahol a szétrepedt nagyméretű szálkötömbök közül jön a levegő. A barlangnak ez a része rendkívül omladékos. Az omladékokban hatalmas átkristályosodott cseppkötömbök találhatóak. Itt az eddigi feltáró kutatás a járatok alaposabb átvizsgálására szorítkozott. Próbáltuk megtalálni azt a helyet, ahol a legegyszerűbben átjuthatunk a kaotikus omladékokon.

A másik ponton ilyen probléma nincs, hiszen szépen oldott szálkő járatból jön a huzat. Ez is csaknem olyan mélyen van, mint a barlang legmélyebb pontja. Itt már a felfedezést követően megkezdjük a bontást, amit ebben az évben a táró kihajtása után folytattunk is. Azonban a barlang úgy tűnik továbbra sem adja magát könnyen. A szűk mélybe vezető hasadékokat nagy mennyiségű borsókő tömi el. Ezek egyrészt a falakon, de leginkább a törmelékben vannak jelen, s megvan az a rossz tulajdonságuk, hogy porózus szerkezetűek. Kalapáccsal az ilyen

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

tömböket nehéz szétűtni, a HILTI patron pedig teljesen hatástalan. Ennek ellenére ezt a helyet tartjuk az egyik legperspektivikusabb bontásnak, mivel 550 m tszf. magasságban fekszik, igen erőteljesen huzatol, s nem utolsósorban könnyen és gyorsan megközelíthető. A barlang eddigi formakincsei alapján pedig, átlyukadás esetén nagyméretű cseppkőgazdag járatokra lehet számítani. Ennek kiderítése a 2006-os év egyik fő feladata lesz.

Ajándék-barlang alaprajzi poligon térképe

Benyák Attila, Kovács Richárd

Indikációs-barlang

A barlang bejárata a Leány-barlangtól É-ra, annál 50 méterrel magasabban 507 m tszf. magasságban nyílik. 52, 7 méteres mélységével és 644 méteres hosszával a Pilis-hegység második legnagyobb barlangja. A jelenleg is ismert járatok nagy része még 1998-ban alig 100 óranyi bontással tárult fel. A gyors sikereket követően a rendkívül agyagos, vizes, több szűkülettel nehezített barlang bontása évekre abbamaradt.

A 2005-ös évben azonban újból egy kicsi, ám mégis jelentős felfedezést sikerült tenni. A barlang felső, még viszonylag kényelmesen megközelíthető részén egy 1998-ban megkezdett bontást folytattunk tovább, ahol a meredeken alábukó szálkőfal és az agyagos lejtő között nagyobb beszorult kőtömbök akadályozták a továbbjutást. Két rövid napos munkával sikerült a lefelé tartó járatot annyira kitágítani, hogy be lehetett préselődni a folytatásba. Egy cseppkövekben gazdag kis termecske tárult fel, amiben egy szép fehér vízzel telt mésztufa medence is volt benne gyöngyökkel.

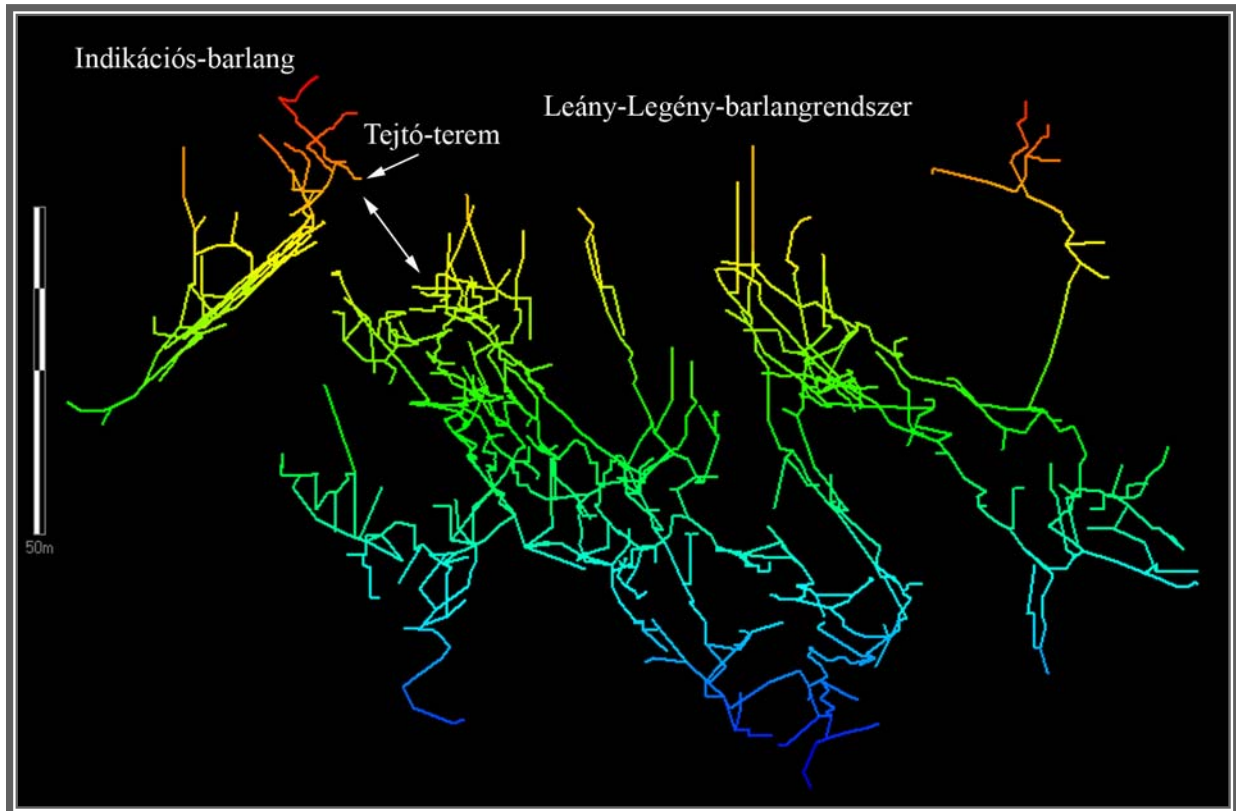
Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

Erről kapta a Tejtó-terem nevet az új járat. Innen egy agyagos kötőmelékkel eltömött meredeken lefelé tartó járat indul, ami reményeink szerint átjáró lehet a Leány-Legény-barlangrendszer felé. A Leány-barlang legközelebbi, ebbe az irányba mutató bontási helye 20 méter távolságra van 17 méterrel mélyebben.

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

Az Indikációs- és a Leány-Legény-barlang poligonmenete a lehetséges összekötési hely feltüntetésével.
É-D-i szelvény.

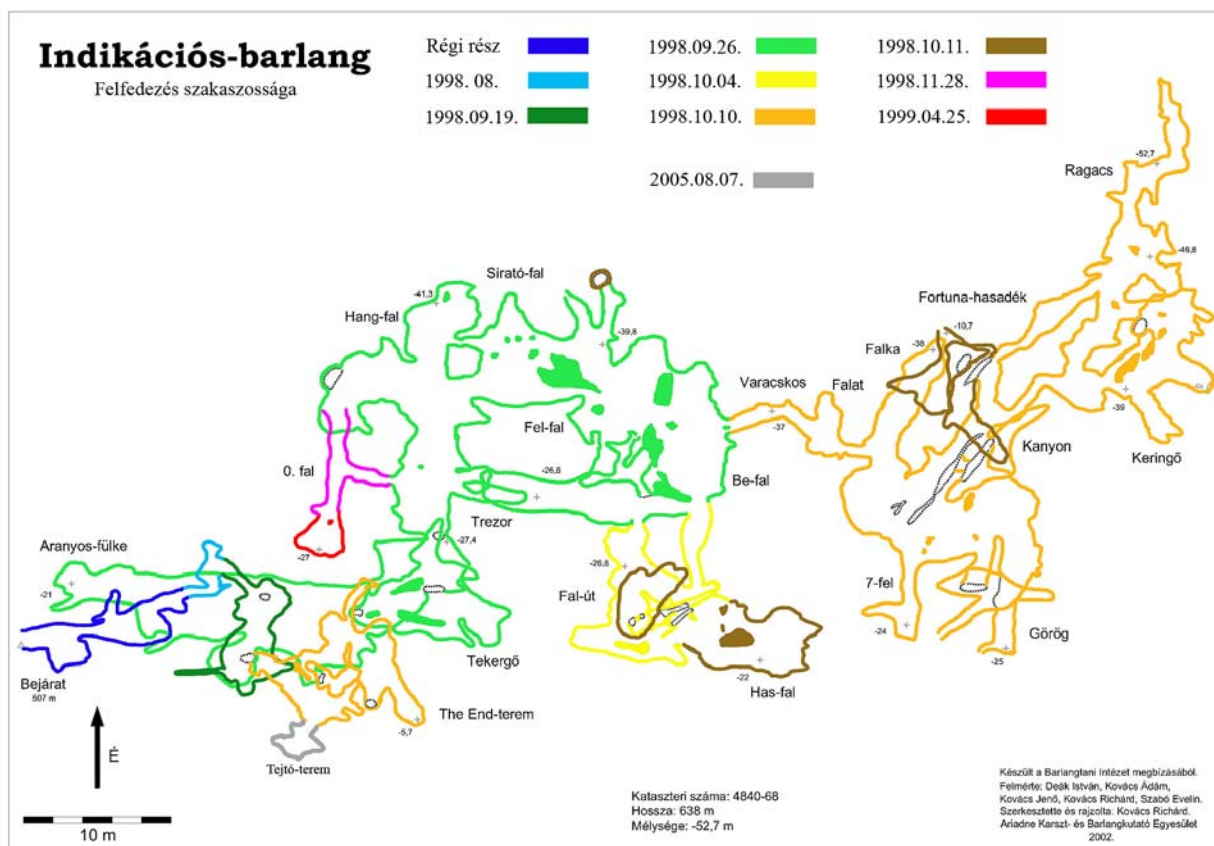
Rövid áttekintés a barlang felfedezéséről:

- 1990-ben Kárpát József veszi kataszterbe a kis barlangot.
- 1998-ban Egyesületünk tagjai kezdik meg a barlang bontását.
- 1998. 08. 10. Benyák Attila és Pajov László jutnak be egy kis fülkébe. Az eddig 14, 5 méterig ismert barlang hosszát 5 méterrel növelik. A továbbjutást egy huzatos szűkület akadályozza.
- 1998. 09. 19. A koponya-szorító átbontása és a Tölcsér feletti terem felfedezése. Összesen 16 m járat, a barlang mélysége 10 méter.
- 1998. 09. 26. Másfél órás bontással sikerül átjutni a Tölcsér omladékán és belyukadni a barlang belsőbb részeibe. Benyák Attila, Kovács Ádám, Kovács Richárd 241 méter járatot tár fel és 42 m mélységig jut. A barlang hossza már 276 m.
- 1998. 10. 04. A Be-fal tetejében 5 m szűk járat tárul fel, majd a Kürtös kalács-teremből egy szűk átbújó után további 30 m hosszban a Fal-út és a Vanek-kürtő.

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

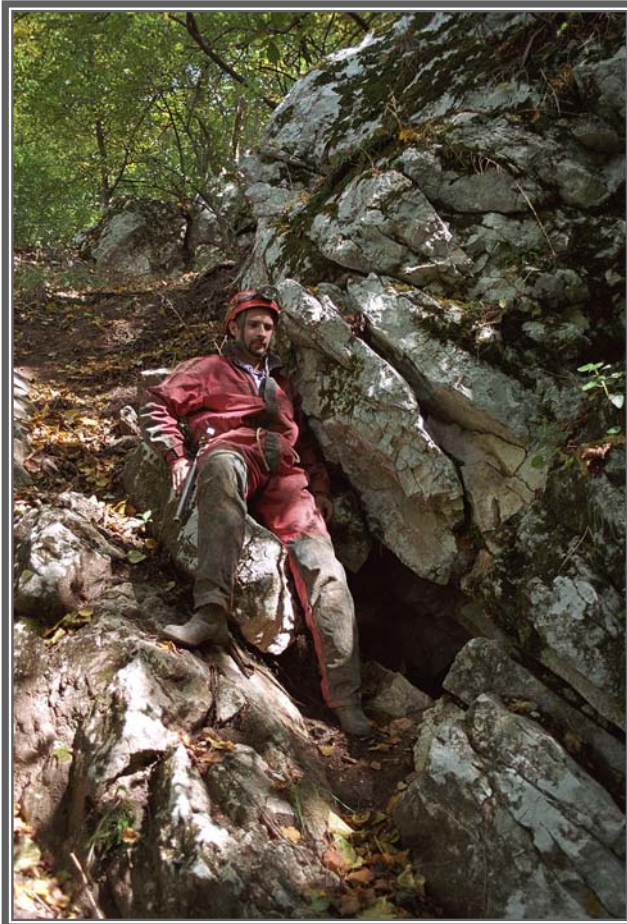
- 1998. 10. 10. Rövid bontás után 36 m hosszban feltárul az omladékos Telér-terem és a The End-terem. A Be-fal alsó részéből induló Varacskosnak elnevezett vizes-agyagos szűkület másfél óra alatt történő átbontásával 215 m járat tárul fel. A barlang hossza már 563 méter és 52,7 m mély.
- 1998. 10. 11. A Vanek-kürtő végében található omladék gyors átbontásával 7,5 m járat tárul fel, ami a rengeteg kalcitlemezről a Lemezes elnevezést kapja. A kürtő aljából egy szűk bebújás után a hasonlóan szűk Has-fal és a még szűkebb Prés tárul fel 16 m hosszban. Még ezen a túrán sikerül kimászni a Four Tuna-kürtőt két kis olodalteremmel 36 m hosszban, majd a nap végén rövid bontás után feltárul a Fel-fal alsó részéből nyíló 2,5 m magas Satnya-kürtő.
- 1998. 11. 28. A „0. fal” felfedezése 7 méter járatot eredményez
- 1999. 06. 20. A „0. fal” tetejéből néhány órás bontással 6 m járat tárul fel. A barlang hossza 638 méter.
- 2005. 08. 07. A Tejtó-terem felfedezése. A barlang hossza 644 m.

Kovács Richárd

Hipp-hopp-Gazsi-barlang

Az egykor két kis különálló barlang összekötésével keletkezett 18 m hosszú „rendszer” az Indikációs-barlang közvetlen szomszédságában található 500 m tszf. magasságban.

A Gazsi-lyuk már régóta ismert kúszva járható kis üreg volt, míg a Hipp-hopp-barlangot 1998-ban az Egyesület tagjai fedezték fel rövid bontással. Erről a gyors felfedezésről kapta a nevét is. A mintegy 10 m hosszú látványos oldásformákkal és hegyitejjel díszített barlang végpontján nagy mennyiségű kalcitlemez tömi el a járatot. A biztató végpont és a barlang formakincsei alapján már ekkor tervbe vettük a további kutatását, ami azonban

csak 2002-ben a két barlang összekötésével kezdődött meg. Mivel a végponti fülkében nem volt lehetőség a bontási törmelék elhelyezésére a munkák nagy részében a Gazsi-lyuk felé mélyítettük le a járatot, hogy a törmelék felszínre szállítása könnyebb legyen. 2005-ben aztán végül sikerült a teljes szelvényű tágitással elérnünk a végponti termet, ahol a kalcitlemez dugó nem várt nehézségek elé állított minket. Abban reménykedtünk, hogy az aljzat lemélyítésével esetleg sikerül a kalcitlemezek alatt átjutnunk, ez az elképzelésünk azonban nem jött be. Kicsit tanácstalanok voltunk, hogy hol is érdemes folytatni a bontást. Végül úgy döntöttünk, a baloldalon meglévő szálkőfal mellett bontunk tovább előre. A kalcitlemez tömböket azonban egyáltalán nem volt egyszerű eltávolítani az útból. Kézi szerszámokkal csak keservesen haladtunk a HILTI patron pedig teljesen hatástalan volt. A ferde szálkőfalban szerencsére megnyílt egy repedés, amiből jól érezhetően jön a huzat. A kalcitlemez dugón átjutni azonban ebben az évben sem sikerült.

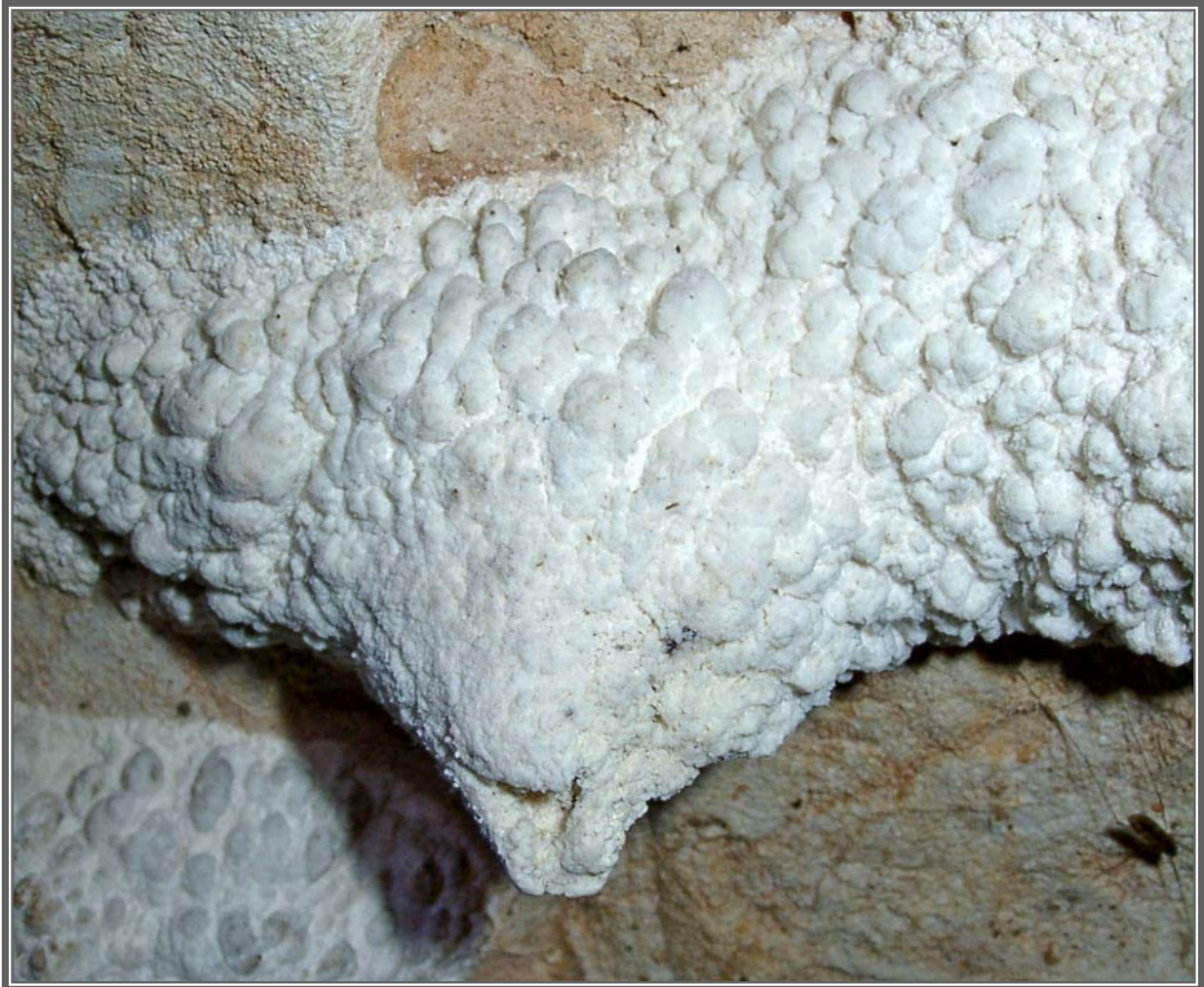

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

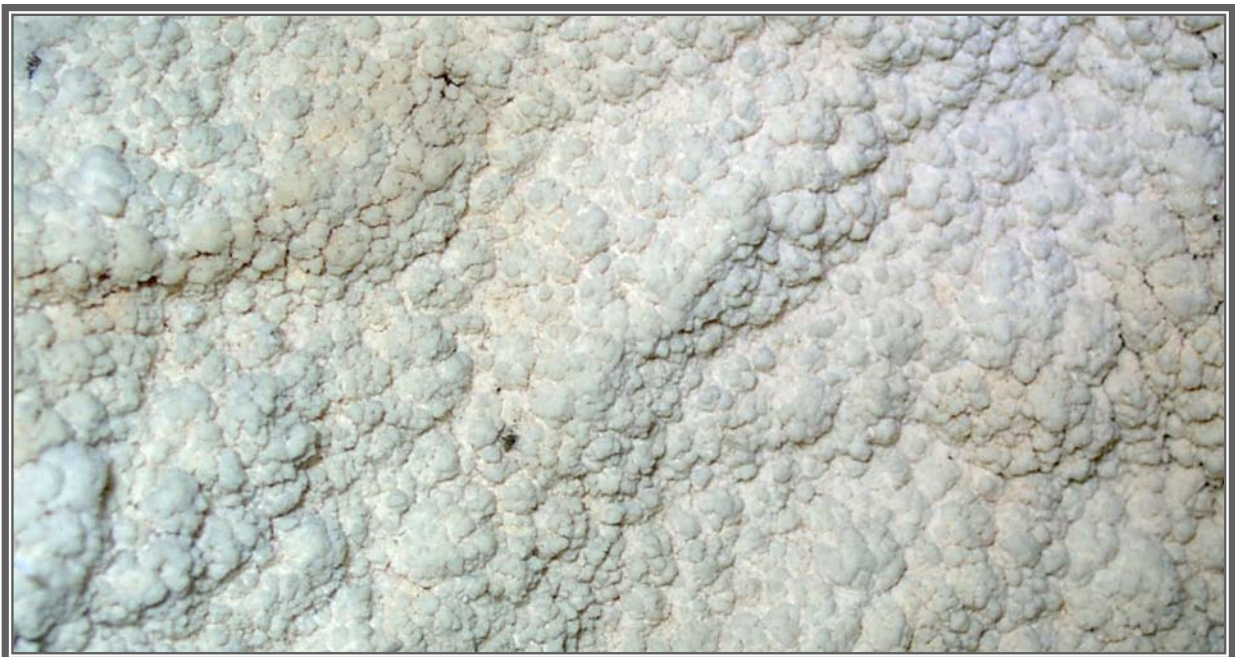

A kalcitlemez lerakódás fölött oldott mennyezet látszik

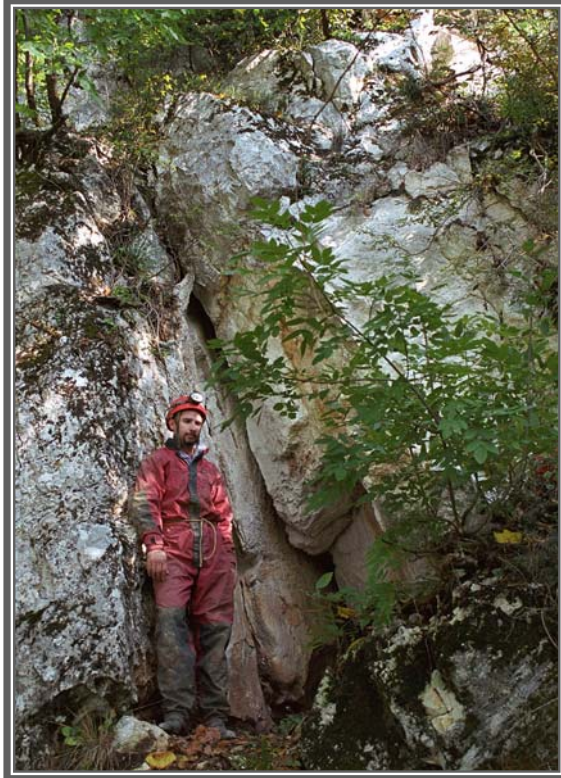
A barlangot díszítő kenhető állagú hegyitej

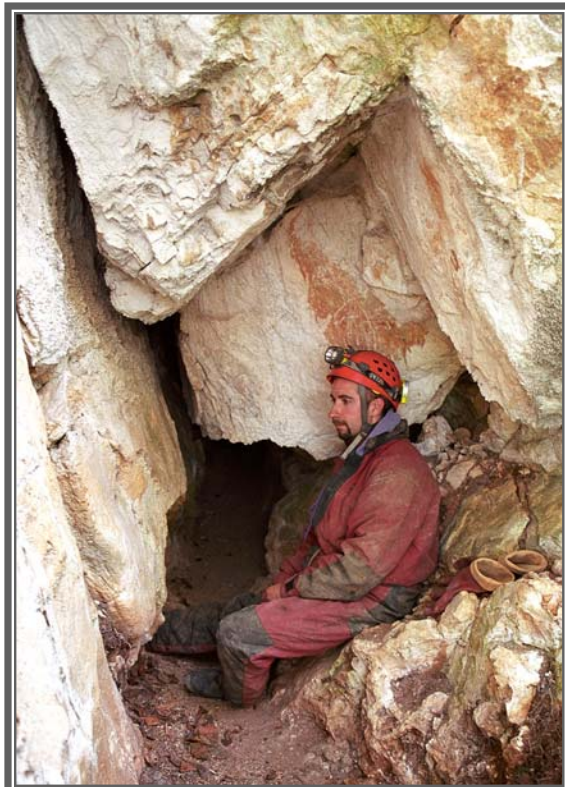

Kovács Richárd

Sörös-üreg

A 17 m hosszú barlang a Csévi-szirtek É-i részén nyílik 485 m tszf. magasságban. Bejárata természetes omlással nyílt meg 1999 tavaszán. A leomlott kőtömbök eltávolításával és némi tágítással, igaz nagyon szűken, de majdnem a ma ismert hosszában sikerült bejárni. A felfedezést követő bontások során jelentős munkával sikerült a járatot kényelmesre kitéríteni, így a végpont bontása során keletkezett törmelék viszonylag könnyen a felszínre tudtuk juttatni. A ferde keskeny hasadéknak nem is a törmelék mennyisége, hanem a szűk hely jelentett inkább problémát. Kisebb sikerélményt és mintegy 3 m járat felfedezését jelentette, ennek a hasadéknak a

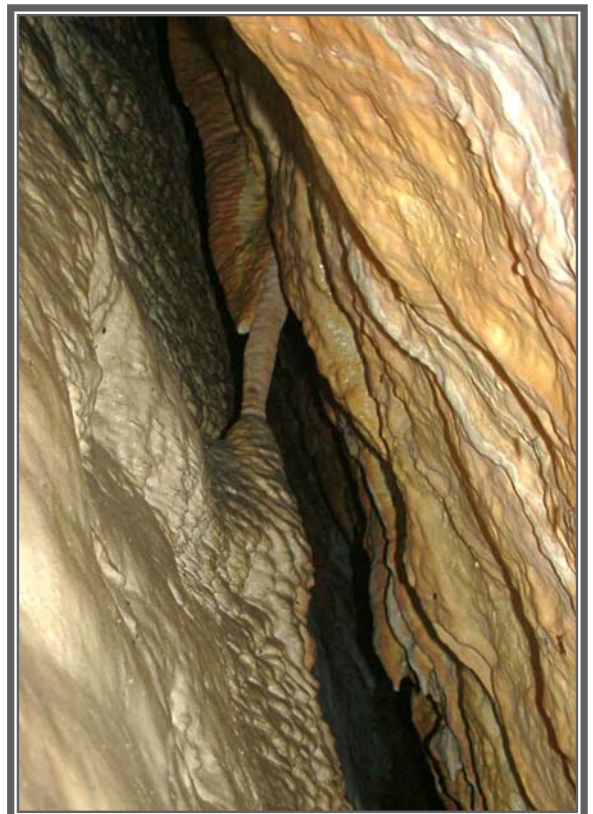
felső részébe való bejutás. Itt össze-cseppkövesedett omladék zárta el a továbbvezető járatot, így továbbra is inkább a hasadék alján a puha, poros kitöltésben bontottunk előre. Azonban hamarosan itt is nehézségekbe ütköztünk. A járat egyre jobban leszűkült a kitöltés pedig rendkívül keményre váltott. A 2005-ös évben próba képen megbontottuk a felső omladékot, abban a reményben hátha ott könnyebb lesz továbbjutni. Sajnos a járat ott is meglehetősen szűk. Az egyetlen igazán biztató dolog az erőteljes huzat, s mivel már közel 180 munkaórát dolgoztunk itt, reméljük a nehézségek ellenére sem kell feladnunk.

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

A természetes omlással megnyílt bejárat a törmelék eltávolítása előtt

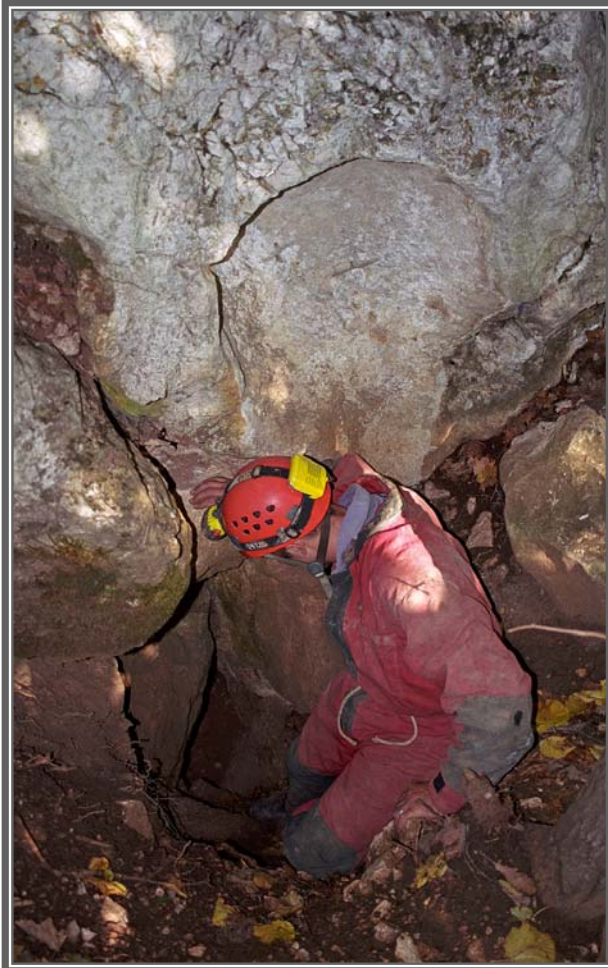

Huzatborsókövek a barlang bejáratí részén és szép cseppkövek a végponti hasadékban

Kovács Richárd

Rejtekút-barlang

A 194 m hosszú 28 m mély **Rejtekút-barlang** bejárata a Csévi-szirtek D-i részén található a Legény-barlang bejáratától 100 méterre, 10 méterrel magasabban nyílik. A látványos formakincsű, helyenként szép cseppkőképződményekkel díszített, nagyrészt érintetlen barlang járatainak zömét még 1999-ben feltártuk. Utoljára 2002-ben történt kisebb felfedezés, az azt követő évek szórványos bontásai nem hoztak újabb sikert. A kevés kutató túra alkalmával inkább a bejárat omladékos levezető járat tágítását és biztonságosabbá tételét végeztük el. A további feltáró kutatásokra alig futotta időnkből. 2005-ben a barlang több pontján is tevékenykedtünk. Részben a már régebben megkezdett bontások folytatásán, részben pedig újabb próbabontásokon dolgoztunk. Számottevő eredményt azonban nem sikerült elérni.

Rövid áttekintés az eddigi felfedezésekről:

- 1998. 12. 29. Benyák Attila, Deák István, Kovács Ádám, Kovács Richárd egy kis sziklakibúvásban már régebben megtalált gömbüst alatt fél napos bontással 2,5 m hosszban jutottak be egy lefelé tartó barlangjázatba.
- 1999. 01. 17. Benyák Attila, Pajov László lyukad be a barlangba és fedezi fel azt a Jóhangulat-teremig. A barlang már 48 m hosszú és 20 m mély.
- 1999. 02. 06. Benyák Attila és Pajov László feltárják a Száraz-hasadékot. 18 m járatot fedeznek fel. A barlang hossza 61 méter mélysége 28 méter.

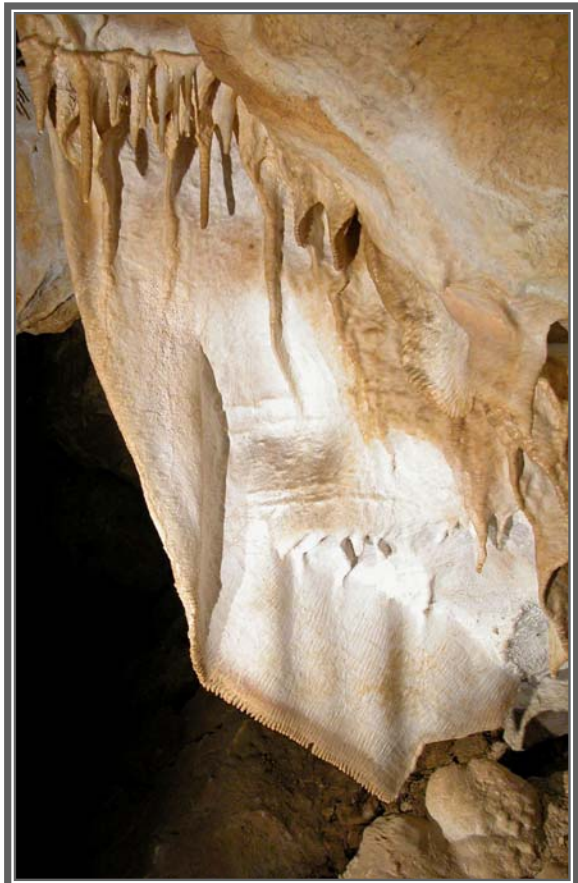
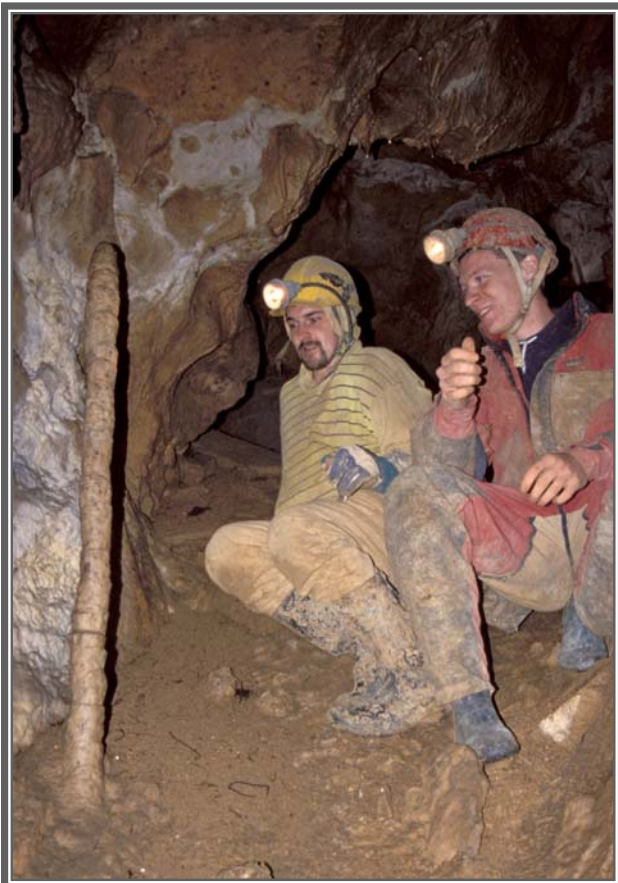
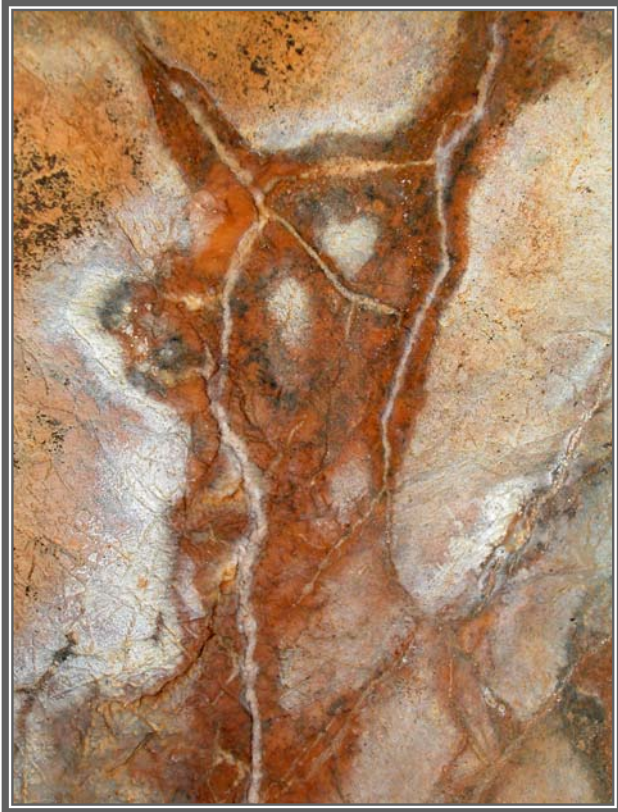
Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

- 1999. 04. 25. Deák István, Kovács Ádám, Kovács Richárd, Pajov László. A Szárazhasadék végpontjának átbontásával 33 m omladékos járat tárul fel többek között a Tanács-terem is. A Jóhangulat-terem végpontján néhány órás agyagbontással 7 m új rész tárul fel. A barlang hossza meghaladja a 100 métert.
- 1999. 10. 17. Benyák Attila, Kovács Ádám, Kovács Richárd alig 20 percnyi omladékbontással a Jóhangulat-teremből 65 m néhol szép cseppkövekkel díszített új járatot tár fel. Kőgyertyás-terem – Szotyori. A barlang hossza 174 méter.
- 2000. 02. 05. Kuporgó nevezetű fülkéből Kovács Ádám és Kovács Richárd tár fel 6 m új járatot 3 órás bontással.
- 2000. 12. 26. A Döfi nevezetű szűk 8 méter hosszú járat feltárása. Benyák Attila, Deák István, Kovács Ádám, Kovács Richárd.
- 2002. 06. 01. Közvetlenül a bejárat után néhány kő kimozdításával Kovács Ádám és Kovács Richárd 6 m új járatot tár fel. A barlang hossza 194 méter.

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

Kovács Richárd

Három új barlang a Csévi-szirteken

Egyesületünk 14 éve végez feltáró kutatásokat a Csévi-szirteken. Az elmúlt évek során számos új barlangot tártunk fel, a meredek hegyoldalak és sziklafalak alapos átvizsgálásának köszönhetően. Azt gondolnánk, hogy napjainkban már nem sok esély van új barlangra találni. Nyitott ismeretlen barlangbejáratra valóban nehezen bukkanhatnánk, viszont eltömött bejárat még szép számmal akadhat. Az évek során azt is megtanultuk, hogy mind a felszínen, mind a barlangokban érdemes újra átnézni azokat a helyeket, ahol már régóta nem jártunk. Részben ennek köszönhetően a 2005-ös évben csekély erőfeszítéssel 3 újabb kis barlangot fedeztünk fel. Ezek közül kettő további feltáró kutatásra is érdemes.

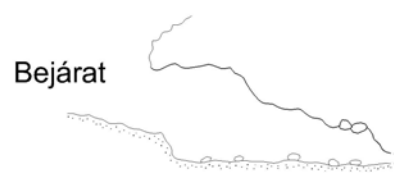
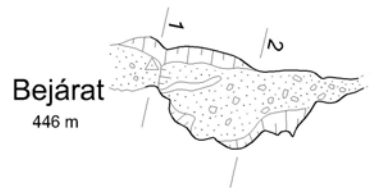
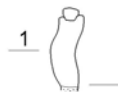

Az 3,6 m hosszú, **Légy-barlang** a Csévi-szirtek legalacsonyabban nyíló barlangja. Szűk hasadék bejárata 446 m tszf. magasságban, a Legény-barlang bejáratától 50 méterre 20 méterrel lejjebb közvetlenül a turistaút mellett található. A kis hasadékra már évekkkel ezelőtt felfigyeltünk, azonban rövid próbabontást követően nem foglalkoztunk vele. Úgy látszott, hogy másfél méter után összeszűkül, és még huzat sem jött belőle. 2005-ben aztán végül letisztáztuk ezt a helyet is. Rövid bontással sikerült feltárni a barlangot, ami a bejárat hasadék után szépen oldott kényelmes kis fülkévé tágult. Sajnos innen egy néhány centis huzatborsóköves repedés vezet tovább, amiből a nyári időszakban gyenge

huzat érezhető. A kis barlang önmagában ugyan nem jelentős feltárása mégis a környék alaposabb megismerését szolgálja.

Országos Barlangnyilvántartás
Légy-barlang

<i>Kataszteri szám:</i> 4840-224	<i>Település:</i> Esztergom
<i>Vetület:</i> alaprajz, kereszt-hossz szelvény	<i>Hossz:</i> 3,6 m <i>Mélység:</i> +0,2 m, -1 m
<i>Felmérte:</i> ARIADNE KBE, Kovács Richárd	
<i>Szerkesztette:</i> ARIADNE KBE, Kovács Richárd	<i>Dátum:</i> 2005. 11. 09.

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

A mintegy 8 m hosszú 4 m mély **Felső Ork-barlang** az előbb említett üregnél mind a feltárás körülményeit, mind a továbbkutatás lehetőségét figyelembe véve már jóval izgalmasabb. Nevét onnan kapta, hogy a Csévi-szirtek É-i részén 478 m tszf. magasságban található Ork-barlang felett nyílik és azzal egy oldott, ember számára járhatatlan szálkőcsővel és egy szintén járhatatlan hasadékkal két ponton is összefügg.

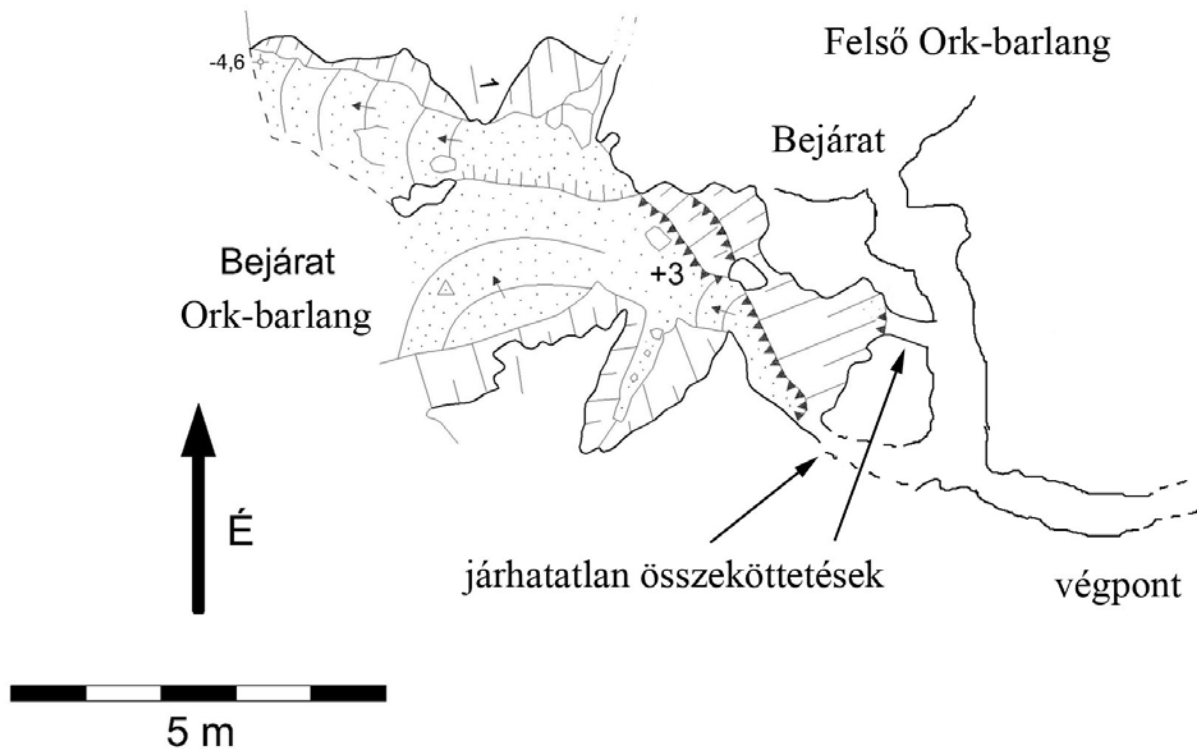
A barlang bejárati nyílása a kitágítás előtt

A barlang felfedezése egy szirteki bolyongás alkalmával történt 2005 júliusában. Az Ork-barlang feletti jelentéktelennek tartott sziklaereszt már régóta ismertük, azonban a végében sötétén ásító luk eddig a napig nem tűnt érdekesnek. Alaposabban megszemlélve látszott hogy mögötte egy kis fülke van. Bár nem tűnt túl biztatónak, úgy gondoltam egy kis próbabontást megér, hogy kiderítsem vajon van-e folytatás a fülkéből. Rövid idő alatt sikerült a szálkőlyukat annyira kitágítani, hogy ha keservesen is, de egy szál pólóban be tudtam préselődni. A bal oldali falat egy poros, de még így is szép cseppköleflowás díszítette, előre lefelé pedig egy rendkívül szűk szépen oldott, meredek szálkőcső indult. Ennek oldalából egy járhatatlan csőben a ledobott kavics hosszán esett. A barlanginál melegebb erőteljes huzatból és abból a tényből, hogy közvetlenül az Ork-barlang fölött vagyok hamar kikövetkeztettem,

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

hogy a kövek sajnos oda esnek. A fő csőjárat azonban nem oda vezet, s irányát tekintve úgy tűnt, ha itt sikerül lejutni a lenti barlang erősen huzatoló, járhatatlanul szűk végponti hasadéka mögé juthatok. Beleprésemelődtem tehát a szűk csőjáratba, amiben lefelé egész könnyedén lecsusszantam. Mintegy 3 méterrel lejjebb kis jóindulattal fülkének nevezhető járattágulásba értem, ahol ha nehézkesen is de még összekucorogva forgolódni is tudtam. Tovább lefelé és visszafelé kanyarodva, járhatatlanná szűkülve vezetett tovább a hasadék az Ork-barlang irányába. Tehát elgondolásom helyesnek bizonyult, sikerült megkerülnöm annak végponti hasadékát. Sajnos azonban az öröm korai volt, ugyanis előre nem tág járatban, hanem egy továbbra is szűk hasadékban folytatódott a barlang, amibe csak két méterig tudtam előrejutni. Az agyagos aljzatú kisebb cseppkövekkel és szép huzatborsókövekkel díszített oldott hasadékból szépen fújdogált kifelé a huzat, de itt már csak komolyabb tágításokkal lehetett volna továbbjutni, így megkezdtem a kínkeserves kikapaszzkodást a Csévi-szirtek legszűkebb barlangjából. Mivel csak egy póló volt rajtam, még egy ideig viselhettem bőrömön a felfedezés emlékeit. A barlang további kutatása nem egyszerű feladat, a szűk járatokba még bejutni is komoly nehézség, a végpont tágítása pedig még problémásabb.

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

A 12 m hosszú 5 m mély **Hőmérős-barlang** a Legény-barlang bejárata felett található annál 40 méterrel magasabban közvetlenül a Gólem-átjáró szomszédságában. Az 502 m tszf. magasságban nyíló üregre a téli időszakban megfagyott talajon egy kis olvadt folt hívta fel a figyelmet. A nálunk lévő digitális hőmérő 5°-os levegő kiáramlást jelzett. Ezen a ponton a törmelék megbontásával 10 perc alatt sikerült akkora lyukat nyitni a nagyobb kőtömbök között, hogy látszott a kövek alatt karnyújtásnyira induló oldott barlangjárát. Komolyabb szerszámok híján itt nem lehetett volna beférni, így két méterrel arrébb, a Gólem-átjárót magába foglaló kis sziklafal sarkában a vékony humusztakarót eltávolítva 2 óra alatt sikerült járható méretű bejáratot bontani. Érdekes, hogy ezen a ponton nyoma sem volt annak, hogy az alig 30 centi vastag törmelék alatt barlang van. A huzat a tényleges barlangbejáratától 2 méterre a nagyobb kőtömbök közti réseken áramlott a felszínre. Első alkalommal mintegy 5 méter hosszan sikerült a barlangba bekúszni, amit 2006 év elején jelentősen kitágítva 12 m hosszban tártunk fel. A meredeken lefelé tartó szépen oldott kis folyosó a Leány-Legény-barlangrendszer és a Rejtektút-barlang közötti nagyobb fehér folt felé tart, s reményeink szerint komolyabb barlangrendszerbe vezet.

Egy utolsó mérés a bontás megkezdése előtt

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

Fent: 10 perc bontás után már látszott a barlang bejárata

Balra: 2 méterrel távolabb sikerült járható méretű lyukat bontani

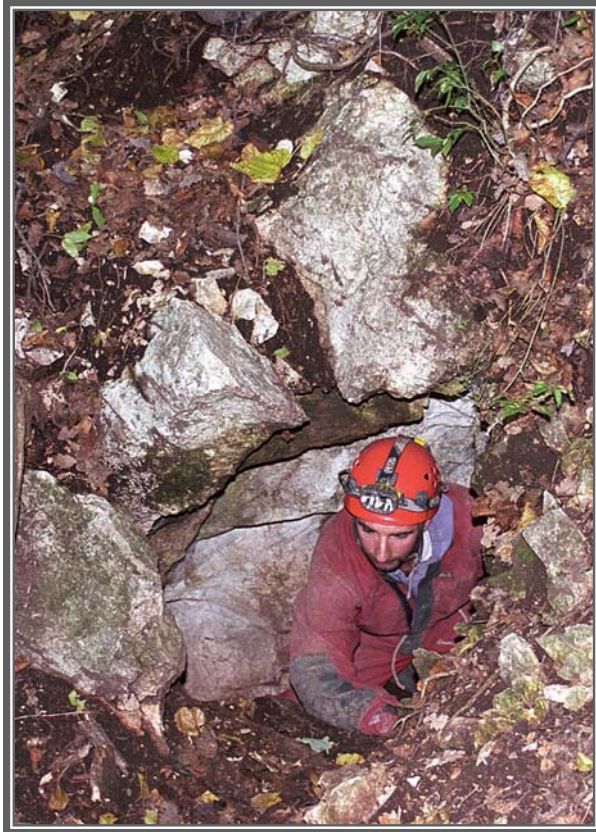
Lent: bejárat a kőtömbök eltávolítása után

Benyák Attila, Kovács Richárd

Baba-barlang

A 42 m hosszú, Baba-barlang bejárata a Csévi-szirtek alsó részén található 461 m tszf. magasságban, az Ősi-barlang bejáratától 17 méterre 139°-ra 11 méterrel magasabban.

1993-ban az MKBT által Klastrompusztán szervezett nyári kutatótáborban az eddig kicsiny gömbfülkeként ismert üregből rövid bontással mintegy 8 métert sikerült járhatóvá tenni. Mivel huzat volt érezhető a végpontról, még abban az évben folytattuk a bontást, aminek eredményeképpen további 4 méter hosszú kuszoda tárult fel. Ezt követően aztán évekig nem foglalkoztunk a barlanggal.

2004-ben fotó dokumentáció készítés céljából lementünk a kicsiny barlangba, ahol rögtön a bejárat alatt néhány méterrel erős huzatra lettünk figyelmesek. Közel egy órás bontással sikerült egy 2 méteres hasadékba jutnunk, amelynek végén huzatborsóköves fejnyi lyukon át újabb 3 méteres fülkébe lehetett átlátni. Néhány órás munkával ezt a részt is átvéstük. A túloldali szépen oldott fülkében már fel is lehetett állni. Innen is egy oldott szűk lyuk vezetett tovább, melyen átnézve tágasabb üreg sötétlett. Ezt is átvésve 4 méter hosszú 3 méter magas keskeny szépen oldott hasadékot fedeztünk fel. Itt sajnos a további kutatás megakadt, mivel a hasadék lefelé túl szűken folytatódik és törmelékkel is eltömődött. A huzat azonban továbbra is innen jön.

A barlang régi végpontján ugyancsak volt egy emberfej nagyságú lyuk, melyből enyhén huzat volt érezhető. Itt nagyobb járatokat remélve, a 2005-ös évben tervbe vettük ennek a bontását. Hogy a szálkőlyukhoz jobban hozzá lehessen férni az előtte lévő poros kuszoda talpszintjét le kellett mélyíteni, s mivel a barlangban sehol nem fért el a törmelék, elég kényelmetlen módon mindent a felszínre kellett szállítani. Miután négykézláb is megközelíthető lett a végpont,

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

alaposabban szemügyre lehetett venni. Itt vésésről nem lehetett szó, mert a szálkő bő fél méter vastag volt és igen kemény. A fűrógépnek és HILTI patronnak azonban nem állhatott ellen.

Kitartó munkával sikerült annyira kitágítani a szűkületet, hogy Erdélyi Balázsnak sikerült azon átpréselődni. Benyák Attilán és Urbanics Sanyin azonban kifogott a szűkület, s mivel a fűrő lemerült, aznap már nem lehetett tovább tágítani.

Balázs egy kisebb hasadékba jutott először a szűkület után, ahol hatalmas kőtömbök feszültek egymásnak. Olyan látványt keltett mintha valóban a Rejtektút-barlang felső bejárat alatti részében lenne. Az omladékon csak kisebb bontással tudott átjutni, úgy, hogy a törmeléket letúrta a szűkülethez, ahonnan a többiek el tudták távolítani. Aztán végül sikerült átcsúsznia egy újabb szűkületen és egy 6 m magas 5 m hosszú keskeny hasadékba jutott, amit egy látványos majdnem 1 méteres farkasfogas cseppközászló 20 centis függőcseppkő, szép lefolyások és huzatborsókövek díszítettek. Ezzel a 10 méternyi felfedezéssel ért véget az aznapi bontás.

Azóta tovább kutattuk a barlangot: leszedtünk nagy kín keservvel egy omladékot, mely a nagy cseppközászló mellett volt, és további 3 méteres járatot tártunk fel, egy szép fél méteres cseppköoszloppal, majd egy oldalhasadék kibontásával újabb három méter vált járhatóvá. Így az újabb mérések szerint a barlang hossza eléri a 42 métert.

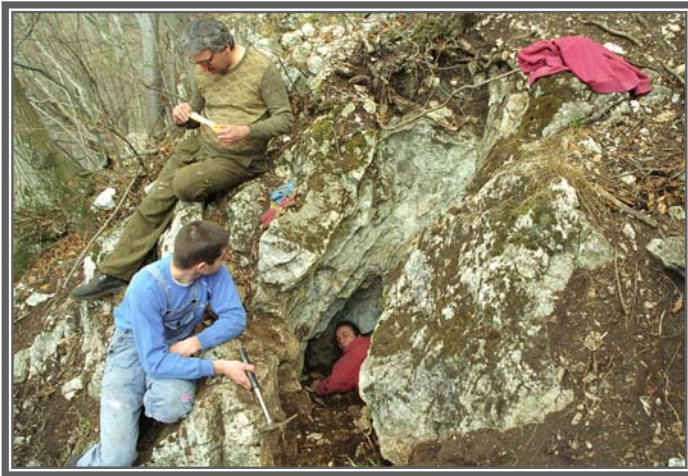

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

Kovács Jenő, Kovács Richárd

Ariadne-barlang

A Csévi-szirtek középső szintjén 518 m tszf. magasságban nyíló barlang bejárata a Bivak-barlanghoz felvezető ösvény mellett található a meredek hegyoldal egyik kis sziklakibúvásában.

A felszínre felszakadt oldott csőszerű járatot Sásdi László vezetésével az Egyesület tagjai még 1998-ban megbontották. A másfél méteres üreg alját humuszos kötörmelék tömte el. Mivel huzatot sem éreztünk, a bontás egyáltalán nem tűnt biztatónak. Évekig nem is foglalkoztunk a jelentéktelennek vélt üreggel.

2004-ben Benyák Attila folytatta az üreg épphogy csak megkezdett bontását. Az év folyamán néhány kisebb bontással, az oldott helyenként cseppköves szálkőfal mellett 4, 5 méteres mélységig jutott. A barlangban csupán félkör alakban volt szálkőfal, a hegyoldal felé kinyíló hasadékot nagy mennyiségű törmelék

tömte el. Ez a törmelékfal már 3 méter magasan tornyosult a végpont fölé. Félő volt, hogy az egész besúvad, így a lényegre törő mélyítést nem lehetett tovább folytatni. Ráadásul a törmelékben nagyobb kőtömbök is megjelentek, amikkel a szűk végponton szintén nem lehetett mit kezdeni. A jobb oldali falban viszont nyílt egy kis öklömnyi lyuk, amiből halk morajlást lehetett hallani. Ekkor azonban még azt hittük, hogy kintről a szél zúgását haljuk. A barlang méretére nőtt üreg a Csévi-szirti Felszakadt-barlang nevet kapta.

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

2005-ben már az Egyesület többi tagjának az érdeklődését is felkeltette a legújabb kis barlang. Mivel bejárata a Leány-Legény-barlangrendszer felett nagy magasságban nyílik, s ebben a szintben eddig csak kis üregek ismertek, úgy gondoltuk itt talán egy felsőbb járatrendszerbe juthatunk. Az év első felében több napi bontással sikerült a bejárati törmelékkel eltömött hasadékot a végpont felett rányitni a barlangra. A törmelékfal további részének eltávolítása és a végpont továbbbontása az év második felében már komolyabb akciók keretében folyt. A kis üreg a legfőbb kutatási célpontunk lett.

2005. augusztus 7.

Vasárnap végre kellő létszámú résztvevő jött össze, hogy a Felszakadás továbbbontásához előkészítsük a terepet. Heten láttunk neki a munkának: Ádám Bence; Csereklye Mónika; Deák István; Kovács Ádám; Kovács Jenő; Kovács Richárd és Kövér Szilvia. A feladat az volt, hogy a jelenlegi bejáratot kitágítsuk, illetve az oldalfalat annyira megnyissuk a lejtő irányába, hogy ne csak fentről, hanem oldalról is hozzáférjünk a jelenlegi végponthoz. Mivel a Felszakadás közvetlenül a meredeken lejtő hegyoldal közepén, ráadásul pont a közkedvelt kirándulóhely, a Legény-barlang fölött található, az itt végzett bontási munkálatok meglehetősen közveszélyesek! Hétvége lévén az esős, idő ellenére is fokozottan számolnunk kellett azzal, hogy a hegyoldalban leguruló kövek, nehogy éppen egy arra járó gyanútlan kirándulót üssenek agyon! Ennek elkerülése érdekében ügyeletet szerveztünk, így a felvezető ösvény aljában mindig tartózkodott valaki, az éppen arra járó turisták védelmében. Az ügyeletes állandó rádióösszeköttetésben volt a bontóbrigáddal, így kőomláskor időben jött a figyelmeztetés. A munka igen jó ütemben és jó hangulatban haladt, sikerült is szépen rányitni a hasadékot a végponti nagy kőtömbökre, amelyek elzárták lefelé a továbbjutást. A meredek hegyoldal miatt a kitermelt nagy mennyiségű törmelék nem lehetett félrerakni, ezért kénytelenek voltunk az anyagot a lejtőn lezúdítani. Ez azonban azzal járt, hogy néha bizony nagyobb kőtömbök is meg-megindultak lefelé, melyek közül egyik-másik kíméletlenül a turistaút kellős közepébe csapódott be, mély nyomot hagyva maga után. Hasznos volt tehát a lenti ügyelet.

A mai bontás eredményeképpen sikerült még letakarítanunk a végponti nagy köveket, melyek látszólag szálköszerűen össze vannak állva, így legközelebb azok szétszedése várt ránk, de ezt kézi erővel most nem tudtuk folytatni.

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

2005. augusztus 14.

Deák István; Kovács Jenő; Kovács Richárd; Kövér Szilvia és Surányi Gergely indultunk neki a mai bontásnak. A Felszakadás alján, nagyobb beágyazódott kövek akadályozták a további könnyű bontást lefelé. A HILTI patronos módszert hívtuk segítségül, a mozdíthatatlan kőtömbök szétrepesztésére. A kemény, szilárd kövek szétszedésére remekül bevált, bár csak kis adagokban sikerült haladnunk. Később akadt olyan kő, melynek szerkezete nem alkalmas a patronozásra, mert túl puha, ilyenekbe besült több patronunk is, és az elsütőszáruk is beszorultak, így a továbbiakban ezt a technikát

mellőznünk kellett. Jött az ész és a nyers erő alkalmazása. Nagy pajszer, nagykalapács, véső stb., tehát kézi erővel lett tovább faragva tágítva a járat. A talpszint erősen összecementálódott ősi agyagos rétegekből állt össze, légrés, csak a jobb oldali falban volt. Feltűnő volt, hogy a bontáskor keletkezett füst és por pillanatok alatt eltűnt ráadásul a zúgó hang egyre jobban

halható volt. Alaposabban megvizsgálva a lyukat, kiderült, hogy rendkívüli erővel szívja befelé a levegőt, s a zúgást sem a kinti szél sokkal inkább a huzat okozza. Nagy lelkesedéssel most már ebbe az irányba folytattuk tovább a bontást. Az összecseppkövesedett lyukat néhány órás vésés után sikerült annyira kitágítani, hogy derékig be lehetett préselődni a

mögötte található humusszal erősen feltöltött, kis oldott mennyezetű fülkébe. Tovább lefelé kőtörmelékkel feltöltve folytatódott a járat. A gyökereket erősen mozgató, morajló hangú huzat itt süvített befelé az ismeretlen barlangba. Hatalmas lelkesedésünk ellenére idő hiányában aznapra abba kellett hagynunk a munkát. Látszott, hogy még több órás tágításra van szükség, hogy a törmelékes végpontot egyáltalán bontani tudjuk. Azt azonban, hogy ott mekkora az eltömődés nem tudhattuk.

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

2005. október 2.

Vasárnap reggel végre eljött a várva várt alkalom, hogy a múltkor félbehagyott, rendkívül biztató Felszakadást, a belyukadás reményében tovább bonthassuk. Mostanra olyan technikai háttérrel és elég létszámú emberrel vonultunk fel, hogy semmit nem akartunk a véletlenre bízni. Heten: Deák István; Koncz Péter; Kovács Ádám; Kovács Jenő; Kovács Richárd; Kövér Szilvia és Surányi Gergely cipekedtünk fel a barlanghoz, majd később csatlakozott Benyák Attila és Erdélyi Balázs is.

Némi tereprendezéssel sikerült kialakítani a barlang fölött egy kis pakoló térséget, aztán nekiálltunk a munkának. Mivel aggregátort is hoztunk magunkkal, a vésőgép segítségével hatékonyan lehetett haladni. Először a kemény talpszinten süllyesztettünk egy keveset, aztán

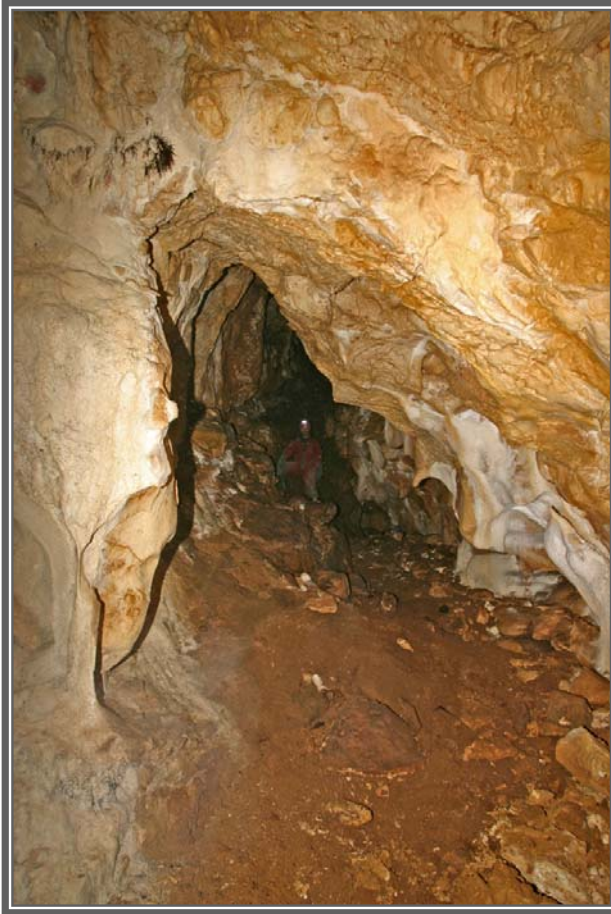
vízszintesen, a szűkület oldalának kitágítása következett, hogy kényelmesebben hozzá lehessen férni a fülkéhez. Beljebb, lényegre törően, az egyelőre járhatatlan méretű huzatos rés kitágításával, láthatóvá vált, hogy a folytatásban biztosan van egy terem, sőt Gergő még folyosót is látni vélt, ahol szerinte fel is lehetne állni! A fronton

Gergő és Ricsi bontottak, a fülkéből adogatták ki a törmeléket, mélyítették a járatot. Végül 13 óra 22 perckor átsusszantak, és már bentről ordították, hogy sikerült belyukadni és megvan a barlang!

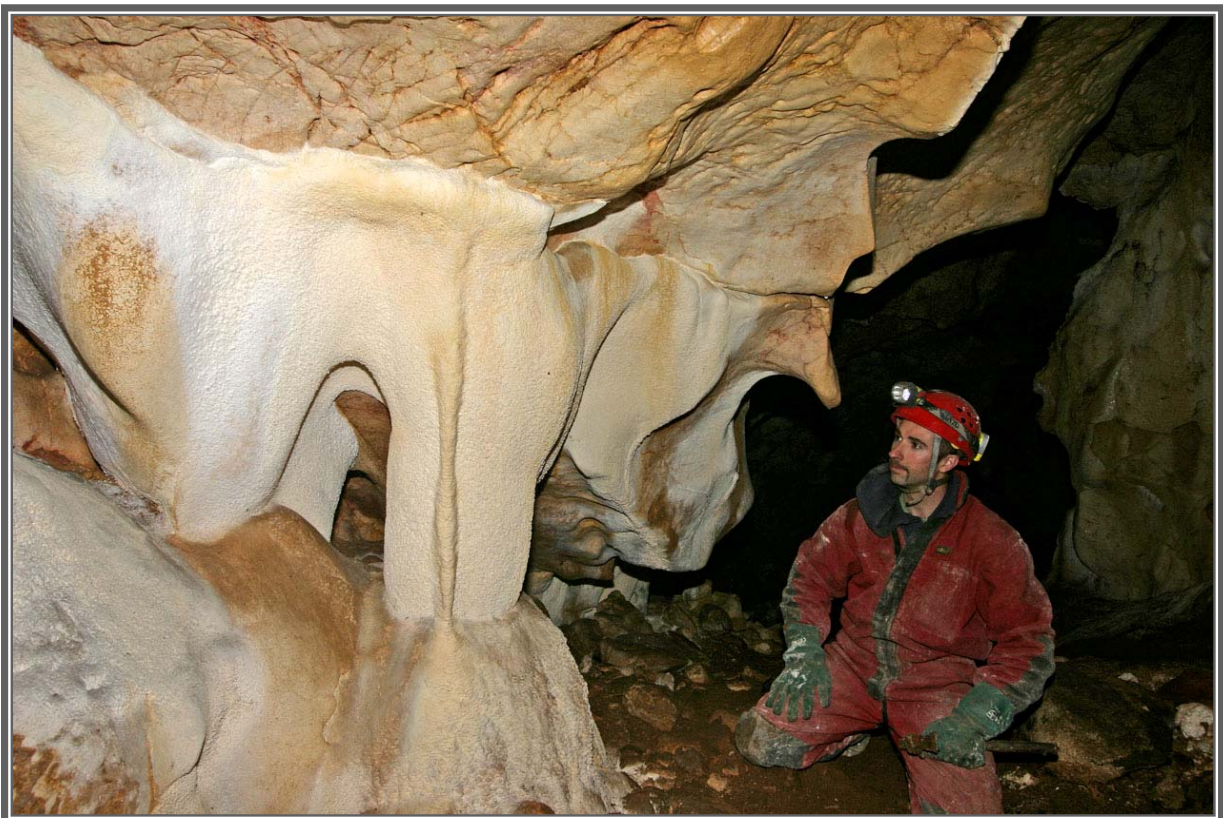
A többiek is lámpát ragadtak és egymás után csusszantak át az épphogy kitágított lapos szűkületen.

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

A barlang már első pillantásra mindenkit lenyűgöz. Rögtön a szűkület után egy meredek lejtővel kezdődő, kb. 4 méter széles 3-5 m magas folyosó indul lefelé. A mennyezetén látványos gömbfülke látszik a szépen oldott falakat nagy felületeken montmilch borítja. A folyosó egyre tágulva 20 méter után törmelékben végződik. A falakon visszaoldott kalcitlemezeket látunk, mindenfelé szép fehér cseppkövek. Az egész barlang tiszta érintetlen. Balra egy szűkület után újabb terembe érünk látszólag innen nincs folytatás. A bejárat folyosó jobb oldali alsó végén viszont látszik, hogy a kövek közt megy tovább a járat, csak bontani kellene. Ezzel most nem foglalkozunk, nézzük inkább a szabadon járható részeket!

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

A nagy folyosó elején balra egy oldalág indul a hegy felé. Keskeny kanyargós ág gyönyörű oldott montmilh borította fehér falakkal cseppkövekkel. Az aljzaton sok helyütt mésztufa medencék gyöngyökkel, nagyon vigyázni kell hová lépünk. Felfelé kisebb kürtők mennek, de ezekkel most nem foglalkozunk. Egyik ámulatból a másikba esve érünk egy elágazáshoz.

Előre tágabb magas terem egyik falán látványos cseppköleflowás. Tovább előre omladékban végződik ez az ág. Jó bontásnak tűnik, de most nem nézzük meg alaposabban.

Jobbra a kis folyosóból egy nagyobb terembe érünk. Vissza lefelé szép cseppkőves járat megy, ami 20 méter után összeszűkül. A másik irányba azonban egy hatalmas kürtő vezet felfelé. Lelkesedésünk határtalan végre egy igazi nagyszabású felfedezés, erre vártunk évek óta, semmi bontásra nincs szükség, csak akadálytalanul lehet bejárni a száz métereket és ráadásul szárazon, nincsenek undorító agyagos szűkületek, csak a tiszta képződmények, tetarátágatok és szép cseppkövek minden felé. A kürtő cseppkőves falán zokniban mászunk fel, egymásnak adogatva a csizmákat. Fent újabb terem további kürtők, kisebb oldalágak és bontási helyek. Közben eszünkbe jut mennyi felszerelést hagytunk kint a felszínen szanaszét. Így mivel a szabadon járható járatokat nagyjából bejártuk elindulunk kifelé.

Kis felszíni pihenő után, fényképezőgéppel, videó kamerával és szerszámokkal újra elindulunk lefelé. A bejárati folyosó végén lévő omladékot 15 perc alatt átbontjuk. További 30-40 méter gyönyörű cseppkőves járatot fedezünk fel. Valahol a Legény-barlang fölött a legmagasabb részek környékén lehetünk, igen jó a légmozgás, de ma nem kutatunk tovább. Megnézzük még egyszer a hosszú oldalágot is és megállapítjuk, hogy a barlang teljes hossza elérheti akár a 400 métert (!) is.

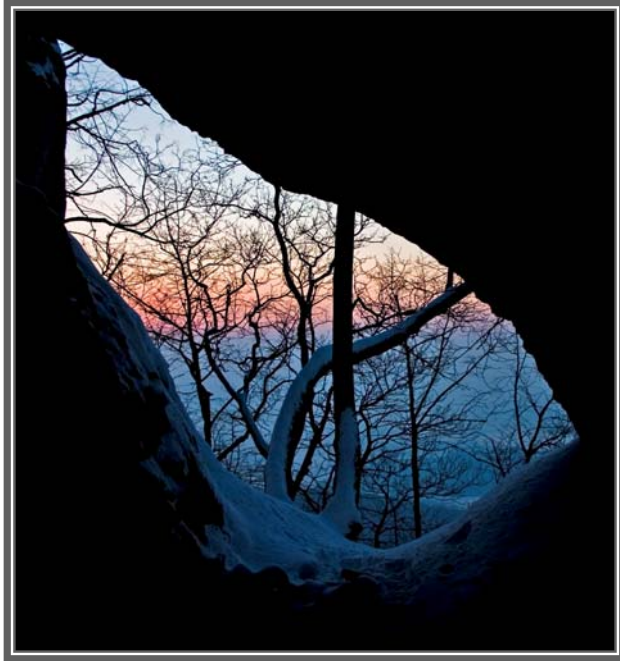

Visszatérve a felszínre úgy döntöttünk, hogy ezt a csodálatosan szép, érintetlen barlangot, nem hagyhatjuk így nyitva. Ezért a biztonságos lezárásáig ideiglenesen beomlasztottuk. A bejárat fölött csúnyán lógó hatalmas kőtömb, pont kapóra jött. A lezúduló köbméternyi törmelék alaposan eltömte a bejárati nyílást.

Kovács Richárd

Bivak-barlang

A 19 m hosszú **Bivak-barlang** a Csévi-szirteken található a Legény-barlang bejárata fölött 70 méterrel 536 m tszf. magasságban.

Nevét a benne rendszeresen éjszakázó turistáktól kapta. 1937-ben megjelent első irodalmi említése is népszerű és kényelmes táborozó helynek írja le. Az ősidőktől fogva ismert és látogatott barlangban, 1953-ban Jánossy Dénes és Vértes László végzett eredményes régészeti ásatást. Mivel az előcsarnok kitöltésének nagy részét

eltávolították a bivakolásra már szűkebb és kevésbé kényelmes hely maradt. Napjainkban nagyobb esőzések idején a barlang egészében rendszeres csöpögések vannak.

Egyesületünk tagjai a 80-as évek vége óta ismerik a barlangot, azonban csak két éve figyeltünk fel arra, hogy a barlang keskeny szálkő hasadékká szűkülő végében intenzív huzat érezhető. A nyári időszakban, míg a felszínen 20°C volt a hőmérséklet a végponti hasadékból 7,7°C-os levegő áramlott kifelé. Télen pedig a -1,4°C-os beáramló felszíni levegő csak 1,2°C-ra melegedett fel a hasadék elejéig, míg az előcsarnokban látványos jégcsapokat figyelhattunk meg.

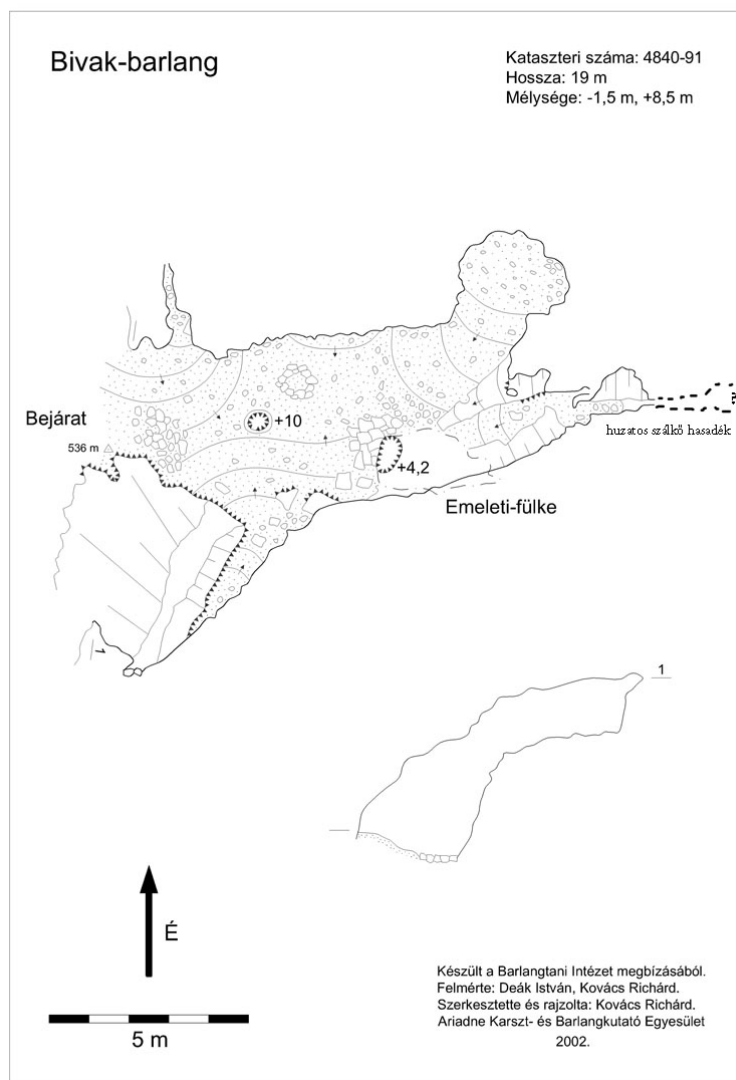
Ezek a megfigyelések két szempontból is érdekesek:

- a korabeli írások télen is kiváló meleg szálláshelyként írják le a barlangot, ahol a füst a barlang kürtőjén akadálytalanul távozik (ez jelen körülmények közt egyáltalán nincs így),
- a levegő áramlása alapján a jelentős magasságban nyíló barlang egy rendszer alsó bejárataként huzatol.

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

A bizonytalan és kevés adat alapján, csak feltételezhető, hogy az Egyesületünk által a terület barlangjaiban végzett feltáró kutatások, de leginkább a mintegy 60 méterrel magasabban található Ajándék-barlang kibontása vezetett a légáramlási viszonyok megváltozásához,

illetve felerősödéséhez. A téli időszakban alaposan átvizsgáltuk a Bivak-barlang feletti hegyoldalt és kisebb barlangokat, ám kigőzölgést vagy huzatot sehol sem tapasztaltunk, tehát a levegő akár egy nagyobb barlangrendszerből is jöhet. Már csak a szálkő hasadékon kell átjutnunk valahogy. Az oldott járat ember számára ugyan nem járható, azonban nem is reménytelenül szűk. 2 méterrel beljebb pedig mintha egy kis fülke is lenne, ahonnan azonban tovább látni már nem lehet. Egy rúdra szerelt kamerával és lámpával azonban ezt a problémát sikerült megoldanunk. Többszöri próbálkozás után sikerült levideóznunk a benti

fülkét. A felvételek visszanezése után kiderült, hogy a fülke után sajnos újabb összecséppkövesedett szűkület van, de a járat ennek ellenére biztatóan néz ki. 2006-ban meg fogjuk rá kérni a kutatási engedélyt, hogy próbabontással letisztázzuk néhány méteren belül van-e ember számára is járható méretű folytatás.

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

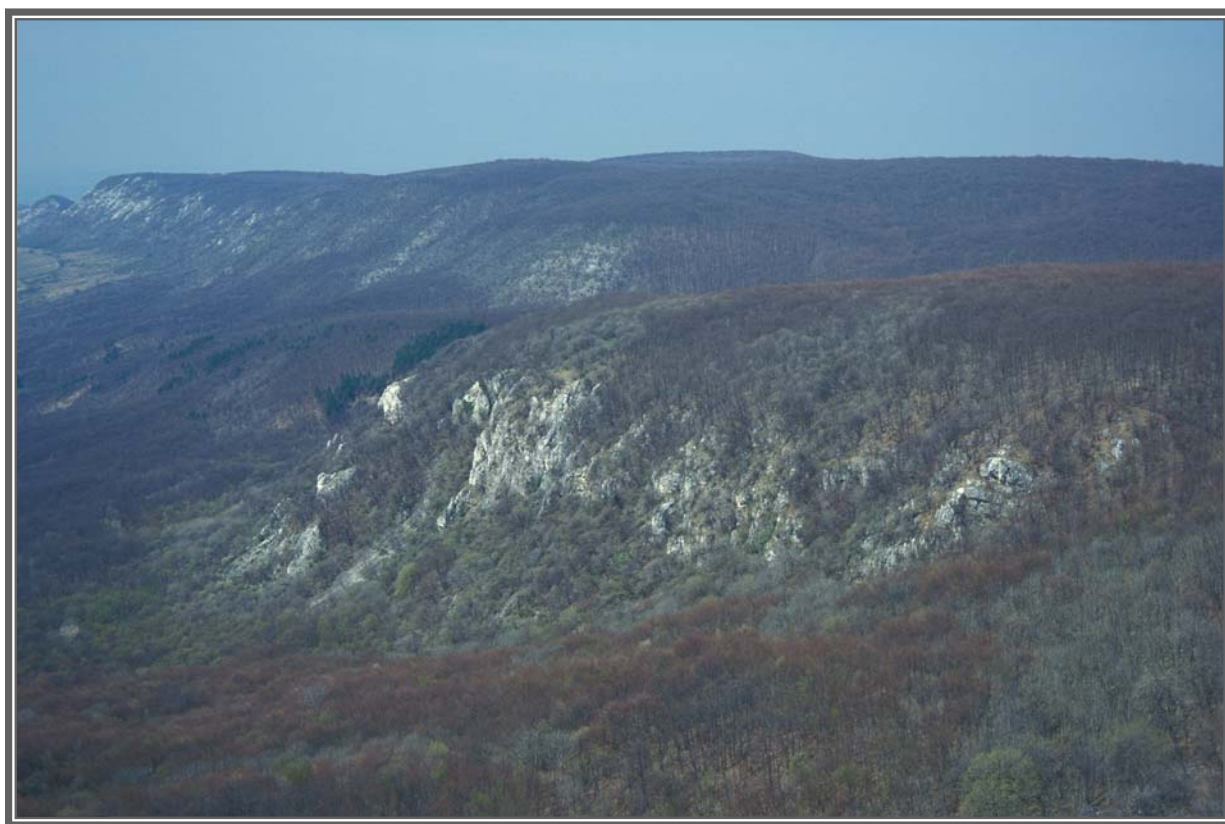
A végponti hasadék bejárata

Benyák Attila, Kovács Richárd

Kisebb barlangok a Pilisben

A Csévi-szirtektől É-ra húzódó Klastrom-szirtek és a Kétágú-hegy meredek sziklafalakkal tagolt hegyoldalai számtalan barlangot rejtenek. A Pilis olyan kevésbé ismert, járatlan vidéke ez, ahol sok barlang vár még felfedezésre. Ezeket a hegyoldalakat járva könnyedén bukkanhatunk feltáratlan nyitott barlangbejáratra is.

A Klastrom-szirtek és a Kétágú-hegy sziklás vonulata a Csévi-szirtekről nézve

A Klastrom-szirteken jelenleg 54 barlangot ismerünk. A nagy részük 2-3 méter hosszú kis üreg, a legnagyobb is alig 30 méteres. Figyelembe véve azonban, hogy a Csévi-szirtek több hasonlóan kis üregéből is nagy barlang tárult fel, valószínűleg érdemes lenne ennek a területnek a barlangjait is alaposabban megkutatni.

A Kétágú-hegy hosszan húzódó hegyoldalain egyelőre csak 24 barlangbejáratot ismerünk, de ez a környék még a Klastrom-szirteknél is járatlanabb. Az itt található barlangok közül mind méretével, mind látványos formakincseivel kiemelkedik a régóta ismert 100 m hosszú Kesztlői-barlang, ahol még eredményes régészeti ásatás is volt. Terepbejárásaink során

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

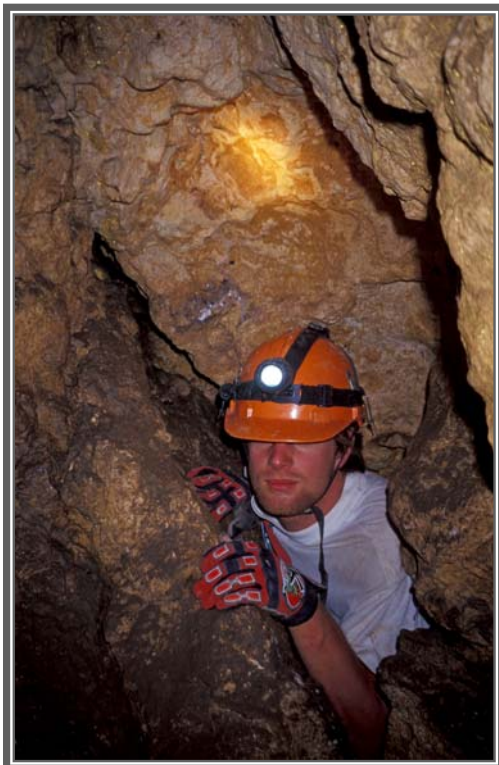
számos új barlangot fedeztünk fel a térségben, melyek közül néhány további kutatásra is érdemes. Könnyen meglehet, hogy valamelyik egyelőre még kisebb üreg mögött, egy nagy barlangrendszer húzódik. 2005-ben rövid próbabontásokkal 3 kisebb barlangot is feltártunk, melyek közül kettőt a kiáramló huzat és formakincseik alapján további feltáró kutatásra is érdemesnek tartunk.

Március 20.

A Klastrom-szirteken nem messze a népszerű kirándulóhelynek számító Kémény-szikla szirtjétől, a már 1996-ban kataszterbe vett Troll-odút is magába foglaló sziklafal tövében mintegy negyedórás munkával 6 m hosszú szépen oldott barlangot fedeztünk fel. A lapos humusszal feltöltött járat mennyezetét tíz cm-es függőcseppkő díszíti. A benne talált állati alvóhelyről a **Borzalom-barlang** (4840-220) nevet kapta.

Május 16.

A Kesztlőc feletti Kétágú-hegyen rövid bontással feltártunk egy nyolc méteres szűk oldott barlangot, melynek vége tovább bontható. A csak kúszva járható üregnek az **Öreg-szirti Macska-barlang** (4852-51) lett a neve.

Július 10.

Az Öreg-szirten terepbejárás közben a számtalan sziklafal egyikének tövében egy hűvös levegőt árasztó keskeny résre figyeltünk fel. Mintegy negyedórás munkával sikerült a hasadékot annyira kitágítani, hogy be tudtunk kúszni a kb. 12 m hosszú, két termecskéből álló barlangba. A belső teremben 25 denevért találtunk a falakon függeszkedve. Voltak egészen kicsiny példányok is, patkósorrú és valószínűleg a közönséges fajok közül. A barlangnak a **Kesztlőci Denevér-barlang** (4852-51) nevet adtuk. A barlang folytatása egy huzatoló szűk hasadék, ami mögött tágabb járat látszik.

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

Kovács Jenő

Szopláki-ördöglyuk

Egyesületünk 2002 szeptemberében, a Duna-Ipoly Nemzet Park Igazgatóság megbízásából, elvállalta (többek közt) a 150 m hosszúságú, fokozottan védett Szopláki-ördöglyuk természeti állapotfelvételének elkészítését. A barlang alapos bejárása során feltűnt hogy az alsó É-i végpont kis terme omladékban végződik. Mivel könnyű bontásnak tűnt, elhatároztuk, hogy megkérjük a barlangra a kutatási engedélyt. Reményeink szerint az eddig tágas folyosó erre majd folytatódni fog.

2003. május 18.

Miután megkaptuk a kutatási engedélyt, megvártuk hogy a denevérek elhagyják a teledő helyüket, aztán végre nekiláthattunk a végpont kibontásának.

Reggel a 7,20-as busszal fel mentünk Két-bükkfa-nyeregig (Kovács Ádám, Kovács Jenő és Kovács Richárd), majd lesétáltunk a barlanghoz. Átöltözés, majd a kötelek beszerelése után, szerszámokkal felfegyverkezve indultunk le a barlang alsó, É-i végpontjára. Fél 10-kor elkezdtek bontani az omladékot, felváltva szedtük, piszkáltuk, omlasztottuk, míg végre megnyílt egy rés felfelé. Körülbelül egy óra alatt sikerült ember számára járható méretűvé tágítani az átjárót, ahová először Ádám ment be. Itt egy kb. 10 méternyi új járat tárult fel, amely tulajdonképpen egy feltöltött rövid folyosó volt. Odabent mindhárman alaposan körülnéztünk és feltűnt, hogy felfelé újabb omladék állja útját a folytatásnak. Ezt az akadályt nagyon hamar kibontottuk és már préselődünk is felfelé a szűk bebújón, amelyen át egy 15 m magas kürtőbe jutottunk, tetején viszont újabb omladékkal találtuk magunkat szembe. Ezt is elkezdtek bontani, de sajnos itt sokkal lassabban haladtunk és egyre veszélyesebbé vált a bontási hely. Ricsi és Ádám folytatták a piszkálódást, de eredménytelenül. Én szintén nem sokat haladtam a lenti terem új végpontjának agyagos bontásával, túl nagy munkának bizonyult. Közben Ricsi és Ádám lejöttek, de több felfedezésre nem maradt idő. A feltárt új rész kb. 30. méter volt. Biztónak tűnt azonban egy lefelé induló eltömődött oldásos járat. Elhatároztuk, hogy a következő alkalommal ezen a helyen próbálkozunk.

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

2003. június 1.

Reggel autóval mentünk Két-bükkfa-nyeregig Kovács Ádám, Kovács Jenő és Kovács Richárd, innen sétáltunk le a barlanghoz. Átöltözés és az aknák beszerelése után az új rész felé indultunk. A múlt alkalommal elkezdett folyosóvégi előre bontás folytatásával, további agyag és némi omladék kibontása után látszott, hogy elég reménytelen a folytatásba innen átjutni, ezért ezt a helyet fel is adtuk. A lefelé induló oldott járat azonban annál biztatóbb volt. A hullámos, szép üstösre oldott szálkőfal mentén egyre mélyebbre ástunk, miközben világossá vált számunkra, hogy ez a bontás egy nagyobb szabású akcióvá nőtte ki magát. A már több mint 2 méteres anyagödör mellett látszott a légréses folytatás, csak még nem volt járható, ezért nagyobb szelvényben kellett lejjebb mélyíteni. Az ásott gödör aljáról vödör hiányában kis bag-ben adogattuk ki az agyagot, amiből marékszámra kerültek elő a mosott mészkőkavicsok. Mindez meglehetősen érdekes és biztató volt, de látszott, hogy még sok bontás van hátra. Ricsi ezután lényegre törően, amennyire erejéből tellett, bepréselte magát előre, hogy körül tudjon nézni. Látszott, hogy a járat megy tovább, ám egyelőre járhatatlanul szűk volt, viszont úgy tűnt utána kb. 2 méterrel beljebb talán még egy terem is van, amelyre a túloldalról hallható vízcsöpögés akusztikájából lehetett következtetni. Ez ugyan lelkesedéssel töltött el bennünket, de tudtuk, hogy ma már nem tudnánk annyit bontani, hogy át tudjunk jutni, ezért itt a munkát átmenetileg felfüggesztettük. Azt reméltük, hogy hamarosan visszatérhetünk, ezért a szerszámokat is ott hagytuk és lassan elindultunk kifelé a barlangból, kiszereztünk, majd jöttünk haza, nem sejtve, hogy a következő akcióra milyen sokat kell várunk.

2003. szeptember 14.

Komoly akciót szerveztünk mára a belyukadás reményében, többen is jöttek segíteni: Deák István; Kovács Ádám; Kovács Jenő; Kovács Richárd; Kövér Szilvia; Sásdi László és Rabbitovszky Aliz. Voltunk tehát elegen, a barlang első aknájának beszerelése és a leereszkedés után azonban legnagyobb meglepetésünkre kiderült, hogy a kulcsunk nem nyitja a zárat. Talán a nyáron cserélte ki valaki, vagy tönkre tették, nem tudni, de az már biztos, hogy ma legnagyobb sajnálatunkra nem tudunk lemenni a végpontra bontani, (pedig most nagyon arra készültünk.) Maradt (tehát) a felső szint bejárása. Először elkezdtünk a szintes, patakosnak kinéző oldalág elején a törmelékben lefelé haladni, de 1 méter mélyen megjelent a talpszint, ezért ebbe az irányba nem folytattuk a bontást. Ezután a járat végén egy

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

agyagbontást folytattunk tovább, melyben kb. 2 métert haladtunk előre, de mivel ez túl nagy bontásnak tűnt, ezért itt is befejeztük a munkát. Mivel ezt a szintet sikerült teljesen letisztáznunk, nem maradt más hátra, minthogy elinduljunk kifelé a barlangból.

2005. július 31.

Az itteni kutatás 2004. évi szüneteltetésével, csaknem két évet kellett várakoznunk, mire végre újra visszatérhettünk az Ördöglyuk aljára, folytatni, illetve letisztázni, a végponton már igen előrehaladott bontásunkat. Elhatároztuk, hogy addig nem hagyjuk abba, amíg be nem lyukadunk, amire egyébként emlékeink szerint igen jó esélyünk volt.

A már szokásos úton hárman indultunk neki a mai akciónak: Kovács Ádám, Kovács Jenő és Kovács Richárd. Legfrissebb információk a barlangról, miszerint az ajtó nyitva van, igaznak bizonyult, így a beszerelést követően hamar a végponton találtuk magunkat. Az otthagyt szerszámaink, ugyan úgy, ahogy hagytuk őket, hűségesen vártak bennünket, bár kissé megfogta őket a rozsdás, de az agyag védte is. 10 órakor neki is álltunk a gödör aljának kiszélesítésének, hogy elég hely legyen egy ember számára a kényelmesebb előre bontáshoz, tehát elkezdtek az agyag kiadogatását immár a magunkkal hozott vödrökkel. A talpszintsüllyesztés sikeres volt, most már Ricsi rendszeresen tudott előre bontani a szűkület felé. Egyik vödör agyag a másik után termelődött. Jenő feladta a teli vödröt a már csaknem 3 méter mély aknából Ádámnak, aki pedig kiöntötte annak tartalmát. Ez így ment vagy 5 órán keresztül szinte megállás nélkül, néha váltottuk egymást a végponton, de aztán lett akkora rés a folytatás felé, amelyen Ricsi végre átréselődhetett. Onnan nem ment tovább, sőt kértük, hogy ne is nagyon nézzen körül nélkülünk, hanem alakítsuk ki a kuszodát akkorára, hogy mi is átférhessünk rajta, ugyanis jelenlegi állapotában elképesztően szűknek nézett ki. Pajszter segítségével egy-két dudor levésésével egyre tágult az átjáró, de még az alján lévő letömörödött agyag eltávolítása hátra volt. Ez a művelet a gyalogsági ásó élével szépen kivitelezhető volt, csak nyesni kellett az agyagot, amit két oldalról már igen hatékonyan tudtunk végezni. A hason fekvő fellazított agyagot Ricsi behúzta a terembe, míg az a szűkületből teljesen ki nem ürült. Ekkor kiderült, hogy az átjáró teljesen szálkőben oldódott ki, egy kb. 3 méter hosszúságú vízszintes, igaz nem szabályos cső. Ezen aztán már Jenő és Ádám is viszonylag kényelmesen átnyomhatta magát, majd beérkeztünk egy agyagos, omladékos nem túl nagy terembe. A felfedezés lázában, izgalmunkban nagyon megindultunk előre az új járatban, de a lendületnek hamar vége szakadt, mert a teremnek hirtelen vége lett.

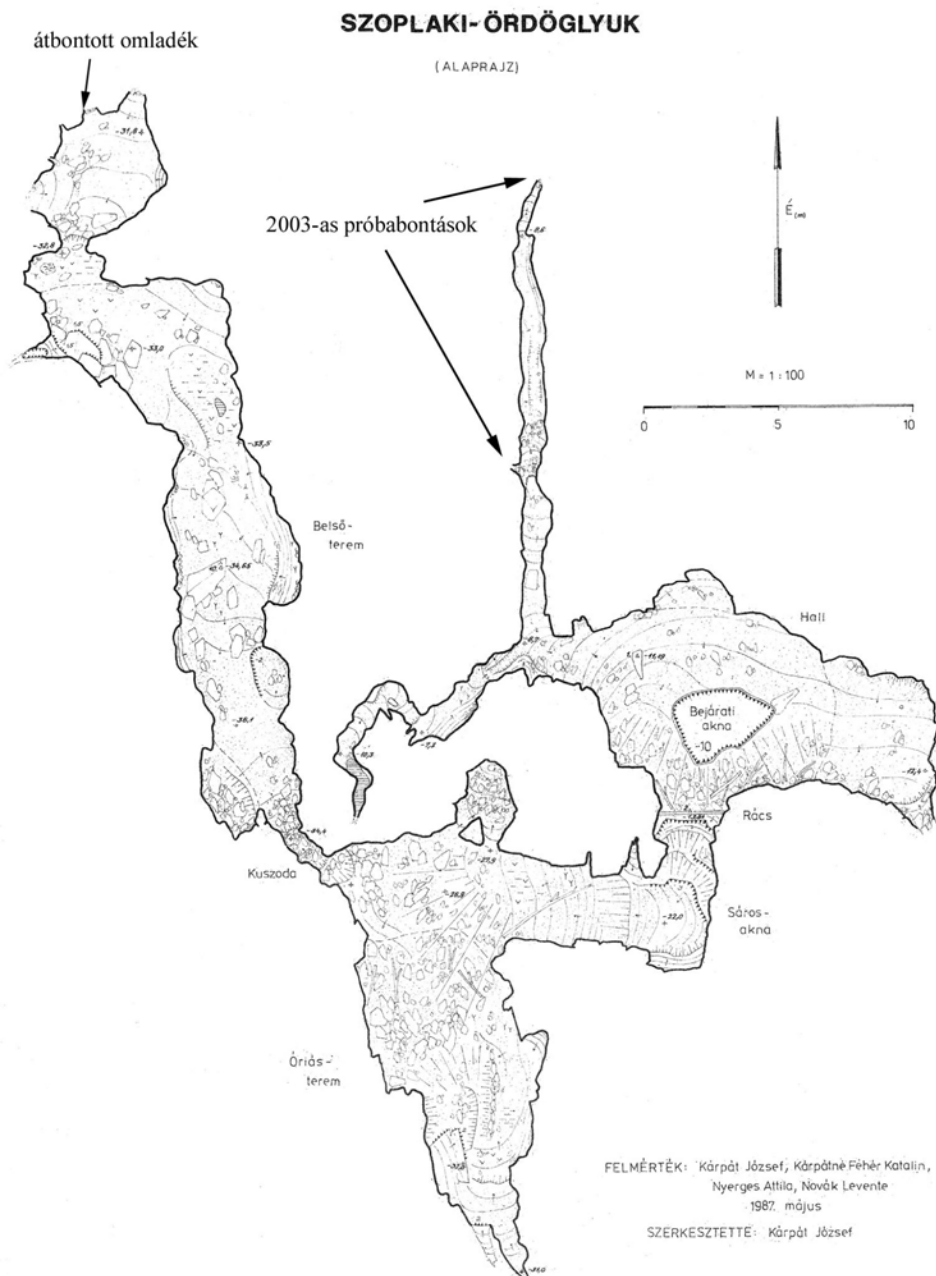

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

Indult ugyan még egy kürtő felfelé, de nem folytatódott, a terem vége pedig olyan kő- és főleg agyagmennységgel volt feltöltődve, hogy nem volt érdemes a bontás folytatni. Az összesen mintegy 20 méternyi újonnan feltárt járat sajnos messze alulmúlta mai várakozásainkat, de hát ilyen a barlangász-szerencse, nekünk most ennyi jutott.

Ezennel a barlang kutatását részünkről véglegesen lezártuk tekintettük, kihoztuk az összes cuccunkat, majd a kiszerelés után, este indultunk hazafelé.

Egyesületünk feltáró tevékenysége során 50 m új rész tárult fel, s ezzel a barlang hossza elérte a 220 métert.

Nagy Sándor

Ferenc-hegyi-barlang

2005-ben csoportunk 56 kutató túrát szervezett a barlangba, melyen átlagosan 6 fő vett részt. Az év eleji túrák a Mélyszinten megtalálható bontási helyekre irányultak, itt a felfelé hatoló kürtőnek a végét bontottuk. Egy túrán a régi-rész bejárásakor, rövid bontással sikerült 20 méter felső szintű járatot feltárni, a Gomba-terem felett. 2005 áprilisában a Csontváz-teremben megtalálható alapkonglomerátumban sikerült 20 méteres szűk járatot feltárni, bontás nélkül, emellett elkezdtük a Szülinapi-ág végpontjának a bontását is. 2005 májusában elkezdtük bontani a Csepegő-vizek-termének a két dél felé tartó végpontját. Az egyik

végpont egy kovás telér, a másik pedig egy nagy omladék. 2005 szeptemberében elkezdtük felmérni újra az egész barlangot. Ennek eredményeképpen, a Kettős-deltánál 25 méter, a 9-es akna mellett 10 méter, a Tábor-teremnél 20 méter, a Dk.-i I-es főhasadékban 40 méter járatot mértünk, mely az előző térképezéskor elmaradt.

A térképezéskor az Iszaptó-teremnél sikerült felmérni 40 méter fel nem mért új részt és kibontottunk 15 méter új részt is. Októberben a Kettős-delta Y-ágában sikerült egy szűkület leküzdése után 5 métert feltárni, és a régi-részben az V-ös főhasadékban sikerült szintén egy szűkületet leküzdeni, és 8 méter erősen oldott és huzatóló járatot feltárni. 2005 decemberében sikerült a Szülinapi-ágban is eredményt elérni, kb. 5 méter agyag átbontása után sikerült kb. 100 méter járatot feltárni. Egy hasadékba lyukadtunk, ami 1 méter széles és helyenként 15 méter magas. Ebbe a hasadékba kb. 30 métert lehetett bejárni, majd a hasadék dél felé fordult, és itt is sikerült 30 métert bejárni. Lefelé a Depi-gödör 10 méter mély, és észak felé kb. 20 méter járat járható. Az új részben minden végpont bontható, csak hát a megközelítés nagyon nehéz. A lefelé út 2 órát vesz igénybe, a felfelé vezető 2,5 órát.

2005-ben az 56 túra során kb. 300 méter új járatot sikerült feltárni. A barlang becsült hossza eléri a 6 kilométert. Emellett a térképezős túrákon 1180 métert mértünk fel a barlangból.

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

Déli Nagy-hasadék csepegési tölcserék

Hidromagnezit a Fehér-teremben

Kalcitlér az új rész vége felé

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

Deák István, Kovács Jenő, Kovács Richárd, Surányi Gergely

Hajnóczy-barlang – kürtömászás és feltárás

A Dél-nyugati Bükkben Odorvár közelében található, 1982-ben fokozottan védetté nyilvánított Hajnóczy-barlangot a Tiszaföldvári Hajnóczy József Gimnázium diákjai fedezték fel 1971-ben. Az immár több mint 3 évtizede tartó kutatások eredményeként a hegység jelentős hosszúságú és szépségű barlangrendszerét tárták fel.

Egyesületünk a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság megbízásából 2003 februárjában kezdte meg a barlang részletes térképének elkészítését, ami az akkori információk szerint 2300 m hosszú volt. A 2005 októberére befejezett munka eredményeként kiderült, hogy a barlangrendszer hossza 4137 m, amiből 374 m új járatot Egyesületünk fedezett fel.

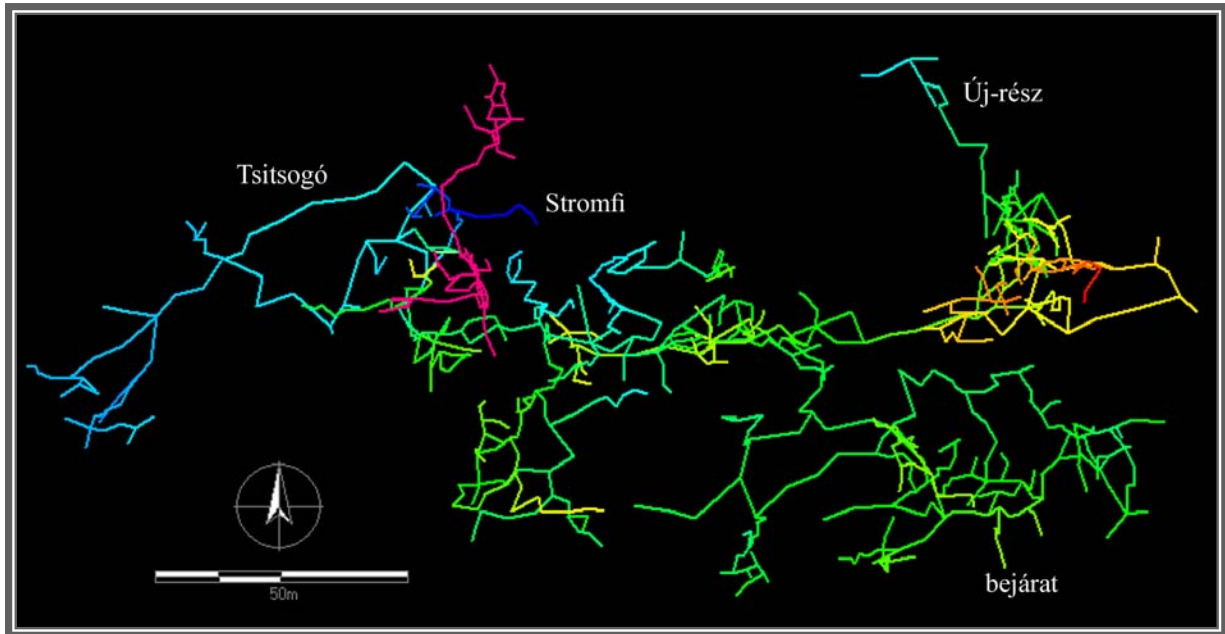
2004 őszére a barlang nagy részét már sikerült felmérni, így nekiláhattunk a Komszomol csarnokából két irányba induló kürtőrendszer kimászásának. A D felé húzódó Szójúz-Apolló kürtőről rendelkezésünkre állt egy vázlatos térkép, azonban az É-i irányba tartó fő kürtőről csak szószavú beszámoló és Neidenbach Ákos visszaemlékezése volt a segítségünkre. 1989-ben egy kutatótábor során Ő és két társa mászta ki elsőként a kürtőt, ami a Komszomol aljától számítva 64 m magasságban hatalmas omladékban végződött. Nekik sikerült ekkor feltárniuk egy 30 m hosszú szintes ágat is, melynek végén a látványos szépségű Kristálykút található.

Az új feltárások

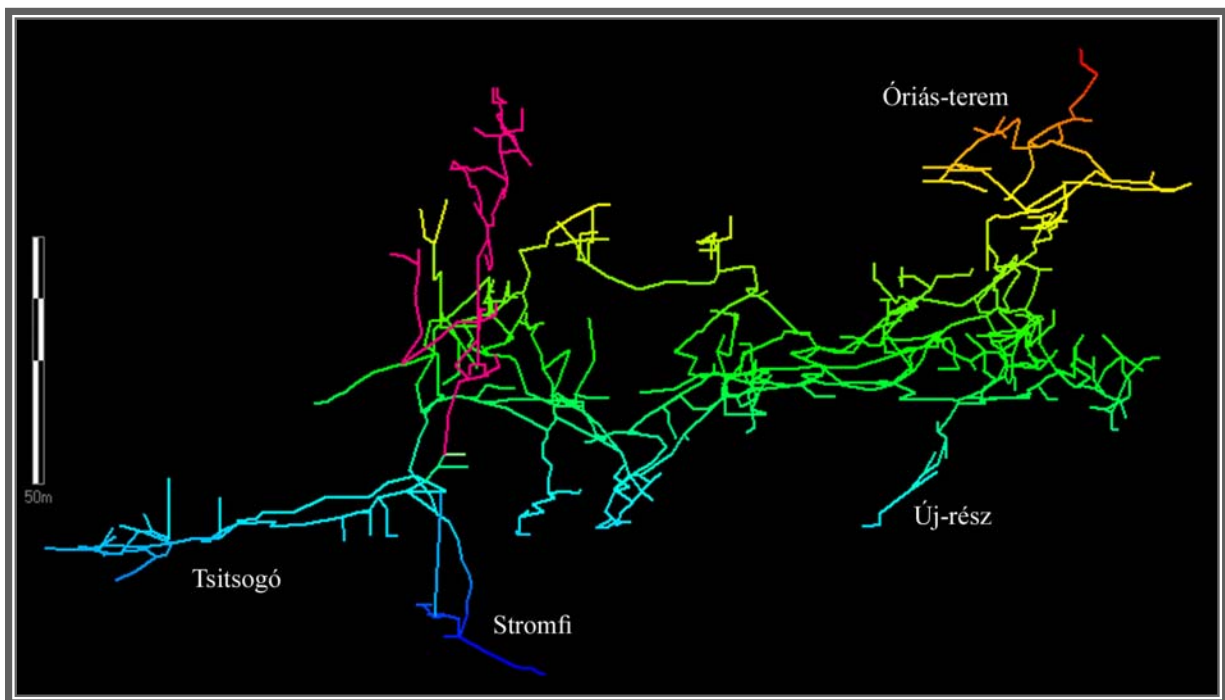
A legújabb kimászások a mai korszerű mászótechnikával (akkus HILTI fúró, nittek, mászóvas stb.) Egyesületünk nevéhez fűződnek. 2004 őszén nagyszabású expedíciót szerveztünk a kürtők kimászására és teljes feltérképezésére. Az alapos körülnézésnek és egy jó lámpának köszönhetően azonban sikerült egy átjárót találni a barlang eddig ismeretlen részei felé. Az új részek felfedezései miatt a térképezés helyszíni munkáit végül csak egy évvel később, 2005 októberében sikerült lezárni.

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

A Hajnóczy-barlang poligonjának felülnézete (fent) és oldalnézete (lent). Lilával kiemelve az Egyesületünk által felfedezett részek.

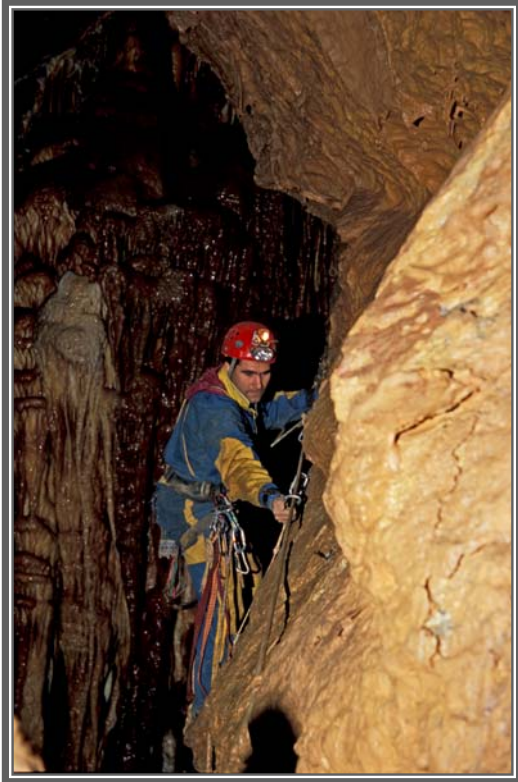

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

A feltárások kronológiája a következő:

2004. október 23.

A szükséges felszerelést begekben hurcoljuk le a barlanghoz, majd a rengeteg holmit adogatva visszük be a Komszomolig. Előkerülnek a kötelek, hágcsók, fúrók, slószok, mérőcuccok stb., megkezdődhet a mászás. A "Kéz" nevezetű cseppkőképződmény fölé magasodó szédítő kürtőrendszerben nincs semmiféle kiépítés, leszámítva a korábbi mászók bent hagyott "őskori" szögeit, egy-két foszladozó kötélgyűrűt, illetve egy későbbi mászócsapat félúton található ereszkedőstandját, már nittel és karabinerrel.

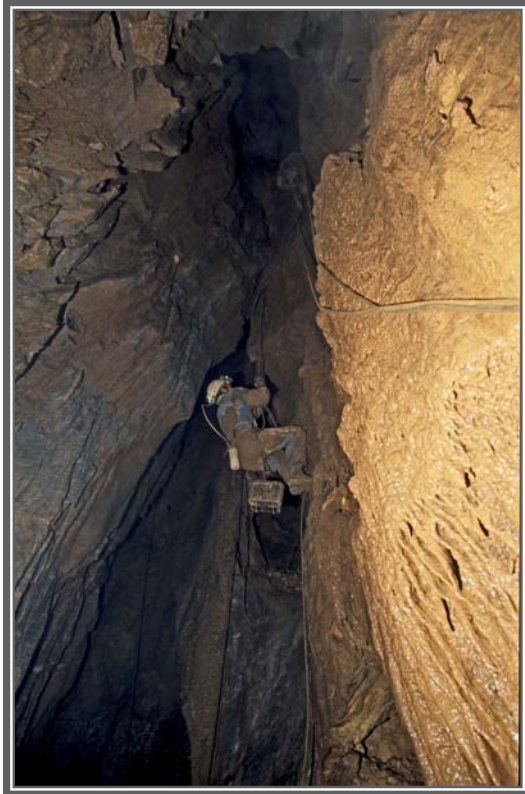
Az egyik csapat, Surányi Gergely, Chorendzsák György és Kovács Ádám a Komszomol felső részének jobboldalán vezető régi szög- és nittsoron végigmászva kezdik a felfelé mászást, közben új nitteket is befúrva, trepnizve jutnak egyre feljebb. A mászáshoz akkumulátoros fúrot valamint HILTI HLC dübeleket és HSA alapsavarokat használnak. A kimászott helyeken a köteleket egyelőre bent hagyják.

A másik csapat, Deák István, Kovács Jenő, Kovács Richárd a Szójúz-Apolló kürtőjébe másznak fel. Deák István mássza ki előre a kürtőt, aminek tetejében a régi vázlatos térképen is szereplő szintes járatokat találnak, amiket még aznap fel is mérnek.

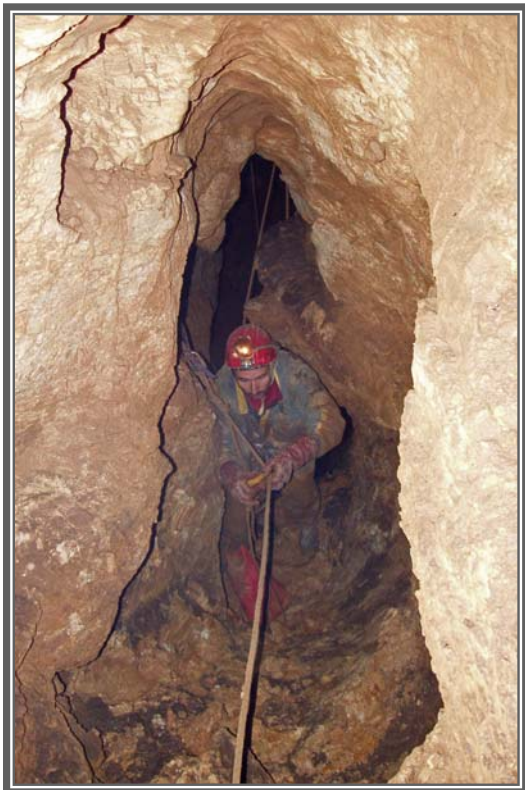
Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

2004. október 24.

Folytatódik a kürtők kimászása. Továbbra is Gergő mászik előre, Gyuri pedig a társa és segítője a mászásban, ő biztosítja is.

A Komszomol aljától számítva 64 m magasan omladékos dugó zárja el az Y alakban végződő kürtő mindkét ágát. Visszaereszkedés közben alulról felvilágítva azonban feltűnik, hogy a kürtő valójában ikerkürtő, ezért a végpont alatt 30 méterrel oldalirányba másznak mintegy nyolc métert. Innen már egyértelműen látszik az ikerkürtő másik szára melyet sikerül is kimászni. A teljes magassága a harántolástól 20 m, a végén keskeny meander indul, mely az akna tetejétől 6 méterre járhatatlanná szűkül.

A harántolás kezdetétől mesterséges köztes nyomai már nincsenek, így az új szakasz kezdetét innen számíthatjuk. Az új rész a Trepnis-kürtő nevet kapja.

Miközben Ádám, Pista és Jenő a már kimászott nagy kürtő felmérését kezdi fentről lefelé, Gergő átmászik a Kristálykút felé vezető járathoz, a Kéz-kürtővel szembeni nagy párkányra. Innen a jobb rálátás miatt észreveszi a Kéz-kürtő oldalában, a Trepnis-kürtő alatt tátongó ablakot, amely mögött mintha további járat sejlene. A beereszkedésre azonban már nem marad idő.

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

2004. október 25.

A térképezés a Kristálykút járatával folytatódik, közben Gyuri a már felmért kürtők kiszerezését végzi. Jenőnek és Pistának sikerül a Trepnis-kürtő alá felvinni a poligont, és ha már ott van a kötél, az oldalra kiágazó, elsőre jelentéktelennek tűnő járatba is benéznek. Gyuri megy először be, de az eleinte meredek, agyagos folyosócska után egy álfenékre érve megijed: ha beszakad, itt akár 40 métert is zuhanhat. Ezután Jenő slószban vállalkozik a továbbmenetelre, és egy erősen agyagos szűkületen átpréselődve tiszta, szálkó keresztthasadékba ér.

Jobbra hamar vége, balra azonban egy kürtő indul,

lefelé pedig ismeretlen akna, melybe felszerelés híján most bele sem lehet nézni, de a ledobott kő tanúsága szerint rendkívül mély lehet és azt sem tudni, hová vezet! Innen most vissza kellett fordulni, a további felderítés másnapra marad.

2004. október 26.

Idézet Deák István naplójából:

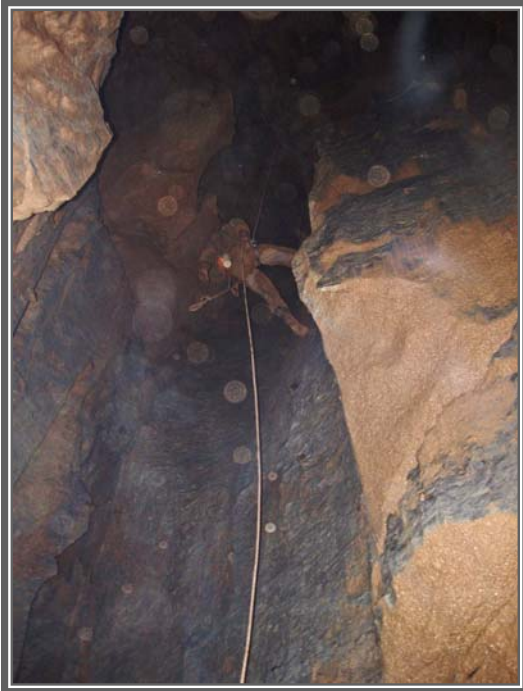
»...Már megint a Hajnóczyban. Finoman szólva a hócipőnk is csordultig van már az egész térképezéssel! Tegnap is egész nap dolgoztunk, késő este értünk ki, mára pedig még rengeteg a tennivaló!

A Kristály-kút járata, és a Kéznel való hintázás nem akármilyen kevés barlangásznak adatik meg, hogy lássa a barlang ezen eldugott részeit is. Mégis, jó lenne már befejezni a kürtőkben való munkát.

Bárki, aki mért már függőleges barlangban tudja, hogy a mérés rendkívüli figyelmet igényel. A kötéltechnika mellett oda kell figyelni a pontok helyes kiválasztására. Nem elég, hogy a térképezés szempontjából jó helyen kell lenniük, követve a beszerelt kötelek megadott vonalát, tudni kell feszíteni a zsinórt, és le is kell tudni olvasni a műszert. A fix pontokhoz ésszerűen kell hozzáférni nem csak nekünk, hanem majd az utánunk jövőnek is. Elég egy rossz mozdulat, és a kompasz ripityára zúzódik az akna alján. Itt nem lehet letenni a földre a

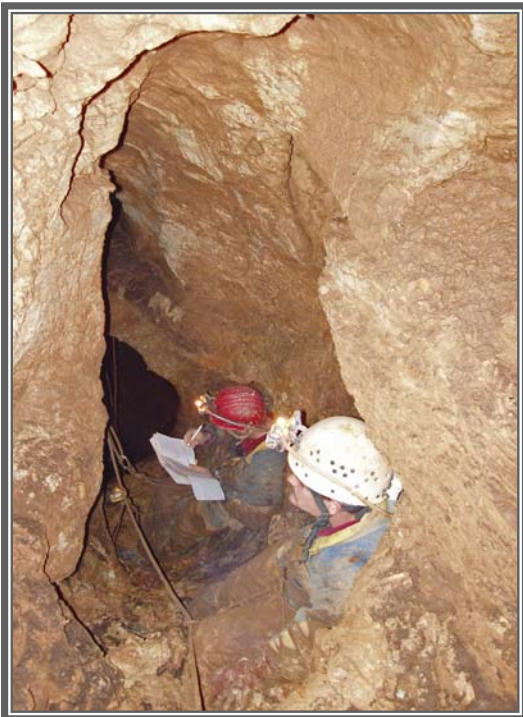

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

mérődobozt, majd kivenni egy-egy műszert. A méréshez pontos forgatókönyv szükséges, és a műszertokot minden alkalommal zárni kell. Ez a munka közel háromszor annyi idővel, mi több kb. ugyanennyivel több odafigyeléssel jár!

Gergő tegnap kimászta a Kéz-kürtőt. A tetejéből új járat indul, így hát azt is fel kell mérnünk. Túl fáradt volt már, hogy kiépítse a térképezéshez, majd lehúzáshoz, így a mérés mellett ez a feladat is ránk hárul. A kürtőmászás egyik legveszélyesebb része maga a kiserelés. Az elől mászót felfelé menet több köztes „védi”. Ha a legfelső kiszakad, úgy az alsók még mindig megtartják az esést. A lehúzóstand viszont csak önmagában van, ha ezt itt elszúrod jó 30 m-t percelsz a Tsitsogó mélységéig. Sajnos ma már a fúró sincs velünk, így természetes kikötést kell keresni!

Jenő vállalja magára a hálátlan feladatot. Alatta himbálódzunk a kürtőben, miközben a kürtő tetején levő néhány méter vízszintes járatot kiskompasszal felméri, majd fel is rajzolja. Eddig csak néhány pontot kellett felvennünk, de ez se néhány perc volt! Jó ideig eltart, mire megalkotja a TK-t, és óvatosan az utolsó biztosnak mondható nittekig ereszkedik. A kürtős térképező-csapat

harmadik tagja, Ádám, nem messze tőlem szintén a kötélén himbálózik. Láttam már jobb kedvűnek is!

A kötelek borzasztóak. A több napos mászástól már felismerhetetlenségig összeagyagozódtak. A Kéz-kürtőben fékező karabiner nélkül – néha még ezzel is – 5-6 méteres kellemes csúszások érnek minket ereszkedés közben!

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

Miközben Jenő a kötelekkel bajlódik, elindulok a következő térképezendő feladat, az Álfenekes-ág irányába.

A járat a Kéz-kürtőbe torkollik párkányszerűen, majd oldalágként folytatódik. Agyagos lejtő csatlakozik a fő kürtő felé. A járat iránya nem meglepő. Ugyanez a törés folytatódik az aknarendszer túloldalán, még át is látni: ez a Kristálykút felé vezető járat. A tektonikai törések találkozásánál alakult ki a domináns fő (Kéz-) kürtő. Az akna feletti nittektől befelé haladok, és keresek egy megfelelő természetes kikötést, hogy a járat elején biztos kötélhidunk legyen. Nem célszerű itt biztosítás nélkül közlekedni. Az agyaglejtőn való csúszás után ugyanis hamar a gravitáció kezd érvényesülni, a végállomás pedig kb. 35 méterrel lejjebb található.

Az „ijesztő” álfenek csak kezdetben tűnik veszélyesnek. Be lehet látni az agyagos kövek alá, de a járat belseje felé haladva a hasadék nem sokkal alattunk ék alakúan beszűkül, így ha egyik kő megindul, akkor sincs nagyobb baj. Hamarosan megérkezik Ádám, és Jenő, így térképezünk tovább. Az álfenekes valójában egy „T” alakú járat. Az „T” betű alsó részébe érteztünk a kürtőből, innen haladunk befelé a méréssel. Az elágazás előtt egy kellemetlen szűkület van, ami arra jó, hogy bemocskolja ruháinkat, és belekenődjön mászógépeinkbe, de arra nagyon!

A „T” jobb oldali szára hamar véget ér egy felfelé ívelő járatban, de balra egy meander szürke, tűzköves aknába torkollik, aminek iránya visszafordul az Álfenekes járata alá. Az akna felett kb. 2 méterrel egy igen szűk ablak nyílik, a kő sokáig esik benne.

Találunk egy „bomba” TK-t, ezután megtisztítjuk az oldalfalat. Le kell verni a köpengéket, különben szétvágják a kötelet.

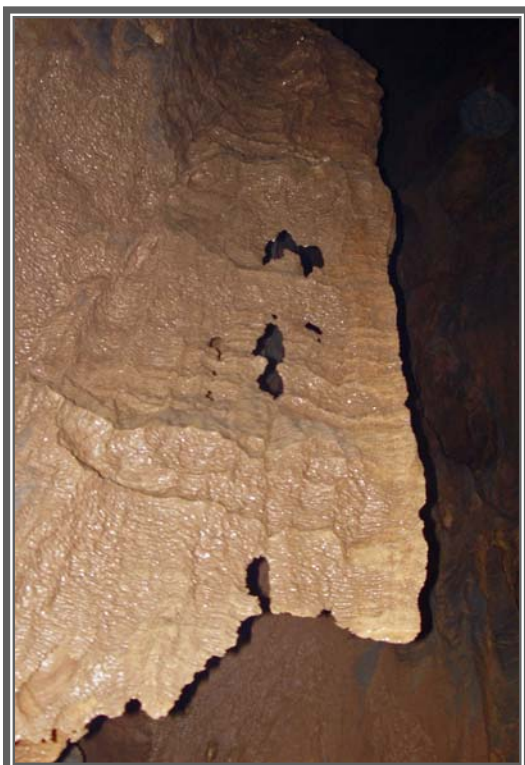
Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

Ereszkedni kezdek. Az újonnan felfedezett akna nem túl meredek, de azért jól esik a kötél. Egy-két kő bármikor megindulhat. Nem látom a lyuk fenekét, de a kövek messze alattam puffannak. Ekkor Ricsi hangját hallom odalentről. Hogyan lehet ott? Ezek szerint a Tsitsigó felett vagyunk. Óvatosan ereszkedek tovább, miközben Ricsi igyekszik eltűnni a kőzár alól. Figyelni kell, mert nincs kizárva, hogy a lezúduló kövek akár kárt tehetnek a cseppkőképződményekben is!

Hamarosan egy párkány látszik alattam, lejjebb pedig még egy. A kötélén maradok, hiszen akár álfenek is lehet. Az alsó párkány elég szilárdnak látszik. Túlso vége a semmibe vész. Hamarosan meglátom Ricsit. Lámpája kis pontként világít odalent a Stromfinál. Tehát megvan az újabb összeköttetés a lenti járatokkal!

Hirtelen egy szűkületre leszek figyelmes a hátam mögött. Erőteljes huzat áramlik belőle. Leveszem a slószot, miközben szólok Jenőéknek, hogy felderítem a szűkületet. Nem túl boldogok: este ½10 van, 10 órája szálltunk le a barlangba. Tudjuk, hogy még hátravan a legrosszabb, kimenni az összes felszereléssel a barlangból. Mindannyian fáradtak vagyunk, engem viszont hajt a felfedezés láza!

A szilvamag alakú szűkület kb. 2 m után kissé elfordul, végén pedig tágulni látszik. Óvatosan tovább kúszom. Végül egy kürtő aljában bukkanok ki. Átmérője hosszanti irányba kb. 5 m, de felfelé jelentősen tágulni látszik. Lámpám fénye elvész a felfelé a sötétségben. Tudom, hogy én hoztam ide először fényt. Ilyenkor mindig ordítani támad kedve az embernek...!

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

Hamar megállapítjuk, hogy a fent látott ablak ebbe a kürtőbe nyílik. Az új kürtő alja gyönyörű mosott kövekből áll, felettem a csepegő vizek egy egészen vékony kőpengét hoztak létre, mely egy ponton át is lyukadt. A víz most is záporozik, pattogva hullva szét a szürke, tűzköves mészkőkavicsokon. A látvány egyszerűen elbűvölő!

A szép kürtőt mi találtuk, hosszú, fárasztó munka árán, így Hajnóczy-örökségül elkereszteltük Ariadne-kürtőnek, hirdesse még sokáig csoportunk nevét az utókor számára...«

2005. március 13.

A barlanghoz való feljutást a nagy hó alaposan megnehezíti, de azért egy traktoros segítségével sikerül megoldani a helyzetet. Következő probléma, hogy a barlangajtó be van fagyva, de valahogy nagy nehezen, fél óra alatt csak kinyílik.

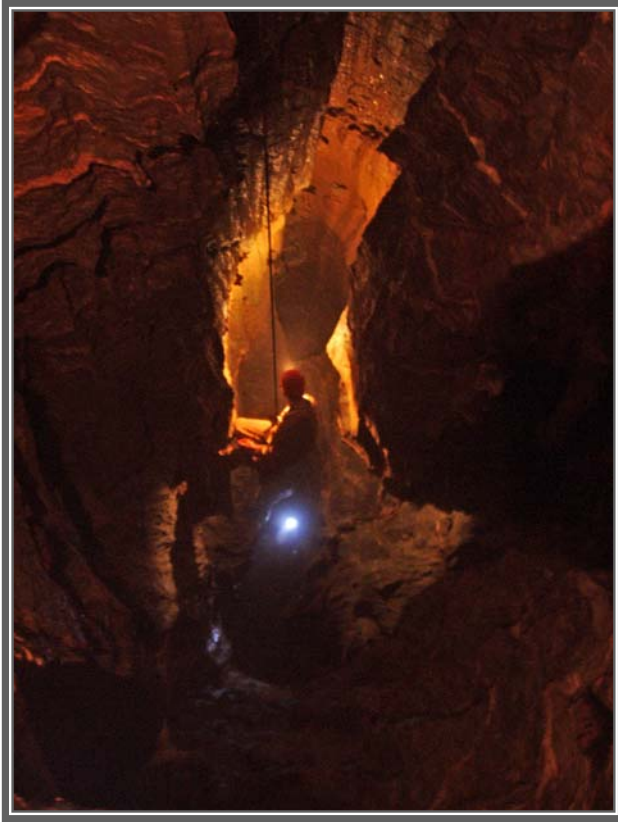

Becipeljük megint a sok cuccot a Tsitsogóba, majd innen Surányi Gergely és Deák István nekiállnak felmászni az Ariadne-kürtőhöz. A mászást gyorsítandó, beviszünk egy másfél méteres darabokból összerakható, 8m hosszú, alumínium állványcsóból készült mászórudat. A mászást a Tsitsogó oldalában egy omladékon felmászva a Stromfi

aknája fölé magasodó párkányról kezdik. A párkányról a mászórudat a kürtő másik falára áttámasztva máris 8 méterrel magasabban járnak. A mászást nehezíteti, hogy a kőzet élei szinte az alpesi barlangokra jellemzően élesek, csipkések. Tovább részben szabad mászással, részben nitteken trepnizve délutánra sikerül elérni azokat az ablakokat, amelyeken az előző túrán az Álfenekes-ág felfedezői fentről lenéztek a Tsitsogóba. A kötélpálya kiépítése után a szilvamag-járaton átadogatják a felszerelést az Ariadne-kürtő aljába, és a rudat ismét összeszerelik a másznapi mászáshoz.

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

2005. március 14.

Az Ariadne-kürtőt Gergő mássza tovább Ádám Bence biztosításával. Az alsó részen két szakaszban használja a mászórudat, amivel sikerül némi időt és hat-nyolc nittet megspórolni. Kilenc méter után egy kis párkány sejlik. Közelebb érve Gergő azon gondolkodik, hogy fellendíti a fúrót és az aksis bag-et a párkányra, de aztán egy „belső hang” sugalmazására ezt mégsem teszi. Felérve kiderül, hogy a megérzés jogos volt: a párkányról egy újabb akna indul, épp csak annyi a hely, hogy a rúd alját le lehet támasztani. Utóbb kiderül, hogy az akna 4, 5 méter után egy járhatatlan

hasadékkal végződik. A rúd tetejétől nitteken és kis kőpengéken trepnizve sikerül tovább mászni egy harminc centis párkányig, ami ugyan kicsit lejt, de mégiscsak rá lehet állni. Fogás nincs, úgyhogy az utolsó nittet a szemközti falból kilógó kőélre áttámaszkodva, háttal kell befúrni. A nittbe kapaszkodva már látszik, hogy a kürtő elszűkülő felső részéből járat indul. Ehhez a járathoz Gergő a kürtő hasadékká keskenyedő részében már szabadon mászik fel, reménykedve, hogy sikerül majd valami TK-t találni, a fúrógép ugyanis az utolsó nitten lóg. Felérve kiderül, hogy két szintben is indul járat, és az első métereken a kötelet is remekül ki lehet kötni. Öt óra elteltével felhangzik a Bence számára megváltó „standoltam, kivehetsz” kiáltás. Némi pihenő után indul a felderítés. Az alsó járat egy pár méteres lejtős szakasz, amit az omladék fokozatosan teljesen feltölt. A felső is meglehetősen szűkös de ebben sikerül 10 métert tovább mászni. Az egyre szűkülő járatban Gergő úgy dönt, hogy a teljes felderítését a szűkületek „specialistájára”, Kovács Ricsire bízta. A Standhoz visszamászva látszik, hogy ebben a szintben a kimászott akna túloldalán is megy járat. Gergő pár nagyobb nyelés után átmászik a kürtő elszűkülő tetején a másik oldalra, ahol néhány méter járatot és egy 6méter magas elszűkülő kürtőt talál.

Közben Deák István, Kovács Ádám és Chorendzsák György elkezdi a kimászott rész felmérését.

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

2005. március 15.

Bence, Pista és Ádám felméri az új részeket, Gyuri pedig ereszkedésre szereli át a kötélpályát.

2005. május 15.

Chorendzsák György, Deák István és Kovács Richárd az Ariadne-kürtő végének letisztázására indulnak. Alaposan átnézik az eddig feltárt járatokat. És Ricsi tovább préselődik az agyagos felső járat végén, azonban az egy kis fülkével záródik. Legközelebb tehát már csak fel kell mérni ezeket a részeket. Az Ariadne-kürtő nagyon látványos, de a felette lévő járatok már kevésbé.

2005. június 12.

Chorendzsák György és Kovács Richárd azzal a határozott szándékkal másznak fel az Ariadne-kürtőbe, hogy felmérjék a tetejéből induló járatokat, lezárva ezzel a kürtőmászást és a barlangrendszer térképezését. 1 óra poligonozás után Ricsi az É-i végpont kürtőjénél kezdi meg a rajzolást. A 6 m magas kürtőt, már az előző túrán kimászták, ám a tetejéből induló kis cső végét csak most nézi meg alaposabban. Kintről szemlélve látszólag vége van, de azért csak belemászik, hogy a végét pontosabban rajzolhassa fel. Ekkor derül ki, hogy az eddig végpontnak hitt rész csupán egy derékszögű kanyar, ami mögött a járat jelentősen kitágulva folytatódik. A lelkesedés adta lendülettel, slószban és a rajzolás cuccal együtt próbálkozik meg átjutni az összeszűkülésen, kevés eredménnyel. Az első visszakozás után a mérő felszerelést félrepackolva, újból próbálkozik, s sikerül is derékig bepréselődni az ismeretlen járatba, azonban a kanyar miatt itt végképp elakad. Az eddig kötélszereléssel foglalatostkodó Gyurit sikerül felkiabálnia, hogy ugyan próbáljon már meg támaszt adni a lábainak, hátha úgy sikerül átgyűrnie magát. Gyuri a kürtő tetejében fél lábbal egy kis cseppkőbütykőn állva próbálja meg befelé tuszkolni, de hosszas küszködések árán sem jut előrébb. Innen már a visszajutás sem egyszerű, ráadásul ketten alig férnek el a kürtőben, mégis a lemászás helyett Ricsi úgy dönt, itt veszi le magáról a maradék felszerelést. Azt az akrobatamutatványt, amivel ez járt nehéz lenne leírni, de végül sem ők, sem a holmik nem estek le a kürtőből. Az ezt követő próbálkozás sem jár átütő eredménnyel, de legalább az új járatból sikerül zsákmányolni egy öklömnyi követ, amivel Ricsi megpróbálja kitágítani valamelyest a szűkületet. Aki már próbált egy szűk csőben oldalán fekve előrenyújtott kezében egy kővel,

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

szálkő járatot tágítani úgy, hogy közben a másik karja maga alá van szorulva, az sejtheti mennyire elkeseredetten reménytelen próbálkozás ez. Mai elkényelmesedetten gépesített világunkban kijózanítóan tud hatni a kővel a kő elleni küzdelem, ahol a technika helyett csak az akaratunk áll a görcsösen tiltakozó izmaink mellett. Több mint két óra telik így el, újabb és újabb próbálkozásokkal, míg végül kifacsart pózban Ricsinek sikerül átjutnia a fránya szűkületen. Az omladéktömbökkel szűkített kis fülkéből felbújva 3 m magas 2-3 m széles folyosóba jut, ami 10m után 3 m átmérőjű kútszerű aknába torkollik. Az impozáns akna a ledobott kő alapján 15-20 méter mélységű lehet. A folyosó bal oldali részét egyik helyen aktívan csepegő szép cseppkőképződmények díszítik. Mivel a felmérés befejezésére készültek, nincs náluk kötéll, s HILTI patron híján a szűkületet sem lehet annyira kitágítani, hogy Gyuri beférjen. Nem tudják tehát felderíteni az ismeretlen aknát. A mai napra tervezett befejezés helyett, úgy tűnik, a kürtőrendszer kutatása tovább folytatódik.

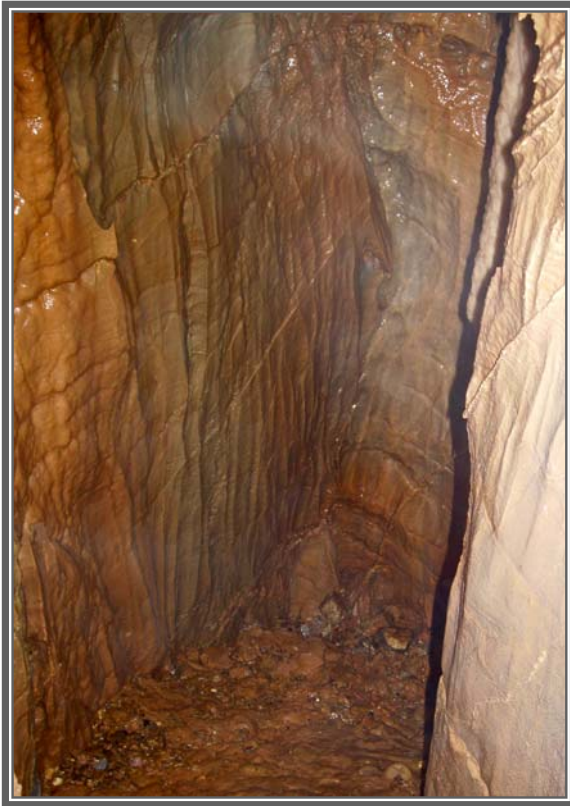
2005. augusztus 19.

Chorendzsák György, Kovács Jenő és Kovács Richárd úgy indultak neki az újabb akciónak, hogy most már aztán tényleg befejezik a térképezést és feltárást, s pontot tesznek az elhúzódó kürtőmászás végére. Nem bízva semmit a véletlenre nagy mennyiségű felszerelést visznek le a barlangba. Teljes térképező, fixpontosó felszerelést fúróval, komplett slószot, biztos ami biztos 100 méter kötelet, valamint a szűkület kitágításához ütve fúrót, HILTI patronokat, nagy kalapácsot, vésőt, s hátha még agyagot kell bontani, kőműves kalapácsot is. Ennyi felszereléssel már a

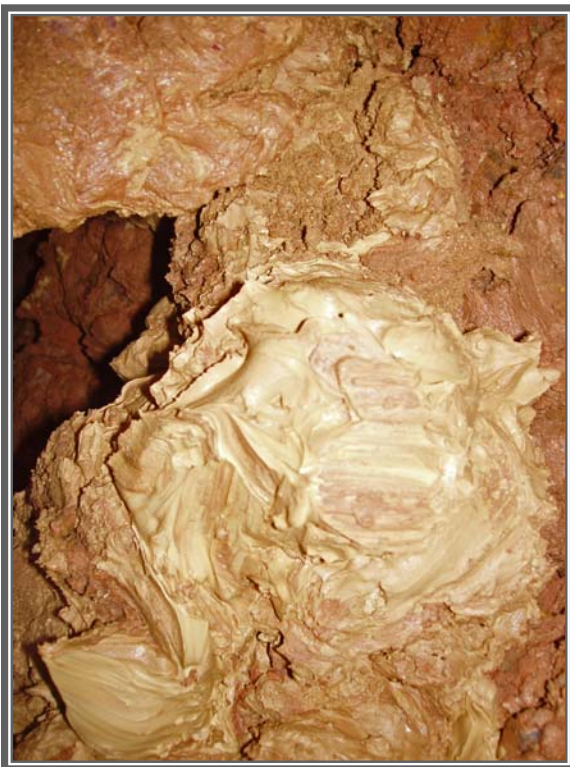
kürtőrendszer tetejébe való feljutás is küzdelmes, de az igazi megpróbáltatások csak ezután következnek Ricsi a múltkori bentről történő tágítás eredményeként már könnyebben átjut a szűkületen, a többieknek azonban ez még így is reménytelennek tűnik.

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

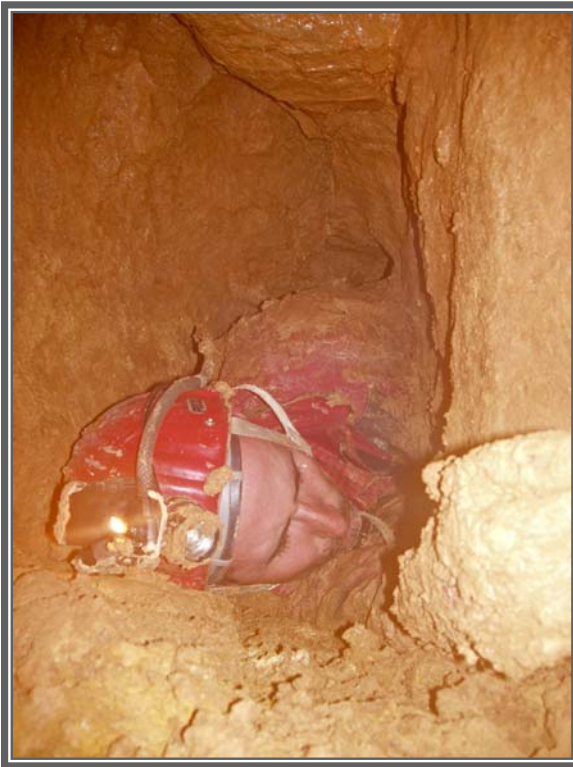
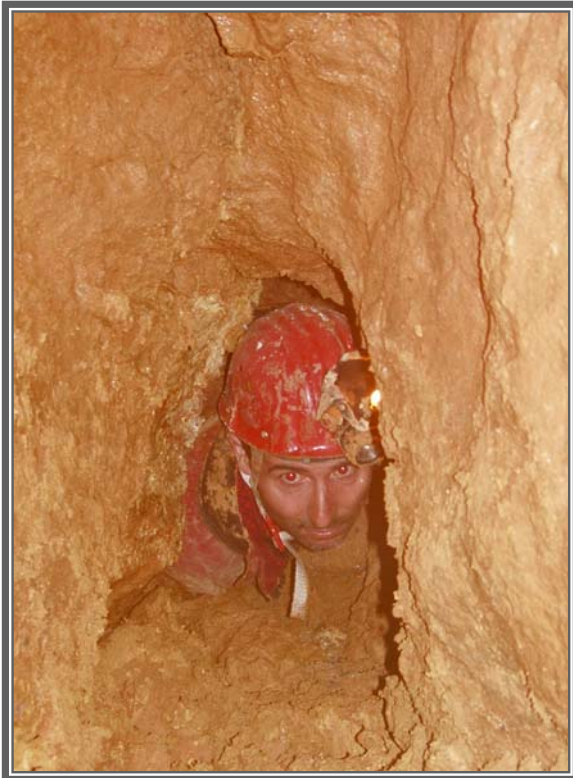

Egy 60 méteres kötéllel felszerelve indult neki, hogy felderítse az ismeretlen aknát. Természetes kikötést használva, biztonságosan eljut az akna pereméig, amibe a felfedezéskor, fentről a folyosóból nem tudott levilágítani. Innen már látszik a szépen oldott szabályos aknának az alja. Tovább is ereszkedik lefelé, és 15 méteres mélységben eléri az alját, ahol a falakat szép cseppköleflyások díszítik. Néhány méteres lejtős rész után a járat végét ér, lefelé összecseppkövesedett kőtömbök és törmelék zárja el a továbbvezető, elszűkülő járatot. Miután visszatér a szűkülethez, nekiáll azt bentről kitágítani, hogy a többiek is át tudjanak jutni. Hamar kiderül, hogy a nagykalapács nem sokat ér, így nem hiába cipelték a fúrót. Három fúrás és elsütés után a HILTI patronoknak köszönhetően, egész kényelmessé válik az átjáró. Miután mindannyian bent vannak és megnézték a járatokat, elégedetten állapítják meg, hogy ma biztosan befejezik a mérést. Már csak az akna felső részéből induló agyagos járatot kell megnézni, de hát annak szemmel láthatóan vége van. Míg Gyuri leereszkedik felrajzolni a Kútnak elnevezett aknát, Jenő és Ricsi át is másznak a rövid kis oldalághoz. Alaposabban megszemlélve a végét azonban hamar kiderül, hogy majdnem járható méretű légrés vezet tovább, csak az útban lévő agyagdombból kell leszedni egy kicsit.

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

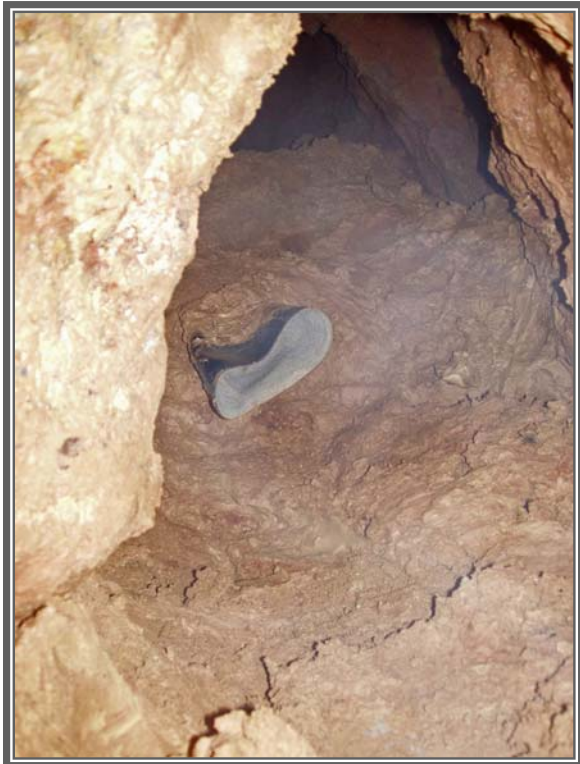

Bár befelé jövet többször is megbeszélték, hogy ha véletlenül szűkebb járat, vagy kürtő jelentené a továbbjutást, nem foglalkoznak vele, hanem az utókorra hagyják, most mégis gondolkodás nélkül állnak neki a tágításnak. A könnyűnek tűnő bontás hamarosan elfajul, mivel az agyag rendkívül ragadósnak bizonyul. Ricsinek azonban ennek ellenére fél óra alatt sikerül átjutnia egy kis fülkébe, ahonnan újabb szűkület vezet tovább a láthatóan tágasabb ismeretlen folytatásba. Mivel a szűkület itt is majdnem járható, folytatják az agyagtúrást. A fülkében olyan flötty agyag volt amelyet kevés helyen lehet találni barlangokban, nagyon puha, úgy színében mint állagában olvadt mogyorókrémre emlékeztető elengedhetetlenül ragacsos förmedvény, amibe mint a mocsárba süllyed bele az ember. Egy órás dagonyázás után Ricsi megpróbálja magát átréselni a szűkületen, de a ragadós agyagban fekvé úgy letapad, hogy csak tehetetlen vergődésre futja erejéből. Jenő is bemászik a fülkébe és próbálja a lábát megtámasztva befelé tolni, igaz ekkor ő ragad bele, de legalább így Ricsi, ha keservesen is de halad előre, gilisztamód fúrva magát az agyagon. Nagy nehezen sikerül átjutnia, de a szűkületben összetapadt lábai és csizmája miatt nem tud kimászni. Jenőnek vésővel kell szétfeszíteni a csizmáit, hogy végül be tudjon

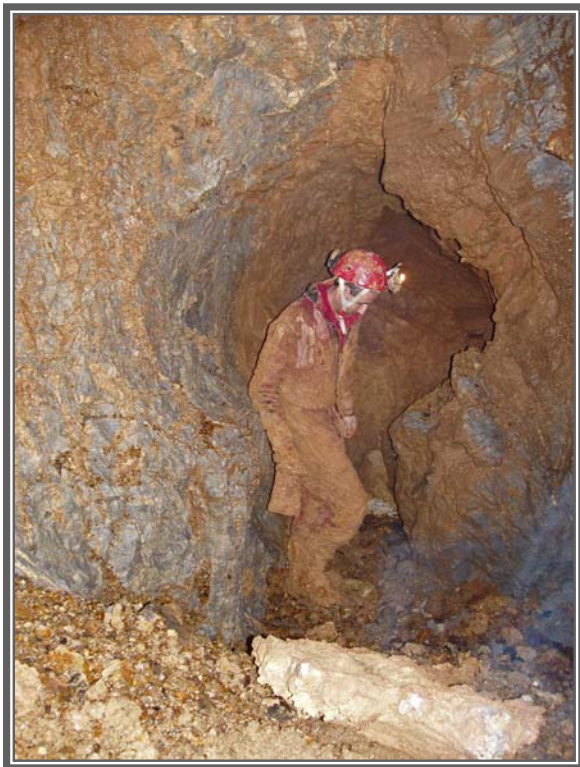
jutni a túloldali járatba. Gyorsan elindul felderíteni van-e folytatás, hogy Jenőnek érdemes-e begebódnie ide. A szűkülettől négykézláb járható agyagos járat 7 m után egy kötörmelékes aljzatú terembe vezet, ahonnan mintha egy kürtő indulna felfelé.

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

Visszatérve Jenőhöz két oldalról sikerül annyira kitágítaniuk a szűkületet, hogy Jenő is át tud préselődni, igaz egyik csizmája ott marad a szűkület túloldalán az agyagba ragadva. Ricsinek kell visszamászni érte, mert hiába érik el erről az oldalról is, csak két kézzel húzva lehet kiszabadítani az agyag fogságából. Miután alaposabban átnézik a frissen feltárt részeket, kiderül, hogy a terem valójában egy 13 m magas szépen oldott kürtő, aminek tetejéből lentől is láthatóan megy folytatás. Este 6 órakor úgy álltak ott a kürtő alatt – agyagosabban, mint varacskos disznók dagonyázás után – hogy tudják, nem a mai nap az utolsó hogy itt járnak. Azért hogy Gyuri se maradjon ki a Mogyorókrémesnek elnevezett szűkületből, őt is áthívják megcsodálni az új felfedezést.

2005. október 30.

Chorendzsák György, Deák István, Kovács Ádám, Kovács Jenő, Kovács Richárd és Surányi Gergely „többet a kürtőkbe vissza nem jövünk” elszántsággal indul neki a már sokadik „utolsó Hajnóczy térképezésnek”. A feladatok jó megosztásával a csapat igen hatékonyan tud dolgozni. Gyuri a kötélpályák át- és kiszereleést végzi. Egyesületünk köteleit kicseréli a Hajnóczy Barlangkutató Csoport köteleire,

amik bent is maradnak, így a kürtők egy részét újabb kimászások nélkül is be lehet majd járni. Jenő a maradék rajzolást végzi, Ádám és Pista poligonozza az utolsó két alkalommal feltárt új részeket, Gergő és Ricsi pedig nekiállnak a végponton található kürtő kimászásának.

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

Mivel Ricsi emlékei szerint csak egy kis 4 méteres falról és utána könnyű felmászásról van szó, kevés cuccal, de annál nagyobb reményekkel, hogy „csak nem lesz már ott több járat” kezdik meg az akciót. A mászásig való eljutás már megadja a cuccoknak a kellő agyag alapozást, pedig a java még csak

ezután jön. Gergő feljutva az alsó 4 méteres, töredezett szálkőves szakaszon meglepve áll a meredek agyagfal előtt. A „könnyű mászás” közelről egyáltalán nem tűnik olyan könnyűnek, de a mindig náluk lévő kőműveskalapács megoldja a problémát. Közben a kötél már annyira összeagyagosodik, hogy a fűrógépet már fel sem tudja húzni, bár a vastag agyagréteg mögötti repedezett kőbe amúgy is csak maximum „pszichikai” nittet lehetne fűrni. A kőműves kalapácsot jégcsákány szerűen használva azért csak sikerül feljutnia az agyagfalon egy kevésbé meredek részhez, ahol még egy fél talpnyi vízszintes párkányt is ki lehet bányászni az agyag alól. Innen először egy oldalhasadékba préseli be magát és hosszas kavargás után azzal tér vissza, hogy talált kb. 50 méter járatot. Ennek hallatán, kicsit kelleetlenül, de Ricsi is utána mászik. Először továbbmásznak a kürtő tetejébe, ahol szintén találnak egy, természetesen agyagos, kis járatot, aminek mindkét végében még agyagosabb bontási hely van. Mi sem természetesebb, mint hogy nekiállnak kibontani, azonban mindkét helyen csak néhány méternyi járat tárul fel. Ezután elkezdik felmérni és felrajzolni először a kürtő tetejéből induló részeket, majd azokat a zezugos részeket, amiket Gergő előzőleg már bejárt. „Szerencsére” itt is végérvényesen befejeződnek a járatok, további érdemleges bontási helyet nem találnak. Ezek az agyagos, vizes szűk részek az egész barlangrendszer legnehezebben megközelíthető és legundorítóbb részei. A mai feltárás hossza 80 m, s ezzel lezárul a barlang térképezése és kutatása.

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

A Hajnóczy-barlang térképezése során összességében 374 méter új járatot sikerült feltárni, kisebb részben 2004-ben, zömében a 2005-ös év folyamán. A járatok teteje eléri a barlang legfelső zónáját, az Óriás-terem felett található legmagasabb ponttól mindössze 8 méterrel marad el. A feltárt új szakasz nagy része zombolyszerű, hideg vizes kialakulású, szerves egységet képez a Stromfi-aknával és a Komszomol aknájával. A kürtőkben aktív csöpögés-vízfolyás tapasztalható, ez a szakasz a barlangnak egy jelenleg is fejlődő része. Ezen „zombolyszerű” rész teljes vertikális kiterjedése közel 120 méter.

Ezek a mászások ismét bizonyították, hogy a modern technika bevetésével hazánk „agyonkutatót” barlangjaiban is lehet jelentős új részeket feltárni. A térképezés során a kürtőmászások mellett több olyan pontot is találtunk, ahol nagy valószínűség szerint a hagyományos bontási technikákkal is sikeresen lehetne előre haladni. A mi feladatunk itt azonban alapvetően a térképezés volt, a további feltárás lehetősége a barlang kutatócsoportjáié.

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

Az alábbiakban néhány fotó látható még a kisebb kürtök kimászásáról.

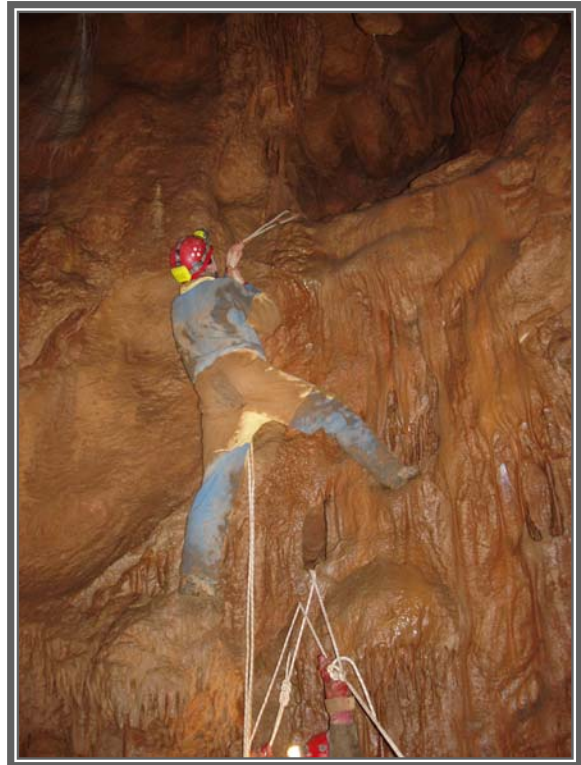
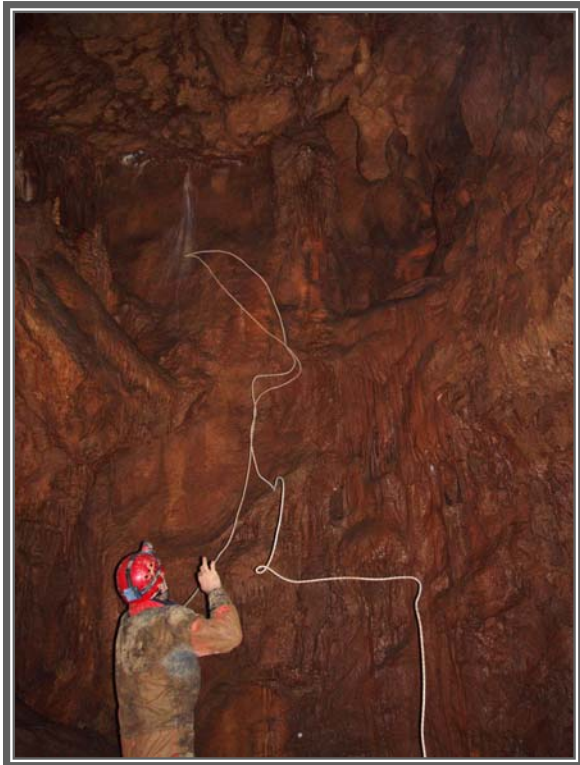
A barlang szíve fölötti hasadék felderítése

Egy szépen oldott kürtő a Tsitsogóban

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

Kürtómászás ún. Western technikával

Angyalka nevű cseppkőképződmény

Surányi Gergely

A Szalajka-forrásbarlang kutatása

A Szalajka-forrásbarlangra Surányi Gergely, az Egyesület elnöke rendelkezik egyéni kutatási engedéllyel. Az évtizedek óta kutatott barlangban – több éves előkészítés után – 2005-ben sikerült újabb szakaszt feltárni.

A barlang a szifon kezdetétől 7m-re, 4,5m mélységben kettéágazik. A járat az egyik irányba kb. szintben megy tovább, a másik irányba aknával folytatódik. Az ágak korábbi végpontjait Szenthe István érte el a 90-es években, mindkét ág ismert hossza kb. 35m volt.

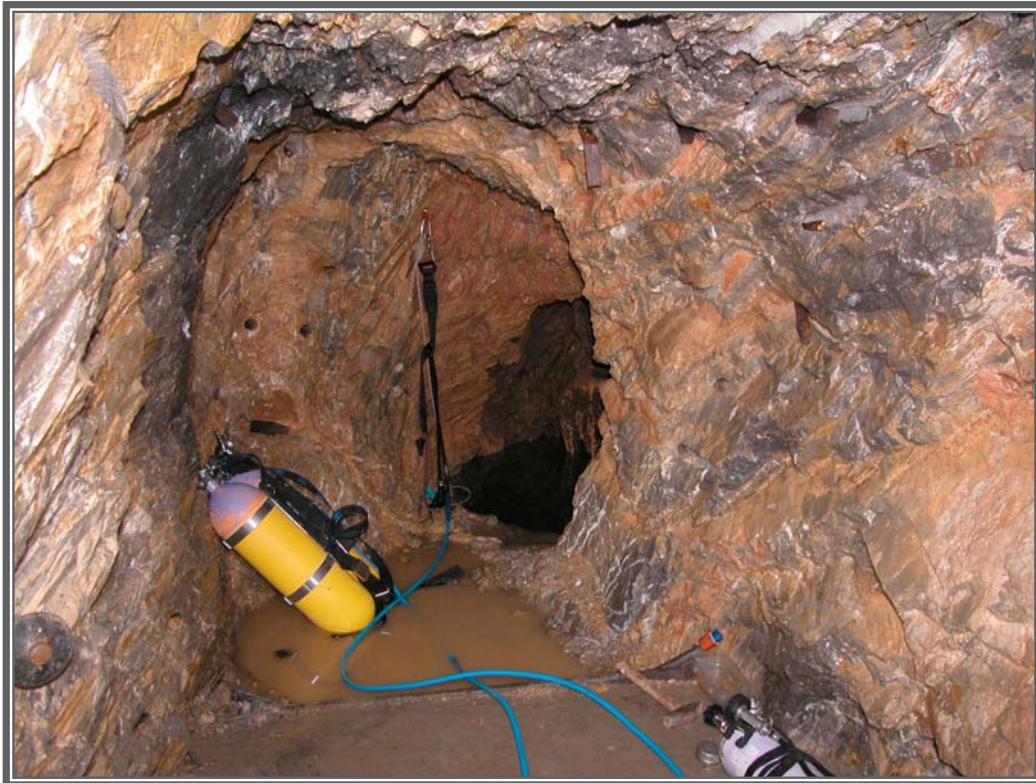
Kutatásunk során az alsó ágra koncentráltunk. Az alsó ág két szűkülettel nehezített meredek szakasz után 17m-es mélységben vízszintesbe fordul. A vízszintes szakaszon a továbbjutást egy újabb törmelékes szűkület és veszélyesen belógó rétegfejek akadályozták. A törmelék félredepozása és a belógó kövek leütögetése után biztonságosan el lehetett érni a nargile tömlő végét jelentő korábbi végpontot, ahonnan független készülékekkel lehetett folytatni a beúszást. A 2005. október 25-i beúszások során sikerült a korábbi végponton túl további 6-8 méter járatot feltárni. A továbbjutást ismét egy belógó kő akadályozta. A szűkület mögött 5-6 méternyi úszható járat látszott. A belógó követ levéstük, de a továbbúszásra azóta nem volt lehetőség. Ezekben a feltáró merülésekben Domján András, Surányi Gergely és Szikszai Tibor vett részt.

A táró végén
kialakított
„merülő bázis”

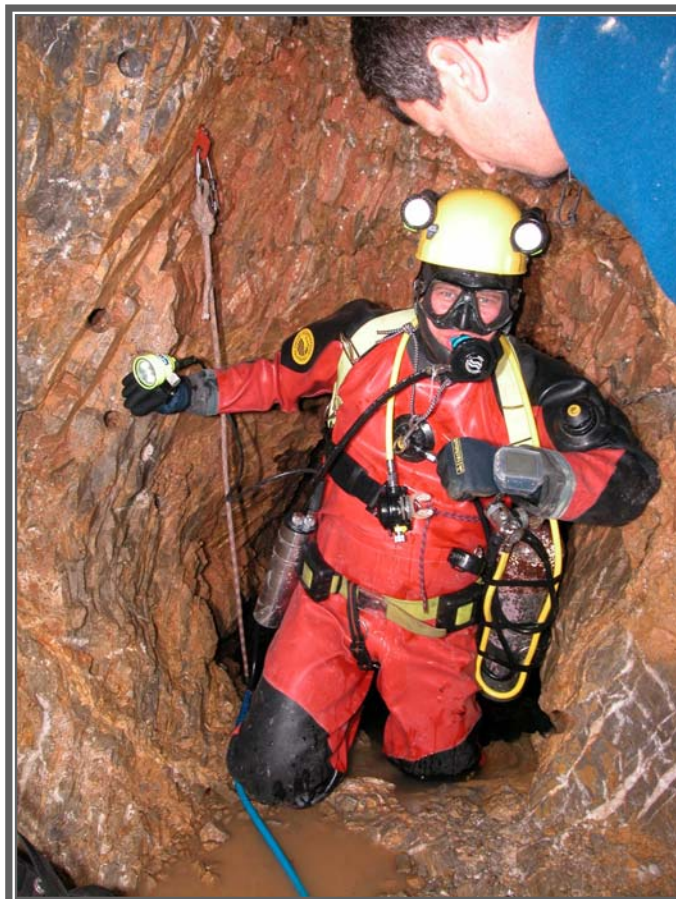

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

A táró végén kezdődik a szifon

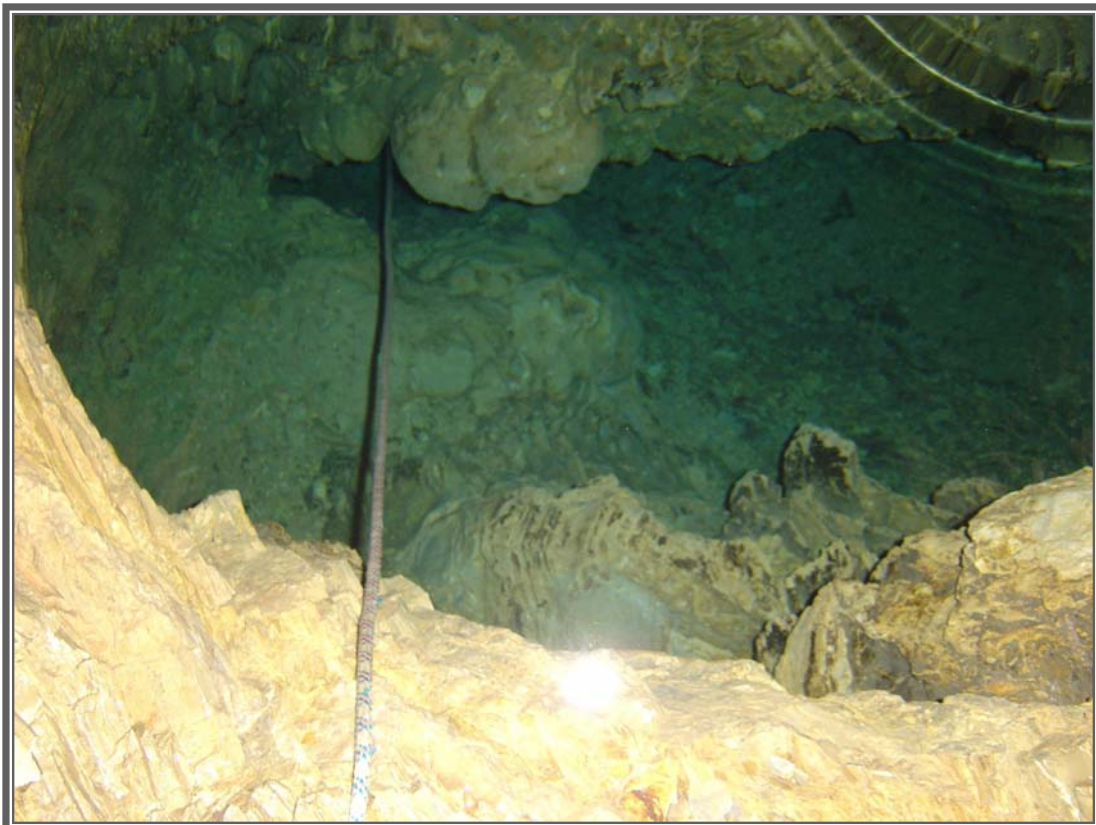
Utolsó ellenőrzés: minden rendben

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

Indulás

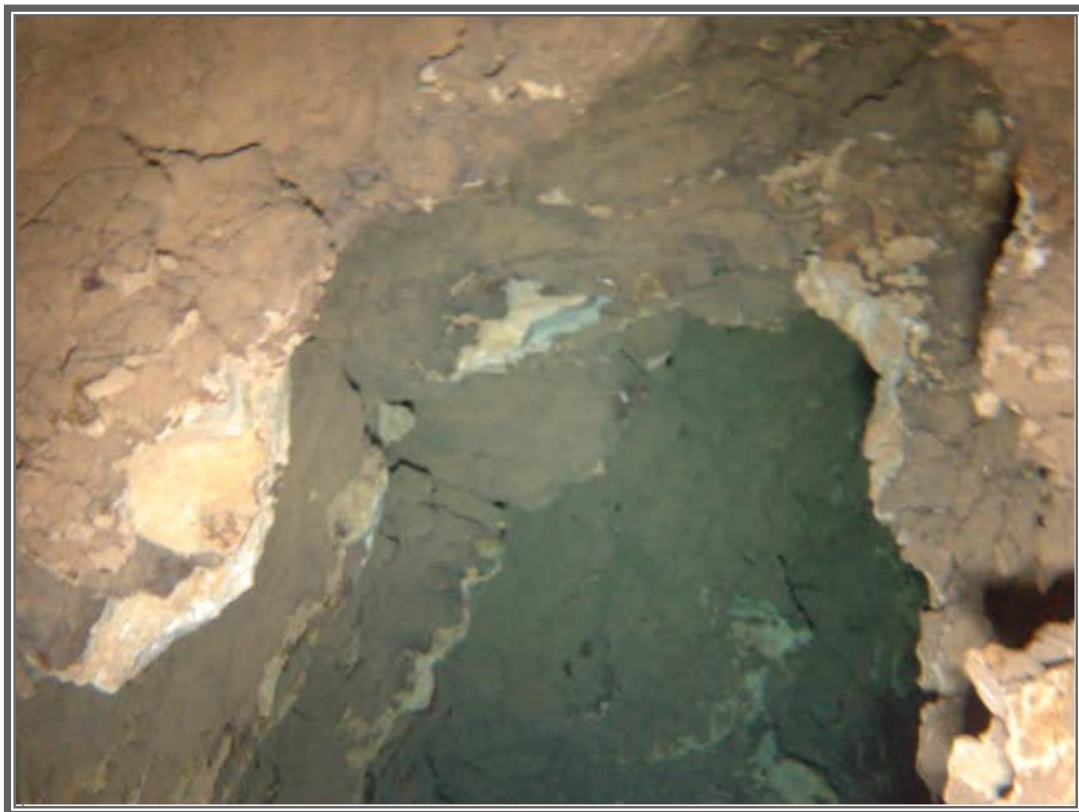
Az első méterek

Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

Az 1-es szűkület az alsó ágban. A hasadék szélessége kb. fél méter.

Kőnyelvek az alsó ág 2. szűkülete után. Járatszélesség: 1-1,5m.

ARIADNE Karszt- és Barlangkutató Egyesület
2005 Évkönyv

Tudományos tevékenység

Tudományos tevékenység

Deák István, Kovács Richárd

Klimatológiai tapasztalatok a Csévi-szirtek barlangjaiban

A Csévi-szirtek barlangjainak hőmérsékleti- és huzatviszonyainak kérdése a csoport több tagját is erőteljesen foglalkoztatja. Az évek során összegyűlt tapasztalatokat szeretnénk számszerű adatokkal is alátámasztani. A feltárás során az új, eddig eltorlaszolt járatok kitágításával a huzatviszonyok jelentősen megváltozhatnak. Így a cél a barlangi levegő hőmérsékletének számszerűsítése, a légáramlási viszonyok megállapítása, a meglévő körülmények archiválása, illetve a változások nyomon követése.

Mérési rendszer:

A zárható mérő palackokban kb. 0,5 liter vizet helyeztünk el, és a palackokat zsinórokon adott helyekre lógattuk le, illetve helyeztük el a járatok talpszintjén. A hőmérséklet méréseket 2005 tavaszáig tizedes fokbeosztású higanyos hőmérővel, ezután Testo gyártmányú tizedfokos felbontású digitális hőmérővel végeztük.

Ez a módszer számos *előnyvel* rendelkezik:

- A hőmérsékletmérés jól azonosítható helyen, mindig ugyanazon a ponton történik, a mérés helye geodéziailag bemérhető.
- A mérés nem a levegőben történik, hanem a levegő hőmérsékletét átvett vízben, ami biztosabban regisztrálható, mert a hőmérő érzékelő feje rövid idő alatt, és pontosan „rááll” a víz hőmérsékletére.
- A mérést nem befolyásolja a mérő ember(ek) testhőmérséklete, és a világítás melegítő hatása.
- A mérést többen is tudják végezni, mert a helyek azonosíthatóak.

Hátrányok:

- A palackban levő víz hőmérsékletváltozás szempontjából tehetlenebb, mint a levegő, így a gyors változások nem illetve késleltetve regisztrálhatók. (Ennek csak nagyon sűrű időközökben vett mérésnél van jelentősége, nagy valószínűséggel a 3-4 óránkénti mérésnél már érvényesül, de ez nincs részünkről számszerűleg, kísérletileg igazolva).
- A palackok telepítése körülményes, sok időt, és pontosságot igénylő munka.
- Esztétikailag a mérőpalackok barlangidegenek

Tudományos tevékenység

A Leány-Legény-barlangrendszerben, és az Ajándék-barlangban, történt klimatológiai mérések kihelyezett palackok segítségével történtek, míg a Csévi-szirtek többi barlangjában és a felszíni pontokon a földre helyezett műszerrel végeztük a méréseket.

Mintavétel:

A mintavételek *nem azonos időközönként* történtek, és *statisztikai szempontból kevés alkalommal*, így a mérés *nem alkalmas arra, hogy statisztikai következtetéseket levonjunk*, sokkal inkább egy adaléknak fogható fel tudományos szempontból, és rávilágít a vizsgált barlangok hőmérsékleti, és huzatviszonyainak alapjaira.

Adatrögzítés:

A méréseket általunk kidolgozott, előre elkészített adatlapokon rögzítettük. Az adatlapon feltüntettük a mérés idejét, helyét, a mérést végző személyeket, a műszert, a kinti időjárást. Az adatlap az alapadatok után tartalmazta a mérési helyszíneket, melyek mellé a mérés során a mért értékek feltüntetésre kerültek. A mérés a Leány-Legény-barlangrendszerben laboratóriumi higanyos hőmérővel zajlott, az Ajándék-barlangban és a Csévi-szirtek újabb méréseinél pedig már nagy pontosságú digitális hőmérőt használtunk. A leolvasás tized fokos pontossággal történt. Emellett lehetőség volt a megjegyzés rovatban a körülmények, ill. rendkívüli események feltüntetésére. A hőmérséklet méréssel egy időben a denevérek számlálása is zajlott, mely pontos faj szinten nem, sokkal inkább darabszámra rögzítette a látott egyedeket.

A barlangban kitöltött adatlapok ezután digitális formában is rögzítésre kerültek.

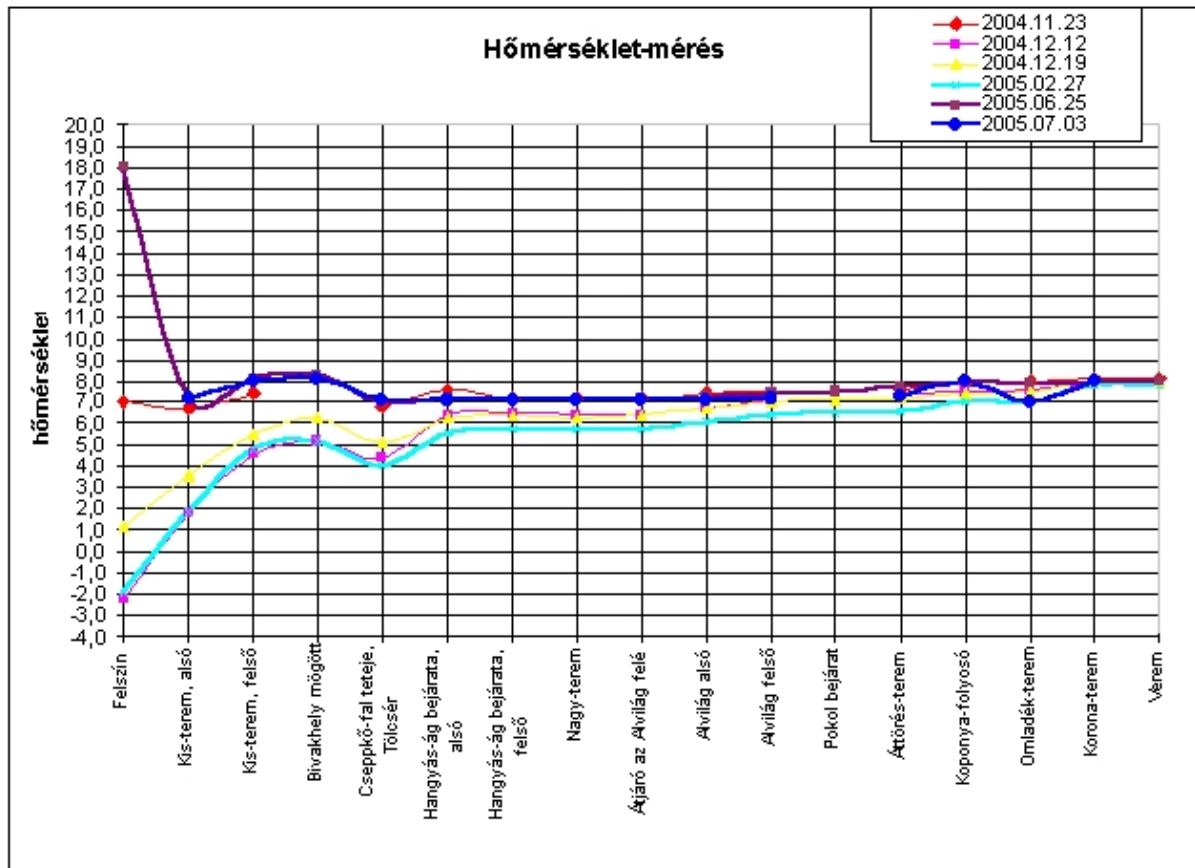
Kiértékelés:

Az adatok teljes körű kiértékelése – mivel a vizsgálat folyamatosan zajlik – ez idáig nem történt meg, viszont grafikonos formában az adatok meg lettek jelenítve, így – bár közel sem teljes adatsorról van szó – számos következtetés levonható.

Az alábbiakban látható a Leány-Legény barlangrendszer Leány részében végzett mérések összesített grafikonja:

Tudományos tevékenység

Következtetések (Leány-barlang):

A mérési pontok balról jobbra láthatóak, a bejáratától való távolodás irányában, de itt ekvidisztáns távolságban jelennek meg, nem a valóságnak megfelelően. Az ábrázolásnak fednie kellene a távolság és magasság szerinti elhelyezkedést, de mivel a mérőpalackok bemérése eddig nem történt meg, jobb híján így közöljük az mért hőmérsékleti eredményeket. A kevés adat következtetés szempontjából egyfajta veszélynek fogható fel, mert egy-egy mérési hiba könnyen téves konklúziót eredményezhet, másrészt viszont szükségesnek tartjuk, hogy a nagy energiával gyűjtött meglévő adatok *gondolatébersztésként következtetések alapjául* szolgáljanak:

- Az adatok felvétele történt egyrészt a téli, befelé húzó légáramlás idején, másrészt nyári erőteljesen kifelé húzó időszakban is. Ez jól tükröződik az összesített diagram fordított tölcser alakjából. Az adatokból megállapítható, hogy a Leány bejárat egy rendszer alsó bejárataként funkcionál.

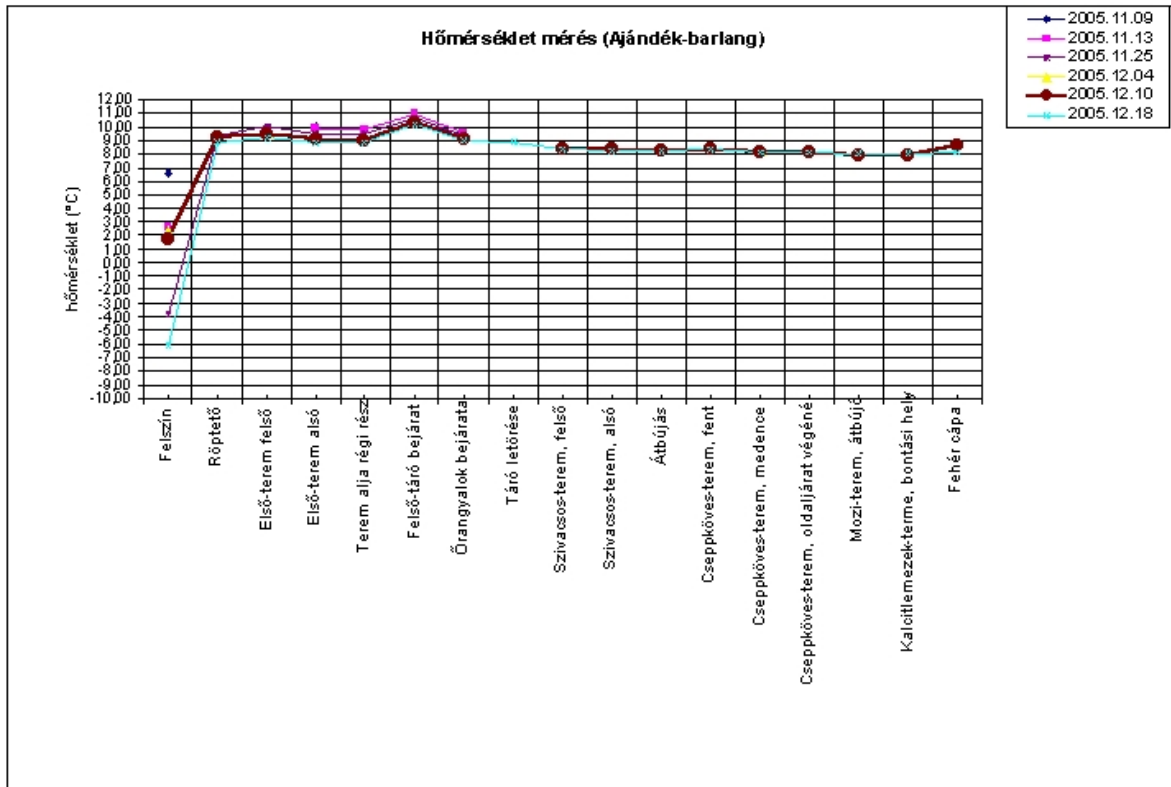
Tudományos tevékenység

- A tölcsér formájú grafikon görbéinek jobb széle mind a téli, mind a nyári mérések idején megközelítőleg a 8°C felé konvergál. Így fokos pontossággal ez az érték fogható fel a valódi barlangi szakasz éves hőmérsékletként. Az adatok mért szélső értéke e pontban $7,8^{\circ}\text{C}$ és $8,1^{\circ}\text{C}$. A $7,8^{\circ}\text{C}$ érték a grafikonon világoskék színnel jelzett görbéhez tartozik, melyet február 27-én mértünk, a $8,1^{\circ}\text{C}$ -os érték pedig november 13-ai méréshez. Ez alapján a barlang egyfajta hőtárolóként működik, azaz téli időszak elején még tartja a nyár során raktározott hőmérsékletet, míg tél végén, tavasz elején van leghidegebb. Ez a tendencia mutatkozik a görbék középső szakaszán, ahol az értékek jól látható sávot jelölnek ki. Azaz hiába volt a felszínen december 12-én hidegebb, mint február 27-én. A barlang ettől függetlenül hidegebbnek mutatkozott a folyamatos téli lehülés miatt.
- A görbék szabálytalanságait illetően figyelemre méltó a „Cseppkő fal teteje, Tölcsér” mérési hely. Ezen a ponton a télen mért görbéknek szemmel láthatóan szakasz minimumuk van. Az előtte levő „Kisterem felső”, és „Bivakhely mögött” pontoknál jóval melegebb a hőmérséklet. Ez a járat morfológiájából adódik. Ugyanis az utóbbi 2 pont egyrészt magasabban található tszf., másrészt kiesik a fő huzat áramlás útjából. Ez a nyári méréseken is meglátszik, hiszen a nyári mérések alkalmával ez a két pont, mintegy „meleg zónaként” fogható fel.
- További görbe szabálytalanságok is előfordulnak: az egyik a november 11-ei mérés „Hangyás-ág bejárata, alsó”, ill. a július 7.-ei „Omladék-termi” adat. Mindkettőt okozhatják valós természeti viszonyok, de mivel csak egy-egy alkalommal fordult elő ez a jelenség, egyelőre a legvalószínűbb, hogy mérési hibáról van szó.

Tudományos tevékenység

Az alábbiakban az Ajándék-barlang grafikonja látható a Leány-barlangban végzett metodika szerint:

Következtetések (Ajándék-barlang):

A mérésekről elmondható, hogy igen kevés adat áll rendelkezésre, és a mérések csak téli időszakban készültek, így a levonható következtetések adathiány miatt csak nagyon szerények.

- A hőmérséklet mérés igazolja inverz típusú bejáratról van szó. Felső bejárat, így télen kifelé húz.
- A valódi barlang szakasz hőmérsékletéről mindössze 2 adatsor áll rendelkezésre, így nem vonunk le következtetést.
- A bejárat közeli részéről több adat áll rendelkezésre, így figyelemre méltóak a „Felső-Tároló bejárat” kiugró értékei.

A barlangi hőmérséklet vizsgálata sok energiát, és időt emésztett fel a csoporttagok részéről. A hagyományos mérési módszert a jövőben modern számítógépes rendszerrel kellene felváltani, melynek mintavételi sűrűségét kellő időközönkre lehetne állítani, és az adatok eltárolódnának a vezérlő számítógép memóriájában. A vizsgálat kiértékelésének

Tudományos tevékenység

szempontjából szükség lenne a mérőpalackok helyének geodéziai bemérésére, illetve praktikussági szempontból az elhelyezendő víz mennyiségét kellene meghatározni. Ezt a mintavételi idő szempontjából kellene kalibrálni, a folyamatok reprezentatívabb regisztrálása érdekében.

A Leány-Legény-barlangrendszer és az Ajándék-barlang mellett a Csévi-szirtek néhány kisebb barlangjában és a felszínen több lehetséges bontási ponton végeztünk hőmérséklet méréseket. Sajnos az Egyesület kis létszáma és a számos egyéb kutatás miatt a kevés és rendszertelen időközönként történt mérés csupán érdekességnek és a tervezett komolyabb méréssorozat alapjának tekinthető. Az eddigi munkának legfőbb eredménye az volt, hogy kiderült, ezen a területen kiemelkedő fontosságú lenne egy több barlangra és bontási pontra kiterjedő, 1 éves időtartamot lefedő klímamérés sorozatot végezni. Egy ilyen átfogó mérés a feltáró kutatásokat is nagyban segítené. Erre legjobb példa az idei évben feltárt Hőmérős-barlang, amit az eddigi méréseinknek köszönhetően találtunk meg.

A Legény-barlang bejárata fölött 40 méterrel 506 m tszf. magasságban nyíló Gólem-átjáróban több ponton összesen négy alkalommal mértünk hőmérsékletet földre kihelyezett digitális hőmérővel. A mérések célja az volt, hogy kiderítsük, a barlang É-i kis termében, a végpontot jelentő járhatatlan szűkület mögött vajon van-e nagyobb barlangjázat.

A rövid téli méréssorozat eredményeként elmondhatjuk, hogy sem kifelé, sem befelé húzó jelentősebb légáramlatot nem sikerült kimutatni. A végponti szűkület kicsivel magasabb hőmérséklete belsőbb helyzetéből adódott. A felszín közeli barlang áthülését mutatja, hogy a végponti teremben található kürtő (4. pont) jobban lehült mint a terem alsó része. Ez mutatható ki az 1-es pontnál is, ahol szintén a fülke legmagasabb pontján mértük a hőmérsékletet. Itt a fedőkőzet vastagsága csupán néhány méter.

Az alábbi ábrán a mérések helyét és a mért értékeket láthatjuk a barlang térképén feltüntetve.

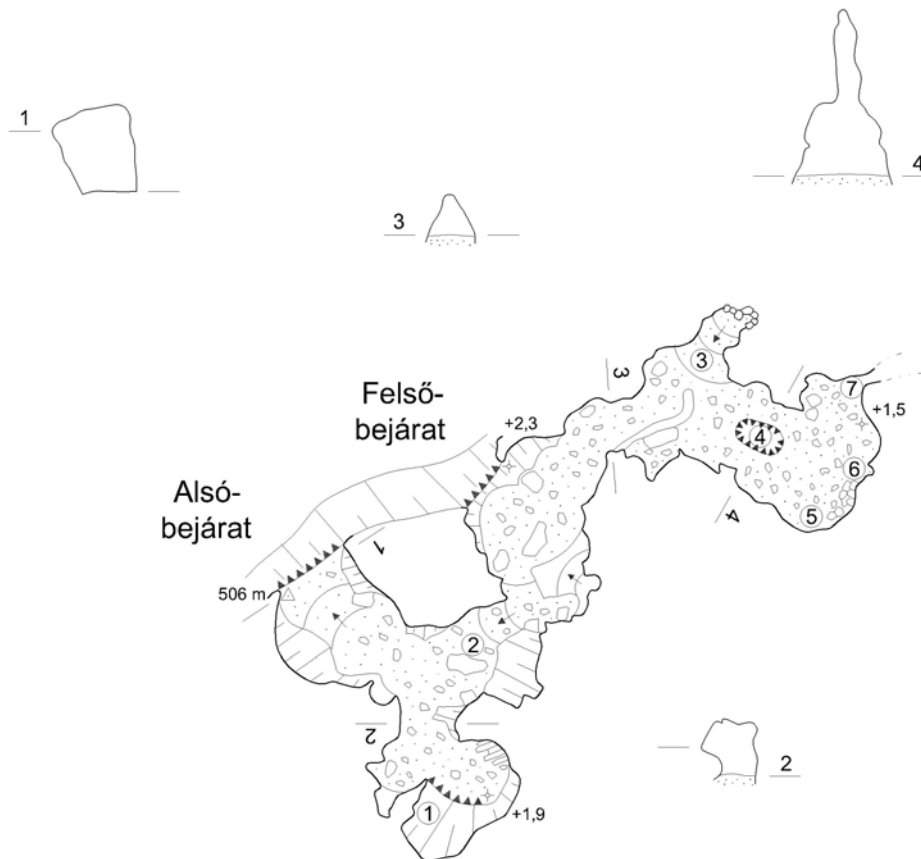
Tudományos tevékenység

Gólem-átjáró hőmérséklet mérés

Kataszteri száma: 4840-93

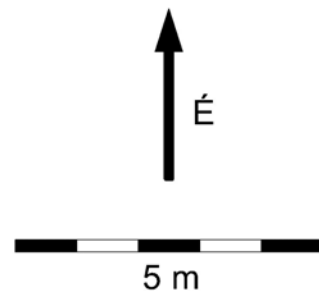
Hossza: 18,5 m

Mélysége: +3,6 m

	2005.11.05.	2005.11.20.	2005.12.10.	2006.02.05.
Felszín:	5,6°C	-1,9°C	-1,4°C	-6,3°C
①	10,9°C	9°C	7,6°C	2°C
②	6,8°C		0°C	
③	9,7°C		6°C	
④	9,7°C		6,7°C	
⑤	9,7°C	8,6°C	7,4°C	3,5°C
⑥	9,7°C		7,9°C	
⑦	10°C	9,1°C	8,2°C	4,2°C

Készült a Barlangtani Intézet megbízásából.
Felmérte: Deák István, Kovács Richárd.
Szerkesztette és rajzolta: Kovács Richárd.
Ariadne Karszt- és Barlangkutató Egyesület
2002.

Tudományos tevékenység

Olvadt folt az Ősi-barlang közelében

Egyesületünk tagjait évek óta foglalkoztatják a Csévi-szirtek alsó részén a téli időszakban látható olvadt foltok. Ezeken a helyeken még a legnagyobb fagyok idején is nedves a törmelék és a nagyobb havazások után sem marad meg a hó. Ezek közül két hely igazán jelentős. Az egyik a Legény-barlanghoz felvezető turistaút mellett található, míg a másik az Ősi-barlang felé vezető ösvényen

Sajnos egyik hely közvetlen közelében sincs sziklafal, a hegylábi törmelékbe beleásni pedig elég nagy munkának tűnt ahhoz, hogy elrettentsen minket ezektől a bontásoktól. Érdekes, hogy ezek a pontok a Csévi-szirtek legalsó részén találhatóak, az ismert barlangok mind magasabban nyílnak, s többségükben alsó bejáratként huzatolnak. A szirtek felső részén a hasonló törmelékfolyásokon jelenleg nem ismerünk ilyen olvadásokat, pedig a téli időszakokban is alapos terepbejárásokat végeztünk.

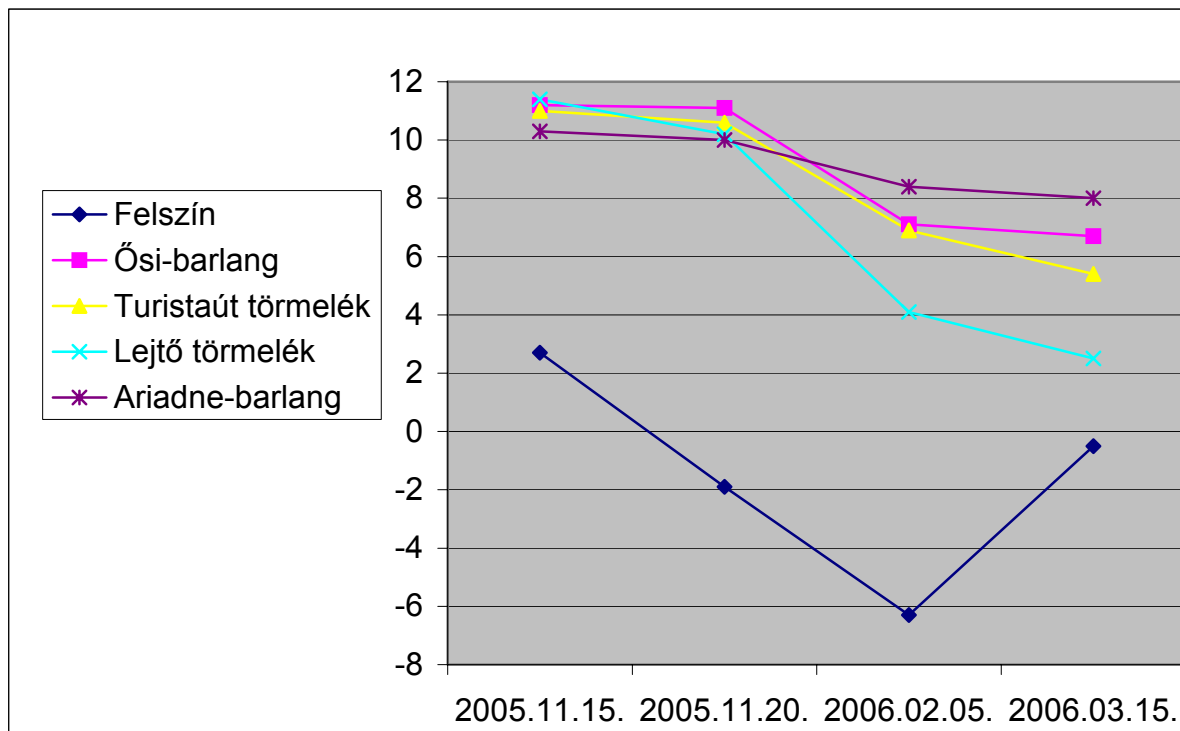

A turistaút melletti olvadás

Tudományos tevékenység

Az alábbi ábrán két barlang és a két törmelék mérési adatait lehet összehasonlítani. Az Ősi-barlangnál a mérés az ajtó denevéryílásán 1 m mélyen belógatva történt. Az Ariadne-barlang esetében pedig a kövekkel eltömött bejárati nyílás fölött. A törmelékek esetében a lejtőbe volt szurva a hőmérő.

A diagramon jól látszik, hogy az Ariadne-barlang, bár alacsonyabb hőmérsékletről indult mégis kevésbé hült le, míg a legerőteljesebb lehülés az Ősi-barlang melletti törmelékben mutatkozott. Az Ariadne-barlang esetében ez az adat nem meglepő, hiszen nagyobb barlangrendszerrel van szó. A tél folyamán csupán a Leány-Legény-barlangrendszer belsőbb részein mért hőmérsékletre hült le. Az Ősi-barlang magasabb kiinduló értékéből és a tél végén mért a másik barlangénál alacsonyabb hőmérsékletéből arra következtethetünk, hogy a törmelékkel fedett alsó bejáratán át körhuzatol. A 78 m hosszú barlang ennek következtében jobban lehül. A barlangban végzett átfogóbb klímamérés kimutathatná, hogy a hegy belseje felől is van-e légáramlás, vagy a barlang hőmérsékletének alakulásában csak ez a körhuzat játszik szerepet. A turistaút törmeléke esetében figyelemreméltó, hogy az Ősi-barlangnál csupán 1,2°C-al hült le jobban. Ezek az adatok alapján itt komoly esély van egy újabb barlang feltárására. A bontást célszerű a téli időszakban végezni, mivel akkor a munka előrehaladtával folyamatosan lehet mérni, a törmelék mely pontján jön leginkább a levegő. Mivel az ilyen törmelék-bontásnál, míg el nem érjük a szálkővet más támpont nemigen akad,

Tudományos tevékenység

a klímamérés nagy jelentőséggel bír. Az Ősi-barlang közelében az olvadt lejtő törmelék a legmagasabb értékkel indult és leginkább lehűlt. Itt egy alaposabb méréssorozatra lenne szükség annak eldöntése érdekében, hogy érdemes-e ezen a ponton is feltáró kutatásba fogni.

Az alábbiakban összefoglalnánk még néhány megfigyelést a Csévi-szirtek huzatviszonyairól.

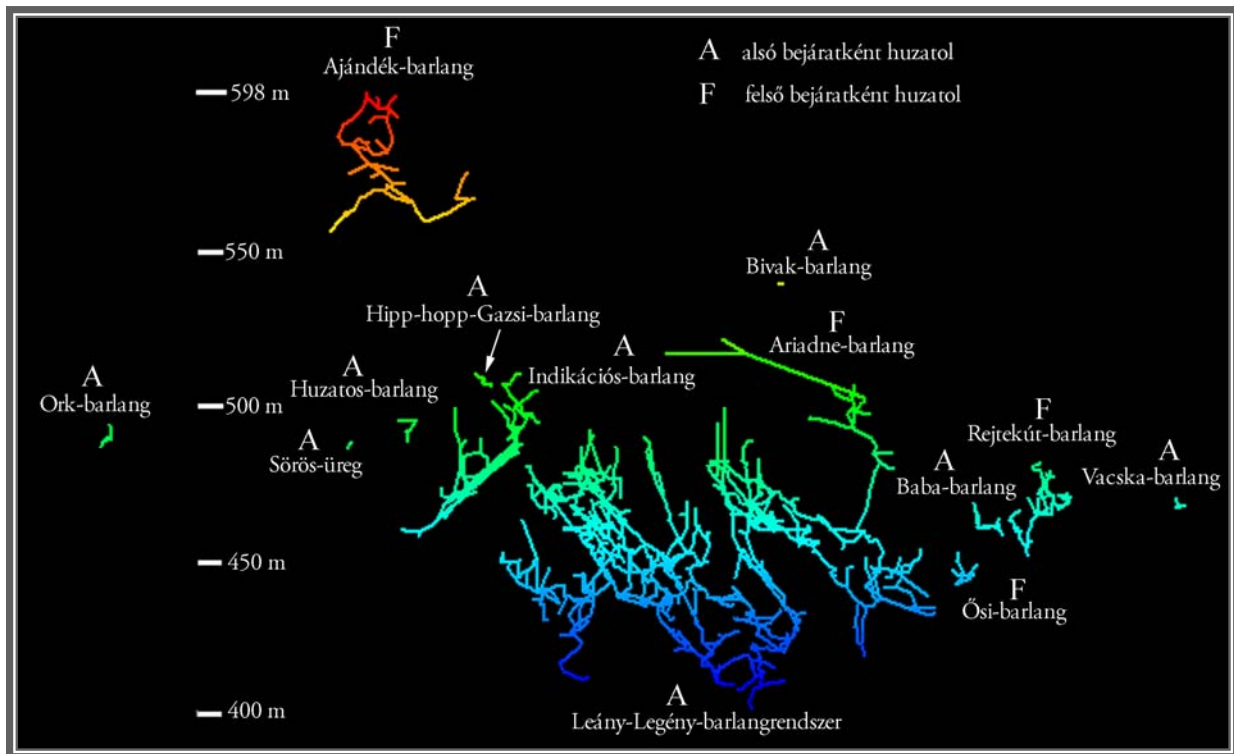
A Csévi-szirtek barlangjainak kutatása esetében olyan szerencsés helyzetben vagyunk, hogy a jelentősen huzatoló barlangok és végponti bontási helyek nagyban megkönnyítik a feltáró kutatásainkat. Itt nem kell a széndioxid feldúsulásától tartani.

Kutatásaink kezdetén mikor a még különálló Leány- és Legény-barlangokba jártunk a bejárat csarnokokban nem volt érzékelhető jelentősebb légmozgás. 1996 telén azonban a Leány-barlang belsőbb részeiben jelentős hosszúságú járatokat fedeztünk fel, amik mint 1 évvel később kiderült a két barlang összekötésének kulcsát jelentették. Tavasszal aztán az idő melegebbre válásával meglepve tapasztaltuk, hogy a Leány-barlang előcsarnokában erőteljes huzat indult meg. Ennek kellemetlen következménye az volt, hogy míg eddig kényelmesen tudtunk heverészni a barlang bejárata előtt, mostantól a kiáramló hideg levegő miatt ez már nem volt olyan kellemes. Bár a két barlang közötti átjáró a levegő számára eddig is több helyen nyitott volt, a huzat mégis csak akkor erősödött fel mikor ezeket az átjárókat a bontásokkal járhatóvá tágitottuk. Ettől kezdve a Leány-barlang és a mintegy 8 méterrel magasabban nyíló Legény-barlang között a körhuzat jelentősen felerősödött. A Leány-barlang előcsarnokában a melegebb napokon már a földre ejtett nejlonzacskót is szépen görgette a kiáramló levegő.

Az évek során azonban nem csak a Leány-Legény-barlangrendszer hossza növekedett, hanem sorra tárultak fel a Csévi-szirtek további, szintén jelentősen huzatoló barlangjai. 2002 nyarán a legmagasabban nyíló és legnagyobb huzattal rendelkező Ajándék-barlang feltárása után tűnt fel először, hogy míg a Leány-barlang bejáratán a nyári időszakban egyre erősebb a kihúzó levegő a Legény-barlang befelé húzó légáramlata jelentősen gyengült. 2005-ben aztán az Ariadne-barlang feltárásával az eddig felső bejáratként viselkedő barlang huzatiránya megfordult és felerősödött. 2006. 02. 05-én mért adatok alapján míg a felszínen $-6,3^{\circ}\text{C}$ volt a Leány-barlang ajtajánál $-6,1^{\circ}\text{C}$, a Legény-barlang ajtajánál pedig $-5,1^{\circ}\text{C}$ volt a hőmérséklet.

Tudományos tevékenység

Csévi-szirtek jelentősen huzatoló barlangjai. É-D-i szelvény.

A fenti ábrán jól látható, hogy a 13 jelenleg komolyabb huzattal rendelkező barlang közül csupán 4 barlang huzatol felső bejáratként. Ráadásul az Ajándék-barlang kivételével nem is ezek bejáratai nyílnak a legmagasabban.

- A legalacsonyabban nyíló Ósi-barlang esetében a huzat iránya azzal magyarázható, hogy a jelenlegi bejáratnál 8 méterrel mélyebben egy törmelékkel fedett alsó bejárat található. Ezáltal itt egy erőteljes körhuzatról van szó.
- A Rejtektút-barlangnál is hasonló a helyzet, itt is van egy beomlott alsóbb bejárat. A körhuzat tehát itt is jelen van. E mellett azonban alaposabban meg kellene vizsgálni a belsőbb részek huzatviszonyait is, amik kiesnek a körhuzat útjából. Ez esetben lehetne eldönteni, hogy a barlang egy rendszer alsó, vagy felső bejárata.
- Az Ariadne-barlang jelenleg egyértelműen felső bejárat, mégpedig a Legény-barlang felső bejárata. A Csévi-szirtek barlangjaiban itt van a legnagyobb huzat.
- A legmagasabban található Ajándék-barlang, valószínűleg a Csévi-szirte barlangrendszer felső bejárata.

Kovács Richárd

Denevérek a Csévi-szirtek barlangjaiban

A Csévi-szirtek barlangjai közül a Leány- és Legény-barlang a téli időszakban a legjelentősebb denevér szálláshely. Mindkét barlang bejáráshoz közeli régi részein telelnek a legnagyobb számban. A Leány-barlangban a Nagy-teremben, míg a Legény-barlangban a Pénztár szükülete és aknája után található Középső-teremben. Kétségtelenül ezen a két helyen vannak a legnagyobb csoportok, ám a barlangrendszer egészében elszórtan és kisebb csoportokban még jelentős mennyiségű denevér telel át. Egyesületünk évek óta végez megfigyeléseket, de eddig átfogó számlálásra - a barlangrendszer hosszából adódó nehézségek miatt - még nem került sor. Eddigi ismereteink – Dobrosi Dénes és Molnár Zoltán – észlelései alapján 9 fajta denevér található a barlangrendszerben.

- kis patkósdenevér (legnagyobb példányszámban az egész barlangban elterjedt)
- nagy patkósdenevér (kis példányszám a Leány- és Legény barlang régi részein)
- közönséges denevér (nagy példányszámban de leginkább a bejárat közeli részeken)
- vízi denevér (kis példányszám)
- horgasszőrű denevér (kis példányszám)
- kései denevér (kis példányszám)
- szürke hosszúfűlű denevér (kis példányszám)
- pisze denevér (kis példányszám)
- hegyesorrú denevér (kis példányszám)

Egyesületünk tagjai közt sajnos nincs denevéres szakember, így denevérszámlálásaink alkalmával kis patkósdenevér, nagy patkósdenevér és egyéb „szőrös” denevér fajokat különböztetünk meg. Feltáró kutatásaink és a huzatviszonyok megváltozása megfigyeléseink alapján nincs komolyabb hatással a denevérekre. Az egyetlen változás, amit eddig észleltünk csupán egy járatösszekötés kapcsán volt. A Leány-barlang régi részét összekötöttük egy belsőbb teremmel. Azóta a kispatkós denevérek ezt a termet is rendszeresen lakják.

Tudományos tevékenység

Az elmúlt időszak téli denevérészlelései:

2004. 12. 31.

	Leány-bg.	Legény-bg.	Összes
kis patkósdenevér	42	163	205
nagy patkósdenevér	3	2	5
egyéb	5	6	11
összesen:	50	171	221

A Leány-Legény-barlangrendszerben számlált 205 kispatkós denevér közül 130 a Legény-barlangban a Középső-teremben, 24 pedig szintén a Legény-barlangban az Óriás-teremben volt. Az egyéb „szőrös” denevérek kis száma abból is adódik, hogy a Leány-barlang régi részein nem történt ekkor számlálás. Ezek a denevérek legnagyobb számban pedig ott a Nagy-teremben találhatóak.

2005. 02. 09.

	Leány-bg.	Legény-bg.	Összes
kis patkósdenevér	40	112	152
nagy patkósdenevér	2	1	3
vízi denevér	3	1	4
horgasszűrű denevér	8	1	9
közönséges denevér	44	1	45
kései denevér	-	1	1
szürke hosszúfülű denevér	-	1	1
pisze denevér	-	1	1
összesen:	97	119	216

A pontos fajmeghatározást Molnár Zoltán végezte. A bejáráson jelen voltak még: Bolner Katalin, Halupka Gábor, Juhász Márton, Kovács Richárd.

A 152 kispatkós denevér közül 112 a Legény-barlangban a Középső-teremben volt.

2006.03.15.

	Leány-bg.	Legény-bg.	Összes
kis patkósdenevér	29	57	86
nagy patkósdenevér	4	1	5
egyéb	86	3	89
összesen:	119	61	180

Tudományos tevékenység

A Csévi-szirtek többi barlangja közül az Ajándék-barlangban 20-30 közötti egyedszámban telelnek még denevérek. A barlang felfedezésekor már láthattuk őket, számukra az omladékok közötti rések járhatóak voltak. Az egyedek nagy része a barlang jelenleg alsóbb Kalcitos-folyosójában található. A barlang többi részén elvétve 1-1 kispatkós denevért látni.

2005. 12. 04. 1 db. kispatkós denevér, 1db. nagypatkós denevér 20 db. egyéb denevér

2005. 12. 10. 4 db. kispatkós denevér, 1db. nagypatkós denevér 28 db. egyéb denevér

Az Ariadne-barlangba október 2-án történt belyukadáskor, a bejárati folyosó egyik oldalfülkéjében 19 kispatkós denevért találtunk. A nyomokból ítélve ezt a barlangot is rendszeresen lakják denevérek. A barlangba viszont számunkra ismeretlen bejáraton át jutottak, mivel ahonnan mi belyukadtunk ott kezdetben semmi légrés nem volt.

A térség többi barlangjában eddig csupán elvétve láttunk denevéreket. Általában 1-1 kispatkós denevért.

Surányi Gergely

Urán-soros kormeghatározással kapcsolatos kutatások

Az Egyesület tudományos tevékenységének egy része az ELTE Geofizikai Tanszék Radiometriai Laboratóriumában, Surányi Gergely vezetésével végzett urán-soros kormeghatározásokhoz kapcsolódik. Az elvégzett kormeghatározások közül több az Egyesület kutatási területét képező barlangok ásványkiválásait célozta, néhány esetben pedig a kormeghatározáshoz szükséges mintagyűjtés az Egyesület tagjainak segítségével történt.

Az urán-soros kormeghatározás kifejezetten alkalmas a barlangok és ezzel együtt a karsztterületek geológiai vizsgálatára. A módszerrel az egyik legkönnyebben korolható ásvány a kalcit, amely a barlangok és a karsztok legelterjedtebb ásványa. Emellett az átfogható 3-500.000 éves időintervallum egybeesik a legtöbb barlang „életkorával”. A módszer segítségével a barlangokon, mint önálló objektumokon kívül vizsgálhatók hegységszerkezeti folyamatok, az erózió és a kiemelkedés, és üledékképződési folyamatok is. Emellett a módszer alapja a késő-pleisztocén és a holocén paleoklíma kutatásainak, de egy adott térség paleoszeizmicitásának felderítésén keresztül még földrengés-veszélyeztettség becsléséhez is segítséget nyújt.

Ez utóbbi témával kapcsolatos kutatások a Radiometriai Laborban jelenleg is folynak. A téma komplexitását a résztvevő intézmények felsorolása is tükrözi:

- MTA Geodéziai és Geofizikai Kutatóintézet, Szeizmológiai Observatórium,
- ELTE Geofizikai Tanszék, Radiometriai Labor,
- ELTE Általános és Történeti Földtan Tanszék,
- BME Építőanyagok és Mérnökgeológia Tanszék,
- ELTE Elméleti Fizikai Tanszék,
- MTA Izotópkutató Intézet.

A módszer alapja a következő: A földrengések a kőzetekben rugalmas hullámokat keltenek, melyek a felszínen (vagy annak közelében) rezgésbe hozzák a természetes és mesterséges objektumokat. Ezen csillapított harmonikus rezgések amplitúdója arányos a földrengés erősségével (intenzitásával), frekvenciája pedig az adott objektum sajátfrekvenciája. Ha a sajátfrekvencia a földrengés frekvenciatartományának domináns tartományába (jellemzően 1-10 Hz) esik, akkor rezonancia alakulhat ki, amely különösen nagy amplitúdójú rezgéseket

Tudományos tevékenység

és rezgési gyorsulásokat eredményez. Amennyiben ezek az értékek túllépik az adott objektum rugalmasságának határát, akkor az objektum maradandó alakváltozást szenved. Ez a maradandó alakváltozás lehet például egy csővezeték törése, egy ház összedőlése vagy éppen egy cseppkő törése, ledőlése. Így egy adott földrengés cseppkövekre gyakorolt hatásából következtethetünk a földrengés erősségére.

Miért fontos ez? Egy térség földrengés-veszélyeztetettségének megállapításához – a földtani környezet ismerete mellett – a legnagyobb segítséget a térségben korábban kipattant földrengések elemzése jelenti. Az aktív lemezszegélyek kivételével azonban az értékelhető erősségű földrengések ritkák, a rendszeres mérések alig évszázados időszora legtöbbször nem elegendő egy pontos veszélyeztettség-becslés elkészítéséhez. Figyelembe vehetők még a korabeli történetírások, régi földrengésekre vonatkozó feljegyzések is, de ezekben az esetekben a földrengés nagyságára és helyére (epicentrumára) sokszor csak a keletkezett károk leírásából lehet következtetni. Általában minél régebbiek a feljegyzések, annál bizonytalanabbak az információk, és a korai civilizációk területein sem reménykedhetünk 2-3000 évesnél régebbi adatokban. Ugyanakkor lemezeken belüli nagy rengések között 5-10000 év vagy még több is eltelhet. A korábbi rengések gyakoriságának és nagyságának ismerete rendkívül fontos a jelenkori földrengés-veszélyeztetettség megállapításához. A pontos becslés birtokában optimalizálni lehet az építési terveket, aminek ipari nagyberuházások esetén milliárdos költségmódosító hatása lehet.

A cseppkövek vizsgálatával objektív adatokat szerezhetünk a történelem előtti idők földrengéseiről (paleorengésekről) is, ráadásul ezen az adatokból közvetlenebbül határozhatók meg a földrengések paraméterei. A paleorengések erősségének megállapítását két módon végezhetjük: törött cseppkövek vizsgálatával megbecsülhetjük, hogy legalább mekkora rengés kellett ahhoz, hogy a cseppkő eltörjön (feltéve, hogy a törését földrengés okozta), illetve ép cseppkövek esetében azt, hogy legfeljebb mekkora rengést bírhatott ki. A cseppkövek korának meghatározásával a földrengésekhez időpont, de legalábbis időkorlát rendelhető. Ha egy adott térségben vagy barlangban mindkét típus megtalálható, akkor a paleorengések időpontja és erőssége jól becsülhető.

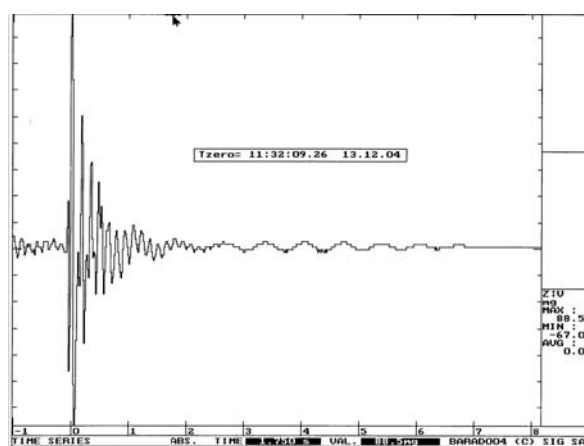
Vizsgálatainkban először az ép cseppkövekre koncentráltunk. Ennek indoka, hogy az ép cseppkövek mechanikus paraméterei jól mérhetőek, és nincs szükség a cseppkőtörés okának sokszor nehézkes feltárására. A kutatásnak leginkább a karcsú, legalább 3m magas és 5-15cm

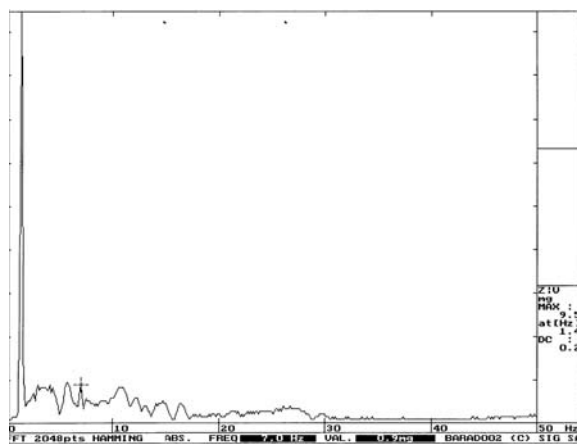
Tudományos tevékenység

vastag állócseppkövek felelnek meg. Szerencsére a hazai barlangokban akad néhány ilyen példány.

2005 februárjában mintagyűjtésre indultunk a Baradla-barlang Olimposz-termébe. Itt található az ország talán legkarcsúbb állócseppköve. Magassága 517cm, átmérője 7 és 10cm között változik. A korábbi mérések alapján a cseppkő sajátfrekvenciája 1,4 Hz, ez a földrengések legjellemzőbb frekvenciatartományába esik. A sajátfrekvencia mérést az MTA GGKI munkatársai végezték Szeidovitz Győző vezetésével. A baloldali ábrán látható a cseppkő rezgésének időbeni lefutása (vízszintes tengely: s; függőleges tengely: rel. egység). A cseppkő rezgésre kényszerítése ráütéssel történt a 0 időpillanatban. A jobb oldalon a rezgés spektruma látható (vízszintes tengely: Hz; függőleges tengely: rel. egység).

A cseppkő rezgésének időbeli lefutása...

...és spektruma

A mintagyűjtés célja a cseppkő korának meghatározása volt. A csapatot Surányi Gergely vezette, az Egyesület tagjai közül Kovács Jenő volt még jelen, aki a munka minden fontosabb mozzanatát videóra rögzítette. A további résztvevők Leél-Őssy Szabolcs, Siklósy Zoltán, valamint az ANP részéről Pogány Krisztián és Várnay Gyula voltak.

A cseppkőből, főleg a felső részéből több mintát is terveztünk venni. A mintavételt 16mm külső átmérőjű koronafúróval terveztük a cseppkő magjáig, ami 4-5cm magminta kifűrésát jelentette. Nyilvánvaló volt azonban, hogy a cseppkő semmilyen komolyabb mechanikai behatást nem bír ki, ezért először a teljes cseppkővet egy mellé épített állványzathoz rögzítettük. Ezután került sor a magok kifűrésára. A rögzítés során kiderült, hogy a cseppkő 476cm-nél el van törve. A törés az átkristályosodott belső rész kristálylapjai mentén történt. Valószínűleg ezzel a töréssel magyarázhatóak a cseppkő korábban mért rezgésspektrumában jelentkező felharmonikusok. A törés okára és korára nem sikerült magyarázatot találni, kész csoda, hogy a törést létrehozó erőhatás nem tudta ledönteni a felső részt. Elképzelhető, hogy a

Tudományos tevékenység

törésért az átkristályosodási folyamat felelős. Számunkra nagy könnyebbséget jelentett, hogy a legfelső résznél tervezett minta kifűrésát kényelmesen, a földön tudtuk elvégezni, majd a törött darabot visszaillesztettük a helyére. A kristálylapok menti törésnek köszönhetően az illeszkedés annyira pontos volt, hogy még a létráról sem lehetett észrevenni. A fokozott balesetveszély miatt azonban a Nemzeti Park munkatársai a cseppkő környezetének későbbi elkerítéséről döntöttek.

Végül négy helyen fűrtünk ki mintát a cseppkőből. Az elvégzett kormeghatározások eredményét foglalja össze az alábbi táblázat:

Mintavétel magassága [cm]	A magminta távolsága a cseppkő felszínétől [mm]	Kor [év]	Bizonytalanság [év, konfidencia szint 95%]	U-tartalom [ppm]	Mérési módszer
476	19-39	124000	+19500 / -17000	0,038	ICP-MS
390	19-39	70800	+7000 / -6800	0,025	ICP-MS
287	22-43	102500	+22500 / -19000	0,020	Alfa-spek.
287	3-22	102500	+36000 / -28000	0,020	Alfa-spek.
16	36-47	132000	+14000/-12500	0,052	ICP-MS

A 476cm-ből vett minta anomális korára nem sikerült egyértelmű magyarázatot találni. A kapott kort alfa-spektrometriás kontrollmérés is megerősítette. Gyanúba került a fűrókorona festékének esetleges urán- illetve tórium-tartalma, de a festék mérése nem mutatott alfa aktivitást, amellet a festék nagy részét a fűrés előtt eltávolítottuk. Egy lehetséges magyarázatként felmerült, hogy a felső rész anyaga egy visszaoldódott függőcseppkőből származhat, amelynek tórium-tartalma meghamisítja a koradatot. Ezt a feltételezést újabb helyszíni szemlével és további kontrollmérésekkel lehetne ellenőrizni.

A cseppkő eddigi vizsgálata alapján kijelenthető, hogy a térséget az utóbbi 60-70000 évben $\sim 0,4 \text{ m/s}^2$ -nél nagyobb horizontális gyorsulást okozó földrengés nem érte. Ez az információ jelentősen átalakítja a közeli Darnó-vonal aktivitásáról szerzett korábbi ismereteket.

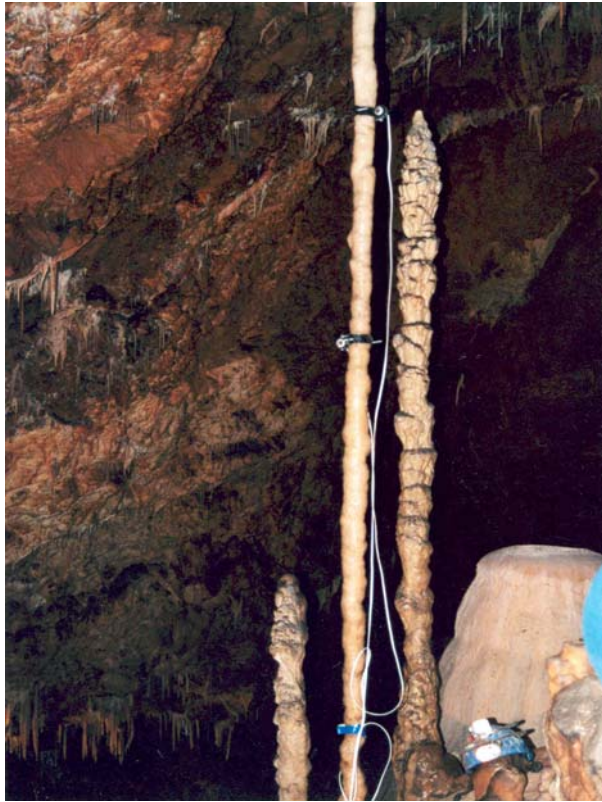
A kutatásokról részletesebben az alábbi irodalmakból lehet tájékozódni:

Szeidovitz Gy., Leél-Őssy Sz., Surányi G. (2004): Egykori földrengések felismerése cseppkövek segítségével. Földrajzi Közlemények, CXXVIII. (LII.) köt. 1-4. szám, 140-146. o.

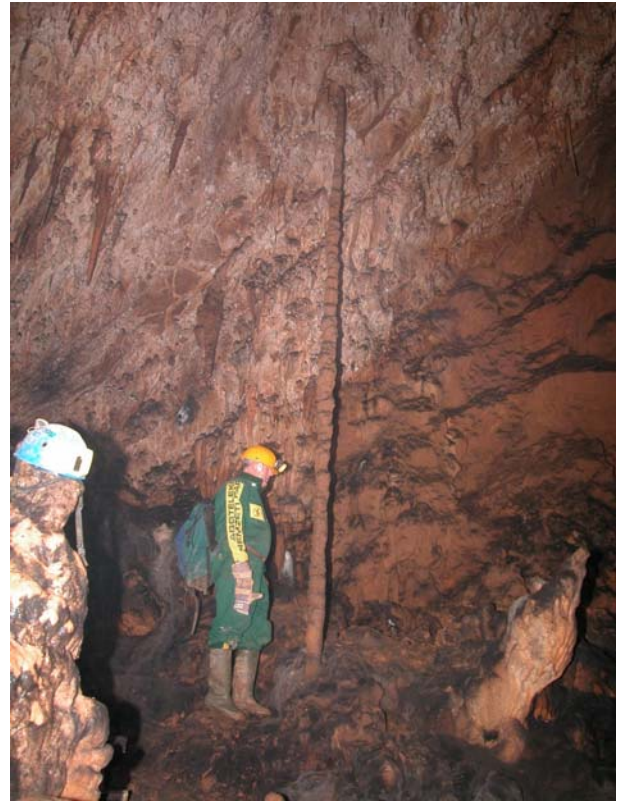
Szeidovitz Gy., Leél-Őssy Sz., Surányi G., Czifra T., Gribovszki K. (2005): Paleorengések által gerjesztett maximális horizontális gyorsulásamplitúdók számítása cseppkövek törőszilárdságának ismeretében. Magyar Geofizika 46. évf. 3. szám, 91-101.o.

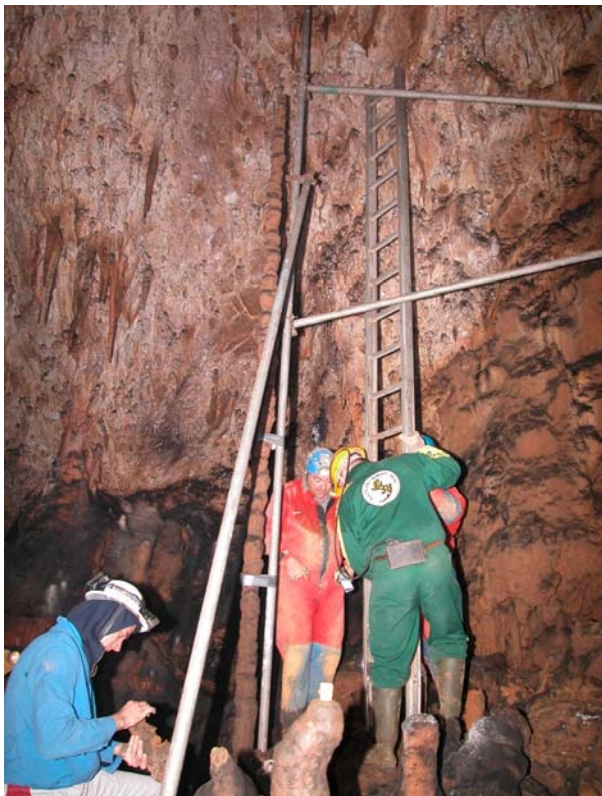
Tudományos tevékenység

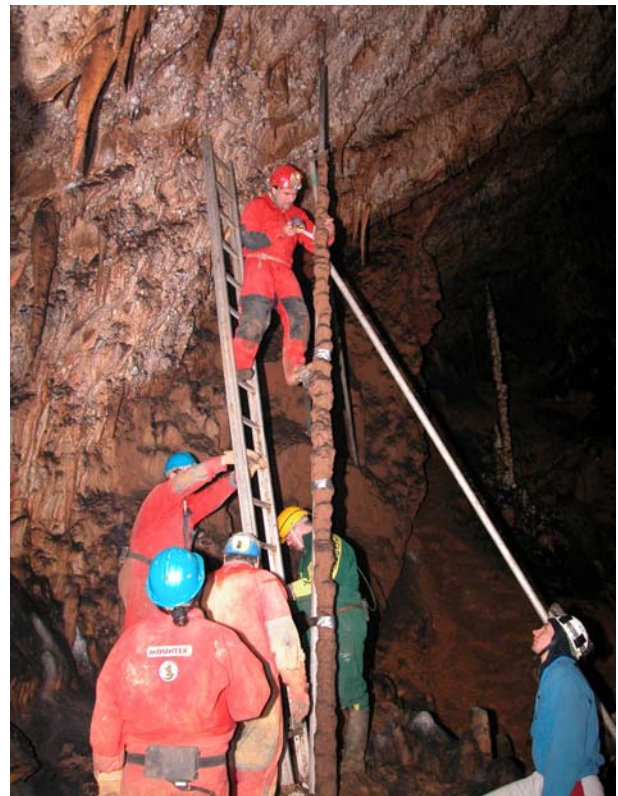
Cseppkő sajátfrekvenciájának mérése

A „nagy” cseppkő a Baradlában

A cseppkő mellé épített állvány

A cseppkő rögzítése az állványhoz

Nagy Sándor

Ferenc-hegyi-barlang őslénytani munkák

2003-ban kezdtük meg a Ferenc-hegyi-barlang őslénytani vizsgálatát, amikor a Csontváz-teremben átkalcitosodott kisállat csontvázára bukkantunk az ott megtalálható kalcit-lemezek között. A csontváz jó állapotban volt, de sok része hiányzott. A koponyából csak az alsó állkapocs egyik oldala volt meg. Ezt Kordos Lászlónak kihoztuk, hogy megvizsgálja. A vizsgálatai alapján 400000 éves nyest vagy nyuszt volt. A paleovízszinthez járt inni. Azt hogy hogyan még nem sikerült kideríteni. Ezen az eredményen felbuzdulva sok kép készült a barlangban megtalálható ősmaradványokról, melyek főleg nagy foraminiferák, és echinodermaták. 2004 végén a Sündisznó-ágban sikerült tökéletesen kipreparálódott foraminiferákat találni, melyen 2005-től fajmeghatározásokat hajtunk végre. Előzetes vizsgálatok alapján –80 méterre a bejárat alatt a kőzetben túlnyomórészt Nummulitesek vannak. Ezen kívül Operculina, és Discocyclina is megtalálható. Nagy számú echinodermata töredéket is sikerült azonosítani. Az előzetes vizsgálatok kimutatták, hogy a mészkő amiben a leletegyüttest találtuk, kb. 200 mélységben keletkezhetett, de partközeli zónában. Az echinodermaták és a dicocyclinák kisebb mélységben éltek, és ezért a Nummulitesek nagy száma miatt határoztuk meg ezt a vízmélységet. A tenger sótartalma normálisnak mondható a fauna alapján.

Az Évkönyv DVD mellékletében még több fotót és egy bemutató anyagot is láthatunk.

**Kipreparálódott fauna
a Sündisznó-ágból**

Tudományos tevékenység

Deák István

Karsztfejlődés konferencia

2005. március 18-19.-én Szombathelyen lezajlott a VIII. Karsztfejlődési Konferencia. Az Egyesületet 2 fő képviselte: Kövér Szilvia és Deák István.

A konferencia Barlang alszekciójában Deák István előadást tartott „A Csévi-szirtek barlangjainak fejlődéstörténete és geológiai viszonyai” címmel. Az előadás anyaga az Évkönyv DVD mellékletében megtalálható.

Nagy Sándor

Szakmai találkozó – Tapolca

2005-ban Egyesületünk egy tagja részt vett előadással is a Tapolcai MKBT által szervezett Szakmai találkozón. A két megtartott előadásból az egyik a Sátorkőpusztai-barlang ásványkiválásaival foglalkozott, a másik pedig a Ferenc-hegyi-barlang hidrotermális ásványainak a keletkezési körülményeivel.

ARIADNE Karszt- és Barlangkutató Egyesület
2005 Évkönyv

Dokumentációs tevékenység

Dokumentációs tevékenység

Szabó Evelin, Kovács Richárd

A Csévi-szirtek barlangjainak bibliográfiája

A terepi kutatások mellett komoly hangsúlyt fektetünk tevékenységünk dokumentálására is. Egyesületünk két tagja vezet rendszeresen túranaplót, melyekben 1989 óta a kis kirándulásoktól az expedíciókig minden túrát részletesen leírnak. E mellett az Egyesület archívumában az elmúlt évek túráiról több mint 20.000 digitális, vagy digitalizált fotó és mintegy 80 órányi filmanyag gyűlt össze. A saját tevékenységünk dokumentálása mellett próbáljuk összegyűjteni a kutatási területünkhöz kapcsolódó, régi fotókat és irodalmi anyagokat. Ezeket aztán digitalizáljuk, és rendszerezve tároljuk. Az alábbi oldalakon a Csévi-szirtek barlangjairól szóló eddig elkészült irodalomjegyzéket adjuk közre szerzők szerinti abc. sorrendben. Az Évkönyv DVD mellékletében pedig barlangok szerint csoportosítva a bedigitalizált irodalmakat lehet áttekinteni. A lista egyelőre még nem teljes, kiegészítésén folyamatosan dolgozunk. A cikkeket vagy begépeljük, vagy karakterfelismerő szoftverrel dokumentum file-ba mentjük, így könnyebb az írott szövegben a keresés.

Bibliográfia

1. Adamkó Péter (1994): Hírek. – MKBT Műsorfüzet, május-június, p. 11. Budapest
2. Ács Tivadar (1950): Feljegyzés: A barlangi foszfátok tárgyában. – Kézirat, december 3. p. 1-6.
3. B.J. (1960): A Dorogi Bányász „Kadić Ottokár” Barlangkutató Csoport munkájáról, terveiről. – Karszt- és Barlangkutató Tájékoztató, III. sz. p. 116-117. Budapest
4. Bekey Imre Gábor (1931): A pilisi hegyvidék barlangjai. – Turisták Lapja, 43. évf. p.256-259. Budapest
5. Bella Lajos (1912): Újabb hazai barlangkutatások – Archeológiai Értesítő, p. 357-365. Budapest
6. Bella Lajos (1913): A Legény- és Leány-barlang ásatásának régészeti méltatása. Über die archäologischen Resultate der Ausgrabungen in der Legény- und Leány-Höhle. – Barlangkutatás, 1. kötet, p.170., 201. Budapest
7. Benedek Endre (1964): Beszámoló a Dorogi Kadić Ottokár Barlangkutató Szakosztály 1963. évi tevékenységéről. – Karszt- és Barlangkutató Tájékoztató, IV. sz. p. 66-67. Budapest

Dokumentációs tevékenység

8. Benyák Attila (2002): Titkok nyomában a Csévi-szirteken – Turista magazin, január p. 9. Budapest
9. Benyák Attila (2004): Képek a sötétből, hangok a csendből – Szentendrei Tükör, szeptember p. 8. Szentendre
10. Benyák Attila (2002): Az alvilág útjain – Pomázi Polgár, XI. évf. augusztus p. 16-17. Pomáz
11. Benyák Attila (2005): Tizennégy év ajándékba...-Arany Tarsoly I. ÉVF. 4 sz. június p. 54-55. Budapest
12. Benyák Attila (2002): A Hókirály birodalmában Magyar Kft Leányfalu
13. Benyák Attila (2006): A Pilis legnagyobb barlangja Pilis-Dunakanyari Hírmondó III: Évf. 5. sz. p. 4.
14. Dr. Baranyai Vince (1981): Komárom megye természeti értékei – Tatabánya p. 49-50; 58
15. Bertalan Károly (1943): A Budapesti Egyetemi Turista Egyesület Barlangkutató Szakosztálya. – Barlangvilág, 13. köt. p.62. Budapest
16. Boros Ádám, Vajda László (1953): Ergänzugen zur Moosflora der Umgebung von Budapest und des Buda-Pilisgebirges. Kiegészítőadatok Budapest környéke és a Buda-Pilishegység moháinak ismeretéhez. – Annales Historici Naturalis Musei Nationalis Hungarici, 3. kötet, p.47-77. Budapest
17. Budapesti Természetvédelmi Igazgatóság (1993): Hírek. – MKBT Műsorfüzet, szeptember-október p. 9. Budapest
18. Cholnoky Jenő (1937): A Dunazug-hegyvidék. – Földrajzi Közlemények, 65.köt. p.1-27. Budapest
19. Cholnoky Jenő (1937): Das Donaukie-Gebirgsland. – Bulletin international de la société Hongroise de Géographie, (A Földrajzi Közlemények idegennyelvű kiadása), 65.köt. p.1-29. Budapest
20. D-i (1960): Barlanglátogatásokkal kapcsolatos tudnivalók. – Karszt- és Barlangkutató Tájékoztató, IV.sz. p.177-178. Budapest
21. Dénes György (1997): Elnökségi, választmányi határozatok. – MKBT Műsorfüzet, május-június. p.5-8. Budapest
22. dr. Dénes György (1974): A Pilis-hegység barlangjai – Pilis útikalauz, p. 33. Sport kiadó Budapest
23. dr. Dénes György (1972): Karszt- és Barlang Mentési krónika

Dokumentációs tevékenység

24. Dudich Endre (1932): Az Aggteleki cseppkőbarlang és környéke. – Magyar Királyi Természettudományi Társ. Népszerű természettudományi könyvtár 12.) p. 188. Budapest
25. Ferencz K. (1953): A Pilis – Földrajzi Intézet Éves Jelentése 1943-ról p. 7-27. Budapest
26. Földváry Miksa (1935): Felsődunántúli természeti emlékek. – Erdészeti Lapok, 74.évf. p.171-188, 272-286. Budapest
27. Földváry Miksa (1943): Hazai védett természeti emlékek. – Természettudományi Közlöny, pótfüzetek, 75. köt. 2. sz. 230. füz. április-június p.74-81. Budapest
28. Garami László (1993): Védett természeti értékeink. Képes Útikalauz. – Panoráma, pp.272. Budapest
29. G. Németh Éva (2003): A Pilis üzenete – Magyar Fórum, 2003/51-52. sz. december p.6-7. Budapest
30. Harsáczki György (2001): Varázshegy - A Pilis-hegyről barlangász szemmel - Turista Magazin, 2001, Budapest
31. Hevesi Attila (1989): Development and Evolution of Karst Regions in Hungary. – Karszt és Barlang, Special Issue p. 3-16. Budapest
32. Jakab (2004): Barlangkalandok – Szentendrei Tükör p. 12.
33. Jakucs László, Kessler Hubert: A barlangok világa p. 222.
34. Jellinek János (1937): Újabb barlangi kutatások. – Turisták Lapja, 49.évf. p.211. Budapest
35. Kaán Károly (1932): Természetvédelem és a természeti emlékek – Kir. Magyar Természettudományi Társulat p. 212-213. Budapest
36. Kadić Ottokár (1913): Jelentés a Barlangkutató Bizottság 1912. évi működéséről. Bericht über die Tötigkeiten der Kommission für Höhenkunde im Jahre 1912. – Barlangkutatás, I.köt. 2.füz. p.68-74.(magyar) és 95-102.(német) .
37. Kadić Ottokár (1913): A Bükk-hegység barlangjai és őslakói I-II. – Természet, p.182-184. p.204-207. Budapest
38. Kadić Ottokár (1929): Ásatások a Leánybarlangban. – Turistaság és Alpinizmus, 19.évf. p.308. Budapest
39. Kadić Ottokár (1929): Ásatások a klastrompusztai Leány-barlangban. – Turisták Lapja, 41. p. 171-174. Budapest

Dokumentációs tevékenység

40. Kadić Ottokár (1931): A turistaság és a hazai barlangkutatás. – Turisták Lapja, 43.évf. p.245-246. Budapest
41. Kadić Ottokár (1933): A magyar barlangkutatás állása az 1929. évben. – Barlangvilág, 3. köt. 3-4. füz. p.16-21. Budapest
42. Kadić Ottokár (1937): A magyar barlangkutatás állása az 1936. évben. – Barlangvilág, 7. köt. p. 1-7. Budapest
43. Kaán Károly (1931, 1932): Természetvédelem és a természeti emlékek. – Révai, p. 312. von. p. 18-20; 37; 183-184; 187-230. Budapest; Magyar Királyi Természettudományi Társ.
44. Kárpát József (1981): Leány-barlang – MKBT beszámoló, p. 36.; 49. Budapest
45. Kenessey Péter (1944): Pompás természeti emlékeket nyilvánítottak védetté. – Reggeli Magyarország, január 1. p. 7. Budapest
46. Kessler Hubert (1961): Föld alatti ösvényeken Móra Ferenc könyvkiadó Budapest p. 46-48.
47. Kessler Hubert (1931): A Barlangkutató Osztály működése. – A Budapesti Egyetemi Turista Egyesület 3. évkönyve, 1914-1931. évekről., Szerkesztette: Györgyfalvy Dezső p. 76-81. Budapest
48. Kiss Csaba: Barlangban törte a lábát - Népszava
49. Kormos Tivadar (1913): A pilisszentléleki Legény-barlang praehistorikus faunájáról. Die praehistorische Fauna der Legény-Höhle bei Pilisszentlélek. – Barlangkutatás, 1. kötet, p. 117-121., 141-144. Budapest
50. Kordos L. (1984): Legény- és Leány-barlang – Magyarország barlangjai, p. 215-216
51. Kovács Richárd (2002): A Csévi-szirtek mélye – Mount Everest, II. évfolyam 5. szám (8) május p. 18-19. Budapest
52. Láng Sándor (1953): A Pilis morfológiája/ Leánybarlang – Földrajzi értesítő, 3. szám p. 354-367. Budapest
53. Lendvay Bende Ákos (1964): Jelentés a Vasutépítő Tőrekvés II. sz. Barlangkutató Csoportjának 1964. évi munkájáról. – Karszt- és Barlangkutató Tájékoztató, IX-X. sz. p. 177. Budapest
54. Leél-Őssy Sándor (1952): Válasz a Karsztankáton elhangzott hozzászólásokra. – Földrajzi Értesítő, 1. évf. 1.
55. Leél-Őssy Sándor (1953): A pilisi Legény- és Leány-barlang. – Idegenforgalmi Tájékoztató, 4. évf. 7-8. sz. augusztus 15. p. 33-36. Budapest

Dokumentációs tevékenység

56. Leél-Őssy Sándor (1954): A pilisi Legény- és Leány-barlangok. – Földrajzi Értesítő, 3. évf. 3. füzet. p. 594-603. Budapest
57. Leél-Őssy Sándor (1964): Jelentés a Móricz Zsigmond Gimnázium Földrajzi Szakköre Barlangkutató Csoportjának 1963. évi működéséről. – Karszt- és Barlangkutató Tájékoztató, II.-III. sz. p. 49. Budapest
58. Leél-Őssy Sándor (1964): Jelentés a Móricz Zsigmond Gimnázium Földrajzi Szakköre Barlangkutató Csoportja 1964. évi munkájáról. – Karszt- és Barlangkutató Tájékoztató, IX-X. sz. p.169. Budapest
59. Láng Sándor (1948): Karszttanulmányok a Dunántúli Középhegységben. – Hidrológiai Közöny, XXVIII. évf. 1-4. sz. p. 49-52. Budapest
60. Láng Sándor (1953): A Pilis morfológiája. – Földrajzi Értesítő, 2. évf. 3. sz. p.333-369. Budapest
61. Lorberer Árpád (1973): Újabb felfedezések a Pilis-hegy környékén – Karszt- és Barlangkutató Tájékoztató,
62. MAFC (1996): XXIX. MKBT Barlangnap. – MKBT Műsorfüzet, szeptember-október, p. 6. Budapest
63. Mezei Iván, Páli Tivadar (1955): Pilis útikalauz. – Szerkesztette: Lajos Ferenc, Sport Lap- és Könyvkiadó, p. 180. Budapest
64. Mottl Mária (1936): A Magyar Barlangkutató Társulat... (1936. március 31-én választmányi ülést tartott.) – Barlangvilág, 6.köt. p. 46. Budapest
65. Mottl Mária (1936): A Magyar Barlangkutató Társulat... 1936. október 20-án választmányi ülést tartott.) – Barlangvilág, 6.köt. p. 74-75. Budapest
66. Mozsáry Péter (1965): Éves Jelentés a BP. O.S.C. Barlangkutató csoportjának 1964. évben végzett munkájáról. – Karszt- és Barlangkutató Tájékoztató, I-II. sz. p. 21. Budapest
67. N.N. (1937): A Legény barlang eddigi munkálata és jelenlegi helyzete. – Természetbarát, 25. évf. 6.sz. p. 11-12. Budapest
68. N.N. (1990): Figyelem! – MKBT Műsorfüzet, november-december p. 17. Budapest
69. N.N. (1992): Előadások. – MKBT Műsorfüzet, május-június p. 4. Budapest
70. N.N. (1993): Társulati Központi Kutatótábor. – MKBT Műsorfüzet, március-április p.3. Budapest
71. Nagy barlang-feltárás a Pilisben – www.extra.hu/bghirek

Dokumentációs tevékenység

72. Nyerges Miklós, Egerland Zoltán (1996): XXIX. Barlangnap. – MKBT Műsorfüzet, május-június p. 3. Budapest
73. Ónodi László(1983): A Kinizsi kupáért kiírt versenyen való részvételünk – A Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület Évkönyve, Budapest
74. Pápa Mikós (1944): A barlangok romantikája. (!). Die Romantik der Höhlen. – Barlangvilág, 13. köt. p. 1-23. (magyar), 31-32. (német kivonat) Budapest
75. Péchy-Horváth Rezső (1942): Sok feltáratlan szépséget rejtnek Magyarország barlangjai. Barlangfürdőt terveznek Görömbölytapolcán – Országjárás, 3. (8.) évf. 9. (10.) sz. p. 6, 11. (12.) sz. p. 4. Budapest
76. Pászthory Valter (1965): Jelentés a Pannonhalmi Gimnázium Rómer Flóris Barlangkutató Csoportjának 1964, évi munkájáról. – Karszt- és Barlangkutató Tájékoztató, I-II. sz. p. 26-28. Budapest
77. A Pilis és a Visegrádi-hegység barlangjai (1991) – A Pilis és a Visegrádi hegység útikalauz, Sport kiadó, p. 39-41.; p 146. Budapest
78. Pilis útikalauz (1957) Sport lap- és könyvkiadó p. 27-28
79. Rajczy Miklós (1983): Kinizsi Kupa '83 – Karszt és Barlang, Budapest
80. Révai Ernő (1938): Barlanghírek. – Természetbarát, 25. évf. 3-4. sz. p. 15-16. Budapest
81. Révai Ernő (1938): Barlangok világából. – Természetbarát, 26. évf. 3-4. sz. p.15-16. Budapest
82. Révai Ernő (1938): Barlangok világából. – Természetbarát, 26. évf. 5-6. sz. p.14-16. Budapest
83. Sásdi László (1991): Hírek – MKBT Műsorfüzet, július-augusztus p. 10. Budapest
84. Sásdi László (1991): Hírek – MKBT Műsorfüzet, július-augusztus p. 10. Budapest
85. Sásdi László (1993): A Csévi-szirtek barlangjai – TermészetBúvár, 3. szám p. 32-33. Budapest
86. Sásdi László (1992): Hírek – MKBT Műsorfüzet, március-április p. 9. Budapest
87. Sásdi László (1996): Hírek – MKBT Műsorfüzet, március-április p. 3. Budapest
88. Sásdi László (2003): Leány-Legény-barlangrendszer – Magyarország fokozottan védett barlangjai, szerk.: Székely Kinga Mezőgazda Kiadó p. 294-296. Budapest
89. Schönviszky László (1937): A Pilis-hegység barlangjai. – Turisták Lapja, 49. évf. p.148-151. Budapest

Dokumentációs tevékenység

90. Schönviszky László (1961): Irodalom Kessler Hubert: Föld alatti ösvényeken. – Karszt- és Barlangkutató Tájékoztató, XI. sz. p.17-18. Budapest
91. Strömpl Gábor (1943): A Pilis. – Magyar Turista Élet, 11. évf. 10. sz. p. 7. Budapest; Magyar Turista Élet, 11. évf. 11. sz. p. 3-4. Budapest
92. Sujtó Béla (1937): Barlangvilág... VI. évf. – Turisták Lapja, 49. évf. p. 285. Budapest
93. Surányi Gergely (1997): Összekötötték a Leány- és Legény-barlangot – MKBT Műsorfüzet, július-augusztus p. 8. Budapest
94. Surányi Gergely (2002): Új feltárás a Pilisben – MKBT tájékoztató, április-március p. 23. Budapest
95. Szegő István (1948): Pilis-hegység. – Kókai Franklin Nyomda, pp.111. Budapest
96. Takácsné Bolner Katalin, Esztréhas István, Juhász Márton, Kraus Sándor (1989): The Caves of Hungary. – Karszt és Barlang, Special Issue p. 17-30. Budapest
97. Szablyár Péter (1997): Főtitkári beszámoló. – MKBT Műsorfüzet, május-június. p.16-19. Budapest
98. Tihanyi Péter (1978): Legény barlang lezárása (fotó) – KPVDSZ Vörös Meteor Természetbarát Egyesület Évkönyve, Budapest
99. Tihanyi Péter (1979): Leány-, Legény-barlang – MKBT műsorfüzet, Budapest
100. Topál György (1954): Denevérgyűrés Magyarországon. – Állattani Közlemények, 1-2.sz. p.43-47. 3-4. sz. p.231-237. Budapest
101. Török János (1937): Titokzatos barlangok Tihanyban. – Balatoni Kurír, február 3. Keszthely.
102. Török János (1937): Titokzatos barlangok Tihanyban. – Magyarság, január 10. Budapest
103. Zakar Ádám: Második Aggtelek a Pilisben? – Szentendre és Vidéke XVI. Évf. 39. sz.
104. Vajna György (1968): A pilisi Leány és Legény barlang rejtélye I. (Középkori pénzhamisítók nyomában) – Dolgozók Lapja, július 7.
105. Vajna György (1968): A pilisi Leány és Legény barlang rejtélye II. (Középkori pénzhamisítók nyomában) – Dolgozók Lapja, július 9.
106. Vajna György (1968): A pilisi Leány és Legény barlang rejtélye III. (Középkori pénzhamisítók nyomában) – Dolgozók Lapja, július 10.
107. Vajna György (1968): A pilisi Leány és Legény barlang rejtélye IV. (Középkori pénzhamisítók nyomában) – Dolgozók Lapja, július 11.

Dokumentációs tevékenység

108. Vajna György (1968): A pilisi Leány és Legény barlang rejtélye V. (Középkori pénzhamisítók nyomában) – Dolgozók Lapja, július 12.
109. Vastagh Gábor (1943): Természetvédelmi emlékek tilos területeken. (Köztük 7 pilisi barlang.) – Turisták Lapja, 55. évf. p. 196. Budapest
110. Venkovits István (1936): A Legény-barlang újabb feltárásának eredményei. – Barlangvilág, 6. köt. 3-4. p. 71-74. Budapest
111. Venkovits István (1937): A Természetbarátok Turista Egyesület Alpési Csoportja... – Barlangvilág, 7. köt. p. 24. Budapest
112. Venkovits István (1935): A Legénybarlang újabb járatainak felfedezése. – Népszava.
113. A VMTE Foton barlangkutató csoport (1980): 1980. évi jelentése/ Kutatási terület: Pilis hegység – MKBT beszámoló, p. 160. Budapest
114. Vörös Tihannér (1930): A Pilis barlangjairól – Turisták Lapja p. 89-90

Kovács Jenő, Kovács Richárd

Hajnóczy-barlang – leírás és túrakalauz

Az Ódor-vártól DNy-ra meredek ösvényen ereszkedhetünk le a barlang bejáratához, mely a hegy D-i oldalában, sziklafalak aljában 460 m tszf. magasságban található, előtte kis vízszintesebb térséggel. A felszínről jelentéktelennek tűnő, 1 m magas, 0,5 m széles sziklanyíláson lecsúszva, rögtön egy masszív, bebetonozott vasajtóhoz érünk. Ha sikerült a zárat kinyitni, bekúszhatunk egy néhány méteres alacsony járatba, miközben áthaladunk egy korábbi lezárás keretén is, majd egy fél méter átmérőjű kerek vascsőhöz jutunk. Ez a mesterséges szűkület szintén egy régebbi lezárás maradványa. A cső után szűk 2,5 m mély aknácskán kell lemászni egy poros fülkébe, ahonnan újabb letörés vezet le a **Niagara** nevezetű ferde falhoz, ami egyben fő elágazási pont.

K-re, a Niagara meredek lejtőjének tetején cseppkövek között átmászva egy kisebb ablakon keresztül meredek falhoz érünk. *(Jobbra felfelé, egy tágas, fehér cseppkőbevonatos száraz kürtőbe mászhatunk fel, majdnem a bejáratnál egy szintbe jutva)* Lefelé pedig a 60°-os fal bal oldalán 10 métert leereszkedve, a **Tánc-terembe** érkezünk. *(Ha figyelmesen csúszunk lefelé, észrevehettünk balra két ablakot is, amik visszavezetnek a Niagara falának aljához, a jobb oldali részen pedig kis cseppköves járatok vannak, amikbe bemászni azonban nem érdemes.)*

A tágas **Tánc-terem** aljából két irányba is megy tovább a járat.

Jobbra egy szűkebb részen lebújva kis kötörmelékes aljzatú fülkébe érünk. Itt a falakon szép cseppkőszinlő látszik. Jobbra egy kis agyagos aljzatú kuszoda indul, ami azonban körjárat, s mivel arra fogunk visszajönni, most inkább másszunk tovább előre a csöpögésektől nedves cseppköves köveken. Néhány méter után a barlangrész leglátványosabb részén a **Csodák-termében** egyenesedhetünk fel. Középen látványos cseppkőoszlop, míg a hátunk mögött lévő ferde falon több cseppkőgyertya díszíti a termet. Óvatosan ezek mellett kell felmászunk a terem felső részébe, ahol még további szép képződményeket csodálhatunk meg. Balra hamarosan véget érnek a cseppkövek és a terem is. A bal fal mellett egy kő mögött tudunk lecsusszanni a továbbvezető cső járatba, amiben az **Alsó-füstös-terembe** érünk. *(A poros képződményekben szegény, kötörmelékes aljzatú terem É-i végében jobbra 10 méter hosszú keskeny oldalág indul, első részén egy 7 méteres kürtővel, majd a vége előtt egy kis*

Dokumentációs tevékenység

aknácskával megszakítva, mely agyagosan elszűkülve végződik.) Jobbra, D felé, meredek törmelékes járaton mászhatunk fel a **Felső-füstös-terembe**.

A falakat több helyen fekete bevonat borítja. A füstszerű anyag, a korábbi elemzések szerint kalcium-szulfát-vaskarbonát. A terem felső végpontjai ellaposodva érnek véget, baloldalt pedig egy letörésen lemászva törmelékes gödörben fejeződik be az út.

Innen, ÉNy felé egy kuszodán, a **Csodák-terme** alá jutunk, végül pedig visszaérkezünk a **Tánc-terembe**.

A teremből tovább ÉK-re, egy cseppköves átjáróba felmászva, majd egy lapos szűkületen lecsúszva a **Lapos-terem** K-i végében találjuk magunkat. Jobbra először egy rendkívül szűk kis lyuk hívja fel magára a figyelmet, mely valójában csak egy pár méteres kis zsákjárat. A továbbiakban a járat, vagy 30-40 méteren keresztül olyan alacsony, hogy legtöbb helyen csak lapos kúszásban közlekedhetünk benne. A barlang gyakran járt látványos járata ez a rész. Az átlagosan 60-80 cm magas **Lapos-terem** függőcseppköveket és oszlopokat kerülgetve mászhatunk végig. Ny-i vége felé egyre agyagosabbá válik a terem alja, de itt már a mennyezet is magasodni kezd, végül néhány nagyobb állócseppkő, valamint oszlop mellett elhaladva becsatlakozunk a **Depó** nevű terembe.

A **Niagará-tól** balra, Ny felé a **Háztető** gerincén mászhatunk végig, aminek végén egy letöréshez érkezünk. Itt egy állócseppkőbe kapaszkodva, kötömbökön 3 métert lemászva a **Rom-terembe** jutunk. *(A Háztetőről akár az elején, akár a végén, több ponton is lecsúszhatunk egy nagyobb ferde terembe, mely lejjebb több felé ágazik. Jobbra, K felé a Niagara alatt, egy kerülő járaton lemászhatunk a Tánc-terembe. Az alján ÉNy felé induló lapos rész, végül járhatatlanná szűkül, de egy légréseken keresztül összeköttetésben áll a Lapos-teremmel. Ha a terem aljából felfelé megyünk tovább, a meredek kis folyosón, feljebb egy-két szűkületen felbújva, kötömbök között, a Rom-terembe bukkanunk ki.)*

A **Rom-terem**-nek szigorúan a jobb szélén maradva, pár méter után elhaladunk a **Háztető** alatti részekből becsatlakozó oldalág mellett és egy átjárón keresztül, négykézláb átbújunk a folytatásba.

Ha a terem bejárására vállalkozunk, hatalmas leszakadt kötömbökön átmászva jutunk lejjebb. Balra, DNy felé a terem egy szűk néhány méteres járattal végződik. Ennek bejáratától felfelé

Dokumentációs tevékenység

egy több szintes járatrendszerbe mászhatunk fel, melynek felső omladékos végein penészes állati ürülékek vannak minden felé, bizonyítva a közeli felszíni kapcsolatot. Egyik szinten egy meredek agyagos terembe átmászva, annak végén egy 7 méteres akna beletorkollik a **Rom-terembe**.

Ha a Rom-teremben jobb felé indulunk el, egy óriási csúcsos kőtömb átmászásával jutunk az **Orgonához**. A tágas folyosó alján is mindenfelé kőtömbök hevernek, középen balra nagyméretű cseppkövek állnak, de 15 méter után elkeskenyedik és egy kis meredéllyel lezárul. A csúcsos kőtömbnél egy hasadékjáratba felmászva, több irányba is keskeny járatok indulnak. Akár előre, akár balra megyünk tovább, mindenképpen a **Depóhoz** lyukadunk ki, csak vagy fölötte, vagy alatta.

A **Rom-terem** utáni átbújást követően, egy tágas meredek lépcsőzetes folyosón lépkedünk lefelé. (Jobbra felfelé egy szűk hasadékon bebújva egy ferde falhoz érkezőnk. Lefelé a falon lecsúszva és egy 4 méteres aknán lemászva néhány méteres agyagos aljzatú járatba érünk, ami egyben a végpontot is jelenti. Ez a rész a **Szent István-terem** nevet kapta.) A lejtő alján egy 2 méteres letörésen lemászva érünk a **Depó**-hoz. (Innen tágas kürtő vezet fel 22 m magasra. A fenti részen két kisebb oldalág és egy omladékos aljzatú terem található.)

A **Depó**-ba É-ről, az állócseppkövek felől csatlakozik be a **Lapos-terem** járata.

Utunkat innen egy nagy lapos kőtömbre fellépve folytatjuk Ny-i irányban, majd egy másik ferde, lapos kőtömb mellett elhaladva, beérkezőnk a **Nagy-terembe**. Az előttünk álló, 2 méter magas leszakadt óriási kőtömböt, mindkét oldalról megkerülhetjük. Mellette embermagasságú cseppköoszlop csoport áll, felette szép függőcseppkövek.

A **Nagy-terem** hossza csaknem 50 méter. Jobbra először egy viszonylag vízszintes ledöngölt száraz agyagos rész terül el, majd balra enyhén emelkedni kezd. A terem közepén, egy kőtömb oldalán márványtábla van elhelyezve, mely Dr. Somogyi György emlékét őrzi. Jobbra az oldalfalon egy repedés található, melynek oldalait kalcitkristályok borítják. A terem legszebb része a Ny-végét lezáró **Szentély**, alját kis tetaráták, valamint cseppkövek, falát pedig kalcitkristályok és látványos cseppköleflyások ékesítik. Innen tovább néhány méteres agyagos kuszoda vezet, ahová azonban nem érdemes beszenvedni. A terem legnagyobb részét kisebb-nagyobb leszakadt kőtömbök borítják, K felé rajtuk, illetve köztük elbolyonghatunk, de

Dokumentációs tevékenység

*nem szükséges. A D-i fal mentén haladva, középtájon egy impozáns cseppkőképződmény, az alján 4 méter vastagságú csillogó **Szószék** emelkedik, tetején oszloppá válva. Ettől 3 méterre Ny felé, egy a fal melletti szikla mögött búvik meg a **Muh-ág** bejárata. A több mint 60 méter hosszú agyagos szűk ágban nem sok látnivaló akad, s mivel nehezen megtalálható elég kevesen jártak eddig benne.*

A **Nagy-terem**-ből a barlang belsőbb részei felé É felé kell továbbmennünk a Leyla-járaton keresztül. A száraz folyosó 3-4 méter széles, elején balra nagyméretű cseppkövek töredékei hevernek, beljebb egy kis agyagos lejtőn mászunk fel, majd egy balkanyar után kavicsos aljú, tölcsérszerű termecskébe érkezünk. Szemben egy letörésen kell felkapaszkodnunk a meredek, gyakran nedves, csúszós cseppkőlefolyásra, amely a tetején egy fekvő mandula alakú, huzatos, szűk nyíláson keresztül juthatunk át a **Galériába**. A **Mandulából**, egy 1973-74-ben átbontott, hatalmas törmelékkúp alatt átkúsza jutunk be, majd innen két fő irányban folytathatjuk tovább a bejárást.

K-re a **Galéria** felé egy lejtő után meredek cseppkőves fal indul felfelé. Ezen eleinte lépcsőzetesen lépkedünk fel az oszlopok között, majd feljebb a meredekebb, néha síkosabb részen kisebb cseppkövek nyújtanak fogásként segítséget a mászásban. Feljutva a fal tetejére nagyméretű folyosóban folytatjuk az utat. Állócseppkövek mellett elhaladva az eleinte keskenyebb járat, ahogy beljebb haladunk, fokozatosan szélesedik. Ezen a szakaszon figyelhetjük meg a barlangban a legtöbb cseppkövet. Fantasztikus látvány a magasba szökő, akár 2-3 méter hosszúságú, 6-15 cm átmérőjű oszlopok sokasága. A cseppkőerdőben vízzel telt kis medencék sorakoznak. A folyosó K-i vége felé közeledve lépcsőzetesen egyre magasabbra jutunk. A teremre szélesedő vége fő elágazási pont.

A szemben látható széles cseppkőfalra a baloldalán a legegyszerűbb felmászni. Itt egy keskeny hasadék alá érkezünk. Ebben egy néhány fokos, betámasztott vaslétra segíti a feljutást. Innen nagyméretű omladékkőtömbök labirintusában bujkálva az **Óriás-terem** aljában bukkanunk ki. Az aknából kimászva, egy 50 méter hosszúságú, 15-20 méter szélességű és 15 méter magasságú, valóban óriási terem közepén találjuk magunkat. A terem D-i falát a **Téli-erdő**nek elnevezett látványos cseppkőlefolyás borítja.

Dokumentációs tevékenység

Ny felé indulva, a **Kemence** meredek cseppkőfalát balról megkerülve, a terem agyagos végébe érünk. Itt az agyagból formázott szobrocskáknál két kis járatot is találunk. Jobbra egy kis termecskébe kúszhatunk be, ahonnan visszafelé egy meredek, 0,5-1 méter szélességű járat indul. Ennek vége előre elszűkül, jobbra viszont egy ablakkal kivezet az **Óriás-terem** mennyezetébe. A kis agyagszobroknál jobbra fordulva a járat egy kis aknához vezet. Itt egy alsóbb lapos erősen agyagos terembe lehet lejutni.

Az **Óriás-terem** terem ÉNy-i sarkából induló, szép cseppkőves keskeny járatocska egyik aknája, a **Galéria** felső szintjének kürtőivel áll kapcsolatban. Itt nehéz mászással vissza is juthatunk az alsóbb szintre

Az **Óriás-terem** É-i részén találunk még egy vizes agyagos és szűk kis oldalágat, aminek az utolsó kis termében viszont szép cseppkőképződmények vannak.

Az **Óriás-terem** közepén végighúzódó omladékhegy gerincén inaktív állócseppkövek sorozata húzódik végig, egyébként az egész terem jellemzően a barlang legszárazabb része. A terem ÉK-i végében szakáll szerű gyökereket láthatunk, míg az É-i oldalon egy magasabban fekvő terasz húzódik végig, melyen cseppkőoszlopokat találunk. A párkányon Ny felé haladva, egy meredek járatba bemászva, magasba vezető kürtő aljába jutunk. A szintben induló járatokban még kalandozhatunk néhány métert, de nem árt az óvatosság, mert az egyik járat vége, szintén az **Óriás-terem** mennyezetébe torkollik. Ezt egy falra kormozott halálfej is jelzi. Felfelé a meredek falon bent hagyott hegymászó szögek segítségével, igen kitett mászással juthatunk fel a magasan elhelyezkedő, szép cseppkőképződményekkel díszített **Szabó András-terembe**. Ez a barlangrendszer legmagasabb pontja. A teremben található száraz cseppkőfal jobb oldalán felmászva egy kis omladék alá érünk. Az már valószínűleg a felszínre vezet.

A **Galéria** felső, hátsó, ÉK-i végéből indul a barlang 1979-ben feltárt ága, az **Új-rész**. Egy kis aknácskán lemászunk, majd szűk, agyagos járatban csúszunk lépcsőzetesen egyre lejjebb, míg egyszer csak óvatosan egy 9 méter mély letöréshez érkezünk. Az aknába a bekötött vaslétrán mászunk le, aminek aljáról több felé is indul járat. (Jobbra felfelé egy hasadéokban valamint a létra alatt egy szűkületen bebújva is omladékos járatokba jutunk, amikben sok látnivaló nem akad és ezek a járatok is visszacsatlakoznak a fő járatba, így ezeket nem érdemes megtekinteni.)

Dokumentációs tevékenység

A létra alatt található agyagos lyukon érdemes tovább haladnunk. Itt lecsúsztatva, a továbbiakban is szűk marad a járat. Néhány méternél többet ne menjünk le, mert a folytatás egy lejtős elszűkülő zsákjáratban véget ér. Az alattunk balra látható kicsi agyagos lyukon kell bebújnunk, ugyanis ez a pipa alakú derékszögű szűkület vezet át a folytatásba, ami egy lapos kötömbökkel borított aljzatú terem. Innen felfelé és lefelé is tovább lehet menni. *(Felfelé egy nagyobb omladékos terembe mászhatunk be, ahol jobbra tovább felfelé még több kisebb terem van az omladékban, míg jobbra a terem meredek ferde falban végződik. Ha itt felmászunk a létra alá tudunk visszajutni, de kényelmesebb arra kimenni amerről jöttünk.)*

A járat folytatása lefelé van, így a szűkületből kibújva még az alacsony résznél, rögtön le kell térnünk jobbra. A sziklafal alatt, lapos, lejtős járatban csúszunk lefelé, néha nagyobb kövek szűkítik az amúgy sem kényelmes utat, aztán még egy átbújás után, egy 6 méter széles, alacsony terembe érkezünk. Innen csak egy irányba, ÉNy felé mehetünk tovább, egy átlagosan 1,5 méter szélességű, lépcsőzetesen lefelé tartó, helyenként cseppköves, kis folyosócskában, de 10 méter után vigyázzunk, mert ahol a járat alacsonyabbá válik és kissé kiszélesedik, egy meredek sima cseppköleflyáson könnyen belecsúszhatunk egy 4 méter mély, tatóngó aknába. Kötélünket, illetve magunkkal hozott hágcsónkat, valamivel feljebb, cseppkövekhez tudjuk rögzíteni. Leereszkedés után lépcsőzetesen folytatódik tovább egy szélesebb folyosó, pár méter után balkanyar, majd mindjárt becsatlakozik egy, az előbbivel párhuzamosan futó, meredek lejtős, cseppköleflyásos járat, amelynek teteje egyébként kapcsolatban áll az akna aljával. Előttünk széles, meredek lejtő áll, közepén egy nagyobb kötömbbel, alján letöréssel. Mi a jobboldalán óvatoskodjunk le a pereméig, ahol várhatóan egy nekitámasztott 2 méteres vaslétrán tudunk lemászni az Új-rész legalsó részébe, a **Rekettyés**-be, amely egy K-Ny-i irányú, 15 méter hosszú, 3 méter széles, lejtős terem. Itt magasabb széndioxid koncentrációval számolhatunk a korábbi mérések szerint. Az alján balra, még egy 2 méter mély aknácska vár, melybe lemászva, máris az előre bontott végponthoz (-52 m) érkezünk, ahol jelenleg lezárul az **Új-rész**.

A barlang másik fő része, a **Galéria** alatti teremből, ellentétes irányba, Ny felé folytatódik.

A törmelékdomb baloldalán állócseppkövek mellett, felmegyünk annak tetejére, ahol egy cseppköves átbújás fogad lefelé, kicsit jobbra egy mély cseppkömedence fölött átmászunk, majd egy nagyon lapos, 3 méter hosszú, meredek csúszda következik, benne cseppkövekkel.

Dokumentációs tevékenység

Ebből egy törmelékes aljú fülkébe érkezünk, ahonnan jobbra derékszögben egy szűkület, a **Satu** vár ránk, amelyen átpréselve magunkat a **Labirintushoz** érkezünk.

*(Ha egyenesen megyünk tovább, egy omladékos zónába érünk, amelyből több irányba lehet továbbmenni. Ha a legjobban kijárt utat követjük lefelé, némi bujkálás után, a **Grand Kanyonba** jutunk. Ez a hosszabb, de talán könnyebb átjutás a **Labirintuson**.)*

Rögtön a **Satu** után balra egy kellemetlen szűkületbe lemászva a labirintus másik ágába érkezünk. Itt egy karcsú cseppkőoszlop mellett elmászva nagyobb kötömbök közé érünk. Egyenesen a járt utat követve a járat hamarosan kitágul és az impozáns **Grand Kanyonban** egyenesedhetünk ki.

Mielőtt a **Grand Kanyonba** beérnénk a nagyobb omladéktömbök között jobbra felfelé is vezet egy sokat bontott mellékág. A bejáratát jelentő kürtőbe egy kis létra segítségével mászhatunk fel. Fent egy ferde lapos terem van, aminek tetejéből balra megy tovább a járat. Itt egy szűkületen átbújva meredek bontott járatba érünk. Az elején még megvan a cseppkőes oldalfal, de aztán egy kis törmelékfogó fa ácsolaton felbújva eltűnik a szálkőfal és az egész járat törmelékben vezet tovább. Kilenc éven keresztül bontották ezt a kutatók, s a végén a várva-várt belyukadás ismert járatba vezetett. Ezért lehet ennek a megkerülőnek a neve **Degec**. Felérve a tetejére rögtön egy hasonló agyagos, lejtős, csőszerű járat indul lefelé, amelyen a **Galéria** elején lévő átbontott törmelékhalom fölött bukkanunk ki, ahol le, illetve feljutni annak keskeny peremén lehetséges. Ez volt az eredeti felfedező járat. A két kürtő egyesülésénél viszont egy 3 méter átmérőjű, szintén teljes egészében törmelékben átbontott aknában állunk. Ebből az egyik szélén belógatott kötélrész segítségével mászhatunk fel egy kis cseppkőpárkányra, és innen a cseppkőekkel díszített **Vénusz-terembe**. A látványos teremből több kürtő is vezet 10-12 méter magasba. Az É-i kürtő szép cseppkőes, míg a DNy-i részen induló fal tetejéből kisebb oldalág is vezet kis termecskékkel, amikben szintén szép cseppkőeket láthatunk. A terem Ny-i végében egy cseppkőtömb alatt lebújva, néhány méteres szűk járat után a **Sivatagos-terembe** érünk. A ferde mennyezetű teremben csupán baloldalon van két cseppkőoszlop, egyébként a járat feltűnően sivár. A terem végéből bontott szűkület vezet a Somogyi György emléktérembe, ahol nagyon szép fehér cseppkőképződményeket láthatunk. Tovább felfelé az enyhe törmelékeltő egy törmelékben kibontott kürtőhöz vezet, ahol felbújva a **Bogács** nevezetű látványos cseppkőekkel díszített

Dokumentációs tevékenység

terembe érünk. Itt két kis cseppkömedencét is láthatunk. Ennek a felső szintű járatnak ez a terem a végpontja.

A **Grand Kanyon** élénk táruló hatalmas folyosója lenyűgöző látvány 5-7 méter széles, 25 méter hosszú 15-20 m magas. Leszakadt kőtömbökön mászhatunk le a terem aljába ahonnan egy palás törmelékdomb vezet tovább felfelé. Innen két nagyobb mellékág is indul.

A **Grand Kanyon** alját borító hatalmas kőtömbök között két helyen is le lehet jutni, egy alsóbb, lejtős, omladékos terembe. A terem ÉNy-i folytatása, egy keskeny hasadékba torkollik. Ez a **Little Kanyon**, melyre a vizes, szűk, omladékos részek jellemzőek. Az elején letraverzálunk a keskeny hasadék aljára, majd jobbra, szűk kúszójáraton megyünk tovább úgy 10 métert, aztán jobbra egy keskeny réteglap-hasadékba mászunk fel, melyben K felé kell tovább haladnunk. Néhány méter után, É-ről egy nagyobb terem csatlakozik be, amitől kitágul a járat, de mi a lejtős törmeléken, egyenesen K felé, lépcsőzetesen mászunk fel, mígnem kevéssel a vége előtt, egy viszonylag szűk, kb. 1 méter átmérőjű kürtő indul magasabb szintre. Ebben felmászva egy kisebb, 4 méteres lejtős terembe érkezünk. Alsó részéből szűk kürtők vezetnek még 10 méterrel feljebb, míg a terem felső része omladékban végződik.

*(A **Grand Kanyon** középső részén, ahol a legszélesebb a járat, a törmelékdombtól jobbra, a terem hátsó, ÉNy-i vége felé egy 5 méteres szabályos kerek, alacsony kis terem található.)*

*(Balra, a **Grand Kanyon** elején néhány méteres kiágazás található, 5 méterrel lejjebb pedig egy jelentéktelen, 4 méteres kis fülkébe bújhatunk be.)*

(A terem alján, balra felfelé egy keskeny, de magas hasadékba mászhatunk be, melyben feltraverzálva és egy ablakon átmászva, a végén még egy kis 5 méter hosszú járatba juthatunk, ahol szép cseppkövek vannak.)

A **Grand Kanyon** törmelékdombján felmászva a Máris-kürtő alá érkezünk, mely a barlang egyik jelentős, 1971-ben feltárt része felé, a **Jubileumi-ágba** vezet.

A **Máris-kürtőbe**, a betámasztott rövid vaslétra segítségével mászunk fel. Feljutva egy térségre, jobbra kisebb teremmel zárul a járat, balra egy letörésen a **Grand Kanyonba** tekinthetünk vissza. Velünk szemben, a függőleges falon egy 8 méteres vaslétra van beszerelve, melyen felmászva, egy teraszra érkezünk. Jobbra indulva, hamarosan pár méteres

Dokumentációs tevékenység

lemászás következik, melynek aljáról vagy felmászunk a túloldali törmelékes kürtőbe, onnan pedig egy szűk ablakon átréselődve a **Dóm** elkeskenyedő É-i végébe jutunk, vagy a lejtős járaton balra lefelé csúszunk le és egy átbújás után a **Szellem-terembe** érkezünk.

*(A teremben található törmeléklejtőn balra, lefelé indulva, nagy leszakadt kőtömbök mellett haladunk el, fölöttünk félkörívben egy terasz húzódik, lent pedig a terem alján balra, a nagyméretű kalcitkristályokkal bélelt, **Cristal Palace**-t találjuk. Lefelé egy lépcsőzetes, szűk, sáros akna indul, amit 15 méteres mélységig bontottak ki.)*

*(Visszatérve a **Szellem-terem** közepére, ahol a talpszint nagyjából vízszintes és tömör agyagos, a szemben lévő fal tövében, tiszta, hófehér cseppkőképződmények láthatók, a **Három grácia**, valamint a szalmacseppkövekből összeálló **Szipós**. Ezekről jobbra, a terem DNy-i sarkából, egy alacsony, kerek terembe kúszhatunk be, de erre nincs folytatás.)*

(Ha a teremnek a K-i részébe megyünk, egy méteres fellépéssel, a lehajló mennyezet alatt egy agyagos térségre jutunk, ahol négykézláb mászhatunk be egy cseppköves termecskébe, amelyből egy 15 méteres, feljebb kettéágazó és elszűkülő kürtőbe nézhetünk bele. A látványos cseppkövekkel díszített terem túloldalán lapos 6 m hosszú agyagos járat található.)

A **Szellem-terem** Ny-i, 7 méter magas függőleges falán, beépített vaslétrán felmászva jutunk fel a **Jubileumi-ág** emeleti részébe. Tetején egy sziklakapun átlépve, hatalmas leszakadt kőtömb mögött elhaladva, illetve megkerülve azt, a **Dóm** aljába jutunk. A hosszú terem magassága lenyűgöző, a lámpák alig világítják meg a mennyezetét. Jobbra, ÉK-i irányba, a 4-5 méter széles lejtőn felfelé indulva, majd egy meredekebb részen, nagyobb kőtömbökön átmászva, a terem lealacsonyodó és hasadékszerűen, alig 1 méteresre elkeskenyedő végébe jutunk, ahonnan egy szűkületen átbújva juthatunk vissza a **Máris-kürtő** felé.

Ezelőtt viszont jobbra, DK felé, a ferde, meredek falon felmászva annak tetejéig, a járat a **Kürtőskalács** nevű, tekervényes kürtő alá vezet. Ennek 3-4 méter széles, meredek, sima lejtőjén kanyarogva traverzálhatunk egyre magasabbra, míg végül teljesen ellaposodik a járat. Itt szép cseppköveket láthatunk.

A **Kürtőskalács** alól DNy felé, egy meredek járat vezet le a **Dómba**, de egy nagy letörés fölött torkollik bele, ezért nagyon kitett az itteni átmászás.

Dokumentációs tevékenység

A **Dóm** közepéből DNy felé indulva egy 2-3 méteres letörés állja az utunkat. Az állócseppkövek használatával ügyesen fel lehet mászni a meredek falra, majd annak jobb szélén haladva, félkörívben cseppközászlók és állócseppkövek mellett elmászva a terem hátsó részébe jutunk. Innen egy akna peremén egyensúlyozva a **Kürtőskalács** alá vezető meredek járat beszállásához érkezünk, de a kürtőbe való átlépés meglehetősen kitett, ezért elég kényes művelet biztosítás nélkül a mély szakadék fölött próbálkozni.

Visszatérve a **Grand Kanyonba**, a **Máris-kürtőt** alighogy elhagyjuk, a tovább vezető folyosó jobboldalának aljában, kis akna, a **Hufi** hívja fel magára a figyelmet. Időszakosan, a folyosóban szivárgó vizek, itt csurognak le, kellemetlenséget okozva a **Hufiba** készülők számára. Lebújva a szűk lyukon előbb balra, majd egy kis letörés után jobbra fordul a járat, aztán egy sima falú, hosszúkás akna peremén találjuk magunkat. A falba bevert és elrozsdásodott öreg szöghöz kikötve, az évek során még jobban elrohadt vaslánc van kikötve és belógatva „biztosításként” kapaszkodónak. Tehát a megbízhatónak éppen nem nevezhető láncba kapaszkodva, annak segítségével traverzálunk lefelé a kanyargós aknában, majd 13 méter mélyen beérkezünk egy agyagos aljzatú folyosóba. Innen két irányba mehetünk tovább. Kelet felé egy agyagos szűkületen átkúsza egy kis terembe érkezünk, alján egy gödör, túloldalán pedig felfelé bezárul a bontott járat. Az aknától ÉNy felé indulva, a 2 méter széles folyosó, kanyarogva halad egyre lejjebb, közben fokozatosan egyre vizenyősebb, ragadós agyagos lesz a meder alja, sőt, néha megáll a víz az alsó részen és olyankor lábszárig is érhet. A járat végét bár bontották, elszűkülő agyagos eltömődés zárja el. A végpont előtt balra, egy akna indul lefelé, melynek aljára 3 métert lemászva, egy ellaposodó agyagos járatban végződik a **Hufi**.

A **Hufi** bejáratától tovább **Grand Kanyon** szép szelvényű, sima falú enyhén emelkedő 3 m széles 3 m magas járatban haladunk, ami a **Komszomol** hatalmas csarnokába vezet. A folyosó végéből letekintve látványos cseppkőképződményeket láthatunk. Ez a rész egyben hármas elágazás is.

Balra a **Szojuz-Apolló ág** található, ahová látványos cseppkőfállal induló, majd meredek kürtőben végződő járat vezet. Nem itt célszerű azonban felmászni, hanem a tág járat mellett balra egy szűkebb kürtőben. Itt régi szögek jelzik az utat. Ez a rész a szögeken kívül nincs kiépítve, így ha ezt a járatot is meg szeretnénk nézni, előlmászásra kell felkészülnünk. 15 méter szabad mászással érünk fel a felső járatba, ahová a cseppkőfal is becsatlakozik. Hátat

Dokumentációs tevékenység

fordítva a kürtőnek egy meredeken emelkedő törmelékes folyosóba érünk, aminek végét omladék zárja le. Balra meredek járat vezet le egy aknáig, ami szintén a **Komszomol** elejébe vezet. Jobbra egy hasadékba bemászva kisebb cseppköves járatba érünk, aminek végén egy szép kis tavacska található.

Jobbra a **Komszomol**ba vezet tovább a fő járat. Először egy betámasztott kis létrán lépkedünk le, aztán kőtömbök között, illetve alatt bujkálunk le az akna beszállásához, ahonnan beépített 8 méteres, meredek vaslétrán mászunk le. A létra aljától tovább, általában intenzív csöpögések mellett, a jobboldali fal mentén érdemes lemászni. Itt egy 3 méteres látványos kettős állócseppkő található. A **Kéz**-kürtőből ide csöpög le a víz. Egy néhány fokos kis létrán lelépkedve érünk le a törmelékes aljzatú terembe. Lentről felnézve még monumentálisabb a csarnok.

A járat lefelé, a **Stromfiba** újabb aknában folytatódik, melyet 1978 nyarán bontottak ki. Ennek első szakaszán, a szépen oldott szürke falon szabadon lemászhatunk, aztán egy szűk hasadékban csúszunk lejjebb, ami egy újabb aknába vezet. Itt a magunkkal hozott kötelet kössük ki, majd ereszkedhetünk is lefelé az először még szűkebb hasadékban, aztán kitágul a járat és egy keskeny szálkőpárkányon öreg gyűrűsszögek kínálnak újabb kikötési pontot. Alattunk haragszerűen kitágul az akna, ahol még 10 méternyi ereszkedés vár ránk, majd egy folyosóba, omladék kőtömbök tetejére érkezünk le.

A járat felső, ÉNy-i sarkából 5 métert kell felmászunk, ahol szűk agyagos lyukon bújunk át egy felsőbb terembe. Alján kötörmelék, gyakran intenzív vízcsöpögés fogad. A DNy-i végéből, rövid, lejtős, erősen agyagos kiágazást találunk. Fölöttünk az a 25 méteres, 3 méter széles kürtő magasodik, amely fentről, a **Tsitsogó** ÉK-i végéből indul lefelé.

Ha a leereszkedés után K felé folytatjuk az utat, a barlang legmélyebb részére jutunk. Az akna alól, lépcsőzetesen haladunk lefelé a 2 méter széles folyosóban, melynek alja egyre vizenyösebb, majd a vége előtt a mennyezet annyira lehajlik, hogy a pocsolyákon csak hason csúszva lehet átmenni. Ezt a szifonszerű részt nehéz szárazon megúszni, a mögötte lévő fülke pedig ragadós agyaggal van feltöltve. A járat végén 2 négyzetméteres víz áll, partján a kő a bejárathoz képest –81, 3 méter mélyen van. A kis tó szifonja, a barlang legmélyebb pontja.

Dokumentációs tevékenység

A **Komszomolból** ÉNy felé tovább indulva, balra egy hatalmas kötömb tetejére kell meredeken felmászni, majd további csúszós köveken átlépkedve, már a **Tsitsogó** nevű hatalmas terem tárul elénk. Ez a barlang legnagyobb alapterületű terme, hossza több mint 80 méter, szélessége helyenként 20-30 méter, bár a magassága csak 3-8 méter. Nevét az alját borító vizenyős, ragadós agyagról kapta. A termet körbejárva több kisebb-nagyobb kiágazást nézhetünk meg.

*(ÉK-re nyílik az a 25 méter mély aknasorozat, amelynek felső része két párhuzamos aknából áll, majd lejjebb egyesülve, abba az álfenekes törmelékes terembe ereszkedhetünk le, amely a **Stromfi**-ba vezet.)*

Ha a terem É-i oldalán folytatjuk az utat DNy felé, két szép fehér cseppkőoszlop, a **Piéta** mellett haladunk el, aztán a terem közepén Ny-ra szárazabb agyagon gyalogolhatunk egy agyagsuvadásig, ennek peremén továbbhaladva, majd lemászva a medencébe, már nedvesebbé válik a talaj. Itt cuppogva az agyagban, balra egy cseppkötömb látható, átmérője kb. 1 méter, körülötte tetarata medencék, fölötte pedig a mennyezetről a hatalmas cseppkődrapéria, a **Barlang-szíve** (vagy Anyósnyelv) lóg le. Jobbra az itt véget érő agyagpárkányon felmászva, É-ra egy rövid oldalágba mászhatunk be, lefelé tovább cuppogva, egy szép képződmény, az **Angyalka** mellett haladunk el, majd elérkezünk a **Hólejtő**höz, amely egy valamikor hófehér cseppkőlefolyás volt jobbról, de sajnos mára alaposan össze van agyagozva. Mennyezetéből két vakon végződő kürtő is indul, tovább Ny-ra pedig, az elkeskenyedő, kanyargó járat vége elszűkül.

A **Tsitsogó** hátsó felén balra, DNy felé haladva lefelé a folyosóban nagyméretű kötömbök állják el az utat. Ha alájuk mászunk be, lefelé még néhány lépés a féllábszárig érő agyagban és leérünk a terem aljára, ahol időszakosan, néhány négyzetméteres tavacska fogad, fölötte pedig egy kürtő, amely viszont felülről könnyebben megközelíthető. Ha kijebb, a kötömböknél inkább felmászunk egy lapos, széles, ferde járatba jutunk, melynek felső peremén kell végigmásznunk és ahhoz az aknához érünk, melynek alján az alsó rész végponti tava található. Itt átmászva az akna, illetve a tó fölött, egy lapos járatban kúszunk fel egy keveset, majd a letörésen lemászva, egy törmelékes aljú, kis terembe érkezünk. Ennek K-i sarkából, egy keskeny meredek járatban mászunk fel néhány métert és bejutunk a hosszúkás **Zene-terembe**. Jelenleg ez a végpont.

Kovács Richárd

Ajándék-barlang fotódokumentáció

Néhány felvétel a Pilis-hegység legszebb barlangjából. Az Évkönyv DVD mellékletében további nagyfelbontású képeket lehet megnézni a tárhajtástól a képződményekig.

Dokumentációs tevékenység

Dokumentációs tevékenység

Dokumentációs tevékenység

Dokumentációs tevékenység

Kalcitlemez mennyezeten téli álmat alvó denevérek

A barlang alsó részén néhol borsókő borítja a falakat

Dokumentációs tevékenység

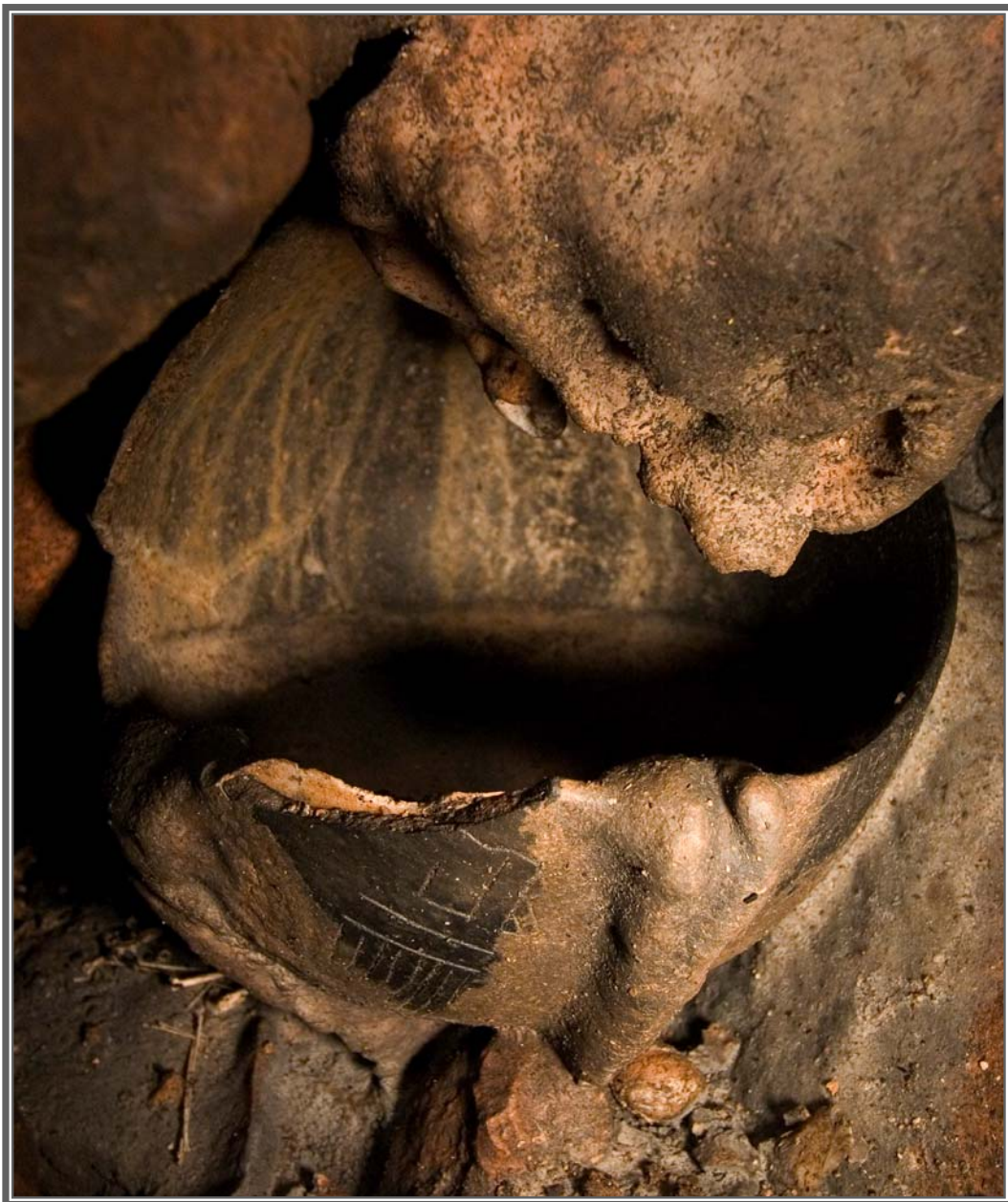

Kovács Richárd

Baradla-barlang – apró csodák a legnagyobb barlangban

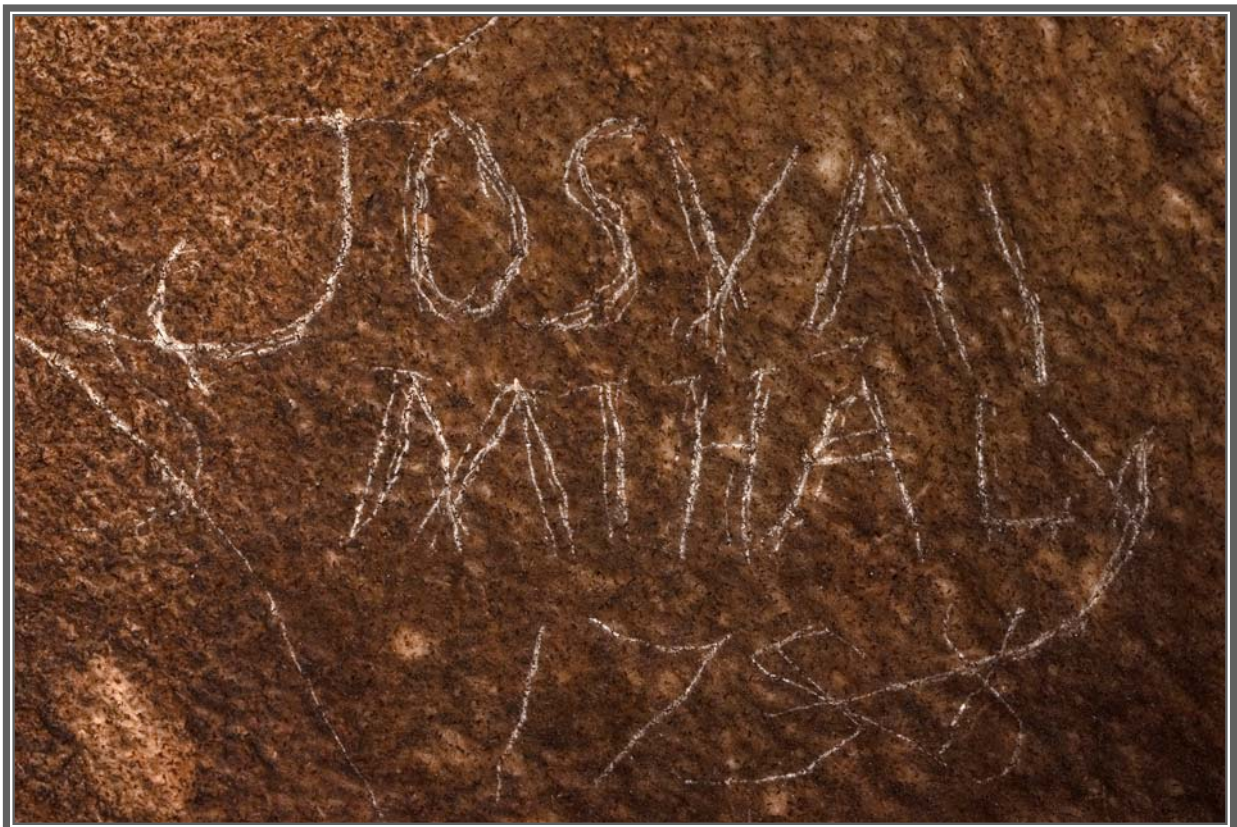
Magyarország leghosszabb barlangjában a hatalmas csarnokok, tágas folyosók, a látogatókat ámulatba ejtő cseppkőóriások mellett számtalan apró csoda rejtezik. A fotók a Csipkés-kút és a denevércsontváz kivételével a barlang kevésbé ismert Róka-ágában készültek. Ebben a részben a képződmények jóval tisztábbak mint a fő-ág gyakran látogatott részein.

Cseppkővel bevont cserépedény

Dokumentációs tevékenység

Dokumentációs tevékenység

A cseppkővel bevont faszéndarabok

Szemercés vakászka

Dokumentációs tevékenység

Csipkés-kút

Dokumentációs tevékenység

Dokumentációs tevékenység

Kovács Richárd

Esztramos

A kőbányászat által megcsonkított hegyben, hazánk páratlan szépségű képződményekkel díszített barlangjai találhatóak. Az alábbi felvételek három barlangból adnak egy kis ízelítőt. Az Évkönyv DVD mellékletében, barlangok szerinti csoportosításban még több képet nézhetünk meg e földalatti csodavilágból.

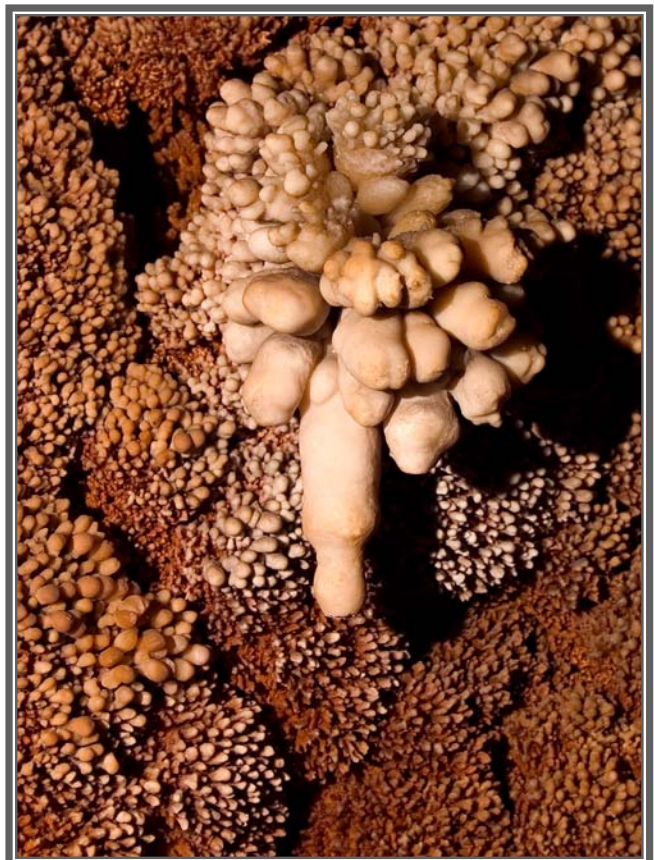

Dokumentációs tevékenység

Dokumentációs tevékenység

Dokumentációs tevékenység

Dokumentációs tevékenység

Dokumentációs tevékenység

Dokumentációs tevékenység

Dokumentációs tevékenység

Kovács Richárd

Denevérek – szemtől szemben

Az alábbi felvételek nagy része a Leány-Legény-barlangrendszer denevéreiről készült. A makro technikával készült felvételeken az állatok egészen közélről tanulmányozhatók. Az Évkönyv DVD mellékletében pedig nagy felbontású további képeket nézhetünk meg.

Dokumentációs tevékenység

Dokumentációs tevékenység

Dokumentációs tevékenység

Egyéb tevékenység

Egyéb tevékenység

Nagy Sándor

Montenegrói barlangok (Dögös-barlang, Jeges-barlang)

2005 augusztusában több csoport feltáró expedíciót szervezett Montenegróba, ahol csoportunk is képviseltette magát. Mi két barlang feltárásával foglalkoztunk főleg. A Dögös barlang 2004-ben elkezdett feltárását és felmérését folytattunk első sorban. Ennek eredményeként 1180 méter járathosszban sikerült feltárni és feltérképezni. Mélysége 101 méter lett. Ebben a barlangban több kürtőt másztunk ki, és egy szifont is átúsztunk.

A tábor 2. hetében a felszíni bejárások során megtalálták a Jeges-barlangot, melynek bejárására is mi vállalkoztunk. Az első akna 80 méter mély volt, és 2 méter hó volt az alján. Ezek után szűk meandereken sikerült még 100 métert előre haladni, majd egy újabb akna következett, melyben 40 métert lehetett lépcsőzetesen haladni lefelé. Ennek közepén megtaláltunk a barlang legnagyobb termét. Az Óriás-terem 40X30 méter alapterületű és legnagyobb magassága 25 méter. Az aknán teljesen leereszkedve, egy 28 méter magas és 5 méter széles folyosóba jutottunk, ez a folyosó még 90 méter hosszban folytatódott, de fokozatosan szűkült, míg a végén egy igen szűk lyukon lehetett csak tovább jutni. Ezen bebújva kb. még 100 méter járatot sikerült feltárni, de ezek a járatok már nem lettek felmérve. A barlangban nagyon erős huzat volt, így további járatok feltárására számítottunk 2006-ban.

Dögös-barlang 2005-ös feltárása

2005-ben az alsó-rész felmérése során sok olyan járatot sikerült bejárni, amiben korábban még nem voltunk. A fő-ágból kiindulva az első oldalág egy agyagos hasadék jellegű járat K-DK irányban halad. A járatnak a végpontján egy tó volt melyen 2004-ben nem jutottunk át. Felfelé pedig egy 4 méter magas cseppkőfolyás állta 2004-ben az utunkat. 2005-ben sikerült mindkettőt leküzdeni. A 4 méteres cseppkőfolyást szabad mászással kimásztuk, és felül egy termet és 10 méteres kuszodát tártunk fel. A tó átmászása után, egy 30 méteres szűk járat után, feltártuk a barlang aktív részét, így egy kb. 30 l/perc hozamú patakot találtunk, mely egy tóból folyt ki és a barlangban 10 méter megtétele után egy szifonban távozik. A tavat sikerült átkúszni, melyben 2-3 cm nagyságú ászkarákok voltak. A járat folytatása egy 60 cm széles és 3-4 méter magas járat volt, mely 30 méter hosszban járhat. Itt egy 4 méter mély tóba érkeztünk melyet nem sikerült átúszni. Ebből a járatból sikerült még 15 méter kuszodás járatot feltárni, ahol több tavon kellett átkúszni, ennek a vége sincs még meg!

Egyéb tevékenység

A barlang legalsó szakaszán elértük a térképezéssel a legmélyebb részt mely 101 méter mélyen található, és egy szifonba záródik. Ennek a szifonnak a kerülő járatát 2006-ban fogjuk feltárni, remélhetőleg. A barlang alsó részén sikerült egy felfelé irányuló járat-rendszert is feltárni. A járatrendszer kb. 100 méter és elég szűk. Itt vannak még végpontok, melyeket tovább kell bontani.

2005-ben a barlang felső szakaszát csak ellenőrzésképpen jártuk be. Ekkor is sikerült új részeket feltárni. A barlangi víznyelőnél sikerült egy felső szintű járatot találni, kb. 20 méter hosszban. A Nagy-teremben félig sikerült kimászni egy 8 méter magas cseppkő lefolyást. Itt sajnos csak a további járatokat sikerült belátni, bejárni majd 2006-ban fogjuk.

A barlang felső szintjén találtunk egy csontvázat, mely valószínűleg egy macskáé volt, erről kapta a nevét a Macska-ág. Ennek a végén szintén szifon zárja a járatot. Érdekessége, hogy a legalsó szifon felett 50 méterrel található meg.

A barlangban igazából két tényleges bontási pont van. Az egyik a barlangi víznyelő a másik a Barna-szifon. Előbbinek a bontását 2006-ra halasztottuk, a Barna-szifon bontását elkezdjük a tábor utolsó napján. Sajnos az időnk kevés volt, így eredményt nem értünk el, 2006-ban a nagyon erős huzat és a szűkület másik oldalán látható terem invitál a bontás folytatására.

Jeges-barlang feltárása

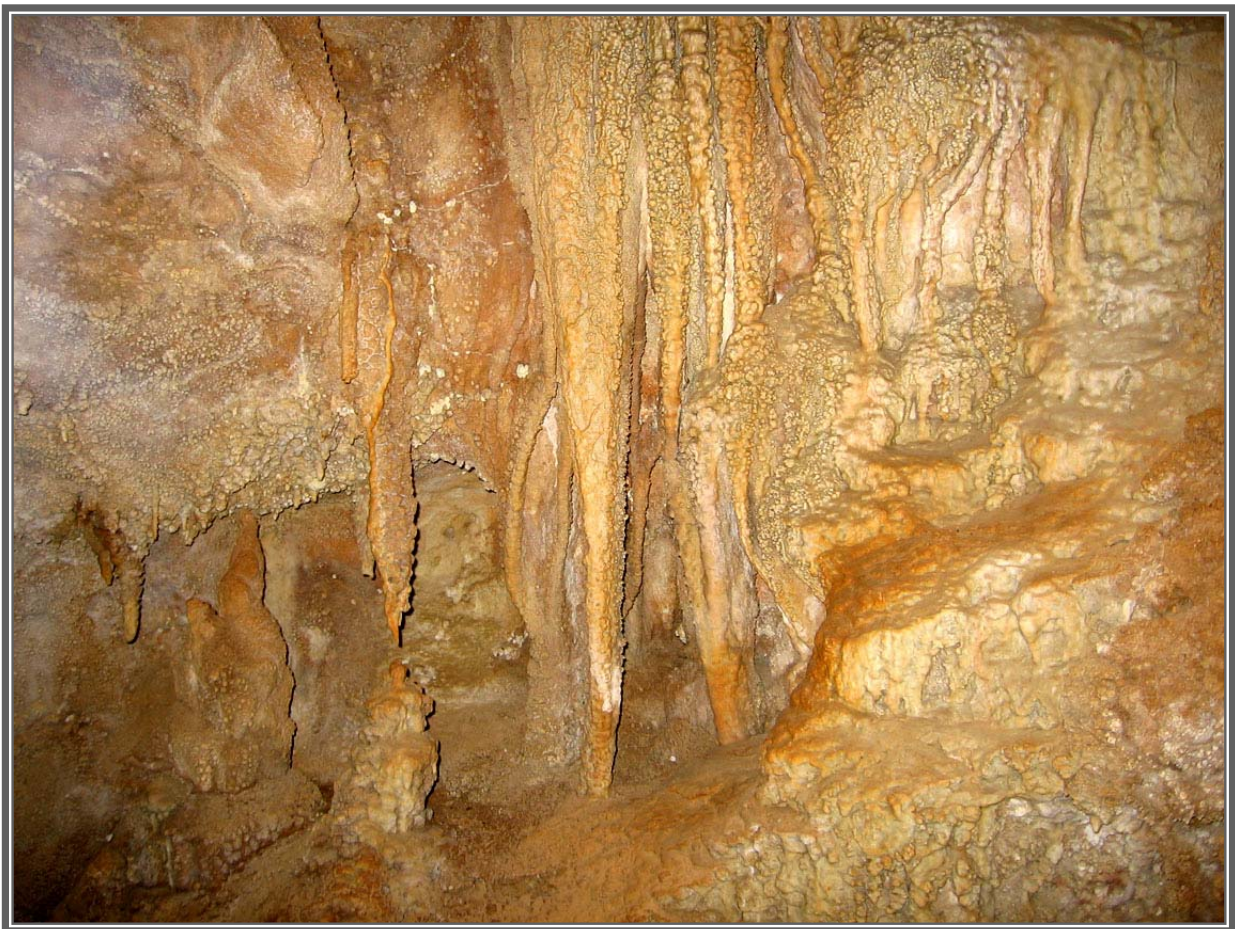
2005-ben terepi bejárásokat is végeztünk Montenegróban. Sásdi László terepbejárás után közölte, hogy talált egy nagy bejáratú mély aknát, melyből nagyon áramlik a hideg levegő. A barlang beszerelésére és bejárására Tóth Szilvia, Losonczi Gábor, Szamosi Gergely és Nagy Sándor vállalkozott. Első bejáráskor a bejáratú aknát szereltük be, mely kb. 80 méter mélynek bizonyult. 3 tagban ereszkedünk a mélybe. 60 méter és 80 méter mélyen is hó található a barlangban. Az alsó részen majdnem 2 méter. Itt nagyon úgy tűnt, hogy a barlang nem folytatódik tovább. Viszont egy 3 méter magas felmászás után sikerült egy szűk átbújáson át további részeket feltárni. Itt egy 8 és egy 6 méteres ereszkedés után egy nagyobb terembe jutottunk, melyből egy nagyon szűk meander indult tovább. Ennek a hossza 10 méter volt. Ezek után egy kisebb omladékos terembe értünk, és itt egy 8 méteres lemászás után beértünk egy 4 méter széles és kb. 10 méter magas hasadékba. Itt felfelé lehetett haladni kb. 15 métert. Ezután nagy beékelődött kövek között sikerült leereszkedni 41 métert. Ezt 2 tagban sikerült leküzdeni. Az első lépcsőnél egy 30X40 méter alapterületű és átlagosan 10 méter magas

Egyéb tevékenység

terembe értünk. A terem alján tovább ereszkedve egy 20 méter magas és 5 méter széles meanderbe értünk le. Itt pár lemászáson elértük a járat mélypontját, ugyanis a járat elkezdett felfelé tartani, és egyben szűkülni is. Ennek a végén egy egérlyuk volt a továbbjutás. Itt 30 méter kuszoda után sikerült egy meander tetejébe beérni, itt 40 méter négykézlábas járat volt. Ennek az alját nem sikerült bejárni, de kb. 8-10 méter mélyen lehet, és patak folyik benne. A járat végén egy cseppköves szűkület leküzdése után sikerült lemászni az aktív patakos szintre. Itt sikerült még 30 méter járatot bejárni, mely erősen szűk, de nagyon oldott. A huzat nagyon biztat a további járatok feltárására. Sajnos a cseppköves szűkületet csak egy ember küzdötte le, így a további járatok feltárását 2006-ra halasztottuk. A Nagy-terem feletti meandert felfelé is ki lehet mászni, ennek a leküzdése is 2006-ra marad.

A barlang felmért hossza 314 méter mélysége pedig 126 méter.

Jeges-barlang cseppköves részlet

Egyéb tevékenység

Surányi Gergely

Túrázás a Gortani-barlangban

2005 júliusában az olaszországi Gortani-barlangban túráztam. A barlang kutatásánál megszokott nagy létszámú expedíciókkal ellentétben ez a túra mindössze egy négyfős csapattal indult, ráadásul az egyik tag szerencsétlen, még a budapesti induláskor elkövetett útleveles-tasak elhagyásának köszönhetően az osztrák határnál három főre olvadt. A további két résztvevő Egri László és Markó Gábor volt.

A túra egyetlen célja a barlang Aragonit-folyosó nevű részénél található végpont bontása volt. E végpont mögötti járat a remények (és a térképek) szerint a Dobre Picka barlang felé megy. Az összeköttetés megteremtésével a rendszer elnyerné az „Olaszország leghosszabb barlangja” megtisztelő címet.

A végpont az impozáns méretű folyosó végénél kezdődő, kb. 50m-es szűkebb járatot lezáró omladék. A térképek mellett a több száz méter hosszan kanyargó Aragonit-folyosó méretei és a szűkebb részeken dübörgően érezhető huzat is indokoltá tették a további kutatást, annak ellenére, hogy az omladék bontása a szűk helyen nem ígérkezett könnyűnek.

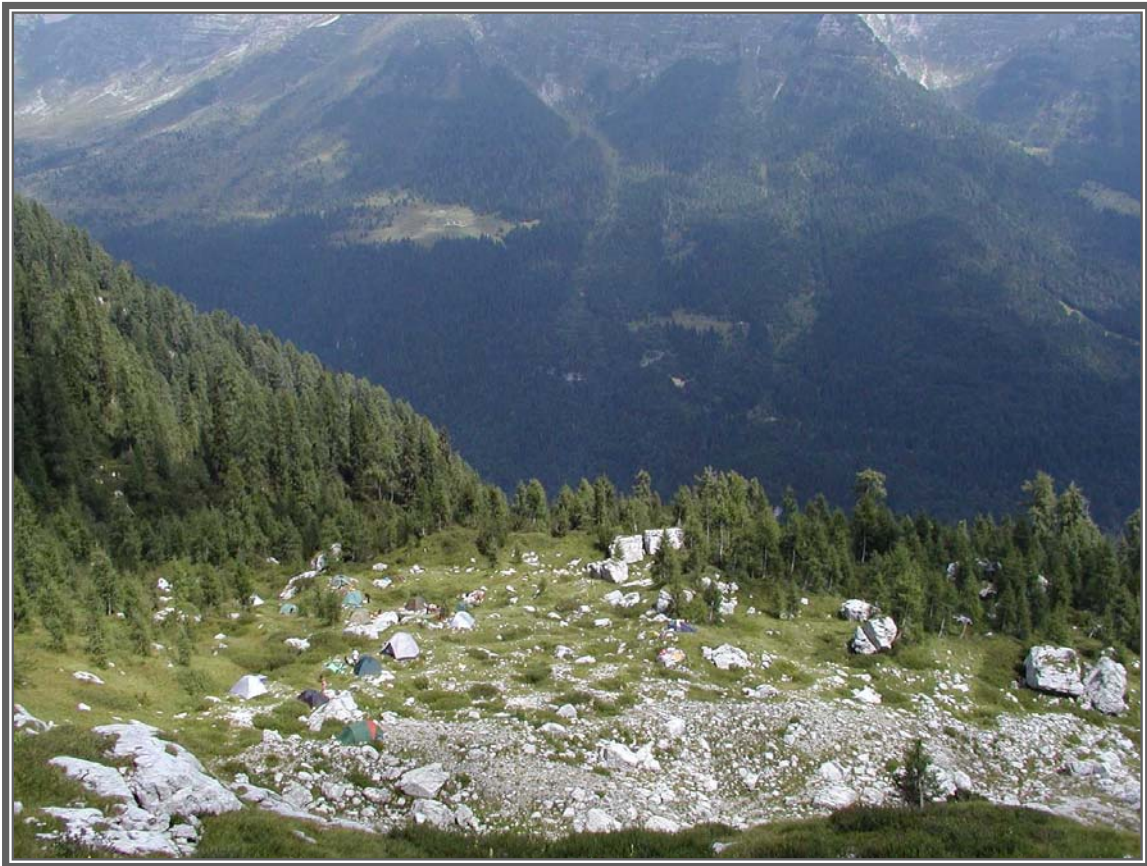
A túrát felszíni bivakokkal terveztük. A bontandó végpontot a Magyar-barlangon keresztül közelítettük meg. Ez a választás utóbb nem bizonyult a legjobbnak, mert a végpont elérése hat órába telt, ezt a hat órát ráadásul a Gortani-barlang kevésé látványos és meglehetősen nehezen járható részén kellett végigélni. Magával a bontással keveset tudtunk foglalkozni, mert a nyári viszonyoknak (és Murphy-nek) köszönhetően azokon a helyeken csurgott a legintenzívebben a víz, ahová a leginkább be kellett hasalni, miközben nem volt mindig teljesen világos, hogy az imádságon kívül mi tartja még az omladékot. Két óra után úgy döntöttünk, kellőképpen eláztunk ahhoz, hogy ne élvezzük tovább a 2 fokos barlang kellemes vendégszeretetét, és a tanulságokat leszűrve, miszerint ide nagyobb csapattal, hosszabb időre és a rövidebb úton kell legközelebb visszajönni, nekivágtunk a hatórák kivezető útnak. A 14 órás földalatti kavargás után kiérve elégedetten állapítottuk meg, hogy az alpesi időjárás hű maradt önmagához, és jól eláztatta a környéket egy kiadós nyári esővel. Ez még önmagában nem lett volna baj, de a sötétben öt perc alatt sikerült letévednünk az amúgy sem a kék-túrázás viszonyokat idéző ösvényszerűségről. A túra legemlékezetesebb részét az ezt követő két órás gigászi küzdelem jelentette, amikor is a karbidlámpák imbolygó fényénél próbáltunk áthatolni

Egyéb tevékenység

az iszonyú bozóton, a „nehéz” szakaszon mintegy ötven méter/órás haladási sebességet produkálva, és magunkra rázva a gyalogfenyők millió tűlevelén tanyázó milliárdnyi vízcseppet. Voltak pillanatok, amikor végképp úgy tűnt, hogy tovább már nem megy, és kezdtük rettentően irigyelni az útlevelét elhagyó társunkat. De aztán azzal a tudattal erősítve magunkat, hogy „itt kell lenni annak a nyavalyás ösvénynek valahol húsz méteren belül”, és abban reménykedve, hogy a fenyőtenger alatt valahol mégiscsak van alattunk talaj, végül legyűrtük az őstermészetet, és visszataláltunk a nyári táborhelyen elrejtett zsákjainkhoz.

A hálósájkainkba bújva az elalvásig eltelt néhány másodpercben még mindegyikünk végiggondolhatta azt a régi kínai bölcsességet, miszerint nem tudja egy barlang eléggé megszívadni az egyszeri barlangászt ahhoz, hogy az saját magát még sokkal jobban meg ne tudja szívadni.

A „nyári” táborhely a Magyar-barlang felé vezető útnál

Egyéb tevékenység

Szabó Evelin, Kovács Richárd

MÁLTA – képes úti beszámoló

Málta a Földközi-tenger középső medencéjében fekszik, Szicíliától 93 km-re délre, Tunéziától 290 km-re keletre, Líbiától 290 km-re északra. A máltai szigetek teljes területe 316 négyzetkilométer. Az ország 5 szigetből áll, a népesség Máltán, Gozon és Cominon oszlik el. Fifta és Cominitto nevű szigeteknek lakatlanok.

A szigetek egyetlen hegy sincs. A legmagasabb pont Málta délnyugati partjainál a Ta'-Zuta (253 m). A talaj általában vékony és sziklás, bár egyes völgyekben teraszokat alakítottak ki, és intenzíven művelik őket. Kevés a fa, az év nagyobb részében kevés növényzet lágyítja a sziklás, nap fehérítette tájat. Gyakorlatilag nincs felszíni víz, és állandó patakok vagy folyók sincsenek. Az egyetlen ivóvízforrás a talajvíz, ezt számos hatalmas sótalanítóüzemmel egészítik ki.

A máltai szigetek a Földközi-tenger fenekének kitüremkedései, amelyek addig-addig vetemedtek felfelé, amíg kiemelkedtek a vízből. A vetemedést a déli, afrikai tektonikus lemez és az északi, európai lemez összeütközése idézte elő. Ez az összepréselődés még ma is tart, ez okozza az Etna és a Vezúv kitöréseit, valamint a Dél-Olaszországot és Máltát időnként megrázó földrengéseket is.

A Máltát alkotó, egymásra rétegződő kőzetek kora 7 és 30 millió év között van. Alulról felfelé négy fő réteg található – alsó korallmész-kő, meszes iszap, találkozásánál, ahol óriási koncentrációban található megkövesedett fésűkagylóhéjak és pénzsünök. A felső és alsó korallmész-kő kemény és erózióálló, ezekből vannak a Málta délnyugati részén és Ta' Cencnél lévő hatalmas tengeri sziklák, valamint a gozói dombok lapos tetejét övező kőszirtek.

A gyér vegetáció miatt a vadon élő állatfajok száma igen csekély. A máltaiak egy részének kedvenc időtöltése a madár vadászat, mely az amúgy is gyér állatvilágot ritkítja. A kegyetlen hobbi leggyakoribb áldozatai védett madarak. A madarászok főként puskával vagy hálóval ejtik el a madarakat. Málta egyes vidékeit vadászlehelyek és háló alátámasztására vagy csalimadarat tartalmazó kalitka felakasztására alkalmas roskatag kőoszlopok tarkítják. Sajnos a máltai kormány az EU-hoz való csatlakozása idején a madarászat tradicionális mivoltára hivatkozva kikötötte, hogy e „hagyományörző” tevékenység semmilyen formában nem

Egyéb tevékenység

korlátozható, annak ellenére, hogy az Uniós törvények a tavaszi madár vadászatot tiltják. A szárazföldi állatvilág szegénységét némileg ellensúlyozza a tengervíz gazdag és változatos élővilága, mely főként a kedvező fekvésnek köszönhető.

Málta EU-s csatlakozás óta nagyobb hangsúlyt fordít a környezetvédelemre. A nagy népsűrűség, a szigetre jellemző zsúfoltság, a nagy légszennyezettség, a vízhiány valamint a természeti területek védelmének hiánya együttesen jelentős negatív környezeti hatással van a szigetekre. A legnagyobb problémát az jelenti, hogy bár a szigetország kicsi, az urbanizáció folyamatos és nagyméretű. A zsúfolt úthálózaton rengeteg gépjármű közlekedik, a forgalmi dugók állandó velejárói a máltai életnek. Sürgetővé vált a parányi méretű szigeten felhalmozódó nagy mennyiségű hulladék tárolásának megoldása is.

A Kr.e. 1. évezred elejétől fogva Máltát folyamatosan idegen hatalmak – föníciaiak, karthagóiak, rómaiak, bizánciak, arabok normannok, szicíliaiak, johannita lovagok, franciák és brittek szállták meg. A máltai kultúrát, művészetet, nyelvet és szokásokat a hosszú és viharos történelem és a sokszínű idegen hatás befolyásolta. A sziget mozgalmas múltjának emlékei teszik olyan vonzóvá és egyedivé a szigetországot. A mindössze 27*15 km-es máltai szigeten és a hozzátartozó kisebb szigetekcskéken az 5000 éves megalitikus templomoktól kezdve a máltai lovagok által a 16. században épített hatalmas erődítményeken át, a barokk templomokig, katedrálisokig számos építészeti remekművet megcsodálhatunk. Nem mindennapi élvezetet nyújt az építészeti gyöngyszemeket rejtő városok bebarangolása. Az omladozó falú sikátorok sajátos hangulatú eldugott helyeket rejtegetnek.

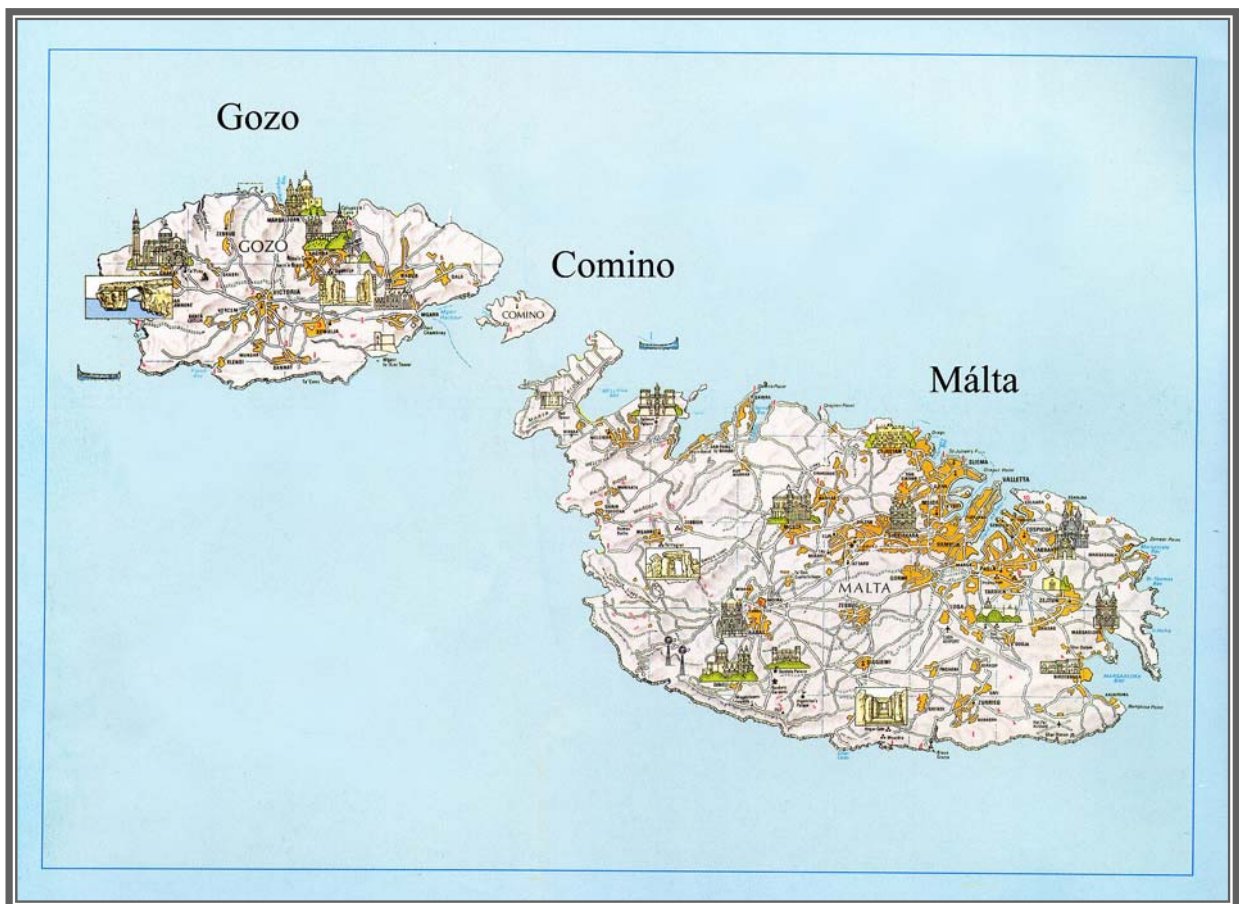
A történelmi emlékek felfedezése közben élvezhetjük a máltai településekre jellemző mediterrán forogtag nyüzsgését, majd felfedezhetjük a partvidék vadregényes szikláit, romantikus öbleit és lagúnáit.

A kulturális és természeti látnivalók felfedezése közben a helyi konyha remekeivel való találkozás szintén nagy élvezetet nyújthat. A máltai konyha is annak a számtalan külhoni kultúrának a különböző hatásairól tanúskodik, amelyek az ország hosszú és viharos történelme során uralkodtak. A legkézzelfoghatóbb a szicíliai hatás, de az angol gyomornak való fogások széles választéka is megtalálható itt. A tenger gyümölcseiből készült ételek alapanyagait a helyi halászok fogják, így a hazai viszonyokkal ellentétben mindig friss halból, rákból, kagylóból lakmározhatunk.

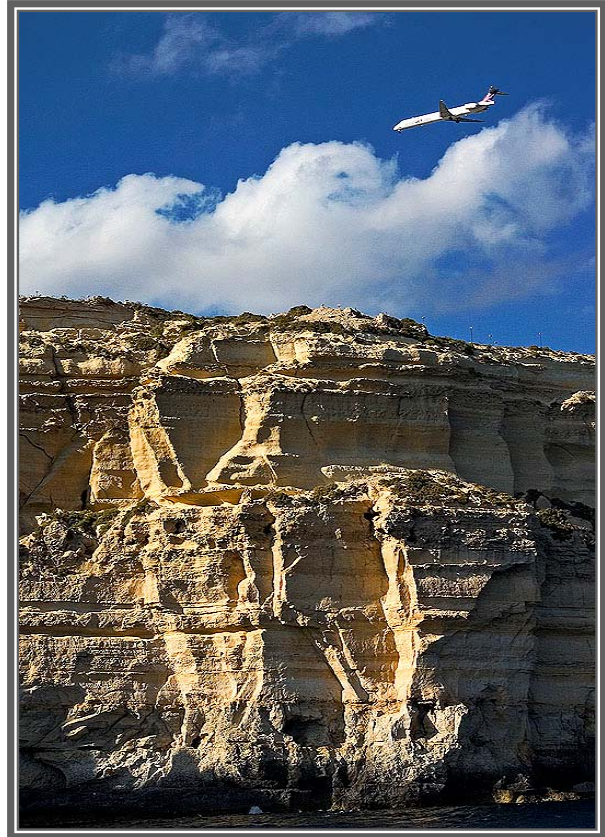
Egyéb tevékenység

A sziget varázslatos hangulatához járul hozzá a helyi lakosság sajátos, meglehetősen konzervatív és vallásos életmódja. A máltai hagyományok, szokások, viselkedésformák leginkább a dél-olaszországi népek életstílusához hasonlítható, melyet leginkább a katolikus egyház befolyásol. A máltai életvitelt emellett a helyi, ősi szokások továbbéléséből származó tradíciók és a folyamatos idegen kultúrák hatásainak sajátos egyvelege formálta. A legszembetűnőbb a brit hatás. A több, mint 150 évig tartó brit uralom öröksége számtalan formát ölt, melyek közül a legszembetűnőbb, hogy mindenki nagyon jól beszél angolul. Emellett Máltán a baloldali közlekedés az elterjedt, a hagyományos brit utcai tartozékok – vörös telefonfülkék és postaládák, angol 50-es, 60-as évjáratú buszok még ma is láthatók. Az átmeneti hatalmak hatása ellenére a lakosság mindvégig megőrizte sajátos identitását és hagyományait ellenállva a globalizáció hatásának.

Egyéb tevékenység

Már a levegőből szembetűnő a Máltára oly jellemző kopár táj és a tengerbe szakadó hatalmas sziklafalak.

Éjszakai panoráma egy csendes öbölre.

Egyéb tevékenység

**A főváros Valetta régi városrésze egy tengerbe nyúló félszigetre épült.
A homokkőből épült házak között keskeny meredek utcák kanyarognak.**

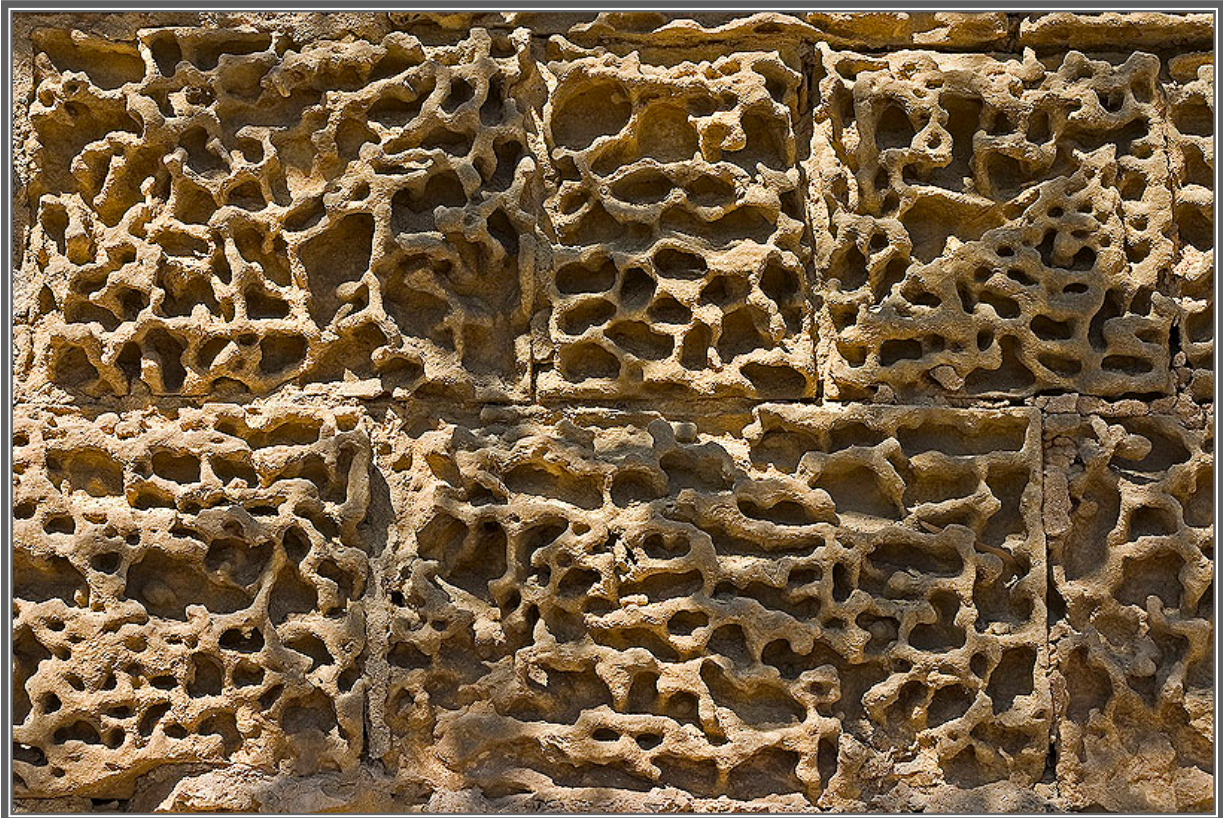
A zöld növényzet itt nagy kincs. A zsúfolt utcák forgatagából, csendes kis parkok csábítanak pihenésre.

Egyéb tevékenység

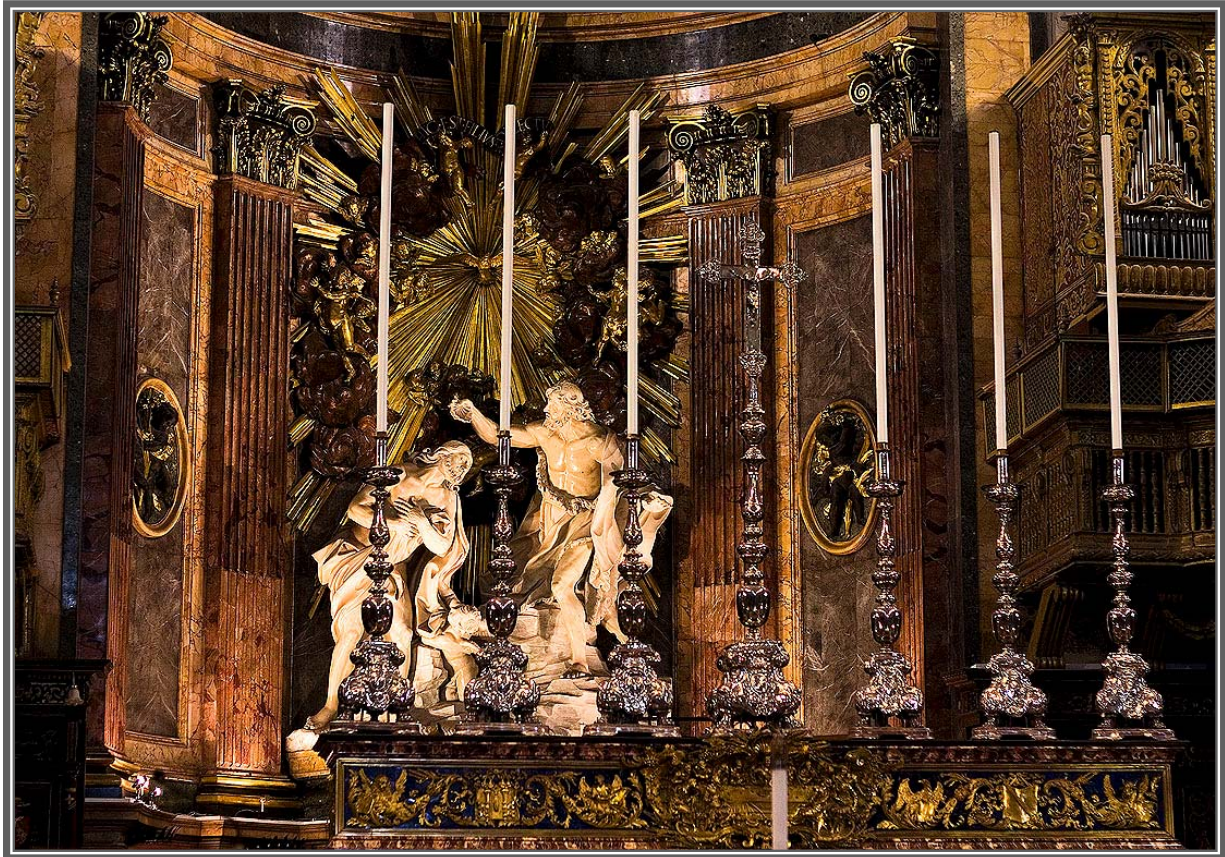

A puha homokkőből épült falakba érdekes formákat farag a tenger felől szinte állandóan fújó szél.

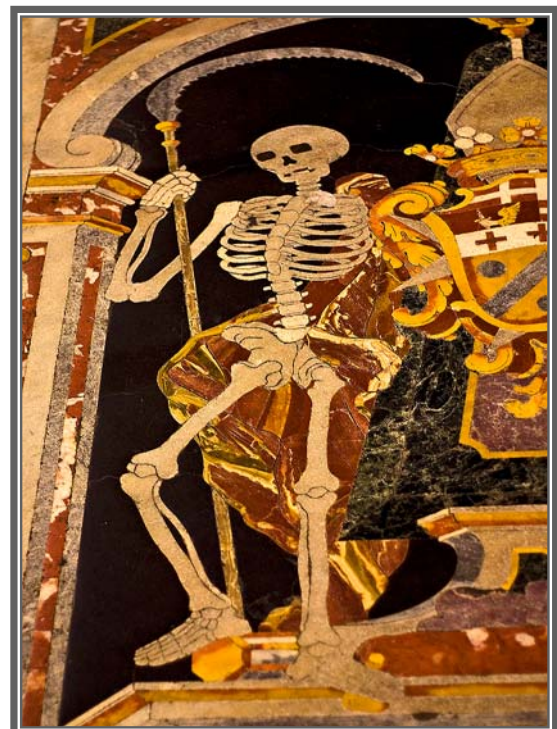

Egyéb tevékenység

Málta legimpozánsabb temploma, a Szent János katedrális 1573-78 között épült. A pazar díszítésű belső terekben két Caravaggio festmény is megtekinthető.

A padlózat márvány sírkölapokból kirakott színpompás mozaik.

Egyéb tevékenység

A városokon kívül nagyrészt kopár pusztaság fogad, ahol a vékony köves talajon csupán a legszívósabb növények élnek meg.

A terebélyes bokrokká növekvő medvetalp kaktusz remekül alkalmazkodott a helyi természeti adottságokhoz, ennek következtében a sziget legelterjedtebb növénye.

Apró magokkal teli gyümölcse ehető, melyből likórt és üdítőitalt is készítenek. A szokatlan ízű kaktusz termést többnyire hámozva és hűtve árulják.

Egyéb tevékenység

Málta és Gozo között található a mindössze 2,5 x 1,5 km területű Comino. A kopár kis szigetet az itt található szálloda alkalmazottai és vendégei lakják.

Comino fő vonzereje a sekély vizű Kék-lagúna.

Egyéb tevékenység

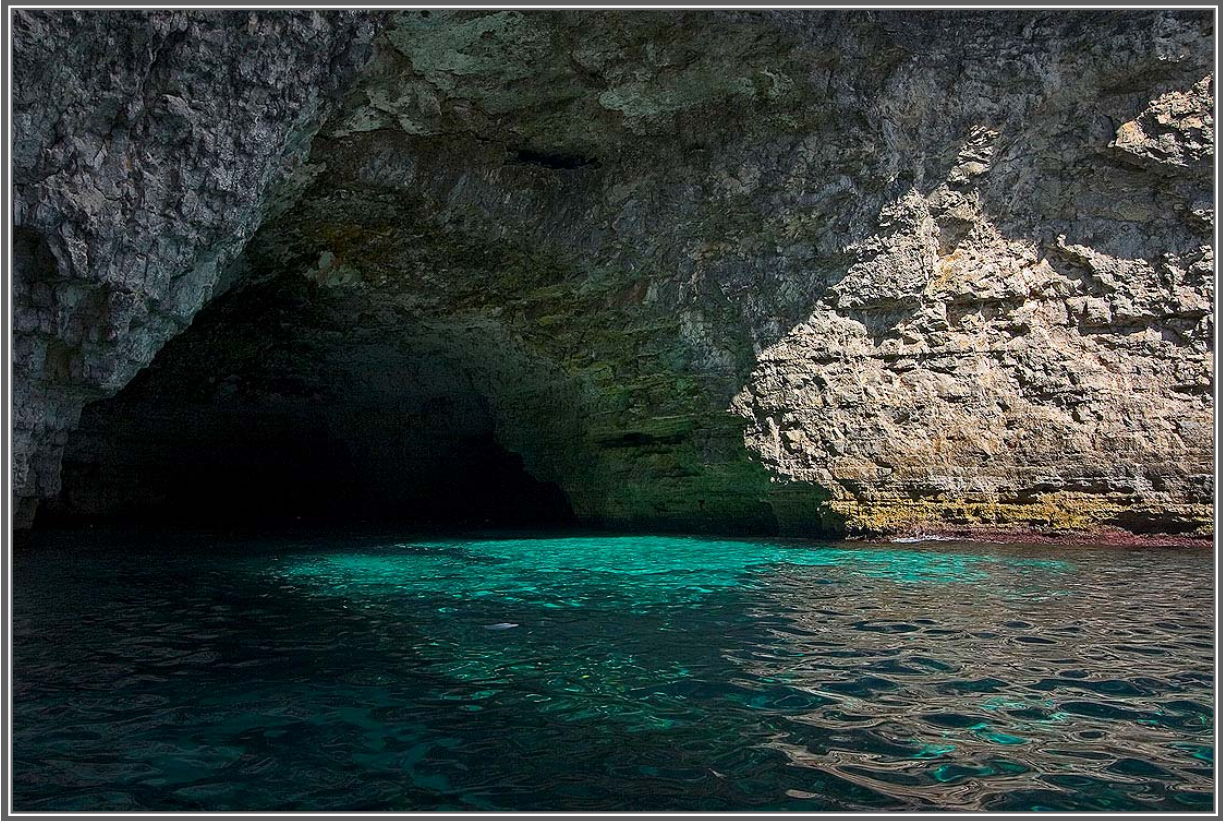
A festői szépségű öbölbe rendszeres hajójáratok szállítják a turistákat.

A meredek sziklafalakban található abráziós barlangok csak motorcsónakkal közelíthetők meg.

Egyéb tevékenység

Egyéb tevékenység

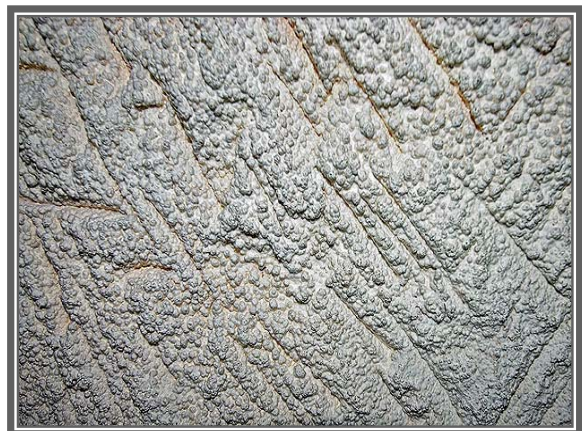
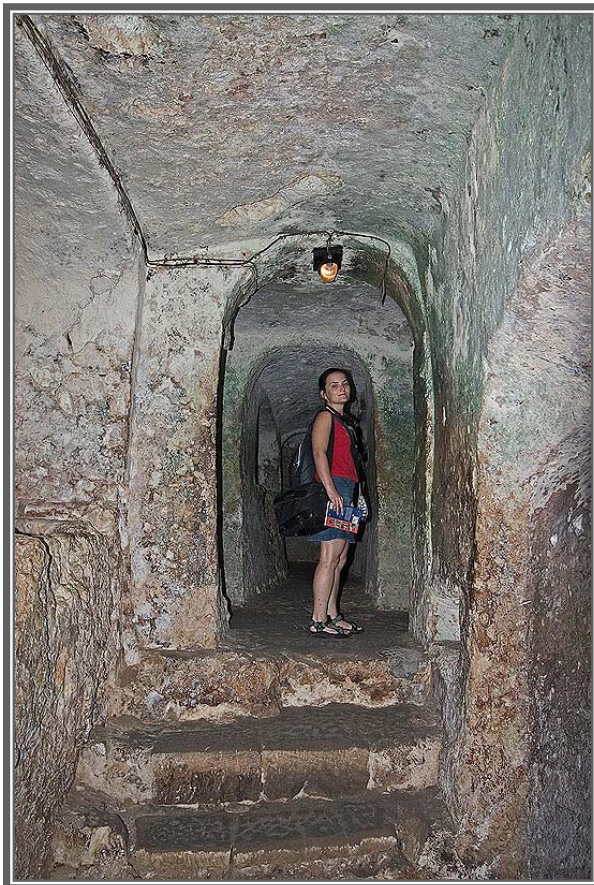
A Mostai dóm kupolája Európa egyik legnagyobb fesztávú gömbboltozata.

Mdina óvárosában található barokk stílusú Szent Pál katedrális

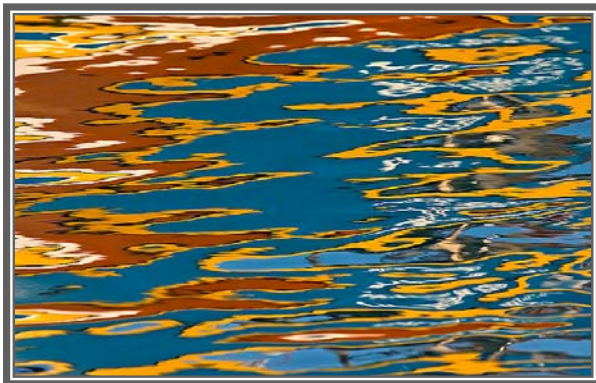
Egyéb tevékenység

A Kr. u. 3. századból származó Szent Pál katakomba puha mészkőbe vágott sírhelyek labirintusa. A faragott keskeny folyosók mennyezetén néhol még látható oldásformák jelzik, hogy természetes barlangüregeket is kitágítottak. A századokkal ezelőtti vésésnyomokat több helyen hegyitej szerű képződmények fedik.

Egyéb tevékenység

Az élénk színű halászhajók orrukon a rossz szellemek ellen védő, figyelő Oziris szemekkel Málta egyik nemzeti szimbólumává váltak.

Egyéb tevékenység

Gozo fő látványossága egy óriási természetes boltív, az Égziánkék Ablak.

Egyéb tevékenység

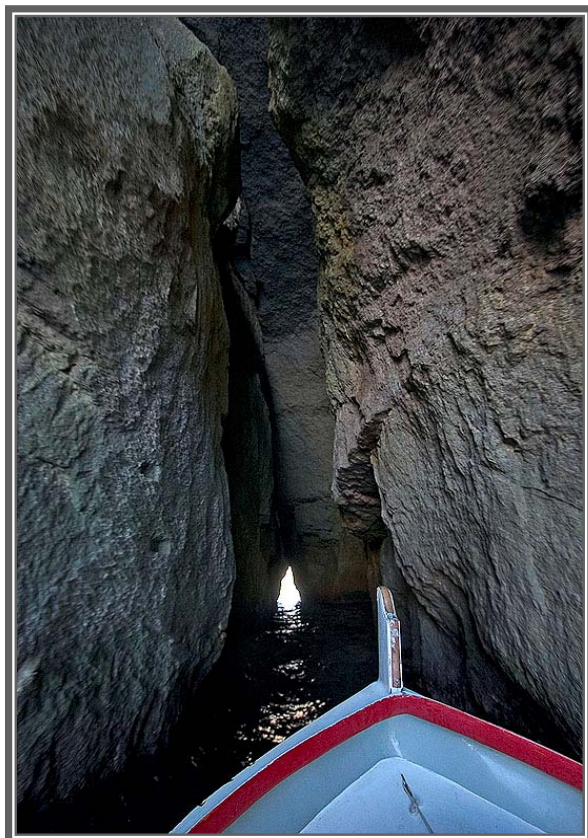
A közel 40 m magas sziklahíd mellett egy másik érdekesség a Kék-lyuk található. A 10 m átmérőjű 25 m mély természetes kürtő 8 m mélyen összeköttetésben van a nyílt tengerrel. A búvárok számára ez is népszerű merülőhely.

Innen pár percnyi sétára sziklafalakkal határolt öblöt találunk. A nyílt tengerrel melegebb nyugodt vize strandolásra kiválóan alkalmas.

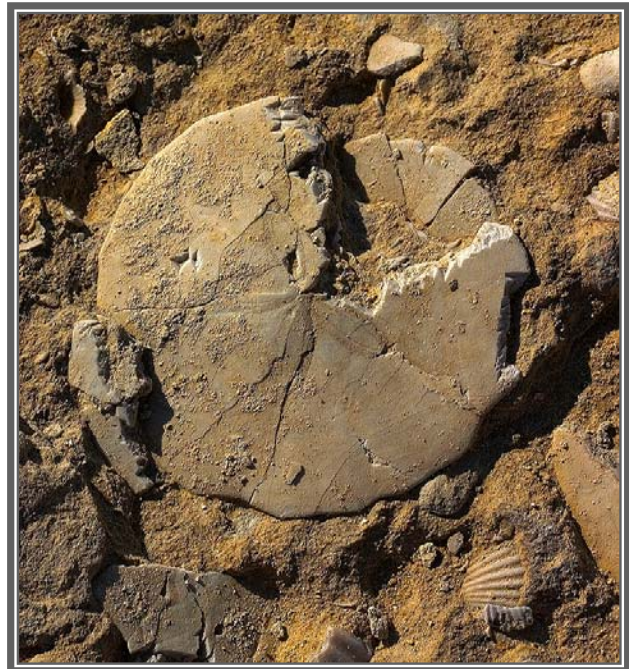
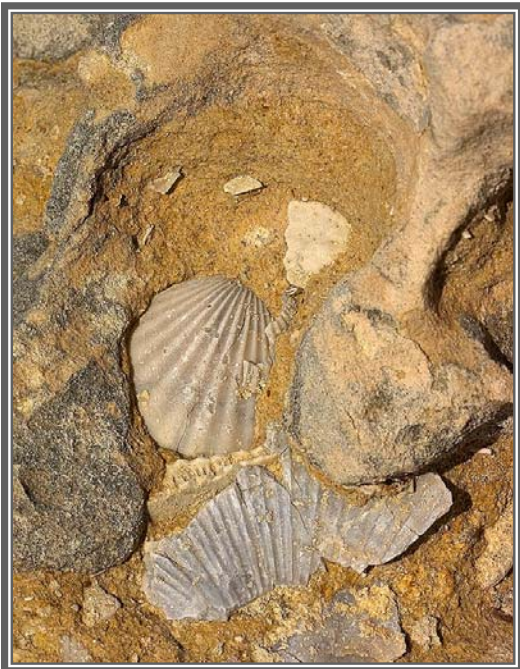
Egyéb tevékenység

A csendes kis öbölből egy 100 méter hosszú természetes átjáró nyílik. Az impozáns barlangon keresztül csónakkal, vagy kicsit kalandosabban úszva juthatunk ki a nyílt tengerre, ahol 30-40 méter magas sziklafalakat ostromolnak a hullámok.

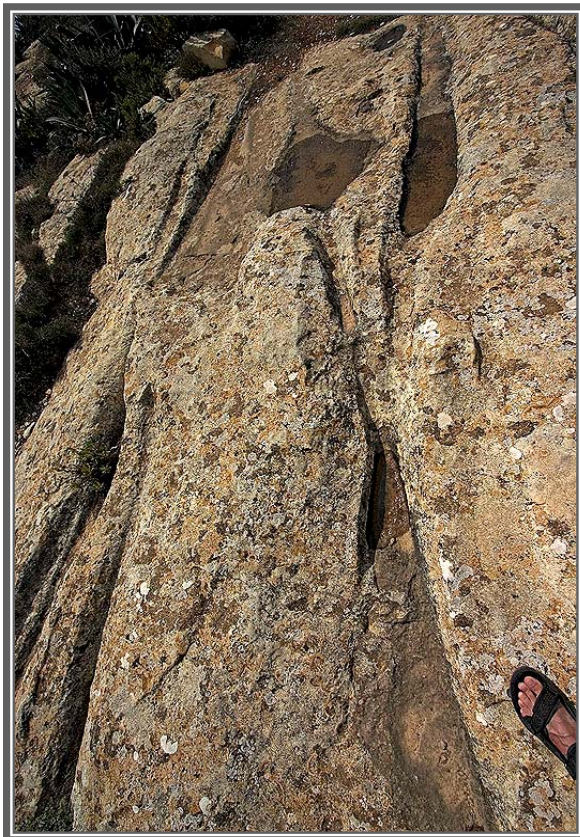
Egyéb tevékenység

A part menti változatos formájú korallmész-kő sziklákban tömegével található a fésűskagylók és tengeri sünök kövületei.

Egyéb tevékenység

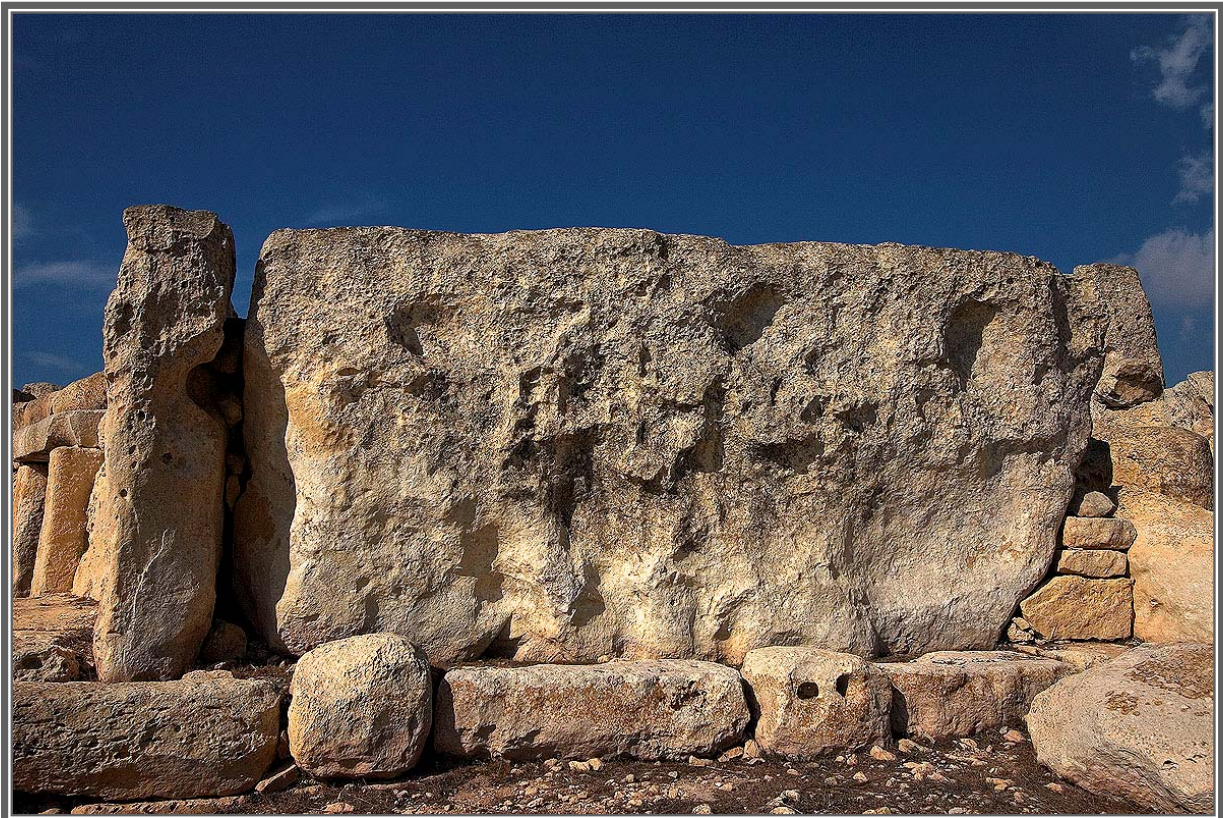
Gozo D-i partja mentén láthatók a 130 m magas ta'cenci sziklafalak. A szédítő sziklaperemtől nem messze rábukkanhatunk a rejtélyes „szekérnyomokra”.

Egyéb tevékenység

A főként kr. e. 3600-3000-ből származó máltai megalitikus templomok a világ legrégebbi szabadon álló kőépítményei. Némelyik kőtömb súlya a 20 tonnát is meghaladja.

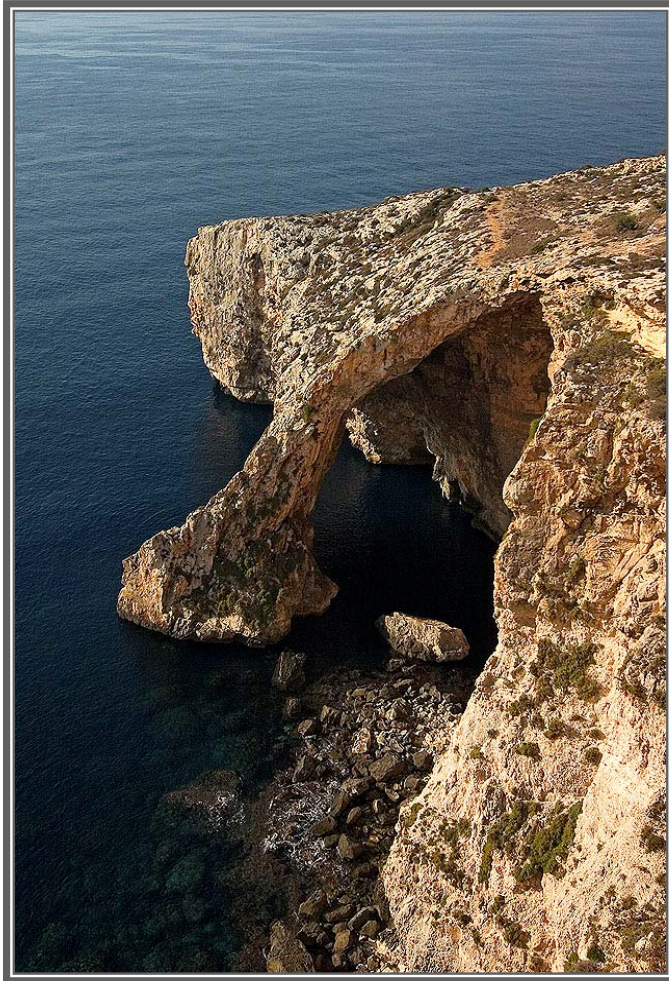

Egyéb tevékenység

Egyéb tevékenység

A népszerű Kék-barlanghoz kis motorcsónakokkal juthatunk el. Az óriási természetes sziklaív mellett még 7 kisebb barlangot lehet itt megtekinteni. A barlangok a kora reggeli órákban a leglátványosabbak, mikor a laposabb szögből érkező napfényben a tengervíz türkizkék színben pompázik.

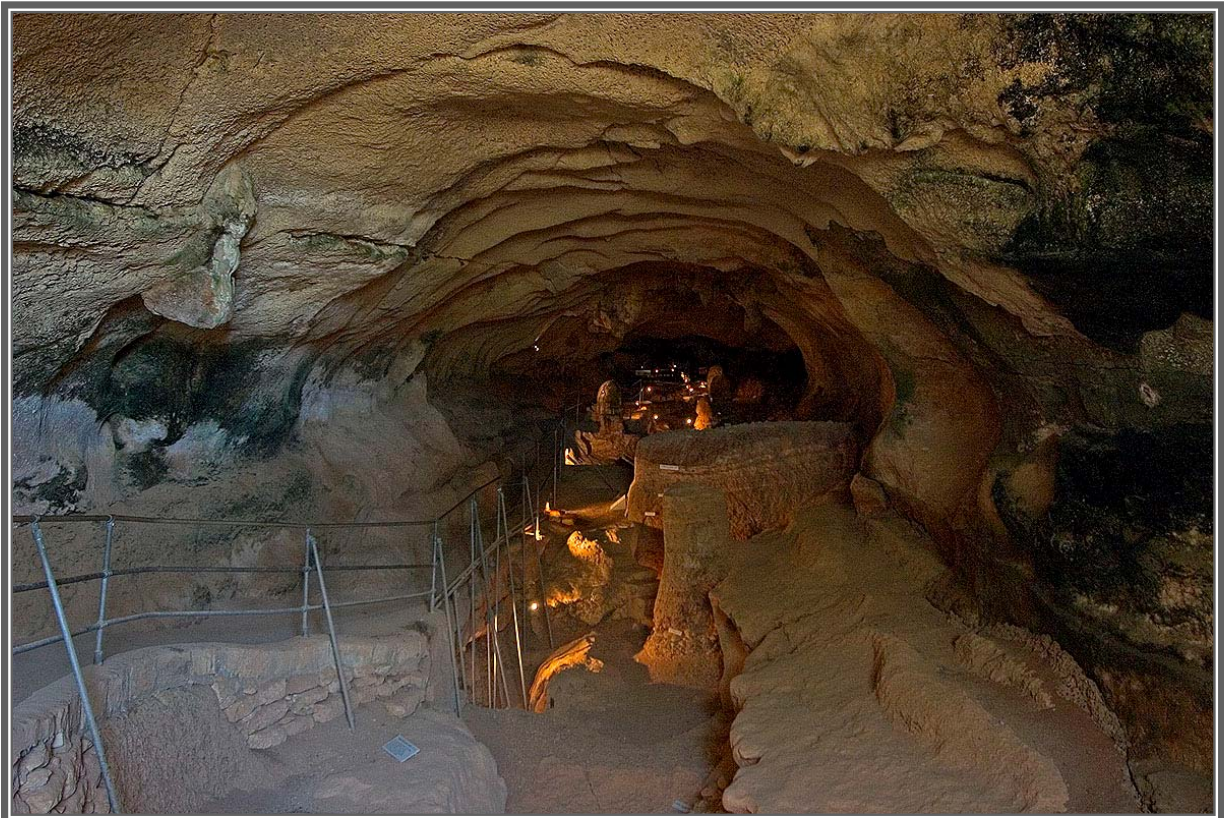

Egyéb tevékenység

Ghar Dalam egy 145 m hosszú barlang az alsó korallmész-kő rétegben

A barlangban feltárt 180e-18e éves állatok megkövesedett csontjai azt bizonyítják, hogy Málta valamikor Európával összefüggött, észak Afrikával viszont nem

Egyéb tevékenység

Fífla szigetét a gyarmati időkben az angolok lögyakorlataik céljából használták. Napjainkban szigorúan védett madár sziget, ahol még kikötni sem szabad.

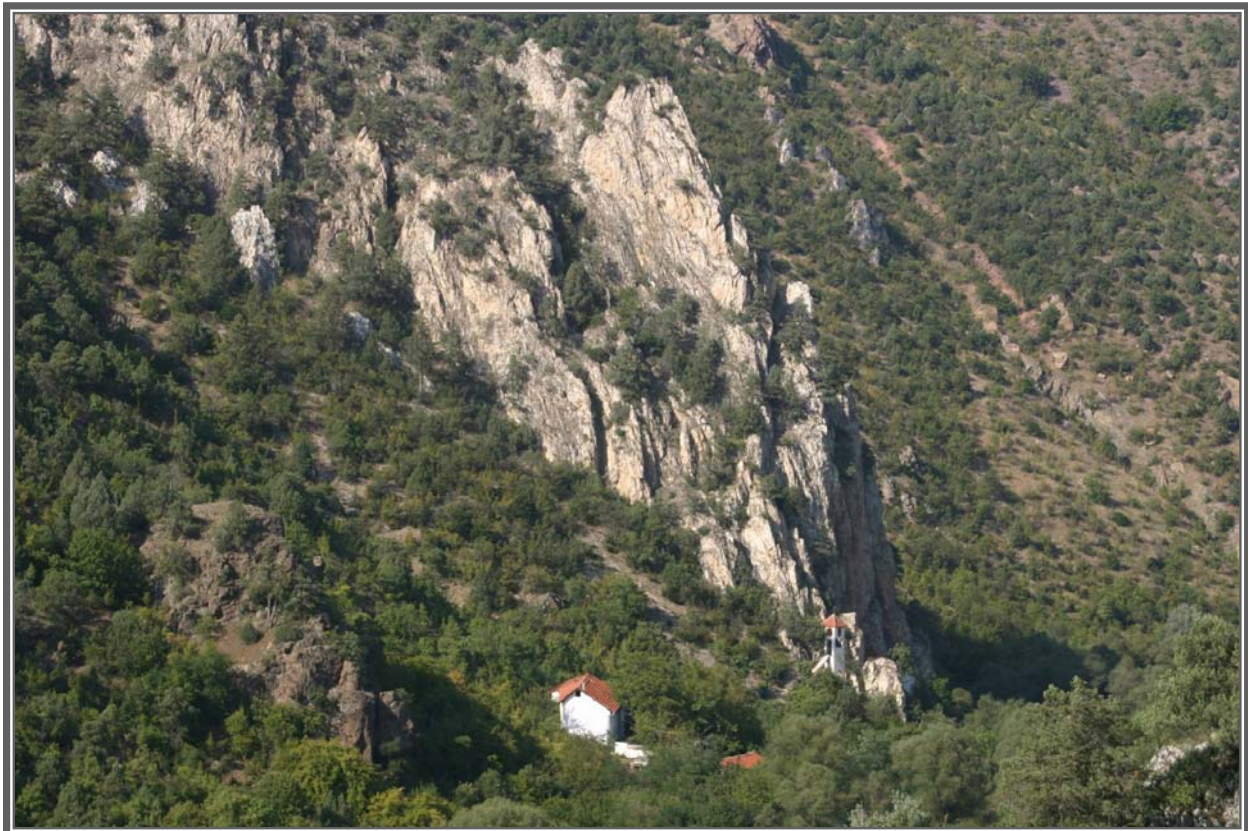
Egyéb tevékenység

Kövér Szilvia

Görögország – geológus szemmel

A csoport egyik félig-meddig szakmabeli tagjaként 2005. szeptember 11-18-ig egy görögországi geológiai terepbejáráson vettem részt három hazai kollégával egyetemben. Vezetőink az Athéni Egyetem prominens professzorai voltak. Kirándulásunk fő célja a nemzetközi kapcsolatok megerősítésén túl az ottani, valamivel jobb feltártsági viszonyok mellett tanulmányozható, a hazaiakkal rokon kőzetek vizsgálata volt.

Utunk Macedónián keresztül, a **Vardar-folyó völgyében** vezetett. Itt a legkülönfélébb eredetű és minőségű kőzetek kerültek egymás mellé és fölé az alpi hegységképződés folyamán. Gyakran láthatjuk egy szelvényben az óceáni aljzatot jelentő szerpentinitet, bazaltot, valamint a teljesen eltérő földtani történettel rendelkező sekélytengeri mészkövek márvánnyá alakult változatát.

Bázisos magmás kőzetek között kipreparálódott mészkőszirt a Vardar-folyó völgyében

Tájképileg is különleges az ilyen jellegű geológiai határ, mert a sokkal ellenállóbb márvány pengeéles szirtek formájában jelenik meg a magmás kőzetek között.

Egyéb tevékenység

A következő állomásunk az **Othrys-hegység** volt, ahol az Észak-Magyarországon is jelen lévő hajdani óceán egy darabját tanulmányozhattuk, bár az útszéli dróthálók miatt néha csak messziről. Érdekes és színes látványt nyújtottak a párnalávák gömbölyű formái, és a velük éles kontrasztot alkotó mélytengeri vörös mészkő kitöltések.

Az Othrys-hegység párnalávája

Utunkat folytatva egy ókori kromitbánya, Metalleio területén tartottunk rövidebb pihenőt. A külszíni fejtés helyén található tó a legvarázslatosabb kékeszöld színben pompázik, kedvünk lett volna egy kis pancsoláshoz, a több mint 35 fokos hőségben.

Egyéb tevékenység

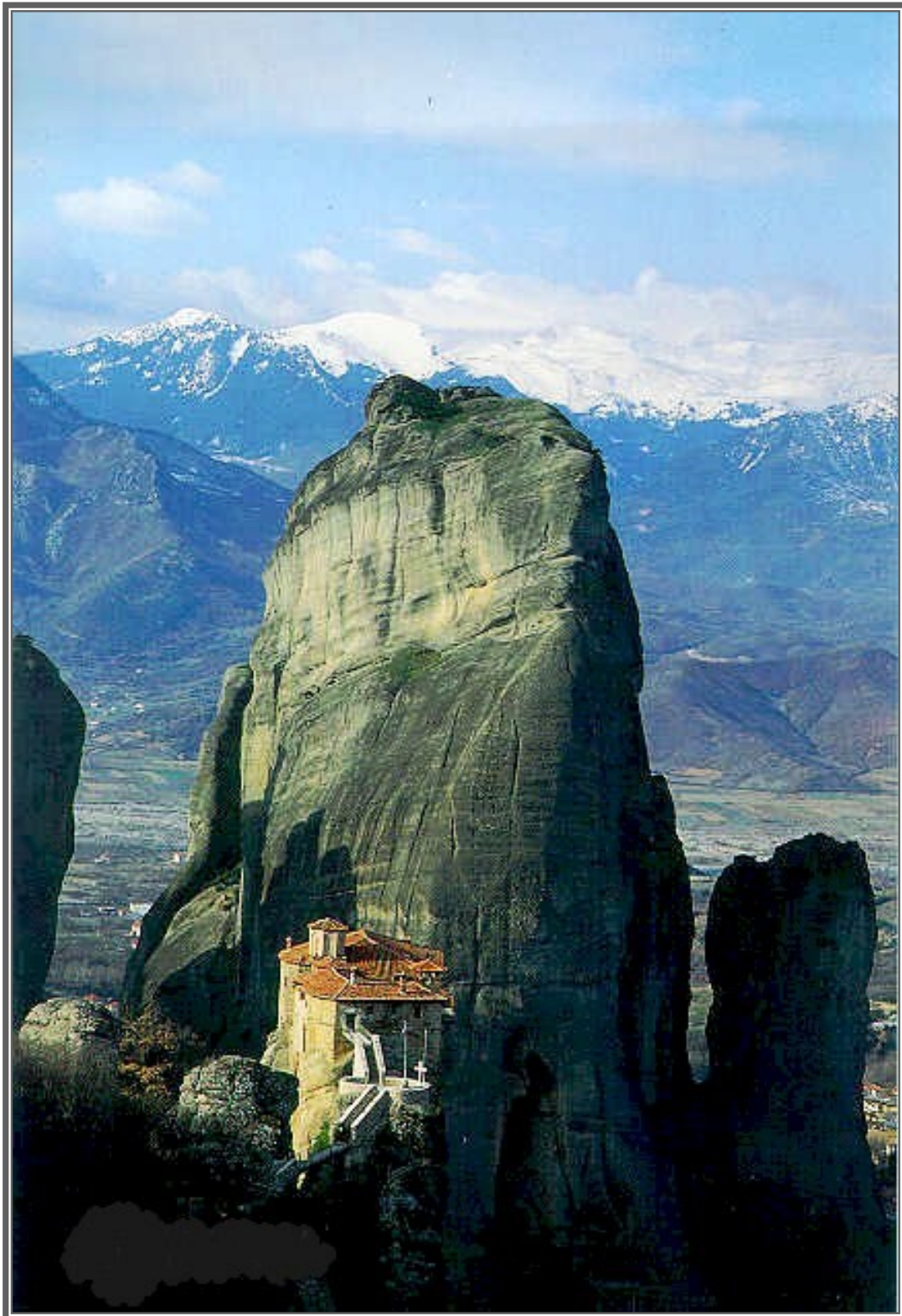

A felhagyott kromitbánya hívogató, kékeszöld vize

A pihenő után nyugatnak fordultunk, és átszeltük a **Thesszáliai-medencét**. A Meteorák égbe szökő sziklatornyainak történelmi, természeti és geológiai értékei egyaránt felbecsülhetetlenek. Nagyon különböző, mégis egységes történet hordozói ők, melyek egy tengerbe ömlő folyódelta épülésével kezdődtek, majd a természet szeszélyes játékaként égbeszökő torony formákká pusztultak, hogy a szerzetesek a világtól elvonulva az ő hátukon találják meg a belső békét.

Egyéb tevékenység

A Meteorák égbeszökő sziklatornyai

A Meteorák mára közkedvelt kirándulóhellyé vált, ahol a szabadidős tevékenységek egész tárháza űzhető, pl. kirándulás, sziklamászás, hegyikerékpározás.

Egyéb tevékenység

Elhagyjuk a varázslatos sziklabirodalmat...

Nehezen is, de indulni kellett tovább, mert várt minket a **Pindosz-hegység**, amely egészen más jellegű arculatával, egyedi jellegével lopta be magát a szívünkbe. A Pindosz északi része, bár legmagasabb csúcsai jóval 1800 m fölé nyúlnak, mégsem a megszokott magashegységi morfológiával fogadott minket. A vad tornyok és meredek szirtek helyett szelíd, kerek dombokat találtunk, amely a felszínen vörösen málló bazaltoktól, a zöldes szerpentinitektől és a sárga-zöld növényektől ezer színben pompázott.

Az ezer színű Észak-Pindosz „dombjai”

Egyéb tevékenység

A kirándulásra tervezett egy hét gyorsan eltelt, indulni kellett hazafelé. A hosszú és fárasztó utat egy **Leskovacban** elcsípett helyi utcai dínom-dánom tette elviselhetővé, amely rézfűvós zenekarral és helyben sütött finomságokkal orvosolta az autóban zötyögés fáradalmait.

Dínom-dánom Leskovacban

Egyéb tevékenység

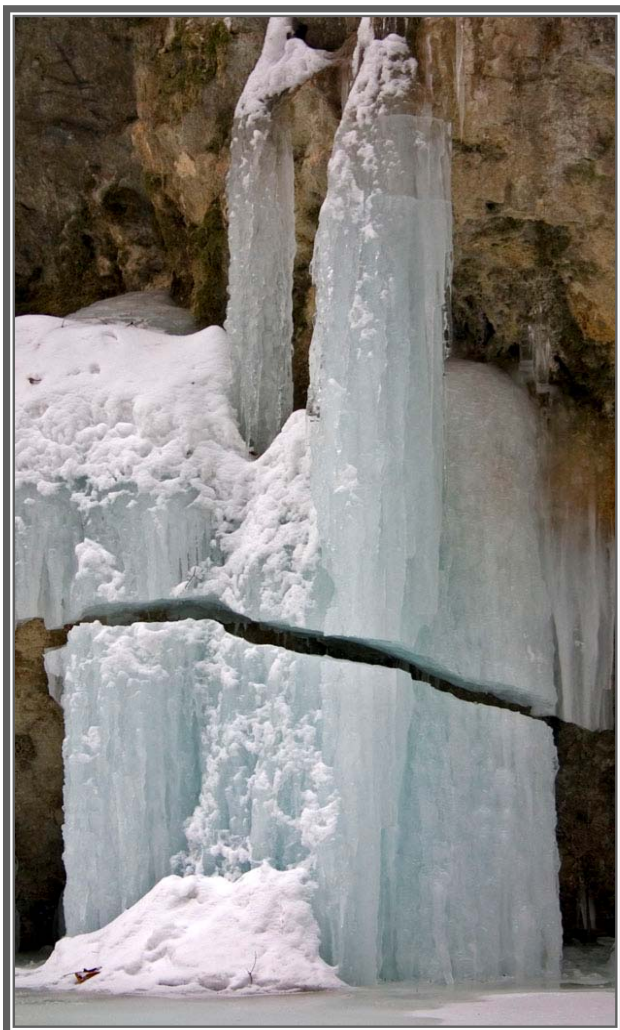
Kovács Jenő

Szlovák-paradicsom

2005. március 5-7.

Régóta tervezett kirándulásnak jött el az ideje idén március elején. Évekkel ezelőtt már többször jártunk ebben a csodálatos turistaparadicsomban Szlovákiában, de most két ismerősöm is meg akarta ízlelni a téli túrázás örömeit, ezért ez az időpont a lehető legalkalmasabbnak tűnt egy rövid, ám annál tartalmasabb kiruccanásra.

A szlovák-paradicsom tulajdonképpen az Alacsony-Tátra K-i folytatása, 1000-1200 m körüli hegyekkel és számtalan barlanggal, köztük legismertebb az idegenforgalmilag is híres Dobsinai Jégbarlang. A mi úti célunk viszont a Hernád folyó völgye volt Igló közelében, ahol a folyó egy szurdokvölgyben tör át egy néhány kilométeres szakaszon, illetve ennek környéke.

Az indulást március 5-ére, szombat délutánra időzítettük, egy Toyota Avensis kombiba préseltük be magunkat öten: Koncz Péter; Kovács Jenő; Kovács Richárd; Szabó Evelin és Szabó Andrea. Az útvonalat a lehető legrövidebbre próbáltuk tervezni, ezért Parassapusztánál léptük át a határt, majd irány Rozsnyó. Néhány kisebb eltévedés után estére értünk el a hegyekhez, ahol sűrű hóesés fogadott. A hágón való átkelés igen izgalmas volt, hófúvás, elakadt kamion, hótól elzárt utak, illetve hóátfúvások és jég nehezítette a továbbhaladást, de késő estére megérkeztünk Hrabusicére, ahol némi keresgélés után megtaláltuk komfortos, de kissé túlfűtött szállásunkat is.

Egyéb tevékenység

Tartalmas komoly túra elé néztünk, ugyanis az idő rövidege miatt a lehető legtöbb szerettem volna bejárni a környéken, megmutatva a leglátványosabb részeket, erre pedig csak egyetlen teljes egész nap, a vasárnap állt rendelkezésre. Hogy

kipihenjük az utazás fáradalmait, nem keltünk túl korán, de azért fél 10-kor már gyalogoltunk is kifelé a faluból (548m) a Hernád irányába. 2 km-es séta után elérkeztünk a völgy bejáratáig, ahol a folyó legnagyobb meglepedésünkre annyira be volt fagyva, hogy a szép szurdokvölgyben végig gyalogolni lehetett rajta. A sziklafal oldalában létesített tepsis láncos ösvényt nem kellett igénybe vennünk, hanem a jégen gyalogolva közelről szemlélhettük meg az útba eső jégképződményeket, megfagyott vízeséseket és egyéb látványosságokat. Újabb 2 km megtétele után, jobbra a Klástorská roklina nevű szurdokban (Z jelzés) mély hóban, de

szerencsére jól kitaposott ösvényen mentünk tovább felfelé. Feljebb látványos jégesések mellett mi létrákon kapaszkodtunk fel, míg néhány jégmászó direktben a jégfalat választotta. Az első létrákon való felmenet Andinak nem kis megpróbáltatást jelentett, hiszen életében először járt ilyen helyen. 1 km-nyi kaptató után felérve a Klástorisko-hoz (Kolostorrom), nem találtunk nyitva semmit, ezért nekiláttunk ebédelni a szabadban. Kis pihenő és a fáradók biztatása után, miszerint „nem kell már olyan sokat menni...”, kicsit még feljebb caplatunk a hegyen (750 m) és ekkor még nem sejtve hová jutunk, gyanútlanul nekivágunk a túra javának. Innen nagyon vidáman, jó hangulatban, annál

Egyéb tevékenység

meredekebb csapáson csúszkálva (S jelzés) leértünk a Kysel völgyébe (Z jelzés), amikor számomra világossá vált, hogy nagyon messzire kerültünk a céltól. Az utóbbi 2 km-es séta alatt a Biely-patak szűk völgyének szépségei és nehézségei, valamint két szelíd zerge közelsége feledtette az ilyen nyomasztó gondolatokat. Leértünk kb. 550 m-re a Sokolia dolina

bejáratához, ahonnan azonban 2,5 km nagyrészt hosszú unalmas caplatás várt ránk felfelé a völgyben. Látványosságot csak a középső szakasz rendkívül hosszú nagy létrái és impozáns jégesései jelentettek, ahol népes jégmászó csapat gyakorolt. Itt szegény Andi majdnem sokkot kapott a látványtól, hogy hova kell felmászni, de szerencsére sikerült megnyugtató és biztató

szóval rávenni, hogy jobb ha feljön valahogy, mert innen már nincs visszaút. Hál'Istennek gond nélkül feljutottunk a tetejére, de arra nem számítottunk ami ezután következett. A szurdok vége felé egy totálisan befagyott létra látványa okozott némi izgalmat, ugyanis azon lehetetlen most felmászni, tehát úgy tűnik, zsákutcába kerültünk. Ennek hatására szemünk előtt hirtelen lepergett az idáig vezető út, de abba inkább bele se mertünk gondolni, mi lesz ha vissza kell fordulnunk, hiszen ráadásul mindjárt beesteledik.

Egyéb tevékenység

Szerencsére találtunk egy kerülőutat, így épp sötétedés előtt sikerült felérnünk még 1010 m-es magasságba. Ekkorra már mindenki átesett a holtponton, ahol a legkimerültebbnek érezte magát és bizakodva tettük meg az újabb 2,5 km-t ebben a magasságban a térdig érő mély havat taposva. A térkép nálam volt, amit jobb, ha a többiek nem is látnak és a folyamatosan érkező „Milyen messze vagyunk még?” kérdésekre, megpróbáltam nem túl elkésérítő választ adni, (mint például, most már elég messze...) s végül az „úgsincs más lehetőség, mint csak előre menni”, jobban is hangzott mint az egy-két óra. A következő 4 óra hosszas gyaloglás szép levezetése volt a túrának... Közben lement a nap, előkerültek a lámpák, így

sötétben, de a Suchá Belá szurdoktól Ny-ra, már egy kocsiúton gyalogoltunk végre lefelé a szerpentinben mintegy 7 km-t. Az unalmas bandukolásban elfásult társaságra rendkívül frissítőleg hatott, mikor egyszer csak medvenyomokat véltem felfedezni az úton a hóban. Ettől aztán hirtelen az átlagtempónk jelentősen javult, rögtön szaporábban szedte mindenki a lábát, na ugye, hogy nem is vagyunk annyira fáradtak... Hogy tényleg medve nyomok voltak-e, arról megoszlanak a vélemények, de akkor miért lett mégis annyira sietős mindenkinek? Én közelről meggyőződtem róla, a formája és a karmok elhelyezkedése alapján szerintem egyértelműen az volt. Aztán leértünk az aszfaltos országútra (550 m), ahonnan még 2 km igen lélekölő caplatás várt ránk Hrabusicéig, míg végre fél 9-re megérkeztünk a szállásra. A 11 órás túra elég keményre sikeredett, (sikerült kicsit alábecsülni) minden elismerésünk a kezdőké, hiszen mindnyájan alaposan elfáradtunk. Mélyhavas terepen, meglehetősen nehéz téli körülmények között megtettünk vagy 20 km-t és 700 m szintet, így senkit nem kellett az éjjel ringatni, hogy jól aludjon, de legalább emlékezetes maradt a program.

Egyéb tevékenység

Másnap, vagyis hétfőn, már csak egy kis negyedórás levezető sétát terveztem a Tamásfalvi kilátóhoz, amelyet a térkép alapján 1 km-es túrának saccoltam. Bár ezt többen kételkedve fogadták, de ha sokkal több időt mondok, akkor inkább el sem jöttek volna, én viszont mindenképpen szerettem volna, ha megnézzük. Elég meggyőző voltam, mert délelőtt el is indultunk a térkép alapján a Tamásfalva határában található Cingov táborig. Sikerült is megközelítenünk a helyes út kezdetét, de aztán a sípályán keresztül egy levágásba fogtunk bele a rövidítés kedvéért. Ennek

eredményeképpen a 15 perces sétából végül 1 órás hótaposás lett. Egy mezőn vágjunk át, ahol a hó legalább térdig ért és a felszíne éppen annyira volt csak kényes, hogy szinte minden lépésnél beszakadt. Ez persze senkinek nem tetszett, de már kénytelenek voltak végigjönni, hiszen folyton azzal bíztattam őket, hogy egyszerűen nem lehet már sok hátra. Nos, azért még volt... Kaptam is a szitkokat a fejemre, átkoztak is rendesen, Andi gyűlöletéről biztosított, hiszen a nadrágja elázott, (nem erről volt szó) felszerelésben sem hótaposásra készültünk, ezért engeszteléseképpen a nyakamba is vettem egy rövid szakaszra, de sajnos sokáig nem bírtam. Nagy nehezen azért feljutottunk a kilátóhoz, ahol legalább a látvány kárpótolt mindenkit. Rövid pihenő, fotózás és már indultunk is vissza, de már a rendes turistaúton (S jelzés) az autóhoz, ami így is eltartott vagy fél óráig.

Innen beautóztunk még Igló-ra (Spisská Nová Ves), séta a városban, ebéd egy vendéglőben, nem túl kedves kiszolgálás, aztán vissza a szállásra. Délután összepakolás, fizetés és már indultunk is hazafelé a már ismert úton, ahol csak egyszer sikerült egy kicsit eltévedni. Este 10-re voltunk otthon.

Egyéb tevékenység

Deák István

Nyugati-Tátra

2005 februárjában a csoport egy tagja, Deák István hegymászó túrán vett részt a Nyugati(Liptói)-Tátrában. A túrát Dr. Leél-Őssy Szabolcs minden évben megszervezi az ELTE vállalkozó kedvű, és többé-kevésbé strapabíró jelenlegi és volt hallgatói részére. Ezúttal 16 ember vállalkozott a kirándulásra:

„Kora délután a szokásos, téli völgyekre jellemző hótaposással kezdődött az akció. Tudtuk, hogy ez így lesz, míg el nem érjük a gerincet. A társaság a felmeneti út során erősen szétszakadozott, jómagam az elsők között értem fel a bivakházhoz. Mivel a ház kicsi volt, sátortársammal, László Péterrel a kint alvás mellett döntöttünk.

A völgyekben tekintélyes mennyiségű hó fogadott

Másnap tovább folytatódott az idegörlő hótaposás, mígnem délutánra elértük a gerincet. Előtte a társaság különvált. Az egyik fele – kb. 8 ember – megmászta a Nyugati-Kárpátok legmagasabb csúcsát, majd a fő csapat után eredt, és késő-délután utol is érte őket. Én ebbe a

Egyéb tevékenység

csoportba tartoztam. A gerinc igazi magashegyi élményt nyújtott, az idő tiszta volt, csak enyhe szél fújdogált. Élveztem a mászást. Estére bivakolásra alkalmas helyet találtunk a gerinc mellett egy hosszúkás vályúban. Pompás hely az éjszakázásra!

A következő napon a gerinc talán legszebb szakasza következett – legalábbis a társaság 7 tagjának! A csapat nagy része innen a visszafordulás mellett döntött, ami mellett a mai napig értetlenül állok. Indok: fáztak éjszaka. Az idő csodás volt. Ezelőtt csaknem másfél napig tapostunk – magamat beleértve összesen 4-5 ember, akik furcsa módon mind továbbmenők voltak – a sokszor combig érő hóban. Most végre itt vagyunk a gerincen, ami mászás csúcspontja, és különben is ezért jöttünk. Egyedül Vanit sajnáltam (Vanicsák László hegymászó), aki tapasztalt „hegyi róka” révén vállalta, hogy lekíséri a visszafordulás csapatot. Igaza volt: a lemenők az első adandó alkalommal rá is fordultak a lavinalejtőre. A fentebb már kilátszó fűből, és a több helyen megrepedt hó adta jelekből látszott, hogy itt egy szép klasszikus alaplavinát lehet kifogni. Vani visszatessékelte őket, majd biztonságban levezette őket a hegyről.

A gerincen nem mindennapi élmény várt ránk

Egyéb tevékenység

Mi tovább indultunk. Az elszánt kis csapatnak innentől olyan gerincmászásban volt része, ami tulajdonképpen a hegymászás lényegét jelenti: séta a csikorgó hóban, napsütésben, körülöttünk mesés táj! A gerincen csak néhány lengyel mászóval találkoztunk, akikkel kölcsönös barátsággal üdvözlöttük egymást.

A lemenetet igencsak megnehezítették az úton keresztül dőlt fák

Estére már a völgyben voltunk, ahol egy csörgedező patak mellett felállítottuk sátrainkat.

A következő napon hosszú fárasztó lemenet következett, amit igencsak megnehezítettek az úton keresztül dőlt fák, és a térdig érő hó. Késő délutánra értük el autóinkat, majd a téli hegyek látványát magunkba szívva indultunk el Magyarország felé.”

Egyéb tevékenység

Deák István

Sziklamászó utak Horvátországban

Csoportunk életében a barlangkutató mellett a hegy- és sziklamászásnak is régre nyúló hagyományai vannak. A tagok lelkesen tréningeznek a hazai mászóiskolákban, emellett szívesen keresnek fel külföldi sziklákat, és hegyeket is. 2005 év során a csoport tagjai közül 3 fő látogatott el Svájcba a Berni-Alpokba, hogy gleccserek között fagyassza magát a meleg nyárban. Tavasszal és ősszel pedig 4 ill., 3 fő ment Horvátországba sziklamászó túrára.

Horvátország a magyar lakosság körében egyre szívesebben látogatott célponttá válik. Így van ez a sziklamászók körében is! A tavasszal és ősszel egyaránt kellemes éghajlat, a tiszta időben jellegzetesen kék Adria, partján fehér sziklákkal, azt a fajta környezetet nyújtja, ahova minden sziklamászó szívesen megy.

Horvátország talán legismertebb mászóhelye **Paklenica**. A körülötte található nemzeti park tengerhez közeli kopár szikláival, merész kanyonjaival egyedülálló természeti ritkaság.

A Nagy-Paklenica völgy bejárata Starigrad felől

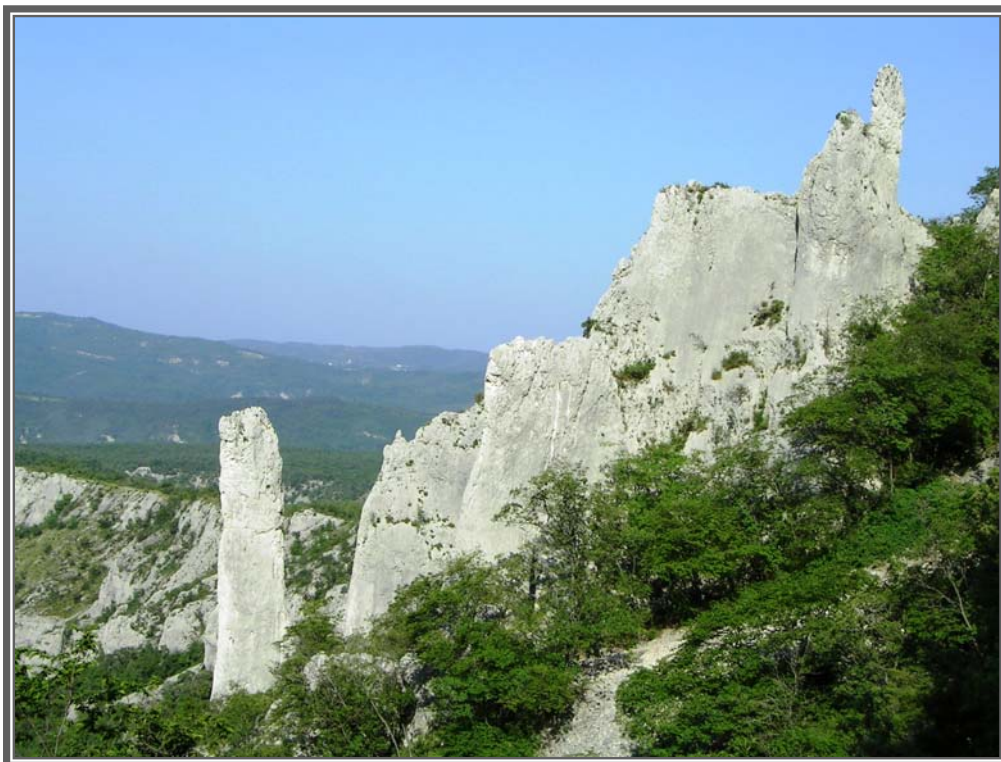
Egyéb tevékenység

Ám a park „ízéhez” elválaszthatatlanul hozzá tartoznak a mászók is. A több száz, változó hosszúságú sziklamászó utat az Anica-kuk 350 m magas északnyugati fala koronázza, melyen sok kötélhosszas utakban teheti próbára rátermettségét bárki, aki kifizette a park belépődíját. A mászás itt nem tiltott vagy megtűrt tevékenység, a tiltások ésszerűek. Igyekeznek lehetővé tenni, hogy mindenki kedve szerint hódolhasson természet iránti szeretetének. Ezt a szemléletmódot a magyarországi nemzeti parkoknak is példaként kellene követni!

A Horvátországi mászóhelyek közül a csoportunk tagjai Paklenicát keresték fel először, és legtöbbit. Az elmúlt 8 évben változó összetételben, de kb. 5 alkalommal látogattunk el e helyre. A számunkra elérhető nehézségben levő utak mászása nagyrészt megtörtént, így úgy döntöttünk, hogy megismerkedünk Horvátország többi sziklájával is.

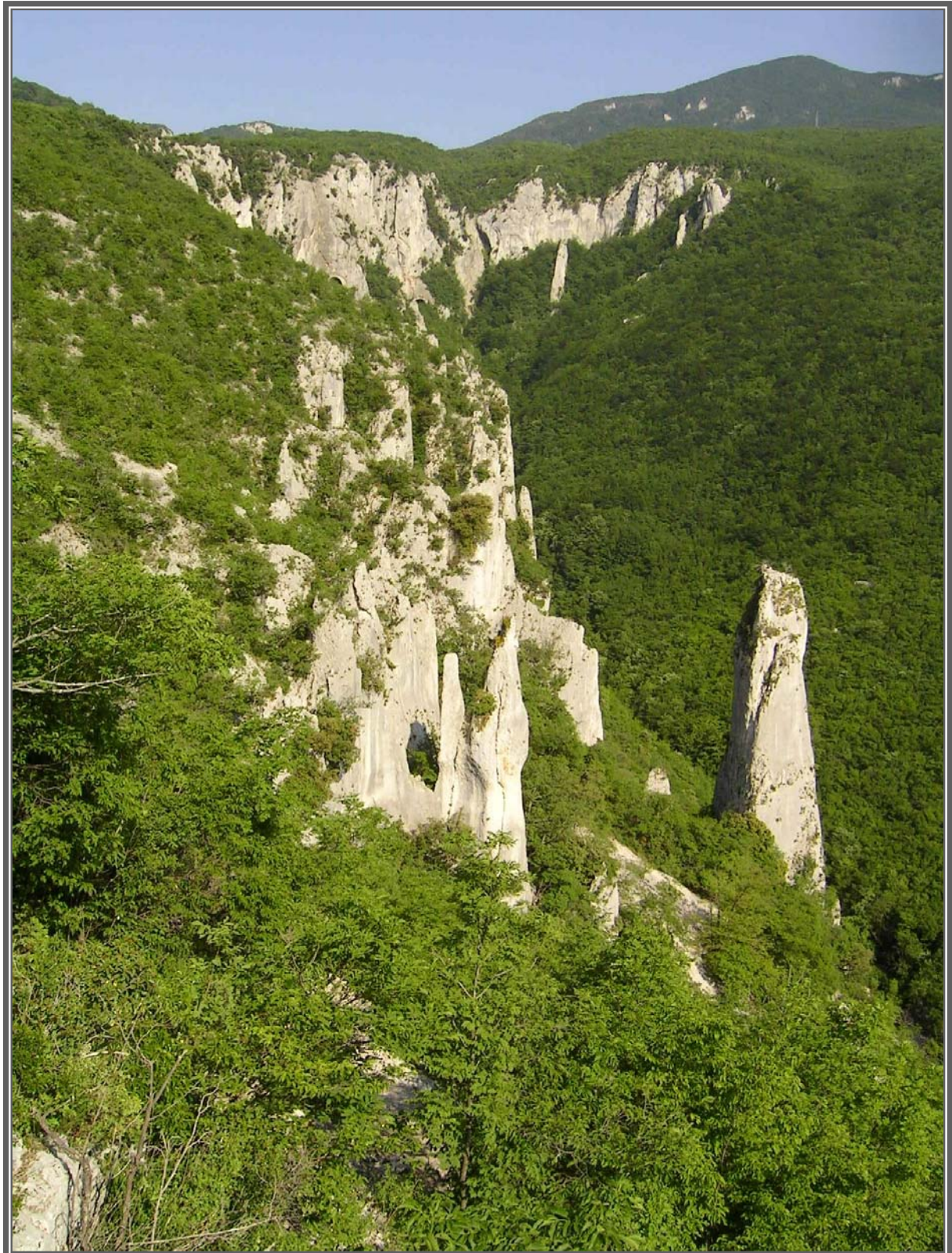
2005 májusában négyen indultunk el az **Isztriai-félsziget falai** irányába. A túra résztvevői voltak: Kövér Szilvia, Szabó Evelin, Kovács Jenő, Deák István.

Elsőként **Vrjanska Draga** völgyét kerestük fel. Megközelítése felülről történik egy jól kiépített meredek ösvényen, az Ucka-hegyet átszelő fizető alagút kijáratánál. A hatalmas, dús növényzetű völgybe először felülről pillanthatunk bele. Fehér, hegyes süvegszerű tornyai trópusi kúp-, és toronykarsztokra emlékeztetnek.

Egyéb tevékenység

Vrjanska Draga mészkőtornyai

Az utak többsége természetes, oldott jól tapadó kővön vezet.

Egyéb tevékenység

Vrjanska Dragán: egy klasszikus táblamászás.

A helyet a nagy múltú olasz mászó Emilio Comici fedezte fel 1931-ben, de a teljes megismerés napjainkban is tart. A völgy hegyfelőli oldalán számos kiépítetlen fal magasodik.

Következő uticélunkat a 4. század óta már létező város, **Rovinj** melletti falak jelentették. A sziklák egy félszigeten találhatóak, melyet jól karbantartott park szegélyez. A parkot a tenger határolja, melynek partja fürdésre kiválóan alkalmas. A falakat itt nem a természet, hanem a kőbányászat hozta létre. A sötétsárga színű mészkő falak déli fekvésűek, ezért egész nap „szívják” magukba a meleget. Érkezésünkkor a mászóhelyet elviselhetetlen katlannak éreztük, így a fürdés mellett döntöttünk.

Egyéb tevékenység

Kilátás Rovinj sziklái alól

Szerencsére a tenger a falaktól kb. 3 percre van, így késő délutántól sötétedésig mászhattunk a még mindig „forró” sziklákon.

Egyéb tevékenység

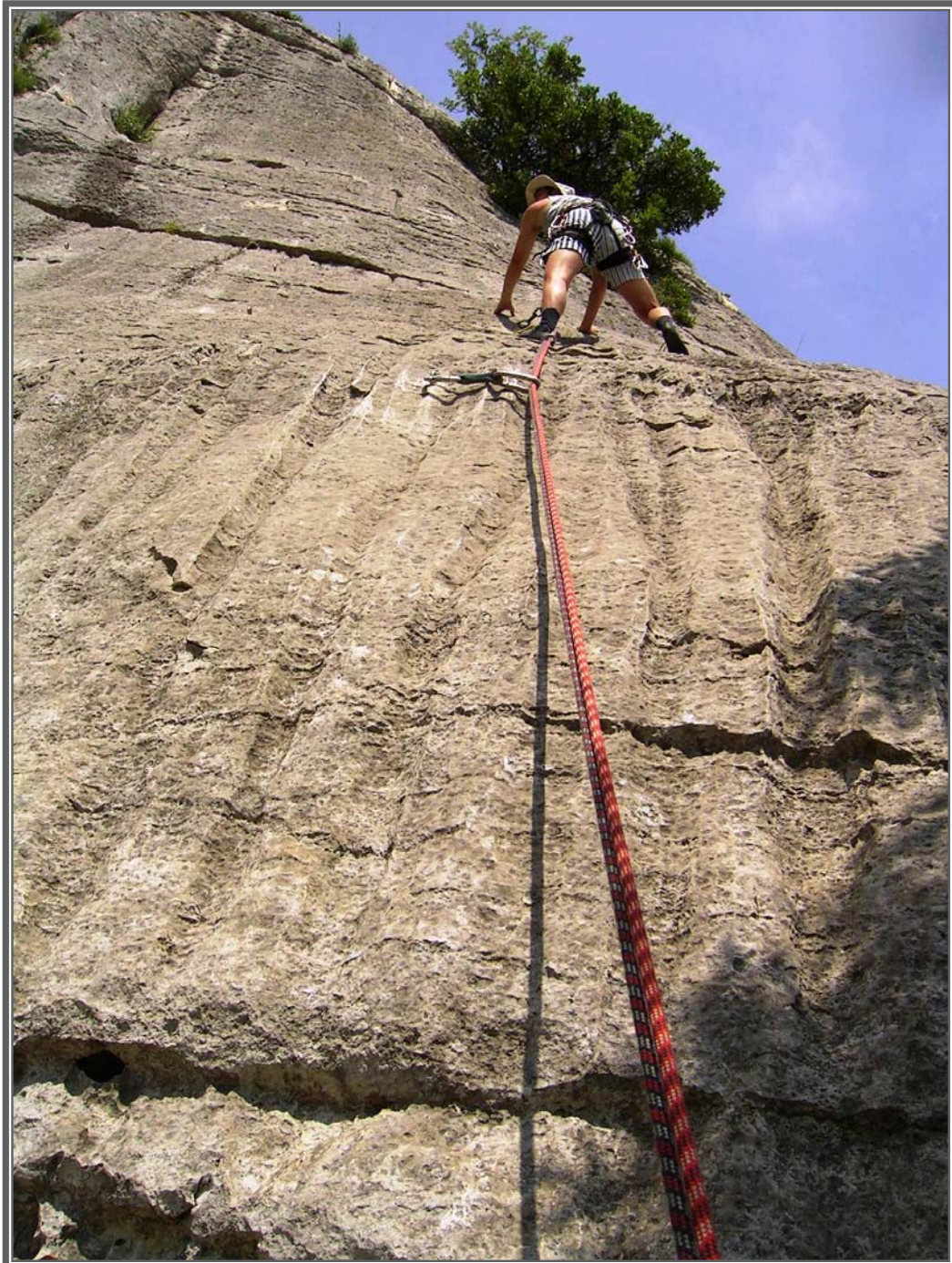

A naplemente már megint az ereszkedőstandban ért...

Egyéb tevékenység

Dvigrad változatos útjaival nehéz betelni. A szépen oldott, lyukacsos mészkövön rengeteg út vezet. Reibung-, tábla-, és repedésmászások, áthajlások egyaránt megtalálhatóak.

„Dvigrad változatos útjaival nehéz betelni.”

A hosszan elnyúló falak egy lankás hegy oldalában találhatóak, pazar kilátással a várromra, melyről a terület a nevét kapta. Szerencsénkre aznap borongós idő volt, a déli fekvésű falak napsütésben már májusban is elviselhetetlen melegek lehetnek.

Egyéb tevékenység

2005 novemberének elején az Egyesület 3 tagja, Kövér Szilvia, Kovács Jenő és Deák István Dél-Horvátország felé vette az irányt.

Elsőként **Pag-sziget** jellegzetes tornyát kerestük fel. A szinte teljesen kopár táj, a fehéressárga, mészkő törmelékes felszín, a hasonló anyagú, hosszan elnyúló sziklákkal az egyiptomi Királyok-völgyének benyomását keltette.

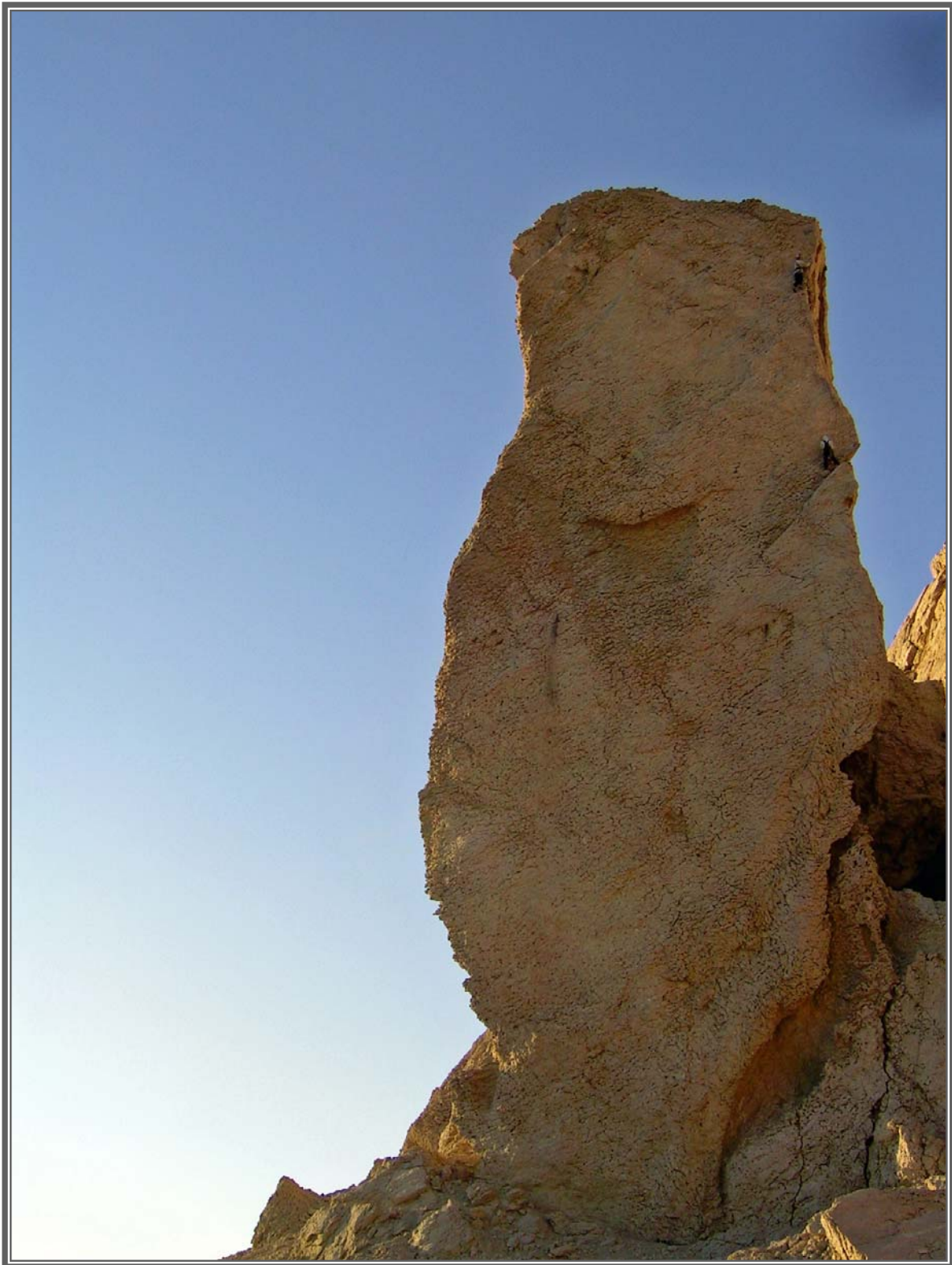

A „Királyok-völgyében”

A területen számos út ismert, ám a mászóhelyet a hatalmas torony koronázza meg, melyre leghosszabb oldalán 2 kötélhosszas utak vezetnek fel.

Egyéb tevékenység

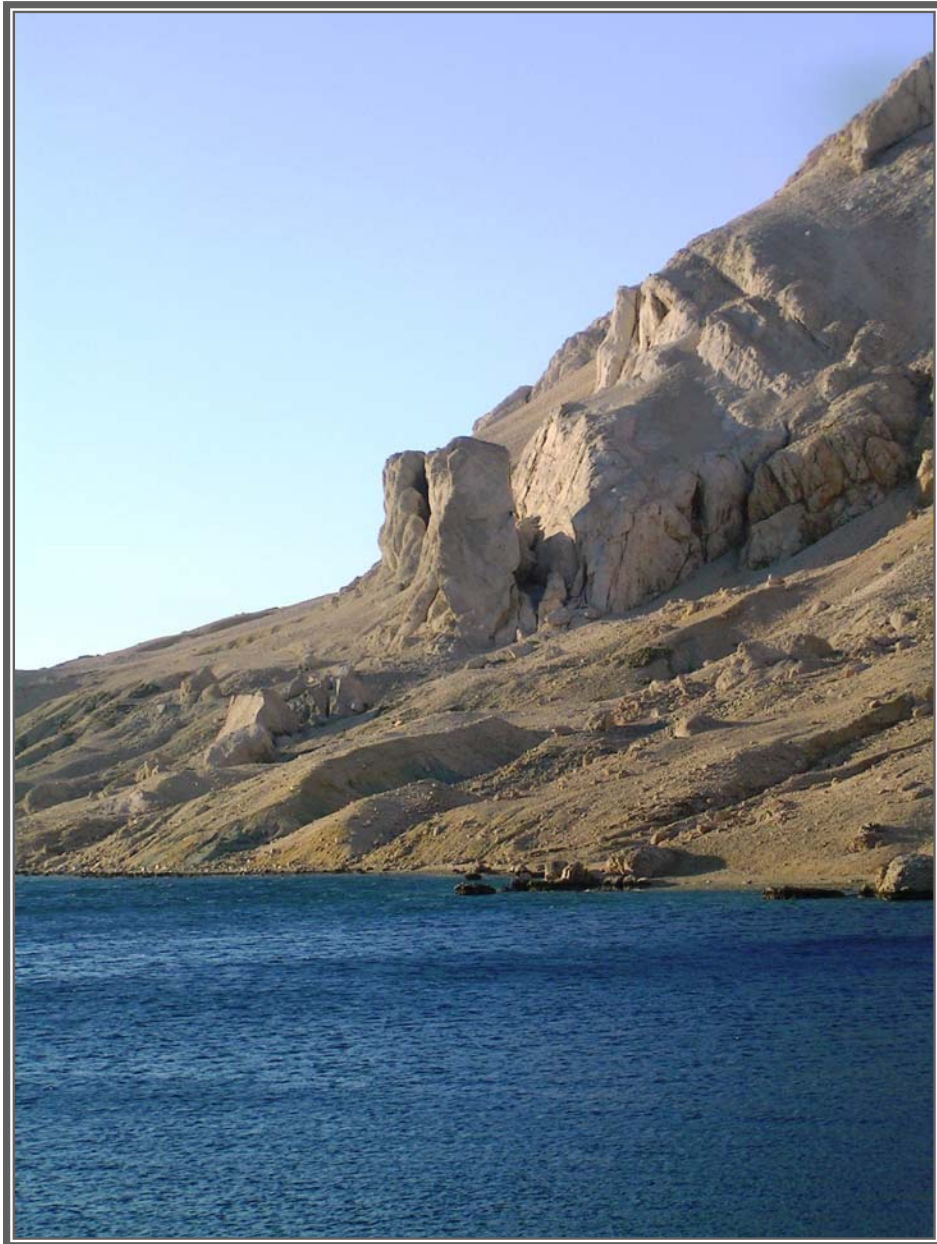

A pagi torony második kötélhosszában

A kőzetet itt gumós, agyagos, poros, és bizonyos zónákban erőteljesen törős, nummuliteszes mészkő alkotja.

Egyéb tevékenység

Pag különleges sziklái

A mászást ezért a bizonytalanság, és erőteljes kitettség érzése jellemzi, melyet esetünkben a tomboló Bora szél tetézett. A ruhán folyamatosan átfújó szél a standban fagyoskodás már oly sokszor átélt érzéseit hozta felszínre, a hirtelen löketek pedig a mászást még bizonytalanabbá tették.

Split ókori hangulatú települlése az Adria egyik felejthetetlen városa. A pálmafákkal szegélyezett Diocletianus-palota csúszóssá polírozódott kövein úgy érzi a halandó, hogy a távoli múltba repült vissza.

Egyéb tevékenység

Split óvárosa. Háttérben a Szent-Dujmo székesegyház tornya

Korok kavalkádja egyesül a hatalmas kőfalak között: az ó-, közép-, új- és jelen kor egyvelege érvényesül mediterrán stílusban.

A **Marjan**-hegy Splitben egy nagy, erdővel borított félsziget, mely kiválóan alkalmas sportolásra, és a szabadidő eltöltésére. A meredek, tengerre néző falak sziklamászásra is lehetőséget teremtenek.

Változatos utakkal találkozhatunk, melyek nehézségének kalauz szerinti számozása bizony sok meglepetéssel szolgál, így célszerű némi tudás-, és erőtartálékokkal rendelkeznie, aki ide látogat

Egyéb tevékenység

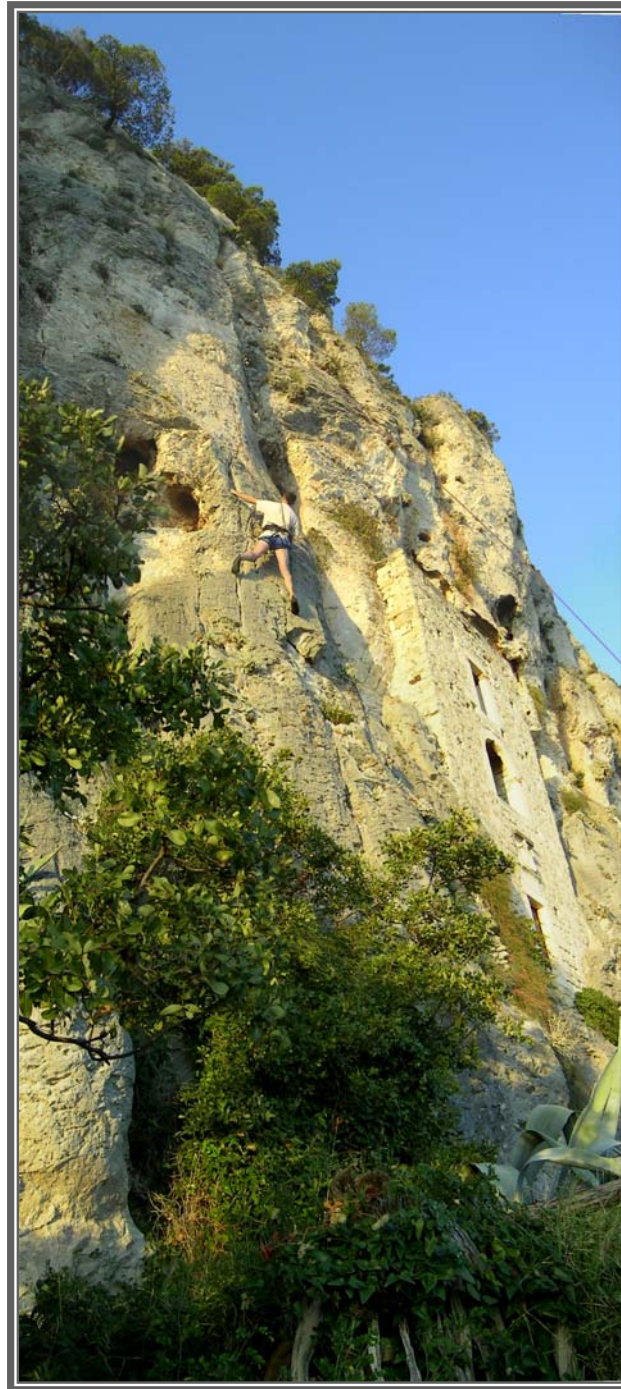

Split-Marjanban időnként még novemberben is rövidnadrágban mászhat az ember

A hely egyszerűen mesés. Kis kápolnák, és remetelakás-szerű építmények mellett mászhatunk hatalmasra nőtt agavék, és medvetalp kaktuszok társaságában.

Egyéb tevékenység

„remetelakás-szerű építmények mellett mászhatunk...”

Omis a sebes Cetina-folyó torkolata köré épült, és fekvését tekintve a legszebb települések közé sorolható Horvátországban. A várost meredek sziklák szegélyezik. Falai Paklenicához hasonlatosak. Az utak felderítésére célszerű több napot rászánni. Mi a városhoz legközelebb levő sziklát kerestük fel, mely önmagában is kb. 2 napos program. Megközelítése egyszerű: az út mellett van, így szinte a kocsiból lehet biztosítani.

Egyéb tevékenység

Omis „soha véget nem érő útjai”

Bár Omis falait még alig „kóstoltuk meg”, felfedezőkedvünk másnap tovább hajtott a Makarskai-riviéra irányába. A **Brela** melletti falakban nem csalódtunk! Egy olyan mászóhelyet ismerhettünk meg, melynek szépségével, és vadságával csak Paklenica vetekedhet.

Egyéb tevékenység

Brela falainak egy részlete napnyugtakor

A kő itt acélszilárdságú; hatalmas zsebekkel, mélyre oldott, lekerekített formákkal találkozhatunk. Könnyű, és nehéz utak; tábla, repedés, reibung, haránt mászások egyaránt jelen vannak. A kilátás pazar: a magas falakról elénk tárul a tenger kéken csillogó vizével, hívogató tengerpartjával és szigeteivel.

Egy meditatív szakasz...

Egy jó fajta reibung...

Egyéb tevékenység

Kovács Jenő

Iskolás túra a Leány-barlangban

2005. május 21-22.

Szegedi barlangászok, ismeretterjesztő, természetjáró túrát szerveztek a hétvégére a Pilisbe, céljuk a Leány-Legény-barlangrendszerbe való lejutás. Egyesületünket kérték fel arra, hogy vezessük számukra a barlangtúrát, hiszen a mi kutatási területünk. Egyikük-másikuk már járt is benne, sőt a vezetőjük Attila, már átmenő túrán is részt vett.

Most azonban vagy 14 gyerekek érkeztek Szegedről vonattal. A gyerekek és a kísérő napközis tanár már több ízben jártak barlangban, néhányan évek óta úzik ezt a sportot. Fiúk-lányok vegyesen voltak úgy 10-12 évesek, bár volt egy 8-os is, valamint jött még 3 felnőtt kísérő, ők Kecskemétről érkeztek.

Szombat délutánra beszéltük meg a találkozót, 3/4 négyre a Legény-barlangnál, ahol már vártak a túrázók. Lassan sikerült összekészülnödni és végre 1/2 hatkor elindulhatott a kis csapat. Nagyon tetszett nekik a lezárás, ilyen brutális ajtót még soha életükben nem láttak barlangon. A túra folyamán semmi gond nem volt a gyerkőcökkel, a nehezebb helyeken természetesen segíteni kellett, de nagyon élvezték. A Korona-terembe vezető átbújás az elmúlt időszakban egy kissé megsuvadt, így most az agyagomlást vagy 20 percig tartott átjárhatóvá tenni. A magunkkal vitt szerszámmal, végül sikerült egy rést annyira kitégíteni, hogy átfértünk rajta! A végcél az Óriás-terem volt, ahol már csak kisebb pocsolyákkal találkoztunk, de azért ekkorra már kellően sárosak voltunk. Rövid pihenő után indultunk vissza, de a fő megpróbáltatást a Csúszlik jelentette kifelé. A kicsikkel nem is volt gond, csak föl kellett adogatni őket, de a felnőttek közül különösen az egyik hölgy túrázónak a szélesebb csípője miatt adódtak problémái. A beszorulás miatt kb. 1/2 óráig tartott mire kicibálták szegényt. Fentről húzták, alulról pedig próbáltunk segíteni neki, no de végül is sikerült, így tapsvihar után végre folytathattuk az utat kifelé. A barlangból fél 12-re értünk ki és a 6 óras túra után nem sokkal éjfél után csaknem mindenki holtfáradtan bújt a hálósákjába a Legény-barlang előcsarnokában. Elmondásuk szerint ez volt eddig a legérdekesebb, legváltozatosabb, de egyben a legdurvább, legnehezebb és legemlékezetesebb barlangtúrájuk, ezt sosem felejtik el... (pedig szerintem egy light-os kis túra volt, de mindegy), most egy ideig ebből az élményből fognak táplálkozni.

Egyéb tevékenység

Vasárnap reggel 8 óra felé mindenki felkelt, de még maradt pár lelkes vállalkozó, aki ma is szívesen menne barlangba. Az idő rövideje miatt, egy Hangyás-ág túra még belefért, így fél 10-kor elindultunk lefelé. Ez alkalommal már csak 4 fiú gyerek és 3 felnőtt kísérő jött le a barlangba. Lementünk a Villám-aknáig, majd vissza. Így is majdnem dél lett mire kiértünk és visszazártam a barlangot.

Ezután már csak az összepakolás maradt, végül a szemét összeszedése után kora délután elindultunk hazafelé. A vendégtúrázóknak a gyerekekkel már igyekezniük kellett Piliscsévra a vonathoz.

Egyéb tevékenység

Chorendzsák György

Barlangnap iskolások részére

2005. szeptember havának 16. napján vendégül láttunk egy iskolás csapatot. A Budapesti, Budai Nagy Antal Gimnázium diákjai Kétbükkfa nyeregből sétáltak el a Csévi-szirtek térségébe, ahol Kovács Jenő, és Chorendzsák György várta őket pár meglepetéssel. A 7. osztály (zömében 12-13 éves korosztályból) közel 25 fős létszáma nem éppen ideális egy barlanglátogatásra, így felosztottuk őket öt csapatra. Létszámuknak megfelelően állomásokat hoztunk létre, ahol kísérőikkel különböző feladatokat hajtottak végre. Az egyik állomáson becsempesztünk a feladatok közé egy kis barlangi kötéltechnikát is. Az erdei programok mellett az éppen szabad csapatot felvittük a Leánybarlang előterébe, annak külső, szabadon látogatható részeit bejárva meséltünk nekik barlangokról, barlangászatról. Meglepő módon az addig nehezen fékezhető ifjúság érdeklődéssel hallgatta mondanivalónkat, miközben megpróbálták elsajátítani pár alapvető barlangi mozgásformát (nem kaptunk információt arról, hogy a ruhák szennyezettségi foka milyen reakciókat váltott ki a szülőkből). Nap végére még kijutott nekik egy „érjük el a buszt” jellegű kiadós séta, miközben mi nekiláttunk mindent összeszedni, amire napközben szükségünk volt. Tanáraik megkérdezték az osztályt 10-es skálán hány pontot adnának a programnak, „20-as” volt az egybehangzó válasz. Nos, ők gazdagabbak lettek egy élménnyel, mi pedig reménykedünk, hogy sikerült pozitív irányba befolyásolnunk a természeti értékekhez való hozzáállásukat. Minket mindenképpen meggyőzött ez a nap arról, hogy kell és érdemes foglalkozni a fiatalokkal.

Egyéb tevékenység

Benyák Attila

Előadások-Tantúrák

Március 18-ával kezdődően egészen augusztusig a Klastrompusztai Erdei Iskolában diavetítéssel egybekötött előadásokat tartottunk gyerekek részére a Pilis-hegységről. Mivel minden héten újabb és újabb gyerekcsoportok érkeztek úgy gondoltam kialakul majd ebből egyfajta egyéni hasznos tevékenység, és valamivel talán majd én is hozzájárulok a gyerekek iskolai tanulmányainak (földrajz, biológia, történelem), kiegészítéséhez.

Az előadások első részében a kőzetek és a pilisi barlangok kialakulásáról esett szó, majd különféle barlangtípusokról, a barlangok élővilágáról. A pilisi barlangok régészeti leleteiről, az őskori életmód bemutatása, a rekonstruált leletek alapján. A középkor Pálos remetéiről is szó esett, valamint a közeli pálos kolostorromról is. Bemutattam a denevérek fajtáit, majd a vulkánikus terület áltektónikus és a mesterségesen létrehozott barlangjait is képek segítségével.

Az előadás második részében a „Pilis Aggtelekéről” esett szó, azaz a Csévi-szirtek kutatási éveiről. Barlangrendszerek „születéséről” kaphattak bővebb ismereteket és láthattak gazdag képanyagot az érdeklődők.

Veztünk úgynevezett *Barlangoló Tantúrákat* is a csoportoknak, a szentendrei Saskövi-barlangba, és a Leány-Legény-barlangrendszer előcsarnokait érintve. A cseppkövek kialakulását és a barlangok élővilágát figyelhették meg a gyakorlatban az első két teremben és egy jelentéktelen szomszédos üregben a gyerekek.

Egyéb tevékenység

Deák István

Vetítés

2005. február 19. Az Egyesület tagja, Deák István, és a Budakalászi Faluház közös szervezésben élménybeszámolóval egybekötött diavetítést tartott, melynek fő, meghirdetett témája a szervező tavaly évi Pamír hegységben töltött hegymászása, és utazása volt. Vetítést tartottak a Pamír 2004 expedíció tagjai, melyen közel 50 fő vett részt, ezután az Ariadne Karszt és Barlangkutató Egyesület tagjai tartottak vetítést a tavalyi évi barlangkutatásokról, és utazásairól

Chorendzsák György

TV interjú

Az UTV (Újpest Tv) meghívásának tettünk eleget Deák István és jómagam. Az eredeti elképzelés az erdélyi filmünk adásba kerülése volt, ám az adásidő rövidege ezt sajnos nem tette lehetővé, így mi izzadhattunk a lámpák és kérdések kereszttüzeiben. A kb. 10 perces beszélgetés élő adás volt, így nemigen volt mód a javításra, előre megbeszélte, kidolgozott kérdések és válaszok híján, csak ötletet adhattunk a riporternek. Bemelegítő kérdésekként beszéltünk a személyes indítatásunkról, kiből lehet barlangász s közben a nézők láthatták az egyik spanyol klipünket. Beszéltünk továbbá a hazai és európai karszterületekről, azok állapotáról, környezet és a vizek védelméről. Sikerült rávilágítanunk a sportbarlangászat és a barlangkutató közötti különbségre, érintettük a földalatti forgatás, videózás kérdéskörét. Természetesen megkaptuk a szokásos kérdéseket, veszélyek, nők a barlangban stb., az idő rövidege miatt dióhéjban. A riport végén aztán végre hagyták érvényesülni a remek kis klipet saját hangjával. Az adás után mind a környezetemből Újpesten, mind a tévésektől pozitív visszajelzéseket kaptam, remélem egy picit ezzel is segíteni tudtuk a barlangászat ügyét.

Egyéb tevékenység

Kovács Jenő

Nyári hegymászótúra az Alpokban

Svájc

2005. július 2-16.

Idei nyári szabadságunkat a svájci Alpokban, hegymászással töltöttük. A kéthetes program fő célja, két 4000-es csúcs megmászása volt, az Aletschhorn (4195 m) és a Weisshorn (4506 m). Az útra négyen indultunk: Deák István, Komorjai László („Aszkéta”), Kovács Jenő és Kövér Szilvia.

Július 2.

Szombat délután Pesten, a járókelők érdeklődő tekintetei előtt, bepréseltük magunkat a már sokat megért öreg 120-as Skodába. Bár a tetőcsomagtartó alaposan meg volt pakolva, mégis jutott bőven a csomagokból az utastérbe is, úgyhogy kényelmesnek éppen egyáltalán nem nevezhető körülmények között indultunk neki a hosszú utazásnak.

Július 3.

Egész éjjel vezettünk Ausztrián keresztül, reggel átprűntyögtünk az Arlberg-hágón, majd nemsokára Svájcban találtuk magunkat. Muszáj volt már tankolnunk is, de egy helyen csak 100-as oktánszámú benzint kaptunk, amely viszont igen jól bevált a svájci hágókon. Alig kellett egyesbe kapcsolni, míg felkapaszkodtunk a hírhedt Oberalpass, majd Furkapass szerpentinjein. Néha azért elengedtük a mögöttünk feltorlódott ámuló kocsisort, akik biztatással előztek meg bennünket. A nyári kánikulában teljes gőzzel ment a fűtés a kocsiban, hogy fel ne forrjon a

hűtővizünk, amit meg is úsztunk, nem úgy, mint az utasok agyvize. A délutáni órákban már a

Egyéb tevékenység

Rhone-folyó völgyében kerestük az éjszakázásra alkalmas helyet. Erre aztán legalkalmasabbnak Betten, a Bettmeralp nevű falucskába induló felvonóállomás tövében található autóparkoló kínálkozott. Besötétedés után a fedett parkolóház egyik emeletén bivakoltunk, de nem törődött velünk senki, személyzetet nem is láttunk.

Július 4.

Reggel 7 órára bepakoltuk a több napi felszerelést a hátizsákokba és a kabinos felvonóval felvitettük magunkat Bettmeralp-ig (1250 m). Innen séta a falu fölött található Bettmersee-ig, itt reggeliztünk, majd mentünk felfelé a

turistaúton a hegyhátra, a 2292 m-es magassági pontig. Innen fenséges kilátás nyílt az alattunk elterülő és hosszan húzódó Aletsch-gleccserre. Egy ideig nagyjából szintben haladunk tovább, aztán egyszer csak érzésre, szemben a túloldali céllal, a Mittelaletsch-gleccser völgyének torkolatával, simára csiszolt sziklákon lemászunk a hatalmas jégfolyam partjára. Itt előkerülnek a hágóvasak és megkezdjük az átkelést a hasadékos gleccseren. Fel-le mászkáltunk a jégdombokon, közelről már egyáltalán nem olyan egyértelmű az útvonal, mint az távolról fentről tűnt. Mély hasadékokat kerülgettünk, keskeny éleken egyensúlyoztunk át, több kilométert tettünk így meg, mire két óra alatt elértük a túlsort. Ekkor már az eső is rázendített, és ez mennydörögve már egészen a mai utunk végezetéig elkísért, melynek eredménye a totális elázás lett. Úttalan morénahalmokon kapaszkodtunk egyre feljebb, de a menedékház egyre távolabbinak tűnt. Meglehetősen vegyes terepen haladtunk, ráadásul az esőben igen fárasztó volt a nehéz hátizsákokkal a mászás. A Mittelaletsch-gleccser lankásabb jeges morénás szakasza után, jobbra letértünk a kőbabákkal jelzett irányba, mely végül egy meredek sima sziklalépcsőkön való felmászáshoz vezetett. A víz patakokban csurgott le a falon, mozgó kövek és keskeny vizenyős fűpárkányok lassították a haladást. Nem a legkönnyebb útvonal volt ez, de már annyira elegünk volt, hogy inkább bevállaltuk a felmászást, bízva abban, hogy hátha ez a házhoz vezető legrövidebb út. Végtelennek tűnő kapaszkodás után, kimerülten estünk be a hatszögletű menedékház ajtaján (3013 m), ahol megdöbbenésünkre teltház volt. A csehek teljesen belakták a házat, de szerencsére a padlón

Egyéb tevékenység

sikerült annyi helyet kiszorítani magunknak, hogy bár szűkösen, de legalább szárazon, fedél alatt eltölthettük az éjszakát.

Július 5.

A sok leesett friss hó miatt és tegnapi fáradságunk után, ma pihenőnapot tartottunk. A nap is kisütött, így megtudtuk szárítgatni elázott felszereléseinket is. Délutánra még a csúcstról érkeztek páran, ami bizakodásra adott okot a holnapi csúcstámadó terveinkhez.

Július 6.

Hajnalban keltünk és a ház mögötti szokásos úton elindultunk felfelé a sötétben. Feljebb a köd is eloszlott, de a havas terep egyre meredekebbé vált és alattomos hasadékok is rejtőztek

a hó alatt, ezért inkább kötélre vettük egymást. A napfelkeltében a kilátás pazar volt, de a gerincen látható hózászlók némi aggodalomra adtak okot. Elég jó tempóban haladtunk, de közeledve az Aletschjoch-hoz, egyre mélyebb lett a hó és ahogy az elől haladó Pista felért a hágóba (3629 m), irdatlan hófúvással találta szemben magát. Egy ideig még próbálkoztunk a

Egyéb tevékenység

bizonytalan havú hópárkányos gerincen tovább menni, de a rendkívül erős szélben, legtöbbször lábra sem

tudtunk állni, ezért inkább feladtuk a próbálkozást. A csúcshoz feltekintve láttuk, hogy a helyzet csak egyre fokozódik, teljesen befelhősödött az idő, ezért a visszafordulás mellett

döntöttünk, tehát a csúcs elérését a vihar megghiúsította. Megkezdtek hát a visszaereszkedést a házhoz, ahol már a nap is kisütött, csúszkáltunk lefelé a melegben latyakossá váló hóban. Közben a csúcs irányába tekintve láttuk, hogy odafönt cudar az idő, jó, hogy nem mentünk tovább. Mire visszaértünk a menedékház teljesen kiürült, így kényelmesen pakolászhattunk és elhatároztuk, hogy még ma lemegyünk a hegyről.

Egyéb tevékenység

Egyenesen a ház alatt kezdtük meg a leereszkedést, majd vízesések mellett, úttalan utakon keveredtünk le a völgybe, ahonnan már ismert úton botladoztunk lefelé a morénákon az Aletsch-gleccser partjáiig. Ekkor bejött a köd, amely rendkívüli módon megnehezítette a jégtömegben való átkelést. Eleinte jó irányban haladtunk, de az egyre nagyobb hasadékok jéglabirintusában tévelyegve, egyre kevésbé tudtuk, merre járhatunk és főleg, hogy hol a túlsó part. A haladási irányunk jó volt, de a ködben nem láttuk, hogy mennyi van még hátra és hol fogunk partot érni. Ráadásul érzésünk szerint már túl régóta bolyongtunk a gleccseren, tehát elméletileg már át kellett volna érnünk, ezzel szemben egyre nagyobb jégfalak tornyosultak és egyre reménytelenebben megkerülhető óriási hasadékok tátongtak előttünk, a célt pedig még mindig nem láttuk. Már kezdtünk aggódni, mikor órák múlva egyszer csak egy pillanatra föllebbent a fátyol és megmutatkozott, hogy igen, mindjárt átérünk, ott a sziklafal a túlsó parton. Végre tényleg ott voltunk, de a parti sziklafal igen meredek volt, vagyis a megpróbáltatásoknak még nincs vége. Nagy nehezen találtunk rajta mászható párkányokat, amelyekeken egyre járhatóbb terepre jutottunk, de az ösvényt, amelyen idefelé jöttünk, valahogy sokáig nem sikerült elérnünk. Végtelennek tűnő meredek fűfalakon kapaszkodtunk egyre feljebb, a legelésző birkák érdeklődve bámultak bennünket, hogy mit keresünk itt..., hát az ösvényt. Már azt hittük, sosem találjuk meg, de végre rajta voltunk. Innen már ismert úton gyalogoltunk vissza Bettmeralp felé, de a falu fölött, a tó közelében ismét akkora köd ereszkedett ránk, hogy csak némi tévelygés után találtuk meg a helyes utat. Közben ránk sötétedett és sietve caplatunk le a felvonóhoz, hogy elérjük az utolsó kabint, amellyel lejuthatunk. Amikor az utolsó pillanatban beestünk az állomásra, akkor derült ki, hogy az nem innen indul, vagyis valójában lekéstük, tehát gyalogolhatnánk le, még több mint 1100 métert. Na ez már nem hiányzott elcsigázott szervezetünknek, látszott rajtunk az elkeseredés. Ekkor a svájci felvonós ember jóindulatának köszönhetően, szerencsére látván tanácstalanságunkat és az érvényes return jegyünket, képes volt beindítani a felvonót csak miattunk és levitt bennünket Betten-ig. A parkolóban hűségesen várakozó autóval aztán beálltunk a fedett parkolóház egyik néptelenebb szintjére és a 10 órára sikeredett kimerítő lejövet után, ismét itt bivakolva töltöttük az éjszakát.

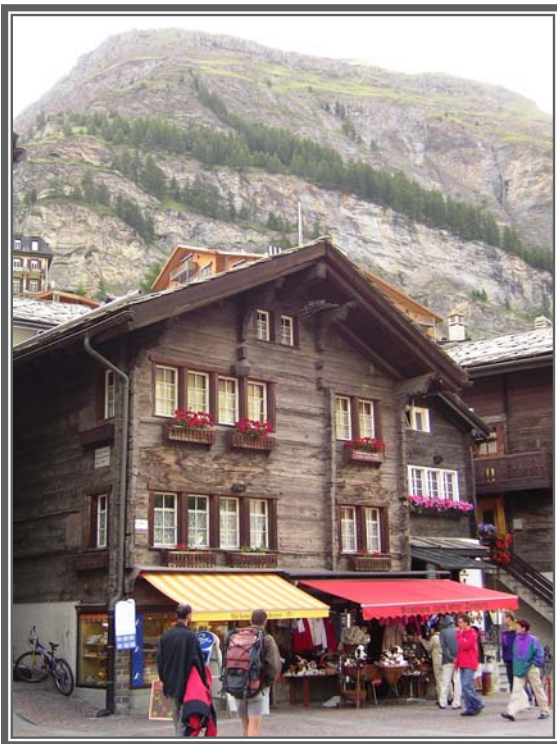

Egyéb tevékenység

Július 7.

Délelőtt átautóztunk a Vallisi-Alpokba, a zermatti Matter-völgybe és a Randa határában található kempingben táboroztunk le. Az időjárás elég változékony, néha borongós volt, de amikor kisütött a nap, megszáritottuk, és rendbe hoztuk elázott felszereléseinket. A nap legnagyobb részét pihenéssel töltöttük.

Július 8.

Az elmúlt napok hegyi havazásai, még várakozásra intettek, ki akartuk várni a teljesen jó időt, hogy mi is regenerálódhassunk, ezért még egy nap pihenőt beiktattunk, így teljesen fel tudtunk készülni az esetleges másnapi indulásra. A még mindig borongós időben délután gyalog felsétáltunk Zermattba egy kis városnézésre. A felhők miatt a hegyekből sajnos nem sokat lehetett látni, körbesétáltunk, üzletket bámultunk, meglátogattuk a temetőt, aztán lefelé stoppal sikerült lejutnunk a kempingbe.

Július 9.

A jó idő még mindig váratott magára, ezért újabb kényszerpihenőt kellett tartanunk. Egy rövid séta erejéig, megnéztük a falu másik végében a Weisshornhüttéhez vezető turistaút beszállásának kezdetét.

Egyéb tevékenység

Július 10.

Nem túl korán, elindultunk Randából (1400 m) megpakolt hátizsákjainkkal. A turistautat követve, több mint 1500 méter szintkülönbség megtétele várt ránk felfelé, ami már önmagában is szép túra. Így néhány óra alatt fel is értünk a menedékházhoz (2932 m), ahol azonban rajtunk kívül jelenleg senki nem

tartózkodott. A hónap közepéig még nincs személyzet, ettől függetlenül nyitva áll bárki előtt, aki használni akarja, csak becsületkassza van. Mi belaktuk a házat, majd estefelé még megnéztük a hegyre vezető beszállást a közeli Schali-geleccser széléről, aztán korán lefeküdtünk.

Július 11.

Hajnali 2 órakor csörgött az óra, majd fél 4-kor nagy lendülettel indultunk is a Weisshorn (4506 m) megmászásának. Szilvi nem tartott velünk, ő túl nehéznek érezte a kihívást.

Egyéb tevékenység

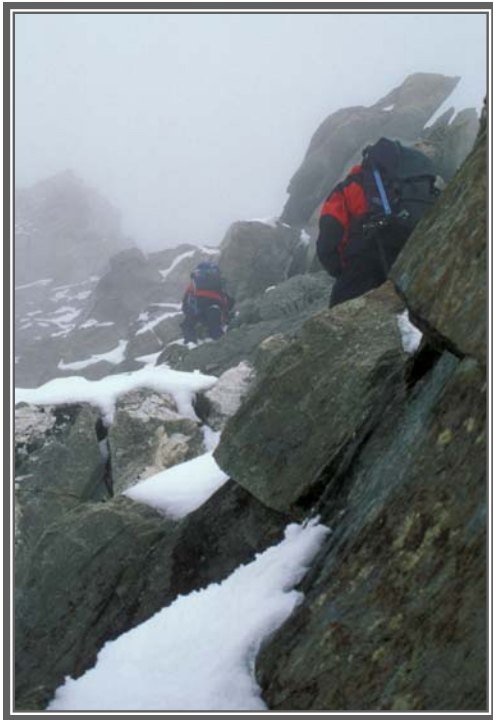
Én már néhány évvel ezelőtt próbáltam megmászni a hegyet, de akkor nem jött össze, így most az út alsó szakasza ismerős volt számomra. A ház mögött induló ösvényen sétáltunk fel a gleccserig, majd azon áthaladva elértük a sziklabordát. Ennek tetejétől egy hosszú firn lejtő

húzódik egészen egy nagyobb sziklalépcsőig. Az időjárás eleinte megfelelő, eddig gond nélkül haladtunk, de most komoly akadály állta utunkat. Emlékeim szerint itt viszonylag könnyen átmásztunk annak idején, de most az utóbbi évek erős oladásainak következtében annyira lejjebb húzódott a hó, hogy az átmászandó tereplépcső megnőtt. A fő gondot azonban inkább az okozta, hogy a sziklát mindenütt vékony jégkéreg borította, lehetetlenné téve az amúgy nem annyira extrém nehéz feljutást. Megkerülni sem lett volna egyszerű, túl sokat kellett volna visszamászni, ezért egy helyen Pista inkább megkísérelt szabadon felmászni egy repedésben. A 8-10 méteres felmászás a jeges sziklán kb. 5-6-os nehézségű volt bakancsban, de sikerült leküzdeni, aztán a bekötött kötéllel felbiztosított bennünket, ezzel túljutottunk az első akadályon, de az idő már nagyon előre szaladt. Innen már végig kötélre vettük egymást, hiszen a terep egyre veszélyesebbnek tűnt. A következő meredek hólejtőn való felkapaszkodás után az újabb nehézség, a felettünk emelkedő sziklabordára való feljutás volt. A rendes beszállást nem találtuk, ezért nekünk kellett utat találnunk a tetejére, amely újabb nehéz sziklamászással és elég hosszú idő alatt sikerült csak. Feljutván a hatalmas

Egyéb tevékenység

sziklabordára, cikk-cakkban haladtunk felfelé a főgerinc irányába, csak hogy innentől a köd mellett, a sziklákon lévő 10-30 cm vastag hó tovább nehezítette a mászást. Ez olyan mértékben hátráltatta a haladást, hogy a szintidő háromszorosát sikerült csak tartanunk 11 óra alatt 3600 m-es magasságba sikerült csak feljutni, ami azt jelentette, hogy ezen a napon a csúcsot bivakolás nélkül már nem érhattük el. Erre pedig nem készültünk, tehát inkább a visszafordulás mellett döntöttünk. Nyolc órás mászás után ilyen havas sziklás terepen nem érdemes tovább erőltetni a dolgot, inkább biztonságban térjünk vissza, amíg nem késő, tehát elindultunk lefelé. A közben vizessé,

instabillá váló latyakos sziklán, még nagyobb elővigyázatossággal kellett lefelé ereszkednünk, amely ismét lelassította a haladást. Ennek ellenére végre késő délutánra elértük a kissé lavinás alsó firnlejtőt, melyen a latyakos hóban már megkönnyebbülten csúszkáltunk lefelé. Az innen hátra lévő utat már ismerős terepen tettük meg a házig, ahol Szilvi várt ránk és ahová késő délutánra 6 óra után értünk csak le.

Július 12.

Délelőtt elhagytuk a házat, becsuktuk a nyílászárókat és kényelmes tempóban elindultunk lefelé a turistaúton Randába. Lejjebb egyre jobb idő fogadott, a napsütésben már meg lehetett sülni. A kempingbe visszatérve ismét letáboroztunk és pihenéssel töltöttük a nap hátralévő részét.

Július 13.

Mivel a következő napra ígérték a legjobb időjárást, beiktattunk még egy nap pihenőt. Nekiláttunk összekészülni a következő túrának, amely végre mindnyájunk számára sikerrel kecsegtetett, hiszen könnyű feladatot tűztünk ki célul: a Breithorn megmászását, de úri módon, felvonó igénybevételének segítségével. A kedvezményes jegyet már a kempingben sikerült megváltanunk, na így is rendkívül drága, de most úgy döntöttünk, rászánjuk.

Egyéb tevékenység

Július 14.

Hajnalban keltünk, korán reggel taxival vitettük fel magunkat Zermattba, ahonnan 6-kor az első felvonóval elindultunk a hegyre. Több átszállással feljutottunk fél 8 utánra a végállomásig, a Klein Matterhornra, ahová özönlöttek a koca hegymászók és a síelők. Végre tényleg csodálatosan

tiszta, napos időjárásban volt részünk. Kitaposott nyomokon indultunk el a Breithorn (4164 m) csúcsa felé, ahová kényelmes tempóban különösebb nehézségek nélkül 9 órakor értünk fel. A gerincen tovább folytatva az utat, leereszkedtünk a nyeregbe, majd tovább mentünk, megmászva a K-i csúcsot (4159 m) is, ahová már lényegesen kevesebb hegymászó jött föl. Mi sokat időztünk a csúcson, élveztük a jó időt, és a panorámát a környező hegyek látványával.

Egyéb tevékenység

Csúcs-csoki, fotózás, aztán lassan indultunk lefelé. A felvonóállomástól még felsétáltunk a kiépített Klein Matterhorn (3883 m) csúcsára is, de ott lehangoló volt a civil tömeg nyüzsgése, úgyhogy hamarosan el is indultunk lefelé. Ismét több átszállással libegőztünk vissza Zermattba, ahonnan délután az aszfaltúton gyalogoltunk le Randáig a kempingbe.

Elhatároztuk, hogy még ma este tovább indulunk, ezért nekiláttunk hamar összepakolni. A kemping lakói nyugágyaikról külön műsorszámként követték figyelemmel, milyen összehangoltan és precízen rakjuk össze csomagjainkat, és pakoljuk meg a Skodát. Mikor elkészültünk, kitörő tapsal köszöntötték mutatványunkat, mely úgy látszik nagyon tetszett nekik.

Elhagytuk a völgyet és a további útiterv a Berni-Alpokon átjutni. Tudtuk, hogy egy fizetős alagút vezet át a hegyen, de arra nem gondoltuk, hogy az útról egyszer csak egy vasúti szerelvényen találjuk magunkat és mivel késő este, véletlenül pont időben érkeztünk oda, ahogy ráállunk a vagonra, azonnal megindult alattunk az út, az-az a vonat. A hosszú földalatti utazást nagyon érdekesnek találtuk, aztán a hegy túloldalán folytattuk az autózást, mintha misem történt volna.

A Thunersee partján, egy kultúrált autóparkolóban, a fűvön bivakolva töltöttük ezt az éjszakát.

Július 15.

Korán reggel továbbálltunk és egyenesen az Eiger (3970 m) lábához mentünk. Látni szeretettük volna a hegy hírhedt északi falát. Csak emiatt, Grindelwald faluig kocsikáztunk, ahol leparkoltunk, majd egy alkalmas helyet kerestünk, ahonnan jó rálátás nyílt a „szörnyre”. Órákig tudtuk volna bámulni, alig teltünk be a bennünket lenyűgöző látvánnyal, de aztán erőt vettünk magunkat és elindultunk hazafelé.

Svájcon, kerülve az autópályákat, autóztunk végig, majd következett Ausztria a már jól ismert úton. Késő estére keltünk át az Arlberg-hágón, aztán az autópályákon egész éjjel vezetve haladtunk Magyarország felé.

Július 16.

Reggelre értünk Bécsbe, aztán délelőtt átléptük a magyar határt és pár óra múlva már otthon is voltunk.

Egyéb tevékenység

Szabó Evelin, Kovács Richárd

Plitvicei tavak

Horvátország 7 Nemzeti Parkja közül a legjelentősebb a Plitvicei tavak vidéke. Plitvice 1949-ben lett Horvátország első nemzeti parkja. 30 évvel később - 1979-ben - az UNESCO felvette Világörökségi listájára.

A **Plitvicei tavak** illetve tórendszer és a körülötte létesült nemzeti park a Kapela i Plješivica hegység erdős magaslatai közt húzódik. A teraszos mészkő és dolomit terepeket átfogó, 16 különböző nagyságú tavat páratlanul szép vízesések és zuhatagok kötik össze. A tizenhat tó észak - déli irányban, füzérszerűen húzódik, 190 - 200 vízesés köti össze őket. A számuk változó, a vízbőségtől függően vannak időszakos vízesések is. Délen a Fekete- és a Fehérfolyók egyesüléséből született Matica által táplált Proscensko - tó kerül el, 639 méterrel a tenger szintje felett. Tőle kb. 8 km távolban az utolsó tó, a Sastavci "csak" 483 méterre van a tenger felett. Szintkülönbségük 156 méter. Ezt "győzi le" a sok vízesés csodálatos látványokat biztosítva a látogatóknak. A tórendszer vizét a Korana folyó vezeti el. Bármilyen évszakot is válasszunk a kiránduláshoz, mindenképpen különleges élményben lesz részünk. Tavaszi olvadáskor megduzzad a patakok vize, nyáron zöldell a táj és virágok színesítik a zöld árnyalataiban pompázó tájat, míg ősszel az ezerszínű természet tárul elénk. Aki pedig télen szánja rá magát a Plitvicei tavak megismerésére, igazán egyedi látványra számíthat, hiszen jég borít mindent, csipkefüggönyként tárulnak elénk a vízesések. Talán legkülönlegesebb darabja a Kozjak-tó, amelynek kristálytisztá vizében 8,2 m mélységig lehet lelátani! A **Plitvicei tavak** látogatóit számos erdei és part menti sétaút várja, melyek helyenként alig a vízszint fölé emelkedő fahidakba torkollanak. A park ideális kirándulási és túrázási hely. A tavak körbejárására legalább négy-öt órát érdemes szánni. Ha komolyabb fotózási szándékaink vannak, akkor több napot is érdemes ott tölteni, így lehetőségünk nyílik minden helyet a legmegfelelőbb fényviszonyok között felkeresni. A nyári fő szezonban számítani kell a nagy tömegre, hiszen a kirándulók többsége ebben az időszakban keresi fel a parkot. Fotós túra szempontjából mindenképpen az őszi és téli időszak a legszerencsésebb.

Budapestről öt-hat órás autózással juthatunk el a Zágrábtól 140 km-re fekvő parkba, amelyen keresztülhalad a horvát fővárosból a déli tengerpartra vezető főút, ezért a nyári főszezonban gyakran csak araszolgat a kígyózó kocsisor a nemzeti parkon át. Szállás tekintetében több lehetőség kínálkozik. A kemping május elejétől szeptember végéig tart nyitva, ahol sátorban,

Egyéb tevékenység

lakóautóban vagy kétszemélyes bungalóban tölthetjük az éjszakákat, de a környéken számos magánháznál kínálnak szobákat.

A tavakat – amelyeket felső- és alsó tavakra osztottak, és közülük a legmélyebb 46 méter mély – csak gyalogosan közelíthetjük meg, az autót a két bejárat egyikénél lévő parkolóban kell hagynunk. A belépésért a téli és kora tavaszi hónapokban ezeröttszáz, a fődénynek számító júliusban és augusztusban háromezer forintnak megfelelő összeget kell fizetni fejenként (csoportoknak és gyerekeknek kedvezményt adnak). A belépődíj tartalmazza a parkolást is és a tavak közti közlekedést segítő kisbuszok és kishajók használatát. Télen a park területén a hajók és buszok nem közlekednek, e kényelmetlenségért kárpótol az élénk táruzó látvány.

A Jókai Klub
hisztelettel meghívja
Önt és kedves családját
2006. április 1-jén 16.00 órára

Horédi Jldikó, Nagy Katalin, Nikhász Márta,
Kondor Csábor, Kovács Richárd, Lampert Zoltán,
Simán László, Vizár János, Vódlí Zoltán

Plitvicei Csavargások
fotókiállítás megnyitójára.

A kiállítást megnyitja
Ádám Melinda
a Horvát Köztársaság
magyarországi nagykövetségének
kulturális attaséja

A kiállítás helye
Jókai Klub
1124 Budapest, Hóllás u. 5.

A kiállítás megtekinthető
2006. április 1-től május 1-ig
Naponta 9-21h között

Meghívó

*"Amaki még, ameddig lehet,
amíg a szívünk egy átmenet dobban..."*

2002-ben jártam először Plitvicén.
A táj varázslatos szépsége,
a mozgó vizek szikrázó fénye,
a szingardagság annyira lenyűgözött,
hogy az év őszén szép fotók reményében
újra útra keltem,
de most már társakkal.

Maóta már hat alkalommal jártunk ott.
Az utolsó társainkhoz, mint művészeti vezető,
csatlakozott Vizár János fotóművész is.

Táraink egyben alkotótáborok is voltak,
ahol éjszakába nyúló beszélgetések,
képbírálatok során sokat tanultunk egymástól.

Eddigi plitvicei műhelymunkáink
legjobb alkotásait tárjuk szeretettel
a kiállítás látogatói elé.

Vódlí Zoltán
fotós
a táruzó szervezője

Hálás köszönetünk mindazoknak, akik a
kiállítás létrejöttében segítettek minket:

CANON Hungária Kft.
ELJNFO Bt.
Vizurari Bt.
Judor Bt.
Horvátország Magyarországi Nagykövetsége
Padravka
Nagy Katalin
Ante Bienda Úr a Plitvice N.P. főfelügyelője

PÁR ELJNFO

2005. november 7-én „Plitvicei csavargások” címmel az Újpesti Gyermekek és Ifjúsági Házban nyílt fotókiállítás. A megnyitó ünnepélyes keretek között zajlott, a Horvát Köztársaság magyarországi nagykövete Dr. Stankó Nick részvételével. A kiállított alkotások a Plitvicei tavak négy különböző – téli, nyári, tavaszi és őszi arcát mutatták be kilenc egymástól eltérő látásmóddal és technikával rendelkező természetfotós szemén keresztül. A kiállítók között Egyesületünk egyik tagja Kovács Richárd is szerepelt.

Egyéb tevékenység

Egyéb tevékenység

Egyéb tevékenység

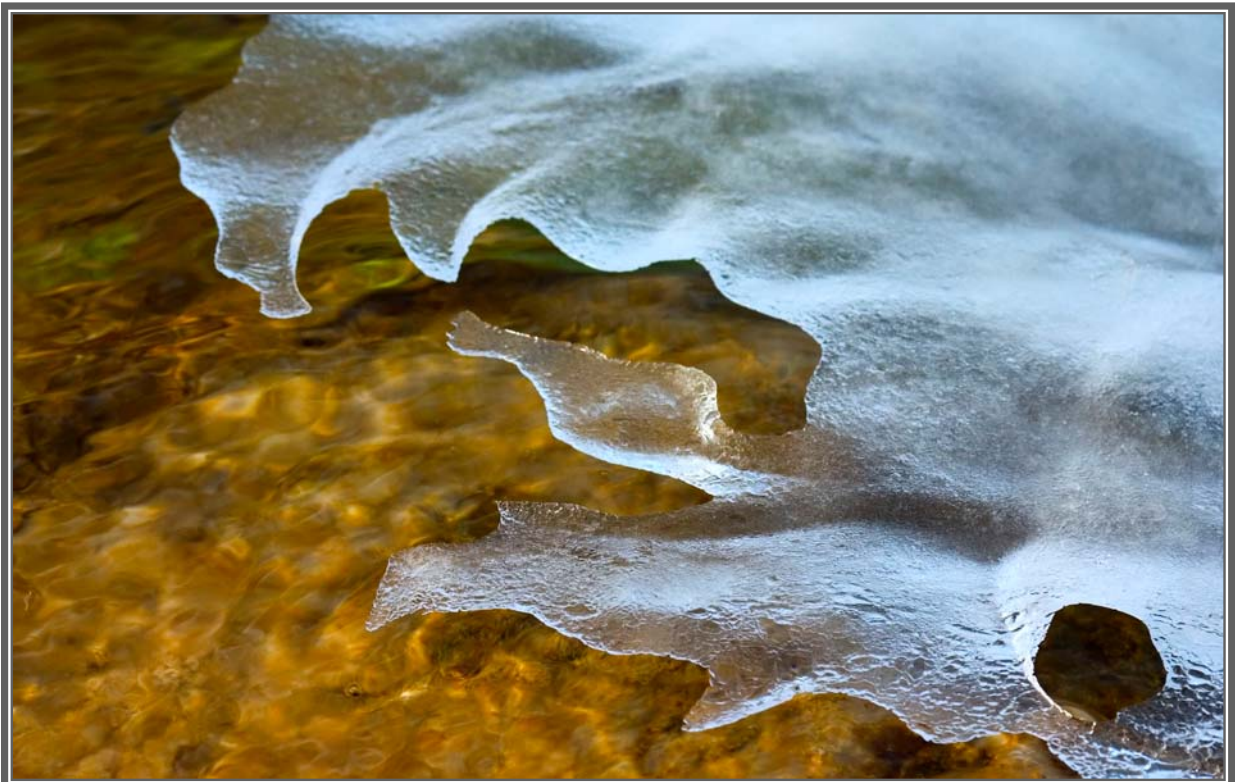

Egyéb tevékenység

Egyéb tevékenység

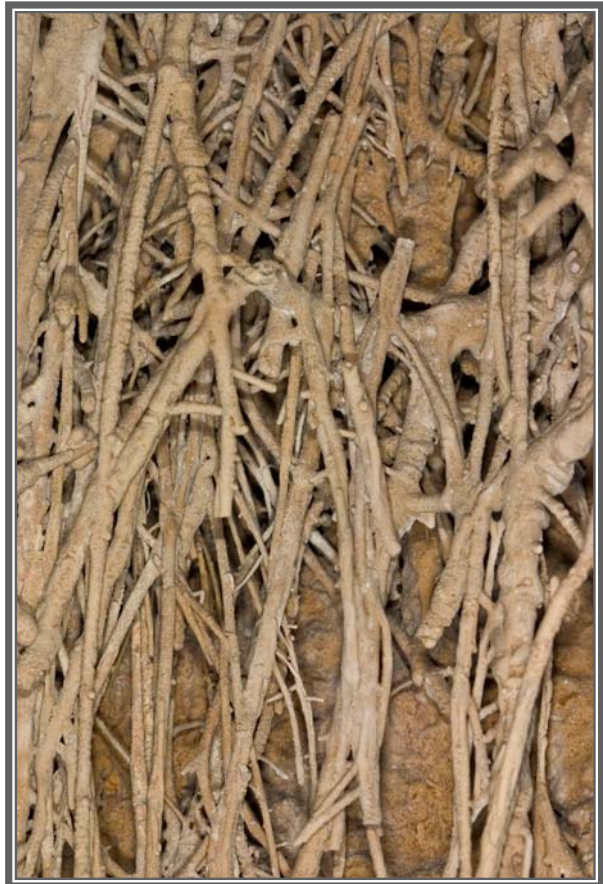

Egyéb tevékenység

Egyéb tevékenység

Egyéb tevékenység

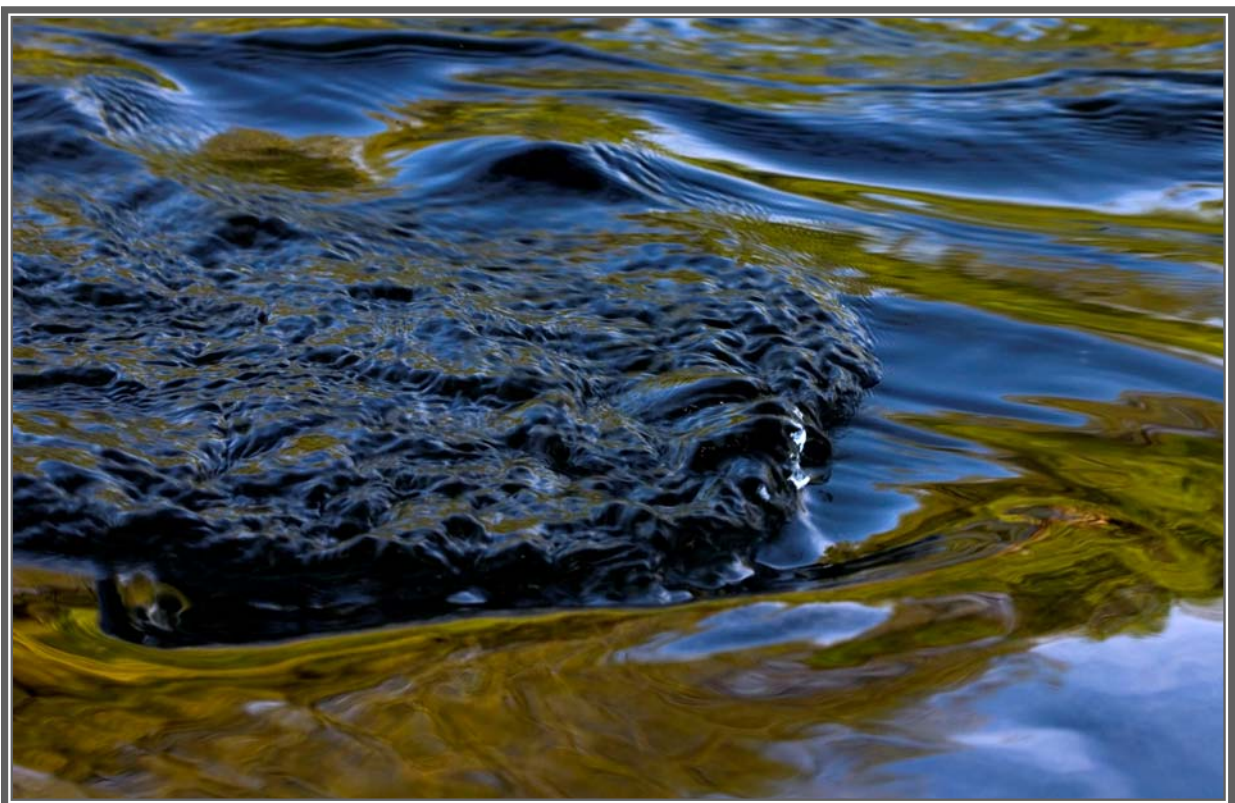

Egyéb tevékenység

Az Évkönyvhöz mellékelte DVD-n az itt látható képek mellett még több nagy felbontású szép felvételt lehet megnézni. E mellett a **Plitvice.exe** file-t dupla kattintással elindítva, egy zenés bemutatót is megtekinthetünk.

Egyéb tevékenység

Szabó Evelin, Kovács Richárd

Bajor erdő

A Bajor Erdő Nemzeti Park jelenleg 24.250 hektáron a bajor erdő belsejében helyezkedik el. A Park Regen és Freyung-Grafenau közigazgatási egységekhez tartozik, de határai a Cseh Köztársaság mentén húzódnak.

A Nemzeti Park alapítása óta (1970) elsősorban a természeti értékek megőrzéséért küzd. A Park célja, hogy a Közép-Európa erdeiben honos növény- és állatfajok számára természetes élővilágot biztosítson. Mindemellett nagy energiát fektetnek az adott régióra jellemző, de már kiirtott vadállatok visszatelepítésére. Figyelemreméltó, hogy ez az egyetlen Németország területén található Nemzeti Park, amely természetvédelmi területen folytatott tevékenységért nemzetközi elismerést vívott ki magának.

Európa szerte egyedülálló szabadtéri múzeum hatalmas területet foglal magába, ahol kutatási, kikapcsolódási és túrázási lehetőségek várják az ide látogatót. Az állandó kiállítások szereplői a vadon élő állatok, növények.

Szépen karbantartott és táblákkal jelzett hangulatos ösvényeken közelíthetjük meg az állatok megfigyelésére kialakított kilátópontokat, ahol szerencsés esetben láthatjuk is őket. Mivel nagy területen vannak elkerítve általában türelmesen várakoznunk kell, vagy másik kilátópontot kell keresnünk. A madarak már szűkebb röptetőkben vannak, és ezekbe be is lehet menni, így ott biztosan megtaláljuk, amit látni szeretnénk. A vaddisznók és szarvasok elkerített területén pedig szintén átsétálhatunk. A park minden évszakban különleges élmény, ha komolyabb fotózási szándékkal keressük fel, érdemes legalább 3-4 napot szánnunk rá.

Egyéb tevékenység

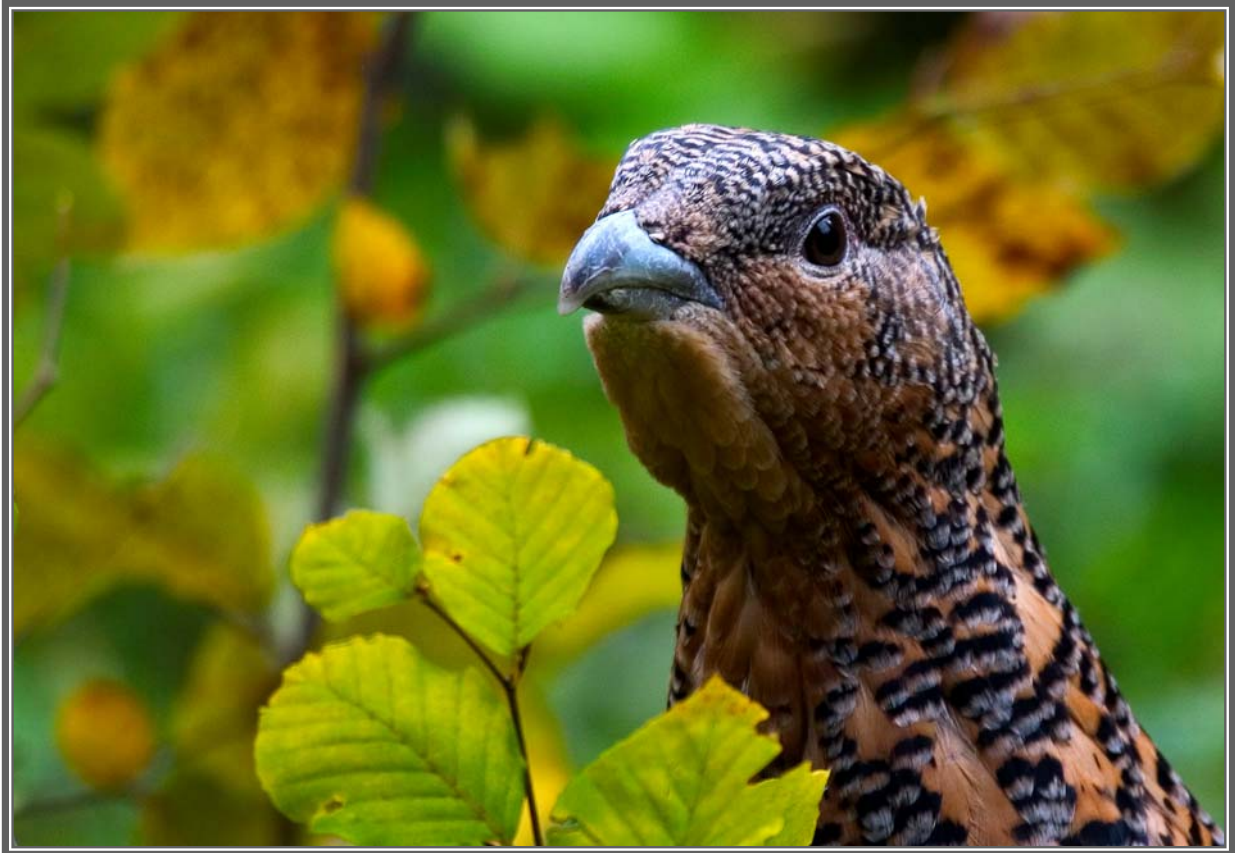

Egyéb tevékenység

Egyéb tevékenység

Egyéb tevékenység

Egyéb tevékenység

Egyéb tevékenység

Egyéb tevékenység

Egyéb tevékenység

Kovács Richárd

Gyapjaslepke invázió

2005-ben a gyapjaslepke hernyók jelentős károkat okoztak országszerte. Megdöbbentő erdőpusztításukat Egyesületünk a Bükkben és a Pilisben is megtapasztalta. Szeretett Cséviszirtjeink fáit is alaposan megkopasztották, majd sok hernyó a kisebb barlangokban bábozódott be.

Egyéb tevékenység

Egyéb tevékenység

